certioꝝ: ⁊ ſup excelſa ſtatuēſ me.

Qui docet manus meas ad p̄

lium: et poſuiſti ut arcum ere

um brachia mea.

Et dediſti m̄ ꝓtectionē ſalutiſ

tue: ⁊ dextā tua ſuſcepit me.

Et diſciplina tua correxit me

No. G.401.72
The Public Library of the City of Boston.

Proc 1747

Magnencij Rabani Mauri De Laudibꝰ ſancte Crucis opus. erudicione verſu proſaqꝫ mirificum.

Iacobus Vimpfelingius Sletſtatinus. vniuerſis bonarum litterarum amatoribus. S. P.

RAbanus theutonicus: mirificum et artificioſiſſimū opus in laudem ſanctę Crucis. laborioſiſſimo carmine cōtexuit: in quo multa chriſtianę fidei myſteria. multos myſticos numeros. angelorum. virtutum. donorum. beatitudinum. elementorū. temporū. plagarꝫ. menſium. ventorum. librorum Moſi. huius nominis Adam. et aliarū nobiliū rerum vim et dignitatem. ſanctę Cruci cōuenire et adaptari poſſe demōſtrat. innectens verſum verſui. vt et figurę ſuos habeant verſiculos. quibus imagines diuerſę repreſentantur. nec tamen legitimus ordo principalis carminis a ſuo curſu vel tenore abrumpitur. aut intercipit: ita litterę ipſę duplici plerūqꝫ ordine quadrant. Poſt quodlibet etiam carmē ſolutus ſequitur ſermo. verſuū admirandam profunditatem dilucide explanans. O preclarum et omni veneratione dignum opus. quo nō inmerito Germania (quę talem virum peperit) illuſtris redditur et glorioſa. Fac igitur peculiarem hunc librum tibi candide lector obſecro. quiſquis vere chriſtianus es: vt nouitatem videas. vt ingeniū laudes. vt egregiam venā mireris. vt ad amorē Crucis et crucifixi accendaris. vt deuotus eſſe incipias ei qui pro te paſſus eſt. vt teipum oblectes in hac dulci arbore. in qua mundi ſalus pependit. in qua eſt omnis ſpes noſtra. refugium noſtrum. medicina noſtra. per quam ſaluati et liberati ſumus. fructum animę tuę inmortalem ex dono dei indubie conſequere. Vale chariſſime in Chriſto lector. Ex heremitorio diui Guilhermi. in ſuburbano Argētinenſi quinto idus ſextiles. Anni ſalutis noſtrę Milleſimoquingenteſimoprimo.

Ioannis Reuchli nPhorcenſis.LL.Doc.
Ad Thomam Anſhelmi Impreſſorem
In Laudem Rabani de Sancta Cruce.
.EPAENOS.

Te tem& o Thoma reputo Phorcenq; beatam
Q; per vos Rabani de Cruce fulget opus.
Semina ſcribendi redeunt diſperſa per orbem.
Ars quam venturis occuluere patreſ.
Accedat propius mens neſcia turpe videre:
Hic latet in pulchro pulchrior æthra polo:
Non crux Andromedę Cepheidis: aut Ganiana
Verris: in hoc dabitur conſpicienda libro.
Sed cui fixus erat hominũq; deumq; creator.
Mundus & innocuus crimina noſtra luens.
Crux hęc plus Rabani: quam Conſtantinia ſplendet
Quondam ſydereis viſio picta notis.
Aerea ſerpentis potuit ſanare figura
Fixa Cruci: noſtra tu mage tutus eris.
Formoſas ſpargit ſeries maculoſa lituras
Partibus in variis: ut notet ordo crucem.
Quo Rabanus Coum facile devicit Apellen
Nil tibi Parrhaſius: nil tibi Zeuſis erit.
Siue leges librum: Polydędala cuncta videbis.
Siue audire libet: cantilat̃ harmonia.
Quare agite ambo duo. titulos creſcatis in altos
Hoc ſolo Rabani ſplendidiore libro:
Anſhelmi Thoma. qui chartas imprimis arte
Tu q; ſimul phorcæ: fons et origo mei.
Vrbs: honor artificum. fabricatrix ingenioꝝ.
O decus. O Rabani viue ſecunda parens.

Ad magni ingenij virum bonarūqꝫ rerum indagatorē ſolertiſſimū · fratrem Nicolaum keinbôs: ordinis ſancti Ioannis Hieroſolimitani. plebanū durlace/num : in mirificum opus Rabani Mauri Fuldenſis abbatis. de laudibus Crucis συστασις ſiue cōmendatio Sebaſtiani Brant.

Q Vod mihi nuper opus Rabani Nicolae ſacrata
De Cruce miſiſti. deqꝫ decore Crucis.
Non potui non multimodo mirarier auſu.
Ducere vel dignum laudibus immodicis.
Et decuit: quis enim Chriſtiue Crucíſue miniſter
Non eciam ſtudeat laudibus ipſe Crucis?
Sed quis digna tamen ſe dicere poſſe putabit
Carmina mirificę. ſaluificęqꝫ Cruci?
Deficit in cunctis ſenſus. lingua. ingenij vis:
Mortali attemptant qui canere ore Crucem.
Ille tamen Rabanus doctus pater. optimus auctor.
Auſus idem. vario carminis auſpicio.
Myſteriūqꝫ Crucis. laudeſqꝫ decuſqꝫ pegit:
Et docuit cunctis rebus ineſſe Crucem.
A ſuperis duxit primoqꝫ parente: per omnes
Ille creaturas. atqꝫ elementa Crucem.
O quantū aggreſſus diuus pater ille laborem?
Quantū onus inmenſum ſumpſit amore Crucis?
Peruigil inſomnes noctes (dubio ꝓcul) ęgit
Vt laudes poſſet continuare Crucis.
Quo magis indignor: homines q̊qꝫ temporis huius
Execror: admiror. dedoleoqꝫ leues.
Non modo ſecordes qui. deſidiaqꝫ fluentes
Non digne inſudant. ꝓuigilantqꝫ Cruci:
Qui eciam violant. temerāt. modo cōmaculantqꝫ.
Contempnūt. horrent. dilacerantqꝫ Crucem:
Inſuper & pedibus calcant venerabile ſignum:
Et Cruce ſignatos turpiter interimūt.
Quos ſua pœna manet tandem. Crucis interea nos
Cum Rabano laudes cōcinere uſqꝫ iuuat.
Et domino grates referamus. habemus. agamus:
Qui Cruce nos ꝓpria liberat. atqꝫ beat.
Te quoqꝫ chare pater. meritum Nicolae ſequet̄
Condignū a ſuperis. chriſticoliſqꝫ piis.
Qui Cruce ſignatam veſtem geris: hinc Crucis arma
Diligis. obſeruas. amplificare ſtudes.
Das quoqꝫ materiam. quo prodeat hoc opus olim
In lucem: & vitam te duce ſuſcipiat.

Iure igitur keinbōs dictus: quia crimine ab omni
Immunis viuis: nec tibi praua placent.
Vnde etiam laudes queris Crucis. atq; trophęum:
Inſtituiſq; bonis artibus ingenium.
Proinde vale nos vmbra Crucis defendat. & alis
Suſcipiat famulos ꝓtegat atq; ſuis.
Et quę ꝑpetuo Crux eſt veneranda decore:
Hęc quoq; perpetuo nos tueatur. Amen.

Ad chriſtianos Iodoci Galli Tetraſtichon.

Diſcite ab infernis ſacra Crux quos ſola redemit:
Qua dignum amplecti ſit pietate crucem.
Cum nuſquam affectus: labor. ingeniū. & memorandi
Vis: ut ſunt iſto tam bene ſparſa libro.

Eiuſdem ad fidelem. induſtrium. diligenteq; impreſſorem Phorcenſem Thomam de Baden.

Perge ut cœpiſti Calcographe docte magiſter.
Mirando miras imprimere ęre notas.
Eſt tibi mens viuax: ars prompta. ex tempore certus
Vſus. & ingenium fertile. docta manus.
Hinc modo Rhabani quas duxti ex arte figuras.
Nemo alius noſtro finget in orbe pares
Ergo age: lima (velut cœpiſti) accedat ad artem
Quam pene vnus habes: pręmia ſola feres.

In laudem carminū Rhabani Theodoricus Greſemundus Legum Doctor.

Rabanus calamo: tabulis indulſit Apelles.
Spirabat quicquid pinxit uterq; manu.
Huius edax raſit tabulas quaſcūq; vetuſtas:
Illius æterno tempore viuet opus.
Carminibus vitam pictæ debetis ideæ:
Linea ſi pereat. carmina non pereunt.

Aliud carmen eiuſdem ad idem

Admirabiliter tornatos inſpice verſus
Rabani: læto ſi quis es ingenio.
Quomodocūq; legas oritur cum carmine ſenſus:
Nam ſeruit multis littera quęq; modis.
Quodq; magis mirum eſt. numeris habitatur imago
Quęq; ſuis: vati hec non labor vllus erant.
Nam licet haud facili conſtent hęc carmina lege:
Illa tamen facili cuncta decore fluunt.

Elegeiacum Ioannis Gallinarij heidelbergenſis ad amatores Chriſti, ut legant Rabanum de laude ſanctę Crucis.

Si quis auet pæana Crucis percurrere Chriſti:
Huc greſſum celeri dirigat uſq; gradu.
Maxima Theutonicę Rabanus gloria gentis
Nobile mirifico carmine luſit opus.
Non ſimilem Germana tulit. non Itala tellus
Et neq; Tarteſſus. nec Rhodanus. nec Arar
Non Helenæ flammas: non infœlicis Eliſſę
Perſtrepit hic vulnus. Tantalidumue thoros.
Non ſonat indomiti feruentia prelia Martis:
Nec probat ęgis carmina facta modis.
Sacra triumphantis cecinit ſed ſtigmata Chriſti
Arma. quibus ſtygium vicit & ipſe ducem
Quę ſontes herebi manes. tenebręq; nephandę
Tartareus Pluto: Perſephoneq; tremunt.

Ad muſas. ut Rabanum corona ex omnibus aromatū generibus ornent cinganteq; Elegiacum Ioannis Gallinarij heidelbergeñ.

Cingite virginea Rabano tempora lauro
Caſtalides vati: palladiaq; coma.
Non Hederę virides deſint. non myrtea ſylua.
Lilia. conueniant purpureęq; roſę.
Cinnama. ſerpillum. buxus. narciſſus. amomum.
Tus. violę. nardus. balſama. myrrha. thymus.
Huc Terebinthe adeas. Iuglandes. roſq; marine.
Huc cum Syluano tu Cypariſſe veni.
Nectite panchęis quicquid generatur in hortis
Quicquid habent Cilices: Ydaliumue nemus.
Quicquid Erythrea quęrit niger Indus in alga.
Pactolus quicquid vel Tagus ipſe vehit.
Huc etiam croceos apportet Tmolus odores:
Huc et apum hybleos mellifera ora fauos.
Huc cryſtalla ferant gelido de vertice Thauri
Gryphes Hyperborei. Caucaſęq; ferę.
Huc electra ferant niuei de littore cigni
Eridani lachrymas. et phaetonciadum.
Vos et Hamadryades Nappeę germina campi
Carpite odoriferi graminis omne genus.
Floribus intextis precioſas nectite gemmas.
Tempora Rabano cingite pierides.

HEexaſtichon eiuſdem

Indole Dędalea Rabanus ſtamina duxit
Et Labyrintheo fila regenda modo.
Sis quamuis Theſeus Ariadnes numine fretus
Dędalus ingenio: verſibus ipſe Maro:
Arte tamen nulla potes hunc ęquare poetam.
Tanto igtur vati gloria maior erit.

Pro Laude Carmīs operoſi & inſolentioris Georgij Symler Wimpinenſis. Inopiſicum.

Quanta Maguntinę Rabani nomina terrę:
Nomina. ꝑpetuam nūc habitura fidem
Corniger auriferis Rhenus ubi labitur vndis
Et vada Theutonico littore Belga ſecat
Dux hic noſter honos (fingat maiora vetuſtas)
Germanis rutilum nobilibuſqꝫ decus.
Edidit indicio quid noſtra quid Itala tellus
Poſſit: ad inſolitam dum citat ille chelyn.
Aurea iam ſileant Tarpei ſaxa tonantis
Et Ptolomeę machina dicta phari:
Dehinc Cretę ſileat & inextricabilis error
Quę potuiſſe ferunt dędaleaſqꝫ manus.
Hic tibi ſint reſono miracula iuncta theatro:
Famaqꝫ de thermis cōcelebrata vetus.
Si cupies Smirnę ſuſpenſam dicere molem
Cum ſeſſore graui Bellerophontis equū
Siue Epheſi. ſeu vis Rhodię meminiſſe colūnę
Eſt opus hoc cūctis rarius ingeniis.
Vim dedit in numeros illi formoſus Apollo:
Nam cecinit mutis vix imitanda viris:
Andini liceat mirabere plectra cothurni:
Ignorare potes maius & Iliade.
Accedant Thebę. ciuilia buſta Philippi.
Annibal. & cultę laus Venuſinia lyrę.
Nil erit. ad noſtram quęcūqꝫ tuliſſe mineruam:
Concedunt illis ſingula imaginibus

Eiuſdem Tetraſticon

Debetur noſtro laus hęc primaria vati.
Vtile chriſticolis quod patefecit opus.
Et pinxit roſeo cunctis veneranda cruore
Signa Crucis: ſummi miliciamqꝫ dei.

Vincencius in ſpeculo hiſtoriali li. xxv. c. xxviii.

Rhabanus ſophiſta. et ſui temporis poetarum nulli ſecundus fit abbas Fuldenſis: qui multa de ſcripuris ſanctis diſſeruit: qui eciam librum de laude ſancte Crucis figurarum varietate diſtinctum difficili & mirando poemate compoſuit: & ſergio pape offerendum miſit.

Anthoninus in chronica ſua: parte ſecunda titulo. xiiii. c. v. paragrapho. i.

Alludit & aſtipulatur eiſdem fere verbis quibus vincencius vſus eſt.

Odilo Abbas Cluniacenſis. in ſermone de laude ſancte Crucis. ſic inquit

Rhabanus ſeculari ſciencia affatim eruditus: fide catholicus. ſpiritali ſciencia ad plenum edoctus. tale de laude ſancte Crucis texuit opus et texendo pfecit quo precioſius ad videndum: amabilius ad legendum. dulcius ad retinendū. laborioſius ad ſcribendum non poteſt inueniri.

Martinus in chronica ſua ſub Ludouico pio. filio Caroli magni

Eo tempore floret Rhabanus monachus abbas Fuldenſis. poeta magnus. & in ſciencia theologiæ preclarus

Platina in Gregorin quarto

Sunt qui ſcribant rogatu Ludouici Gregorium ſanctorū omniū celebritatem Kalendis nouembris inſtituiſſe: eamqꝫ rem magnopere a Rhabano monacho theologo inſigni carmībus et proſa laudatam fuiſſe: in his enī duobus dicendi generibus vir doctus ut illa maxime tempeſtate ſatis valebat. Commentatus eſt idem Rhabanus et librum Paralipomenon & Machabeos. habuit eciam ſermones ſatis elegantes ad populum: ſed is potiſſimū laudatur quem habuit in celebritate omnium ſanctorum.

Wernherus Weſtualus carthuſienſis Agrippinus In faſciculo temporum ſub Ludouico Primo.

Rabanus poeta & monachus. poſt abbas Fuldenſis. Deinde Archiepiſcopus Maguntinus doctor magnus claruit & plura ſcripſit.

Iacobus Philippus Pergameñ in ſupplemento chronicarum.

Rabanus monachus & Maguntinus Archiepiſcopus. Theologus clariſſimus et inſignis poeta. In proſa & carmine plurimum valuit.

Ioannes Tritemius Abbas Spanemenſis De ſcriptoribus ęccleſiaſticis.

Rabanus Theutonicus ex ciuitate Fuldenſi in buchonia: Vir in diuinis ſcripturis eruditiſſimus. & in ſæcularibus litteris nobiliter doctus: philoſophus. rhetor. aſtronomus & poeta ſubtiliſſimus: cui nec Italia ſimilem. nec germania peperit ęqualem. Scripſit tam carmine quam ſoluta oratione multa volumina: maxime in ſcripturis ſanctis fere ſuper utroq; teſtamento. et de laude ſanctę Crucis cuius exordium Rex regum dominus.

Sedis apoſtolicę pręſes moderator & orbis
Immortale iubar. portus & aura tuis
Dexter ames terras: & quę tibi munera prebet
Auctor inauditi carminis: ipſe colas
Materiam ſumpſit qua non eſt dignior ulla
Quę ſit vel proſa vel celebranda modis
Carmen Apellee dic viuat imagine formę
Donec erit terris aurea Roma caput
G:S

Interceſſio Albini pro Mauro.

SAncte dei preſul meritis in ſecula viuens.
Cauſam quam ferimus ſuſcipe mente pia.
Nempe ego cum fueram cuſtos humiliſq; miniſter
Iſtius eccleſie. dogmata ſacra legens
Hunc puerum docui diuini famine verbi
Ethice monitis. et ſophie ſtudiis
Ipſe quidem francus genere eſt. atq; incola ſylue
Bochonie. huc miſſus diſcere verba dei:
Abbas namq; ſuus. Fuldenſis rector ouilis
Illum huc direxit ad tua tecta pater
Quo mecum legeret metri ſcolaſticus artem:
Scripturam et ſacram rite pararet ouans.
Aſt vbi ſex luſtra impleuit iam ſcribere temptans
Ad Chriſti laudem hunc edidit arte librum.
Quo typicos numeros tropicas et rite figuras
Indidit. vt dona panderet alma dei
Paſſio quid Chriſti mundo conferret honoris.
Qualiter antiquum vinceret et chelydrum:
Quod ſic venturum ſancti cecinere prophete
Ac libri legis grammate rite dabant:
Et quia ſe meminit nutritum in domate claro
Iſtius ecce loci hinc tibi dona feret.
Que licet indigna et ſint vilia. tu tamen ipſa
Patronus mitis accipe queſo pie
Altithrono et redde pignus quod preſtitit ipſe
Inſtanter poſcens artifici veniam.
Qui quantum potuit. non quantum debitor ipſe
Extitit. vt grates redderet ore deo
Crimine pro miſeri largas tu funde potenti
Alme preces domino. ſicq; iuuato tuum
Qui multa infanda ſemet egiſſe fatetur
Aetas laſciua quanta patrare ſolet.
Sed ſpes firma manet. bonitas et magna tonantis
Ipſum quod ſaluet omnipotens medicus:
Sanguine qui proprio laxauit debita mundo
Abluit et fonte crimina multa ſacro.
Tantum tu precibus ipſum meritiſq; ſacratis
Commenda Chriſto. ſicq; beatus erit
Preſentem et vitam peragat. ſoſpeſq; future
Seruetur patrie. protege ſancte tuos.

PONTIFICEM SVMMVM SALVATOR CHRISTE TVERE

T SALVVM NOBIS PASTOREM IN SECVLA SERVA

RESVL VT EXIMIVS SIT RITE GREGORIVS ALME

ECCLESIE CVSTOS DOCTORQVE FIDELIS IN AVLA

Pontificem ſummum ſaluator Chriſte tuere
Et ſaluum nobis paſtorem in ſecula ſerua
Preſul vt eximius ſit rite Gregorius almę
Eccleſię cuſtos, doctorq; fidelis in aula.

COMMENDATIO PAPAE.

Sedis apoſtolicę princeps. lux aurea Rhomę
Et decus et doctor plebis. et almus amor.
Tu caput eccleſię es. primus patriarcha per orbem.
Pręclarus meritis. et pietate potens.
Sal terrę. mundi lux. atqꝫ vrbs inclyta Chriſti.
Perpetuę prebens lucis iter populo.
Veſtra valet cęlum reſerare et claudere lingua
In terra poſitus clauiger ęthereus.
Tu renouator ades patrię. ſpes. rector. honorqꝫ.
Dulcis amor cunctis. dignus amore dei.
Tempora ſunt huius vitę nunc plena periclis:
Bella mouent gentes. hoſtis vbiqꝫ furit.
Vnde opus eſt valde tua ꝙ protectio fortis
Succurrat miſeris. quos inimicus odit.
Eripe ſancte piis monitis. precibuſqꝫ ſacratis
Commiſſum tibimet paſtor ab hoſte gregem.
Vt tua laus maneat. merces. et gloria ſemper.
Cum Chriſto in cęlis regna beata tenens.
Principi apoſtolico Petro coniunctus in ęuum.
In terris vicem cuius et ipſe geris.

Offert munus Pontifci.

Pręſul amate deo te papa Gregorius oro.
Intra oues proprias me vt miſerum numeres:
Siſqꝫ tui famuli protector verus. et ipſum
Aeterno domino reſtituas precibus.
Qui ſe totum offert. parua hęc et dona miniſtrat
Commendans tibimet ſeqꝫ ſuaqꝫ ſimul.
Per te vt alma Crucis laus nunc acceptior extet
Principi apoſtolico munera miſſa Petro:
Quę Chriſti ad laudem conſcripta eſt tempore priſco
Ludere dum libuit carmine verſifico.
Credo quidem memet per te conquirere poſſe
Vitam quam nequeo per propria merita.
Te deus ęternus mundi mitiſſimus auctor
Tempore longeuo protegat atqꝫ regat.
Vt valeas. vigeas ſanus. et proſpera captes
Hic. et in ęternum regna ſuperna metas.
Te vigilem ſeruet qui non dormitat in ęuum:
Nominis atqꝫ tui reſtituat meritum.
Vt vigilet cautus paſtor. Gregorius aſſis
Sancte tuis ouibus: papa beate vale.

Rexregumdominusmundumdicionegubernans
Imperiiacſceptrumregnansqiiurepereñi
Immortaletenescumcrimínamultaparentum
Laxaſtiincruceiuſtitiaecumfrenalocaras
Omnibusergotuisſeruiſuperaſtrabeatam
Sperarehincvitãiesuchriſtededisti
Doniqueceſtmodoxpistedcuspatrisqetuiqe
Nuncnomendritetuumiamcunctaſtupebant
Saecculaduãumenverticeqodgeſtaturamica
Summixp̄icoleduceſignatritegerendumhoc
Periuſtamq:tHrogaudidoqodtollerclegem
Atq:deceerotumaugustusnutuexcolatorbem
Namhocfacnustantogirandocardineprodit
Orbsſciatutgaleaconſultucaeſariſoret
Auguſtopureferatalmamhinclaudecoronam
Namopetimadextramvirtusdiuinaparcrarte
Stipsieſutuadetq:triumfumposcimusomnes
Iamalmumiuſtoiuſticiaequodregnetubiqe
Haecſilicenduatatquelligatugiretamico
Dumadferclorícaplacitumſicipſaparatum
Optemusnosſemperamicumquempiechriſtus
Returatuquanullusiaculoptemitaſtfur
Fasvelinillopoterathoſtiscrimincdiro
Defenſorartisſedfirmummonſtratamandum
Iusornatullaneatcaeſarisobtincthauſtum
Omenfitqeomneactutumimperiummanetorbe
Enregnagraiumomnemperaeummuneradonant
Etperſadatſícqueeiusſobolistatusambit
Gensplebſletapropagoſuccinnumpiedonat
Muſamviuatedensmaneatſcitſcutuetamare
Spemexſulſceptratenendodumfideidatubiq:
Remhauſtudonecſaeclaſuadepellitabarte
Queformoſeiuratenebunttutelaneſasſint
Etſedareq:iceterraeſolidandaptoreruiam
Quameſtſolidusperma neregiraugustiouile
Tranſformatorbiscriſticumclaratributa
Iurecolendidummorecq:trophaeaparansdat
Quaehocſintnomenubiq:meansdeuorumabore
Nemperonaturgetqueprobepectusdiuamari
Sittremoreſtquebonaediuinomunerefamae
Proficitindcorbemadiudumfretumanliciitaq:
Sicabicitportumcrucedatlaeſumſcqiturq:
Hunctibicnimindodatumoſempercaſt:q:piuſq:
Caeſarlargemodovíſutucaſtraínimiciaſt
Terresſpemqetimoraltvinimicafugansdat
Tupiusetgratniumphonumrogathaecgens
Adveniamireanimusnobiſadiuſſaparentiſ
Conſcripſidudumnamcriſtilaudelibellum
Verſibusetproſatibiqemnuncinduperator
Offeroſanctelibenscuiuspraeceditimago
Stansarmataſidevictoremmonſtratubique

De Imagine Cęſaris.

Rex regum dominus mundum ditione gubernans.
Imperij ac ſceptrum regnans qui iure perenni
Immortale tenes. cum crimina multa parentum
Laxaſti in Cruce iuſticię cum frena locaras:
Omnibus ergo tuis ſeruis. ſuper aſtra beatam
Sperare hinc vitam Hieſu cito Chriſte dediſti:
Doni quę eſt modo Chriſte deus patriſcꝫ tuicꝫ:
Nunc nomen id rite tuum iam cuncta ſtupebant
Sęcula. dudum en vertice quod geſtatur amica
Summi chriſticolę duce ſignat rite gerendum hoc.
Per iuſtamcꝫ thronum auido quod tollere legem
Atcꝫ decet. totum Auguſtus nutu excolat orbem:
Nam hoc fœnus tanto girando cardine prodit.
Orbs ſcia.t vt galeam conſultu cęſaris oret.
Auguſto pure feret almam hinc laude coronam:
Nam optima dextram virtus diuina paret arte.
Stips Hieſu tua detcꝫ triumphum. poſcimus omnes
Iam almum iuſto iuſticię quod regnet vbicꝫ.
Hęc ſilice induat atcꝫ ligatu giret amico.
Dum affert lorica placitum ſic ipſa paratum.
Optemus nos ſemper amicum. quem pie Chriſtus
Re tutatur quam nullus iaculo premit. aſt fur
Fas. vel in illo proterat hoſtis crimine diro:
Defenſor artis ſed firmum monſtrat amandum
Ius ornatu laneat cęſaris obtinet hauſtum.
Omen fitcꝫ omne: ac tutum imperium manet orbe.
En regna graium omne per ęuum munera donant.
Et perſa dat. ſicque ęius ſobolis latus ambit.
Gens plebs lęta propago ſuccinnam pie donat
Muſam iuuat edens maneat. ſcit ſcutum et amare
Spem exul ſceptra tenendo. dum fidei dat vbicꝫ
Rem hauſtu donec ſęcla ſua depellit ab arte.
Quę formoſe iura tenebunt tela nefas ſint:
Et ſedare qui et terrę ſolidanda proteruiam.
Quam eſt ſolidus permane tegit Auguſtus ouile.
Tranſformat orbis Chriſti cum clara tributa.
Iure colendi dum memor ęcꝫ trophea parans dat.
Quę hoc ſint nomen vbicꝫ means. deuotum ab ore
Nempe tonat. vrgetcꝫ probe pectus diu amari
Sit tremor eſtcꝫ bonę diuino munere famę.
Proficit inde orbe madidum fretum illicitacꝫ.

De Imagine Cęſaris.

Sic abicit portum. Cruce dat Ieſum ſequiturq;
Hunc tibi enim indo datum o ſemper caſtuſq; piuſq;
Cęſar large modo viſu tu caſtra inimici aſt
Terres ſpemq; timor altus inimica fugans dat.
Tu pius et gratus nimium pronum rogat hęc gens
Ad veniam ire animus nobis ad iuſſa parentis:
Conſcripſi dudum nam Chriſti laude libellum
Verſibus & proſa. tibi quem nunc induperator
Offero ſancte libens. cuius pręcedit imago
Stans armata fide victorem monſtrat vbiq;.

DECLARATIO.

O Chriſte ſaluator rex regum et dominus dominorū. qui mundum propria dicione gubernas. et ſceptrū incorruptibile tenendo iure pēnni ſuper omnia regnas: tu crimina mlta parentū noſtrorum in Cruce deleſti: qn̄ humano generi iuſticię frēna cōſtituiſti. atq; tuis fidelibus in cęlis beatā vitam ſperare. velociterq; adipiſci poſſe dediſti. Ergo tui muneris eſt largiſſimi patriſq; tui ſil̄ potentiſſimi. quod nomē illud tuū ineffabile oībusq; ſęculis dudū terribile. nunc piiſſimi prīcipis vertice geſtat̄ honeſta religiōe. q̄ ab oībus venerat̄ celeberrima. Hinc q̄q; oſtēditur: quod eius auctoritate atq; defēſione Auguſtū imperiū firmiter tenet̄. et cuiq; auaro religioniq; chriſtianę cōtrario. p iuſtum iudiciū ptās aufertur: vt r̄ligioſi principis nutu totus orbis regat̄ Nam largitio ampliſſima munerꝝ illius hoc vbiq; ꝓdit: ad laudē venerādi impatoris terrarꝝ ppl̄os ꝓuocans. q̄tinus cōi conſilio eius defenſionē oēs parit̄ q̄rant. Quod qdem nos tui faml̄i Chriſte mitis ſaluator ſupplices petimus. quatinus p vexillum ſanctę Crucis. tua ſacratiſſima virtus ipſius dexterā diuina ībuat arte. atq; triūphum vbiq; cōferat iuſticię. Hęc q̄q; illū thorace fidei adamāte duriore īduit. quę ſil̄ & ornatū decentiſſimū. et munimentū cōfert fortiſſimū. Vnde neceſſe eſt vt nos piter cū ōni ppl̄o chriſtiano. eius amicicię grām optemus: quem dn̄s Chriſtus ita protegens cuſtodit. vt nullus inſidiās eū aliq mō nocere poſſit: vel famam eius iuſtiſſimā aliq crimine maculare: ſed defēſor omps adiutor boni ſtudij eius et bonę volūtatis. conſtātiam et verę innocēcię formā in eo nobis ſemp imitabilē ꝓponit. vultq; vt nobiliſſimi Cęſaris omē fœlicē habeat actū. hincq; eius imperiū terra ſil̄ et pelago tutū maneat. Nam gētes. gręcorꝝ dona pcioſiſſima illi deferūt. ſil̄iter et regna perſarum nec non et ceterę gentes ipſius ſimul eiuſq; prolis latus tuendo frequentant maxime gens Germanię & populus Francorum (de quibus eius nobilis proſapia originem traxit) in eius laudibus cōcinit. vitam illi et proſperitatem continuā exoptās. exul quoq; quicūq; priſcis tpibus a ſede ꝓpria ab errauit. eius triūphos amādo mō reditū velocem ſperat: quia ſceptra tenēdo fidei verbū ſpargit vbiq; donec populū ſuum a vetuſto ſcelerū vſu purget. q iuuāte Chriſto firmit̄ fidei catholicę iura tenebit: ne fruſtra verbi iacula pro-

ferat. ſed ſint arma potētia deo in omne opus bonum. et Chriſti fide roborata carnis ꝓteruiam domēt. O quā ſolidus fide & ſtabilis in chriſtiana religione manet. qui oues ſibi cōmendatas diligēter omni hora cuſtodit. et penſū dn̄ici ſeruicij cultūq; diuinū ſtrenue ab omnibus ſibi obtemꝑantibus expetit. dum ſuꝑni regis vexillū cūctis honorandū eſſe oſtēdit. & ad ꝑdicandū Chriſti euāgelium vbiq; doctores ſuos dirigit: q̄ duricordes ſermonibus ſuis molliant. et ad percipiendū bonum odorē virtutū. diuina gr̄a opitulāte ꝑducant: vt luxus ſeculi ſpernāt. et in Chriſto ſpē collocātes ipſius paſſionibus cōmunicare appetāt. Ecce tibi o imꝑator clemētiſſime atq; ſc̄tiſſime p̄ſens offero munus omi deuotione ſubiectus: q̄ terribilis extas aduerſariis. inimicoꝝ terga pſequens. et placidus es deuotis. clemēter cōuerſis veniā tribuēs. Oīs gens. omnis nacio tuā voluntatē facere expetit: noſq; tui miſeri famuli clementiā tuam ꝓnis obſequiis adire optamus. eiuſq; votis obtēperare in om̄ibus deſideramus. Nam libellū quē in honorē ſanctę Crucis dudū ꝓſa metroq; cōpoſui. nūc tuę ſerenitati offero ſupplex. deꝑcās. vt q̄ ſcuto fidei. lorica iuſticię et galea ſalutis decēter es ornatus: nos ſub tua defēſione Chriſto militātes munire digneris. atq; ad portū ſalutis ęternę in augmentū p̄miorum tuoꝝ dn̄o adiuuāte ꝑducere. Continet aūt p̄ſens Imago ſereniſſimi imꝑatoris Hludouici. xv. verſus metro dactilico tetrametro cōſcriptos hoc mō. Hieſu Chriſte tuum vertice ſignum. Auguſto galeam conferat almam. Inuictam & faciat optima dextram. Virtus Hieſu tua det que triumphū. Iuſto iuſticię induat atq;. Lorica placitū ſemper amicum. Quā nullus iaculo proterat hoſtis. Sed firmū maneat Cęſaris omne. Ac tutum imperium omne per ęuum. Sic que eius ſobolis læta propago. Succedens maneat ſceptra tenendo. Donec ſecla ſua iura tenebunt. Et terrę ſolidus permanet orbis. Chriſti dum memoret nomen vbiq;. Et verbum domini predicet vltro: In circulo autē qui caput eius cingit duo verſus adonici metri cōtinentur iſti. Tu Hludouicum. Chriſte corona. Crux vero quā dextera geſtat. hos tenet verſus metri aſclepiadij. In Cruce Chriſte tua victoria vera ſaluſq; Omnia rite regis. Scutum vero quod ſiniſtra tenet. elegiaco metro conſcriptum eſt hoc modo. Nam ſcutum fidei depellit tela nefanda. Protegit Auguſtū clara trophęa parans. Deuotum pectus diuino munere fretum. Illeſum ſemper caſtra inimica fugat.

INCIPIT PROLOGVS.

HOrtatur nos lex diuina ad deferendum domino dona. nec excipit
aliquem. ſed ab omnibus ſpontaneã expetit oblationẽ: cũ Moiſi
dominus p̄cepit ita dicẽs. Loquere filiis Iſrahel vt tollãt mihi pri/
micias. ab om̄i hoı̄e q offert vltroneus accipietis eas. Vbi nullus
excuſationi locus dat̃. qñ volũtas prõpta querit̃ et nõ neceſſitas ĩponitur. ſed
vniuſcuiuſꝫ ꝓprio arbitrio reliq̃tur. Vnde ip̄e hec leges. aı̄m deuotũ inpẽ/
dens. offerebã has primicias. in laudẽ ſc̃tẽ Crucis expẽſas: q̃ colũna eſt celeſtis
edificij. in qua videlicet cõſtructa eſt domus Chriſti. ipſi arbitri interno q me
conſpicit nõ ſup̱ba intẽtione. ſed humili deuotione q̃cquid ſua gracia poſſum.
in eius laudẽ volens cõferre: qui nõ ſecundũ faciem ſed ſecundũ cor iudicans.
nõ eſtimat quãtitatẽ muneris. ſed quantitatẽ deuotionis. Nec enı̄ arbitror me
poſſe aliq̃d ſanctę Cruci decoris cõferre. q̃ claritate ſua cũcta clarificat: ſed cla/
ritatẽ eius et maieſtatem ꝑpetuam. laudibus q̃buſcumꝫ poſſum cõſeruis meis
p̄dico: vt ſepius eam legẽtes ac ſedulo conſpicientes. noſtrã in ea redẽptionem
aſſidue cogitemus. redẽptoriꝫ nr̃o inceſſãter gracias agamus Qui cũ nullius
egeret. ſempiternũꝫ regnũ vna cũ patre et ſpũſancto hẽret: ſemetip̄m exina/
niuit formã ſerui accipiẽs. fc̃tus obediẽs pr̄i vſꝫ ad mortẽ. mortẽ aũt Crucis.
Semel q̊ꝫ pro pc̃tis noſtris mortuus eſt iuſtus ꝓ iniuſtis: vt nos offerret deo.
faceretꝫ nos regnũ et ſacerdotes deo patri. Quaꝓpter rogo vt quicũꝫ tex/
tum huius op̄is pſpexerit. non ſtatim ꝓpter artificis vilitatẽ ſpernẽdo abiciat:
ſed ſi velit et poſſit legat. et oculo ſanę fidei intuẽdo atꝫ ꝑ auctoritatẽ diuina/
rum ſcripturaꝝ diiudicãdo. q̊d in eo catholice et recte repererit diſputatũ. ei
hoc tribuat a q̊ eſt omne bonũ: ſi quid aũt minus recte atꝫ incõſiderate inue/
nerit ꝓlatum. magis meę ĩpericię q̃ malicię deputet. q catholicę fidei quantũ
poſſũ rectitudinẽ ſemper deſidero et inhiãter diſco. eiuſꝫ iura quantũ ſup̱na
gracia cõcedit ſeruare cõtendo. Atꝫ ideo cui erraſſe videor humilit̃ ſuggero.
vt vel viua voce ſi preſens ſim. vel per ſcripta ſi abſens. errorem meum mihi
intimare non tardet. Sin autem propter longinquitatem terrarum. ſeu ꝓpter
aliam aliquam impoſſibilitatem neutrum horum facere poſſit. ſiue etiam me a
preſenti vita cõſtiterit exceſſiſſe. precor vt pro reatu meo clementiſſimũ iudi/
cem deprecetur: quatinus ipſe quẽ humanę infirmitatis nihil latet. erroris mei
vincula diſſoluat. et ſuę remiſſionis gracia peccatorum mihi veniam donet.
Hocꝫ idem me. quam diu vixero in hoc corpore acturum exopto. ideſt pro
meis et pro aliorum erratibus quotidie preces fundere: vt ipſe pius ſua gracia
et errantes corrigat. et erratorum indulgentiã tribuat. De cetero aũt moneo
lectorem vt huius conſcriptionis ordinẽ teneat. et figuras in eo factas ſeruare
non negligat: ne operis precium pereat. et vtilitas lectionis minuat̃. Quod
vt facilius poſſit. vniuſcuiuſꝫ figurę rationem in ſequẽti ſibi pagina proſaico
ſtilo intimare curabã: ſubternectens expoſitionẽ eius ſimul et verſus. qui in ea
cõſcripti ſunt. Si quẽ aũt mouet cũ vniuſcuiuſꝫ paginę. verſus eiuſdẽ numeri

deſcribere decreuerī. cur aliquas notas ſiue punctos eis interſeruerim. agnoſcat me hoc non tam neceſſitate quam voluntate feciſſe. vt lucidior ſenſus et locutio in eis fieret. Nec hoc quidem vulgo nec frequēter feci. nec ſine auctoritate maiorum. Nam nō recordor alicubi me feciſſe in ipſis verſibus pūctos. niſi vbi quę pronomen. vel que coniunctio fuit. vel vs finalis ſillaba dictionis quod idem et Porphirius fecit: ſecundū cuius exēplar litteras ſpargere didici. et pro m littera alicubi virgulam. ſuper antecedētem ſibi vocalem notaui. Feci quoq; et ſynalœpham. aliquādo in ſcriptu in oportunis locis ſinalœpharum. quod et Titus Lucrecius non raro feciſſe inuenit. V quoq; inter q et aliquam vocalem poſitam aliquando intercepi. ſimiliter et h aſpirationem. maxime cū v taliter poſita a grammaticis nihil eſſe iudicatur. et h non littera ſed nota aſpirationis eſſe conuincitur. Si autem metricis omnibus. qui ſolummodo metri genus et pedum regulā ſeruant. poteſtas non minima datur per metaplaſmos et ſcemata atq; tropos. et cetera quę poetis abundantiſſime a grāmaticis conceſſa ſunt. cur non mihi? qui non ſolum genera certa metrorum et pedes legitimos. ſed etiam ſeriem et numerum litterarū. et figurarum modū diligēcius ſeruare curaui. Ante omnia quoq; obſecro vnumquēq; qui hoc opus legerit: ne inuidię ſtimulis contra me excitetur: vt laborem meum diſſipare cōtendat. ne dum hoc quod ego ad laudem dei parare ſategi. ille delere ſtudeat: et ſibi magis nocere ſtudeat quam mihi: et dum ſanctę Crucis gloriam per meā humilitatem audire non ſuſtinet: crucifixi regis offenſam incurrens. redemptionis gratiam quę in Cruce eſt non conſequatur.

Muſacitaſtudiogaudensnuncdicerenumen
Noſtracupitparitercarmineetalloquiis
Donapatrisſummiqaelargusreddiditorbi
Regisetaltithroniſanctatrophaeaſimul
Quaecruxeſtſacracrucifixinumineplena
Omnibusaptabonisſtirpsvenerandaſatis
Hancegopauperegenusinopsenoreloqella
Temptauihicfamulusſonsdareethocoriar
Necmefactapiantquoddignummuneretanto
Meforeadhoccredamſicquoqementeprobum
Sedmihilargadeibonitasſpesmaximavoti
Eſtquaemepromptumlausdabatexhilarans
Pauperiſetviduaenonſpreuitraraminuta
Sedtulitipſaprobansarbiteromnitenens
Atqueorbedominansqiſancitſolusetvnus
Cunctavenuſtabonahanclaudebeauitamor
Mandatumveterenempeeſtetlegequibuſqe
Muneravtaptadarenttemplaadhoneſtadei
Parsdeditargentumparsaurimuneraclara
Parstribuitgemmasparsqoqetinctadedit
Lignaoleumqidampigmentaquecaradedere
Multaq:magnadomusmonſtratvbiquemicans
Aſtaliiſetastulerantpiloſquecaprarum
Necfuerantſpretihidonaferendodeohaec
Quapropterrogitonummatumdiuesvtiſtic
Viliacumportemhincſpernerenollitonus
Ipſelicetgazasinmenſasconferatamplis
Agminibusfultustemplaonerandodeihinc
Hisegononmotusconturbornamimpievultu
Sedgratulansſpeculorcreſceredonaſibi
Illequoqueexoſavthabeatmeamuneranolo
Sedmagiseſſeſciatqualiacumquedeihaec
Exprobratipſedeoqideſpicitaceregenum
Cuiusegenushiceſtcuiusetomnishomoeſt
Enqantumtribuotribuitmihiieſusamator
Sintſuafactapiehiccunctaquehicrapiat

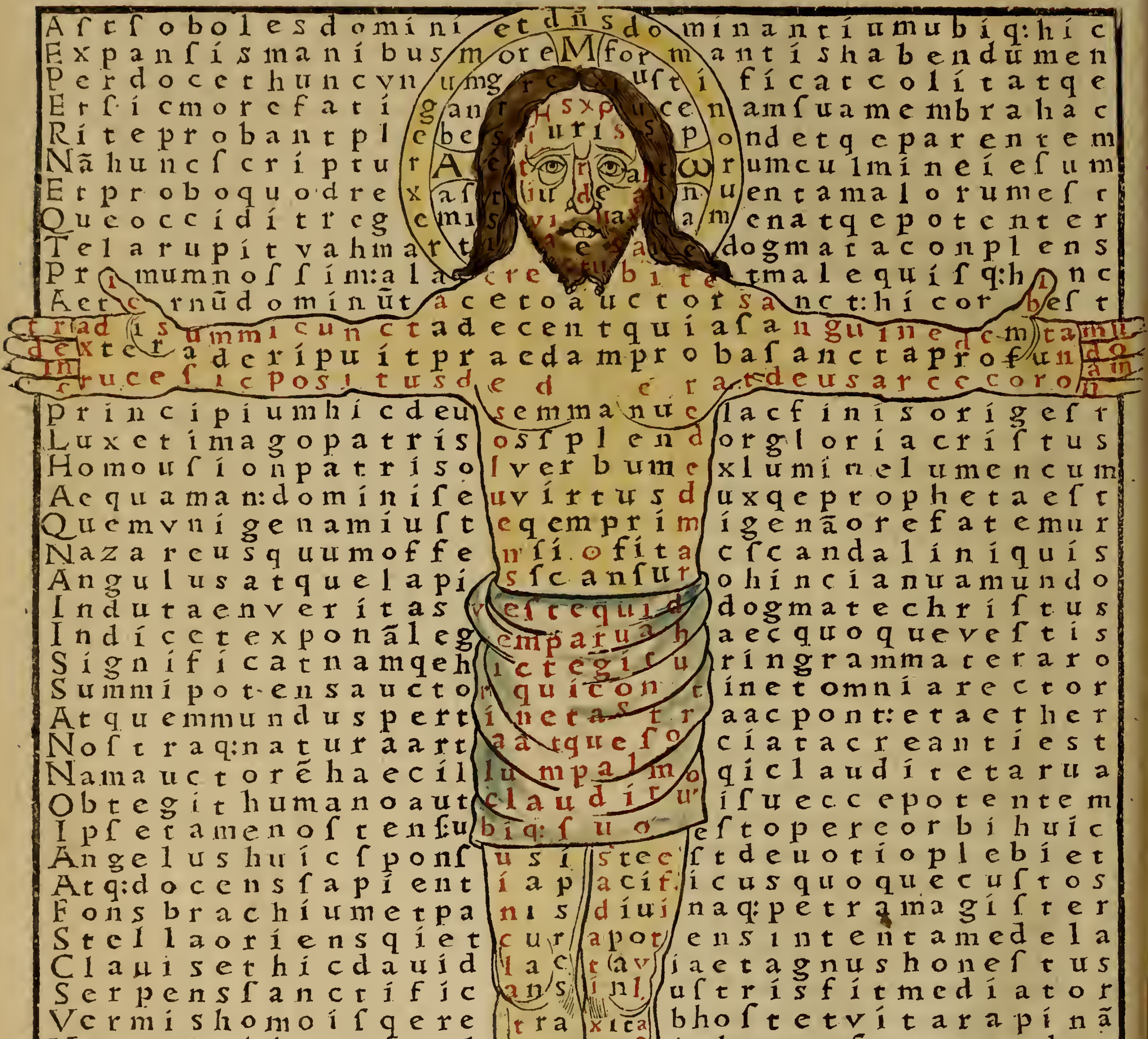
PRAEFATIO.

MVſa cita ſtudio gaudens nunc dicere numen
Noſtra cupit. pariter carmine & alloquiis.
Dona patris ſummi. quę largus reddidit orbi:
Regis et altithroni ſancta trophęa ſimul.
Quę Crux eſt ſacra crucifixi numine plena
Omnibus apta bonis. ſtirps veneranda laſſatis.
Hanc ego pauper. egenus. inops. en ore. loquella
Temptaui hic famulus ſons dare et hoc oriar.
Nec me facta piant quod dignū munere tanto
Me fore ad hoc credam. ſic quoq; mente probū.
Sed mihi larga dei bonitas ſpes maxima voti
Eſt. quę me ꝓmptum laus dabat exhilarans.
Pauperis et viduę non ſpreuit rara minuta
Sed tulit. ipſa ꝓbans arbiter omnitenens:
Atq; orbe dominans qui ſancit ſolus & vnus
Cuncta venuſta bona hanc laude beauit amor.
Mandatum vetere nempe eſt & lege quibuſq;:
Munera ut apta darent templa ad honeſta dei.
Pars dedit argentū pars auri munera clara:
Pars tribuit gemmas: pars quoq; tincta dedit.
Ligna. oleum quidam. pigmentaq; cara dedere.
Multaq; magna domus monſtrat ubiq; micans.
Aſt alii ſetas tulerant. piloſq; caprarum:
Nec fuerant ſpreti hi dona ferendo deo hęc.
Quapropter rogito nummatū diues ut iſtic.
Vilia cum portem hinc ſpernere nollit onus
Ipſe licet gazas immenſas cōferat amplis
Agminibus. fultus. templa oneranda dei hinc.
His ego non motus cōturbor nam impie vultu:
Sed gratulans ſpeculor creſcere dona ſibi.
Ille quoq; exoſa ut habeat mea munera nolo:
Sed magis eſſe ſciat qualiacūq; dei hæc
Exprobrat ipſe deo qui deſpicit acer egenum:
Cuius egenus hic eſt: cuius et omnis homo eſt:
En quantum tribuo tribuit mihi Ieſus amator.
Sint ſua facta pie hic cuncta que hic rapiat.

Finis prefationis. Sequitur liber primus.

huius imaginis duo omni duo O esse dat & facit dextrum sexti versus oro … R … naso

Prima figura. De imagine Chriſti in modum Crucis brachia ſua expandentis. & de nominibus eius ad diuinam ſeu ad humanem naturam pertinentibus.

ASt ſoboles domini et dominus dominantium vbiq̧. hic
Expanſis manibus morem formantis habendum en
Perdocet. hunc vnum grex iuſtificat. colit atq̧.
Et ſic more fatigantis Cruce nam ſua membra hac
Rite probant plebes. iuris ſpondetq̧ parentem
Nam hunc ſcriptura. et oro altorum culmine Hieſum.
Et probo: quod rex. aſt iudęa inuenta malorum eſt
Quę occidit regem. is viuax tamen atq̧ potenter
Tela rupit vah martia. Eſaię dogmata complens.
Primum nos ſimus alacres. tubitet male quiſq̧ hinc
Aeternum dominum tacet. o auctor ſanctus hic orbe eſt:
Tradi ſummi cuncta decent. quia ſanguine demptam
Dextera deripuit prędam proba. ſancta. profundo:
In Cruce ſic poſitus dederat deus arce coronam.
Principium hic deus. emmanuel. ac finis. origo eſt.
Lux. et imago patris. os. ſplendor. gloria. Chriſtus
Homouſion patri. ſol. verbum. ex lumine. lumen cum
Aequa manus domini. ſeu virtus. duxq̧ propheta eſt.
Quem vnigenam iuſte. quem primigenam ore fatemur:
Nazareus. cum offenſio fit. ac ſcandalum iniquis
Angelus. atq̧ lapis. ſcanſuro hinc ianua mundo.
Induta en veritas veſte. quid dogmate Chriſtus
Indicet exponam: legem parua hęc quoq̧ veſtis
Significat. namq̧ hic tegitur in grammate raro
Summipotens auctor: qui continet omnia rector.
At quem mundus pertinet. aſtra. ac pontus. et ęther.
Noſtraq̧ natura arta atque ſociata creanti eſt.
Nam auctorem hęc illum(palmo qui claudit et arua)
Obtegit humano aut claudit viſu. ecce potentem.
Ipſe tamen oſtenſus vbiq̧ ſuo eſt opere orbi huic
Angelus. huic ſponſus. iſte eſt deuotio plebi et
Atq̧ docens ſapientia. pacificus quoq̧ cuſtos.
Fons. brachium et panis. diuinaq̧ petra. magiſter.
Stella. oriens. qui et cura potens. intenta medela.
Clauis et hic Dauid. lęta via. et agnus honeſtus.
Serpens ſanctificans. illuſtris fit mediator.
Vermis homo iſq̧. retraxit ab hoſte (et vita) rapina.
Mons. aquila. paraclytus. ſic leo. paſtor. et ędus.
Fundamentum. ouis. ac reddens pie vota ſacerdos.
Melchi pontificis ſadech vinum quoq̧ panem. et
Qui vitulus. aries. carne de qua eſt ſacra vinctus a ii

Victima. patreq̄ꝫ cum bene ſit ſatus abſq̄ꝫ caduco:
Qui damna ſenſit et lignea. qui omnibus ante eſt.
Qui aſtra eſt ſydera ęditus omnia luciferum ante.
Virgine hic eſt natus matre. tum tempore in arto
Atq̄ꝫ hominem vt ſeruaret. ad aram hic Crucis iuit.
Qui eſt ſator ęternus. Chriſtus benedictus in ęuum.

Ecce imago ſaluatoris membrorũ ſuorũ poſitiõe. cõſecrat nobis ſalu-
berrimã dulciſſimã et amantiſſimã ſanctę Crucis formam: vt in eius
noĩe credẽtes et eius mãdatis obediẽtes. ꝑ eius paſſionẽ ſpẽ vitę ę̃tnę
hẽamus: vt quocienſcũq̄ꝫ Crucẽ aſpiciamus ip̃ius recordemur. qui
pro nobis in ea paſſus eſt. vt eriperet nos de ptãte tenebrarum. deglutiens q̄dem
mortẽ vt vitę ęternę hęredes efficeremur: ꝓfectus in cęlũ ſubditis ſibi angelis et
poteſtatibus et virtutibus. vtq̄ꝫ recogitemus q̊d nõ corruptibili argẽto vł auro
redẽpti ſumus de vana nr̃a cõuerſatione patnę tradiciõis. ſed p̃cioſo ſanguĩe q̃ſi
agni incõtaminati et inmacłati Chriſti: vt ſimus ſc̄tĩ inmacłati in cõſpectu eius in
charitate: vt ꝑ hęc efficiamur diuĩe naturę cõſortes. fugiẽtes eius q̃ in mũdo ẽ cõ-
cupiſcẽcię corruptionẽ. Sũt q̄ppe et in ip̃a pagĩa noĩa eiuſdẽ redẽptoris nr̃i ver-
ſibus cõprehẽſa. q̃dam ex diuinitatis eius ſubſtãcia. quedã vero ex diſpẽſatione
ſuſceptę hũanitatis aſſũpta: vt oſtẽderet̃ q̊d idẽ mediator dei et hoĩm. et pr̃i eſt in
deitate cõſubſtãcialis atq̄ꝫ coęq̄lis. et matri in hũanitate ſuſcepta cõnaturalis atq̄ꝫ
cõſimilis: quia oẽm naturã nr̃am ipſe perfc̄tẽ ſuſcepit abſq̄ꝫ pc̄tõ. Qualitas aũt
eorũ facile ꝑ rõnem ſubtnexam põt cognoſci: vtrum ad diuinã vł ad humanam
eius pertineant naturam. Chriſtus namq̄ꝫ gręce a chiſmate eſt appellatus hoc
eſt vnctus. Sacerdotes ergo et reges apud Iudęos ſacra vnctione in veteri teſta-
mento vngebantur. et ideo Chriſtus vnctio appellat̃ q̄ rex et ſacerdos eſt: quia
nõ oleo materiali ſed oleo lęticię hoc eſt ſp̃ũſc̄tõ vnctus ẽ prę oĩbus participibus
ſuis. Chriſtus vero hebraice Meſſias dicit̃. Hieſus hebręũ gręce ſother. latine ſa-
lutaris vł ſaluator interpretat̃: ꝓ eo q̊d cũctis gẽtibus ſalutifer venit. Emanuel ex
hebręo in latinũ. ſignificat nobiſcũ deus. ſcilicet q̊d ꝑ virginẽ natus deus hoĩbus
in carne mortali apparuit. Deus dicit̃ ꝓpter vnitã cũ patre ſubſtanciã. Dñs ꝓpt̃
ſeruientẽ creaturã. deus aũt et homo quia verbũ et caro. Vnigenitus aũt vocat̃
ꝑ diuinitatis excellentiã. quia ſine fr̃ibus. Primogenitus. ꝑ ſuſceptionẽ hoĩs in q̃
per adoptionẽ gracię hẽre fr̃es dignatus eſt q̄bus eſſet priogenitus. Homouſion
pr̃i ab vnitate ſubſtãcię appellat̃. ſubſtãcia enĩ vł eſſencia gręce vſia dicit̃. Omoy-
num. vtrũq̄ꝫ enĩ coniunctũ ſonat vna ſubſtãcia. Principiũ. eo q̊d ab ip̃o ſunt oĩa.
et quia ante eũ nihil eſt. Finis. quia dignatus eſt in fine ſcłorum hũiliter in carne
naſci et mori: vł quia quicq̄d agimus ad illũ referimus et cũ ad eum ꝑuenerimus
vltra q̊d quęramus nõ hẽmus. Os dei eſt. quia verbũ eſt eius. Nam ſicut ꝓ ver-
bis q̃ per linguã fiũt ſepe dicimus illa vł illa lingua. ita ꝓ verbo dei ponit̃ os. quia
mos eſt vt ore verba forment̃. Verbum autem ideo dicitur. quia per eum om-
nia pater condidit ſiue iuſſit. Veritas. quia non fallit. ſed tribuit quod promittit.
Vita. quia oĩa viuificat. Imago dicitur ꝓpter parem ſimilitudinẽ patris. Figura.

quia ſuſcipiens formam ſerui.per operum virtutumq́ʒ ſimilitudinem.patris in ſe imaginem atq́ʒ immenſam magnitudinem deſignauit. Manus dei eſt: quod omnia per ipſum facta ſunt. Hinc et dextera: propter effectū operis totius creaturę quę per ipſum formata eſt. Brachium. quod ab ipſo omnia continentur. Virtus. quod omnem patris poteſtatem inſemetipſo habeat et omnia poteſt. Sapientia. quod ipſe reuelet myſteria ſcientię et archana ſapientię. Splendor: propter quod manifeſtat. Lumen. quia illuminat. Lux. quia ad virtutem contemplandam cordis oculos reſerat. Sol. quia illuſtrator. Oriens. quia luminis fons. et quod oriri nos faciat ad vitam ęternam. Fons. quia rerum origo eſt. vl' quia ſaciat ſicientes. Ipſe quoq́ʒ A et Ω. quia iniciū et finis. Paracletus ideſt aduocatus. quia pro nobis intercedit apud patrē. et ad culpas noſtras remouendas curam gerit. Sponſus. quia de cęlo deſcendens adhęſit eccleſię. vt eſſēt duo in carne vna. Angelus dicitur. propter annūciationem paternę ac ſuę voluntatis. vnde et apud prophetam magni conſilij angelus legitur. dum ſit deus et dominus angelorum. Miſſus dicitur. quia verbum caro factum eſt. Homo dicitur: quia incarnatus eſt. Mediator. quia de morte ad vitam nos perduxit. Propheta. quod futura reuelauit. Sacerdos. quod pro nobis hoſtiā ſe obtulit. Paſtor. quia cuſtos eſt. Magiſter. quod oſtēſor. Nazarenus vero a loco. Nazareus. a merito ideſt ſanctus ſiue mundus: quia peccatum nō fecit. Siquidem et aliis inferioribus rebus nominum ſpecies ad ſe trahit Chriſtus. vt facilius intelligatur. Dicitur autem panis. quia caro. Vitis. quia ex ſanguine ipſius redēpti ſumus. Flos. quia electus. Via. quia per ipſum ad deum imus. Oſtium. quia per ipſum ad deum ingredimur. Mons. quia fortis. Petra. quia firmitas eſt credentium. Lapis angularis. quia duos parietes ediuerſo ideſt de circumciſione et preputio in vnam fabricam ęccleſię iungit. vel quod pacem angelis et hominibus facit. Lapis offenſionis· quod veniens humilis offenderunt in eū increduli. et factus eſt petra ſcandali. Fundamentum autem ideo vocatur. quia fides in eo fundata eſt. vel quia ſupra eū catholica ęccleſia cōſtructa eſt. Agnus dicitur. propter innocentiam. Ouis propter manſuetudinem. Aries. propter principatum. Hedus. propt̄ ſimilitudinē carnis peccati. Vitulus. pro eo quod pro nobis eſt imolatus. Leo. pro regno et fortitudine. Serpens. pro morte & ſapientia. Vermis idem. quia reſurrexit. Aquila. propter quod poſt reſurrectionē ad aſtra remeauit. Nec mirum ſi vilibus ſignificationibus figuretur. qui dum ſit patri coęternus ante ſęcula filius. naturę noſtrę vilitatem non ſpernēs natus eſt in tempore. hominis filius. Verbum enim caro factū eſt et habitauit in nobis. Sunt ergo verſus quinq́ʒ qui in linea humani corporis ſpeciē forinſecus circumdantes conſcripti ſunt. quorum primus incipit a medio digito dextrę manus et ſic in indicem tranſit. poſtea in pollicem ſe erigens et per brachium dextrnm aſcendens. in vertice capitis finit: Qui talis eſt. Dextra dei ſummi cuncta creauit Hieſus. Secundus a capite deſcendens ſimiliter in medio di-

gito ſiniſtrę manus finit iſte. Chriſtus laxabit e ſanguine debita mundo. Tercius a quarto digito dextrę manus qui medicus vocatur incipiens. et per auricularem dextrum brachium ſubtus ducens. in latere dextro vſqꝫ ad ventrem mediū deſcendens. rurſuſqꝫ a dextro genu in radicē pedis deſinit. ita. In Cruce ſic poſitus deſoluens vincla tyranni. Quartus in radice pedis dextri exterius incipiens inter media crura aſcendens ad radicem vſqꝫ pedis ſiniſtri exterius peruenit. ita. Aeternus dominus deduxit ad aſtra beatos. Quintus itē a radice pedis ſiniſtri exterius vſqꝫ ad genua aſcendens. et a ventre medio per latus et brachium ſiniſtrum vſqꝫ ad medicū digitum pertingit. ita. Atqꝫ ſalutiferam dederat deus arce coronam. In veſte quidem femora circumdante. ſunt verſus hij duo elegiaci. Veſte quidem parua hic tegitur qui continet aſtra. Atqꝫ ſolum palmo claudit vbiqꝫ ſuo. In cęſarie vero capitis eius ſcriptū eſt. Iſte eſt rex iuſticię. In vultu quoqꝫ et mento papillis et vmbilico continetur iſtud. Ordo iuſtus deo. In corona autem caput cingente iſtud. Rex regum et dominus dominorum. In Cruce namqꝫ quę iuxta caput eius poſita eſt ſunt tres litterę. hoc eſt. A. M et ω. quod ſignificat inicium et medium et finem ab ipſo omnia comprehendi.

II. figura. De Crucis figura quę intra tetragonum eſt ſcripta, et omnia ſe comprehendere manifeſtat.

O	cruxq:excellistot	O	etdominarisolymp	O
C	aceleſtesplebeset	c	larasaccipisilli	c
R	egnaregendopolic	r	ucifixinut:etardo	r
V	ndiq:tealmificatr	u	beascũſangvinisvſ	u
X	riſtiquaproptere	x	regevocaberetudu	x
D	umqehumanatibiex	q	uirisdiuinaq:tactu	u
V	niusaltithronide	u	otoinlaudishonor	e
X	riſticolasſocias	a	tſacrofamineviua	x
M	ultipliceslaudes	e	ndasaculminecael	i
I	nterriscantusquo	ſ	offertorbisetexu	l
S	anctificatmundus	u	ent:tepont:ethicſo	l
E	xaltatiubilanscũ	m	ontibusaridacant	ũ
R	uracanuntſtellis	m	otutucarminadona	s
C	rtusetoccaſusaqu	i	loſicauſteretaur	a
L	aeticiamregniten	e	asquodluminelume	n
A	ltapolipandascon	s	ignesnumenetiſti	c
T	antadeidonadiſpe	n	ſansquiomniafeci	t
O	cruxquaexp̃iescar	O	benedictatriumph	O
q	uantatibidederat	t	antorũfactoramor	e
V	iuificantisenimd	o	nodeusipſeparaui	t
E	tbeneteextulerat	d	irenedicerepuppu	p
R	ancidusisvaleatd	e	ceptorduxetiniqu	i
E	xemptamriſitprae	d	amqilucisabaethr	a
D	etruſamqediuvolu	i	tpunirenecandohi	c
E	npiacruxdominide	c	antansquispiemuſ	a
M	agnificar.evalett	a	ntãteetdicerefat	u
P	ulchranitescultu	t	eviſugloriacingi	t
T	axusdirafugitcal	a	musſetpinushonor	i
I	nclinanthumilese	t	cedrosmirramelyr	o
O	lfactũpauitantna	r	dusetmiracypreſu	s
M	axtixtusguttaamm	o	mumbalſamabidell	a
V	ictaemaieſtateſu	p	erſuavotaferuntt	e
N	ominetuaſperiorm	a	iorvirtutepiisho	c
D	onascummercedeme	e	ntxp̃iantetribuna	l
O	cruxq:dederasrupt	O	plebemireabauern	O

O Crux quę excellis toto et dominaris olympo
Cęleſtes plebes et claras accipis illic
Regna regenda poli. crucifixi nutus et ardor
Vndiqꝫ te almificat. rubeas cum ſanguinis vſu
Chriſti qua propter ex rege vocabere tu dux.
Dumqꝫ humana tibi exquiris diuinaqꝫ tactu
Vnius altithroni deuoto. in laudis honore
Chriſticolas ſocias: ac ſacro famine viuax
Multiplices laudes en das a culmine cęli.
In terris cantus quos offert orbis. et exul
Sanctificat mundus. ventus. te pontus. et hic ſol
Exaltat iubilans cum montibus arida cantum
Rura canunt. ſtellis motu tu carmina donas.
Ortus et occaſus. aquilo. ſic auſter. et aura:
Lęticiam regni teneas quod lumine lumen.
Alta poli pandas. conſignes numen et iſtic
Tanta dei dona diſpenſans. qui omnia fecit:
O Crux quę Chriſti es caro benedicta triumpho:
Quanta tibi dederat tantorum factor amore:
Viuificantis enim dono deus ipſe parauit
Et bene te extulerat. dire ne dicere puppup
Rancidus is valeat deceptor. dux et iniqui.
Exemptam riſit prędam qui lucis ab ęthra:
Detruſamqꝫ diu voluit punire necando hic:
En pia Crux domini. decantans quis pie muſa
Magnificare valet tantam te: et dicere fatu:
Pulchra nites cultu. te viſu gloria cingit.
Taxus dira fugit. calamus ſe et pinus honori
Inclinant humiles: et cedros myrrha melyro
Olfactum pauitant. nardus et myrrha. cypreſſus.
Maſtix. tus. gutta. ammomum. balſama. bidella.
Victę maieſtate ſuper ſua vota ferunt te.
Nomine tu aſperior. maior virtute. pii hoc
Donas: cum mercede meent Chriſti ante tribunal:
O Crux quę dederas rupto plebem ire ab auerno.

Aſt hęc figura Crucem Chriſti in quatuor cornibus cuncta cōplecti predicat. ſiue quę in cęlis ſiue quę in terra ſiue quę ſubtus terram ſunt. omnia videlicet viſibilia atq; inuiſibilia. viuentia et non viuē-tia. quia quattuor Crucis cornua ſiue quattuor loca intimant. in quibus racionales verſantur creaturę. ideſt cęleſtium terreſtrium et infernorū et ſupercęleſtium. de quibus et Paulus apoſtolus loquit̄. vt in nomine Hieſu omne genu flectatur cęleſtium terreſtrium et infernorum. De tribus Pauli teſtimonium eſt. videamus et quartū. Laudate dominum cęli cęlorum et aquę quę ſuper celos ſunt laudent nomen domini. Rurſumq; dicunt̄ cęleſtia et alia ſupercęleſtia. Siue quattuor ſpecies totius creaturę. ideſt eſſe. viuere. ſentire. et intelligere. in quibus omnis creatura ſubſiſtit. Nam alia tantū ſunt. ſed nec viuunt nec ſentiunt neq; diſcernunt. vt ſunt lapides. Alia ſunt et viuunt. ſed nec ſentiunt neq; diſcernunt. vt ſunt arbuſta et omnia germina terrę. alia vero ſunt. viuunt et ſentiunt. ſed non diſcernunt. vt ſunt bruta animalia. quibus vis eſt ſentiendi. ſed nō ſubeſt racio intelligendi. alia autem ſunt. viuunt. ſentiunt et diſcernunt. vt ſunt angeli et homines. qui eſſencia ſubſiſtunt. vita viuunt. ſenſu ſentiunt. intellectu diſcernunt. Sunt et ipſius animę quattuor affectiones. quibus animantia vel ad bona vtunt̄ vel ad mala. has et antiqui ſubtiliter inuenerunt. et eorū inuenta probantes poſteri ſuſceperūt. ideſt timere. ac dolere. cupere ac lętari. Hęc ergo ſi ſanctę Crucis preſidio ordinantur atq; muniūt̄. in religioſis hoībus ſalutifera eſſe probant̄. licet eas vicia eſſe ſtultitia quorundam ſapientum huius mundi exiſtimarit. Quod ſi ita eſſet et eas niſi pctōres oīno nō poſſunt hēre aut pditi. recte nō affectus aliq poſſent dici ſed morbi. Aut cum tales animorū motus inueniantur in ſanctis apoſtolis et prophetis. quis ita deſipiat. vt eos affectus vicia credat? ex quibus deo placuerūt illi. qui viciis plus quam cęteri homines reſtiterunt. Itaq; Paulus apoſtolus de timore ſic loquitur. Timeo autem ne ſicut ſerpens ſeduxit Euam aſtutia ſua. ſic et veſtri ſenſus corrumpantur a charitate quę eſt in Chriſto. Idem de cupiditate fiducialiter dicit. Cupio diſſolui et eſſe cum Chriſto. Sed et de triſticia quam alij dolorem appellāt idem doctor gentium ait. Quia triſticia eſt mihi magna et continuus dolor cordi meo. pro fratribus meis qui ſunt cognati mei ſecundū carnem. Nam et ad Romanos ſcribens ait. Gaudeo in vobis. ſed volo vos ſapientes eſſe in bono et ſimplices in malo. Dauid quoq; propheta de timore ita ait. Timor domini ſanctus permanet in ſęculum ſęculi. Item. Timete inquit dominum omnes ſancti eius. De triſticia vero ita ait. Contriſtatus ſum in exercitatione mea. Item de concupiſcere idem dicit. Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas in omni tempore. et concupiui ſalutare tuum domine. De lęticia quidem idem pſalmiſta exhortans ſanctos dei dicit. Lętamini in domino et exultate iuſti. gaudete iuſti in domino. Hunc ergo timorē vel dolorem. hanc cupiditatem ſiue hoc gaudium qui reprehendere voluerit.

ipſum reprehendit apoſtolum & ꝓphetam. qui per tales affectiones non ſolũ deo placuerit: ſed etiã quoſdã alios ad idipſum exhortati ſunt. et qui extorres horum fuere. inter criminoſos quod eſſent ſine affectu culpauerunt. Nõ ergo has affectiones habendo: ſed eis male vtendo delinquimus. quia humanorum affectuũ ꝓprietas. hominis indicat creatorem: qualitas vero. bonã vel malã ſignificat volũtatem: ac ſi motus qui in omnibus affectiones ſunt. hę eędẽ ipſe in bene vtentibus virtutes. et in male vtentibus paſſiones ſiue ꝑturbationes at ut quidam volunt ęgritudines fiunt: illeq; eis bene vtitur qui non ſuã ſed dei querit facere voluntatem: ut iam non ſibi viuat ſed ei qui per ſanguinis ſui effuſionem in cruce illum redemit: qui cum apoſtolo dicere poteſt. Ego enim per legem legi mortuus ſum ut deo viuam: Chriſto cõfixus ſum Cruci: Viuo autem iam non ego viuit vero in me Chriſtus. quod aũt nunc viuo in carne in fide viuo filij dei. qui dilexit me & tradidit ſemetipſum pro me. Omnia ergo hęc ſanctę Cruci cõueniunt. quia in ea omniũ creator paſſus eſt Chriſtus. Nã paſſio Chriſti cęlum ſuſtentat. mundum regit. tartarum ꝑfodit. In ea confirmantur angeli. redimunt̃ populi. cõteruntur inimici. ſtabiliuntur ſubſiſtentia. animãtur viuentia. cõſeruantur ſencientia. illuſtrant̃ intelligentia. Inde timor ductus a pœna. fideles liberat: triſticia ſalubris. pœnitẽtes a peccatis mundat. concupiſcentia boni. virtutum fructus germinat. gaudiũ vitę ſpe confidentes lętificat. Omniũ quippe auctor hanc ſanctam ſibi ꝓuidebat machinam. hanc cõſtrui voluit: ut in ipſa reſtauraret et coadunaret oĩa per Hieſum Chriſtum dominum noſtrum. Sũt quoq; verſus duo in ipſa Cruce conſcripti. quorum prior eſt. O Crux quæ ſummi es noto dedicata tropheo. A ſummo in ima deſcendẽs. Alter vero: O Crux quæ Chriſti es caro benedicta triumpho. a dextra in ſiniſtrã Crucis tẽdẽs. Sũt et ĩ tetragono circa Crucẽ quatuor verſus. quoꝝ primus qui ſuꝑ Crucẽ eſt hic: O Crux quę excellis toto et dominaris olympo. Qui vero infra hic eſt. O Crux quæ dederas rupto plebem ire ab auerno. Qui autem in dextra hoc eſt in anachroſticide poſitus eſt hic eſt. O Crux dux miſero latoque redemptio mundo. Et qui in ſiniſtra hoc eſt in teleſticide hic O Crux vexillum ſancto et pia cautio ſæclo. Notandũ autem quod O litterã quę circuli habet ſimilitudinẽ idcirco in quatuor angulis tetragoni & in quatuor cornibus Crucis. necnon et in media Cruce poſuimus: ut oſtenderetur omnia ſanctam Crucem ſua potentia concatenare. et in veneratione Chriſti copulare quę ſurſum et quę deorſum ſunt.

III. figura. De nouē ordibus angelorꝫ. et de noībus eorꝫ in Crucis figura diſpoſitis.

Salueſanctaſaluschriſtiotupaſſiolaeta
Cruxvenerandadeidoctrixſapientialumen
Lausvericaravirtusphiloſophiaclarahis
QuosdantaruaſolivElculmenconditolympi
Sidereosquechorostcandidaſceptradiei
Nāq:ſalushominumesrerumrenouatiopulcra
Tebeatorbstotusalainclytanempepolorum
Omnegenupertecaeleſtumetflectierambit
Terreſtrumatq:inferiuxtaſuavinculanorū
Sceptraducesregnacuruantisnominieieſus
Atmichaelprincepshabitantūduxetinalto
TememoratvirtutedEiſimulaetheracuncta
Etregeretteg ereſtsnuminisalmaquodara
Quoclipeoexultatframeaquafortiſinibit
Horridabelladraconisouanscūmilib:almis
Atq:tuaslaudesquaeretſibipraemiavictor
Namiurehancstatuitſuſpenſamacr:qemod:qe
Sorsqecrucemtalemhancaramveraquibusqe
Virtutūvtrestanspromatvitaipſaſenatum
Scriptabonaiuſteconſurguntincrucevita
Xp̄sseadpetrafideinimiumauctaquesenos
Duceretinclinanshumilistumvenitabarce
Etdocuitverbisfactisdocumentareliquit
Accruceſacrapiaconpleuītcunctacreator
Hocgabrielalacerdansclarumfamenadaurē
Virginisorabasarcangclusetparanymphus
Ieſumſaluantemiātangenslaudetriumphum
Orafaelmedicinadeinumtededithaeccrux
Reddereposſeiubarcuiustuncritefiguram
Monſtrabascaecoquaeluminareddiditorbi
Credim:ergocrucisntiquainlaudibuseſſe
Cūnouaconſonuitpſllentumcantiolaudem
Angeliinofficiūetveriebantiureminiſtri
Hincrogocaelorūagmebenedicitechriſto
Quicruceſaluauitmundumdansregnabeatis
Etveſtrūnumerumcompleuitinarcepolorum

SAlue ſancta ſalus Chriſti o tu paſſio lęta.
Crux veneranda dei doctrix. ſapientia. lumen
Laus veri. cara virtus. philoſophia clara. his
Quos dant arua ſoli. vel culmen condit olympi
Sidereoſq; choros. et candida ſceptra diei:
Namq; ſalus hominum es. rerum renouatio pulchra
Te beat orbs totus ala inclyta nempe polorum
Omne genu per te cęleſtum et flectitur ambit
Terreſtrum atq; infer iuxta ſua vincula norum.
Sceptra duces regna curuantis nomine Ieſus:
At Michael princeps habitantum dux et in alto
Te memorat virtute dei ſimul ęthera cuncta
Et regere et tegere. ſtes numinis alma quod ara:
Quo clipeo exultat. framea qua fortis inibit
Horrida bella draconis ouans cum millibus almis.
Atq; tuas laudes quęret ſibi pręmia victor.
Nam iure hanc ſtatuit ſuſpenſam actuſq;. moduſq;.
Sorſq; Crucem talem hanc aram. vera quibuſq;
Virtutum vt teſtans promat vita ipſa ſenatum.
Scripta bona iuſte conſurgunt in Cruce vita.
Chriſtus ſe ad petram fidei nimium auctaq; ſenos
Duceret inclinans humilis. tum venit ab arce
Et docuit verbis. factis documenta reliquit
Ac Cruce. ſacra pia compleuit cuncta creator:
Hoc Gabriel alacer dans clarum famen ad aurem
Virginis orabas archangelus. et paranymphus
Ieſum ſaluantem iam tangens laude triumphum
O Raphael medicina dei. num te dedit hęc Crux
Reddere poſſe iubar. cuius tunc rite figuram
Monſtrabas cęco. quę lumina reddidit orbi:
Credimus ergo Crucis antiqua in laudibus eſſe.
Cum noua conſonuit pſallentum cantio laudem
Angeli in officium et veniebant iure miniſtri:
Hinc rogo cęlorum agmen benedicite Chriſto.
Qui Cruce ſaluauit mundum. dans regna beatis:
Et veſtrum numerum compleuit in arce polorum.

MErito quippe ſanctorum angelorũ ordines et celeſtis milicie exercitus. nomine et numero ſancte Cruci concordant: vt eterni regis victoriam collaudent. et magnitudinem leticie ſue honeſto officio predicent. cum non ſolum in hora natiuitatis Chriſti laudaſſe. et poſt in deſerto illi miniſtraſſe ſacer euangelij textus commemoret. verum etiã in tempore paſſionis ac reſurrectõnis eius. debito ei officio ipſos affuiſſe maniſeſte narret: maximeq; illos credi oportet huius rei eſſe deuotos. quia quanto dignius in eius militia militant. tanto deuotius eius triũphum laudãt. Nouem ergo ſunt ordines angelorũ vt ſancta ſcriptura nobis cõmendat: hoc eſt. Angeli. Archangeli. Virtutes. Principatus. Poteſtates. Dominatõnes. Throni. Cherubin & Seraphin. Sed ad hec exponenda beati Gregorij pape verba ponamus: Eſſe nanq; angelos & archangelos pene omnes ſacri eloquij pagine teſtantur. Cherubin quoq; & Seraphin. ſepe vt notum eſt libri prophetarum loquũtur. Quattuor quoq; ordinũ nomina Paulus apoſtolus ad Epheſeos enumerat dicens. Supra omnem prĩcipatum et poteſtatem et virtutem et dominationem. Qui rurſus ad Coloſenſes ſcribens ait. Siue throni ſiue dominationes ſiue principatus ſiue poteſtates. Dominationes vero principatus ac poteſtates iam ad Epheſios loquẽs deſcripſerat. ſed ea q̃q; Coloſenſibus dicturus premiſit thronos: de quibus nec dum quicquam Epheſis fuerat locutus. Dum ergo illis quattuor que ad Epheſios dixit. ideſt. principatibus et poteſtatibus virtutibus atq; dominationibus. coniunguntur throni. Quinq; ſunt ordines qui ſpecialiter exprimuntur. quibus dum angeli et archangeli. cherubin atq; ſeraphin adiuncta ſunt. procul dubio nouem eſſe angelorum ordines inueniuntur. Vnde et ipſi angelo qui primus conditus eſt per prophetam dicitur. Tu ſignaculum ſimilitudinis. plenus ſapientia et perfectus decore. in deliciis paradiſi dei fuiſti. Quo notandum. quod primus angelus non ad ſimilitudinẽ dei factus. ſed ſignaculum ſimilitudinis dicitur. vt quo ſubtilior eſt natura. eo in illo imago ſimilius inſinuetur expreſſa. Quo in loco mox ſubditur. Omnis lapis precioſus operimentum tuum. Sardius. Topazius. et Iaſpis. Chryſolitus Onix. et Berillus. Saphirus Carbunculus. et Smaragdus. Ecce nouem dixit nomina lapidum. quia profecto nouem ſunt ordines angelorum. Quibus nimirum ordinibus ille primus angelus. ideo ornatus et coopertus extitit: quia dum cunctis agminibus angelorum prelatus eſt. ex eorum comparatione clarior fuit. Sed hec diſpoſitio in Cruce nouem ordinum angelorum quid nobis ſacramẽti innuat: proſequamur. Tenet ergo hec ſpecies ſancte Crucis in inferiori ſua parte. duos ordines ideſt angelos et archangelos. in brachio dextro duos. hoc eſt virtutes et poteſtates. in brachio ſiniſtro item duos. ideſt. principatus et dominationes. in medio vnum ideſt thronos. in ſuperiori parte item duos hoc eſt cherubin et ſeraphin. Que etiã nomina ad domini noſtri Hieſu Chriſti gloriam predicandam ſatis conueniunt eiuſq; magnificentiã et poten-

tiam narrandā decenter cōpetūt: Que enim Angeli & Archangeli in infima parte Crucis poſiti denunciant. niſi eum qui de cęlo in terrā deſcendit. magni videlicet conſilīj angelum ad annūciandū māſuetis miſſum. vt fortior fortem alligaret. eiuſq̄ vaſa diriperet. Et quē alium Virtutes. Poteſtates. Principatus et Dominationes predicant in brachiis Crucis poſiti: niſi eū de quo ſcriptum eſt. Dextera domini fecit virtutem: et itē. Data eſt mihi omnis poteſtas in cęlo et in terra. itēq̄. Et factus eſt principatus ſup humerū eius et vocabit̄ nomen eius admirabilis conſiliarius. deus fortis. pater futuri ſęculi. princeps pacis. et item. Et dominabitur a mari uſq̄ ad mare et a flumine vſq̄ ad terminos orbis terrę. Throni ergo in medio crucis poſiti. quem aliū in ſe ſedere notant: niſi illum cui dictū eſt apl̄o teſte. Thronus tuus deus in ſęculum ſęculi. virga recta eſt virga regni tui. et pſalmiſta. Sedes inquit ſup thronos qui iudicas ęquitatē. Et quē cherubin ſeraphinq̄ ſignificant in arce Crucis poſiti. niſi eū de quo dicit apoſtolus. In quo ſunt omnes theſauri ſapientię et ſcientię abſconditi. et itē. Deus noſter ignis cōſumens eſt. Cherubin quippe plenitudo ſcientię. et ſeraphin ardentes vel incendentes interpretantur. Sed hęc non ita predicamus de ordinibus angelorum. quaſi vnigenito illos coęquemus: ſed per ſubiectę creaturę officia & nomina diſpenſacionis: illius ſacramēta veneramur. Eſt enim ipſe deus & dn̄s angelorum: ante oīa videlicet ſęcula ex deo patre genitus: hoc eſt de ſubſtantia patris. qui in nouiſſima ętatū ſcl̄i ex virgine matre natus. naturam in ſe ſuſcepit humanam. ad debellandū ſcilicet mundi principem miſſus. vt expoliaret principatus & poteſtates. palam triumphans eos in ſemetipſo quem pater ſuſcitauit a mortuis. et cōſtituens ad dexteram ſuam in cęleſtibus. ſupra omnē prīcipatum & poteſtatem & virtutē & dominationem. et omne nomen quod nō ſolum in hoc ſęculo ſed etiam in futuro. oīa ſubiecit ſub pedibus eius. et ipſum dedit caput ſupra oīa ęccleſię quę eſt corpus ipſius. Nouem ergo litterę maiores. quę in hac pagina ſpeciem Crucis faciūt. hoc ſonant. CRVX SALVS. habentq̄ ſingulę ſingulos ordines angelorū: quod facile cuilibet patebit qui litteras nouit. et nomina nouem ordinum non ignorat.

Ocherubinſeraphindceaelonomenieſusiam
Exaltateſignisnamhincveſterſaminelucet
Cuwdiuinacrucisveraeſtlaushaecviavita
Fruct:luciſcriſt:verusqietſociaeſtlaus
Vicittriſtiatuncrexnuncq:ecſultatvbiqe
qieſtſeraphincar:orafiantcelebrandohic
Oceleſtiamonſtramultahaclaudeſupernum
Vtumeſtpennarumatamaſunamconclamatam
Sacratumatquedecusaraefirmantquoq:voto
Eduntqaeſitvirtusacbonaquaetribuitrex
Conſultuhaccriſtusrecumconbussitiniqa
Enpaſſuscunctosqefugauitcalſepotentes
Etdiſtrictarupitexcuſiclauſtracelydri
Etveteresactusterſitdeditipſabenignus
Qisſtereratadamſonsregnaſabaothinarce
Quaeorapprobantvirt:etnumenhuicibiferre
Auxiliaintenebrisincarcereiuſſabeatum
Incrucefactoremconfixuminſtipiteregem
Enthronushicregishaecconciliatiomundi
Vexillumframeaſorsbelliinſignedecorum
Proterithochoſtesarmaconfringitiniqua
Subleuatatqueſuosvirtutispraemiadonat
Namhincecſulignisſcitoquetestalarerent
Stantcherubinhaecq:araeaſſiſtuntarcaeq:
Hichaeclabraradantſignoritetſatisora
Sanctaaraapiuntunaquoqeſacraaperiunt
Vectatriumphumq:conat:ferculacondunt
Laetaqedifferenſisducunthaecfactabeando
Enalisſenſimtraduntalmaaltaquepandunt
Pennisosqueſuumſerafinutiāpropctempus
Quocarnaliseatluxuſdicantvitiaquehinc
Tenſaacbrachiaſaluantishicofficiodant
Hisq:trahiaeq:vehicelſoq:iudicioipſehinc
Tumdiſpenſansintutumlegetipſaprobando
Quaeiamnotaanteauctetcaraprobauitubiq:
Decrucenontitubantiuſtorumnunciavatum
Decrucenonfalluntiſtorumſignanimantum

O Cherubin ſeraphin de cęlo nomen Ieſus iam
Exaltate. ignis nam hinc veſter famine lucet.
Cum diuina Crucis vera Crucis laus. hęc via. vita.
Fructus lucis Chriſtus verus. qui et ſocia eſt laus:
Vicit triſtia tunc rex. nuncꝙ exultat vbiꝙ.
Qui eſt ſeraphin carus: ora fiant celebrando hic
O cęleſtia monſtra multa hac laude ſupernum:
Vnum eſt pennarum aram auſu. nam conclamatam
Sacratum atꝙ decus arę firmant. quoꝙ voto
Edunt: quę ſit virtus. ac bona quę tribuit rex
Conſultu hac Chriſtus re cum conbuſſit iniqua.
En paſſus cunctoſꝙ fugauit calce potentes:
Et diſtricta rupit excuſſi clauſtra chelydri.
Et veteres actus terſit. dedit ipſa benignus
Quis ſteterat Adam ſons regna ſabaoth in arce:
Quę ora probant. virtus. et numen. huic ibi ferre
Auxilia in tenebris. in carcere. iuſſa beatum
In Cruce factorem. confixum in ſtipite regem:
En thronus hic regis. hęc conſiliatio. mundi
Vexillum. framea. ſors belli. inſigne decorum
Proterit hoc hoſtes. arma confringit iniqua:
Subleuat atꝙ ſuos. virtutis pręmia donat:
Nam hinc exul ignis ſcito. quę tela laterent
Stant cherubin. hęc quę arę aſſiſtunt. arcę quę
Hic hęc labbara dant ſigno rite. et ſatis ora
Sancta ara ſapiunt. vna quoꝙ ſacra ope fiunt.
Vncta triumphum quęconatus fercula condunt:
Lętaꝙ diſtenſis ducunt hęc facta beando
En alis ſenſim tradunt alma. altaꝙ pandunt
Pennis oſꝙ ſuum ſeraphin. vt iam prope tempus
Quo carnalis eat luxus dicant. viciaꝙ hinc:
Tenſa ac brachia ſaluantis hic officio dant:
Hiſꝙ trahi atꝙ vehi celſo quę iudicio ipſe hinc
Tum diſpenſans in tutum leget ipſa probando
Quę iam nota ante auctu. et cara probauit vbiꝙ:
De Cruce non titubant iuſtorum nuncia vatum.
De Cruce non fallunt iſtorum ſigna animantum.

DECLARATIO.

IN hac itaqꝫ pagina Crux domini. ſimul cum figuris ſeraphin et cherubī circa ſe poſitis. depicta conſcriptaqꝫ cernitur. Quę ideo in hoc opus hic introducuntur vt oſtendatur quanta prouiſione ac diſpenſatione. diui/na clementia humano generi ſemper ſalutem ſuam procurauerit. cum et in ipſis ſpiritibus angelicis per ꝓpheticā reuelationem. ſpeciem redemptōnis noſtrę ante videri voluit. et per opera prophetica in tabernaculi tēpliqꝫ aditis conſtructa. ideſt in ipſis cherubin iuxta arcam vltra velum poſitis. ęternam propiciacionem mundo intimare decreuit. Proinde. licet multa multi de ha/bitu et ſitu horum animalium interpretati ſint. & alia atqꝫ alia diuerſo ſtilo nō diuerſa fide ſcriptitarint: mihi tamen non incongrue videtur (ſalua maiorum traditione) ipſa animalia habitu ſuo. ſanctę Crucis exemplari figurā. cum et in/terualla ipſius localiter ſeruent. & ſurſum atqꝫ deorſum in dextrā atqꝫ ſiniſtrā ſitu ſuo ſimiliter protēdant. Deniqꝫ ſeraphin propheta Eſaias inter alia ita nar/rat dicens. Vidi dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum et eleuatum. et ea quę ſub eo erant replebant templum. Seraphin ſtabant ſuper illud. ſex alę vni et ſex alę alteri. duabus velabant faciem. & duabus velabant pedes. et duabus volabant. et clamabat alter ad alterum et dicebat. Sanctus ſanctus ſanctus do/minus deus exercituū. plena eſt omnis terra gloria eius. Quid ergo ſitus iſte ſenarum alarum ſeraphī prefigurat. niſi Crucis Chriſti imaginem? Illę quippe alę quę ſuperiorem partem corporis ſui ideſt faciem velabant. quod ſurſum ad caput erectę ſint. neceſſe eſt et ob hoc ſuperiorē partem Crucis demōſtrent manifeſtum eſt. illę autem quę infimam partem ideſt pedes velabant. ꝗmodo niſi deorſum dimiſſas eſſe credendum eſt. et ob hoc inferiorem partem Crucis ſignificare. Illę autem duę quę ad volandum extenſę ſunt. quid aliud quā tranſ/uerſum Crucis lignum in quo brachia et manus extēſę ſunt domini ſignificāt? Et proinde in poſitōue ſex alarum ſeraphin. manifeſte totius Crucis Chriſti ſi/gnaculum expreſſum eſſe nemo ſapiens dubitat. Bene queqꝫ ipſa incedentes vel ardentes interpretantur: quia illam formam demonſtrant in qua ſuperatę ſunt omnes aduerſarię poteſtates: et totius mundi peccata conſumpta atqꝫ de/leta ſunt. immo ignem illum electis dei commendant. quem ſe dominus in ter/ram mittere et vt arderet ſe velle teſtatus eſt. Et merito trina voce ad laudem ſanctę trinitatis omnes electos cohortabantur. hoc eſt eos qui ante aduentū ſaluatoris fuerunt. et qui in preſentia incarnationis eius vixerunt. quiqꝫ ad huc vſqꝫ in finem mundi poſt aſcenſionem eius in cęlos ad fidem conuertendi ſunt: quia omnes vna paſſio Chriſti ſimul redemit de Iudęis videlicet atqꝫ gentibus. De cętero cherubin illa quę in tabernaculo ſiue templo fabricata erant. quid aliud extēſione alarum ſuarum quam Crucis Chriſti imaginem pręferebant? De quibus bene in libro regum narrat. quod facta eſſent decem cubitorū al/titudinis. et decem cubitos haberēt a ſummitate alę vſqꝫ ad alę alterius ſummi/tatem. Ad cuius etiam inſtar humani corporis forma comparari poteſt. cuius

pene tanta latitudo eſt in extēſione brachiorꝝ a ſummitate digitorū vnius manus vſq; ad ſūmitatē digitorū alteriusmanus. quāta eſt altitudo ſiue lōgitudo. a planta pedis vſq; ad verticē capitis. Hęc ergo iuxta arcam et ꝓpiciatoriū ſtabāt. quia verā ꝓpiciationē in incarnatiōe ſaluatoris humano generi demōſtrabāt. Hęc et in modū Crucis alas extēſas ſemꝑ habebāt. quia perpetuā nr̄am redēptionē in paſſione Chriſti ſaluādorū rite intimabāt. In Cruce q̊q; hic verſus eſt in longitudine a ſummo deorſum vadens. En arx alma crucis: en fabrica ſācta ſalutis. Iſte quidē in latitudine. En thronus hic regis. hęc conciliatō mundi. In ſeraphin quoq; et cherubin verſus elegiaci conſcripti ſunt. Nam in ſeraphī illo quod ſupra dextrū cornu Crucis ſtat hij ſūt verſus. Signa Crucis Chriſti aſt ſeraphin cęleſtia monſtrāt. Pennarum atq; ſitu hac cuncta ſacrata probāt. In eo vero quod ſupra cornu ſiniſtrum. hij. Nam hęc ſocia exultant celebrando hac laude ſupernum. Conclamātq; tribus ſceptra ſabaoth vicibus. In cherubin namq; dexteriore verſus iſti ſunt. Hinc ſignant cherubin hęc labbara ſancta triumphum. Diſtenſiſq; alis brachia tenſa notāt. In ſiniſteriore quippe iſti. Que latere aſſiſtunt arcę & ſacra opercula condunt. Factaq; propicia officio ipſa probant.

V. ſigura. De quattuor figuris tetragonicis circa Crucem poſitis. et ſpiritali ędificio domus dei.

Cruxrogoſacradeiſignamihinuminepect:
Laudibusvtclaracantemtuaritetropaea
Quomodoterreniſabcaeliſfoederaducas
Pactumconfirmesetloetivincularumpas
Ovosagmenapoſtolicvmtumartyrumetordo
Iuredomusxp̃ipoſuitquosculmeninipſum
Condiſtiſimaplebsalmaeſtvocereperta
Sanctaſalutarisetcruxfundamineſummo
Inſitaconſtructacrucifixiroborefixa
Quaeverehumanũgenusadvitamdedicauit
Firmataqecolumnaexitoſtenderephylax
Aeternamperſeparadiſſoſurgereformam
Tegminisetaulamſponſiiuſtiquoq:regis
Criſtetropaeanouamoxiurecruoreviaqe
Erigisinmundoquodiuſtifoederaſeruet
Spernatdamnatumvincatpietatedoloſum
Cuifauoratq:timorvirt:acpalmacoronaes
Inclytacruxdominix̃pifundamenetaulae
Pulchriorestotoverinantifloribusaruo
Celſioraccedroparioetprecioſioralbo
Quadratasiungisinfirmotramitepetras
Etritepatriarcharũiusplebsquepriora
Fundamentatràhitinfundodomatisomnis
Quaebenedeuotacordaſcitdogmateprimũ
Vinciiretectumregnantiverbaprophetae
Compliuerantviuamimperiisaulāpieregi
Vtcriſtoiāformaſſentinſcammatetrito
Omnisnamq:ſimulſcanditobnomenadaſtra
Haecaulaieſusadlaetamfulminisarcton
Etvocefirmatavigetbonaſtructiovitae
Iunctioſignatdathaecominieiuſſameare
Quaviaduxducitadlucisſceptratenenda
Quostemplodedicatlaetabonamanſioxp̃i
Quattuoratq:crucisaugetcumrupib:iſtis
Perfectamqedomumdeducensangũlusipſe

CRux rogo ſacra dei ſigna mihi numine pectus:
Laudibus vt clara cantem tua rite trophęa:
Quomodo terrenis ab cęlis fœdera ducas:
Pactum confirmes. & lęti vincula rũpas.
O vos agmen apoſtolicũ. tu martyrũ et ordo.
Iure domus Chriſti poſuit quos culmen. in ipſum
Condiſtis ima plebs alma eſt voce repta:
Sancta ſalutaris et Crux fundamine ſummo
Inſita. conſtructa. crucifixi robore fixa:
Quę vere humanũ genus ad vitam dedicauit:
Firmataque colũna exit oſtendere philax.
Aeternam perſe paradiſo ſurgere formam.
Tegminis et aulam ſponſi. iuſti quoq; regis
Chriſte trophęa noua mox iure. cruore. viaq;
Erigis in mundo. quod iuſti fœdera ſeruet.
Spernat damnatũ. vincat pietate doloſum:
Cui fauor atq; timor. virtus & palma .corona es.
Inclyta crux domini. Chriſti fundamen & aulę.
Pulchrior es toto vernanti floribus aruo:
Celſior ac Cedro. Pario & precioſior albo:
Quadratas iũgis in firmo tramite petras:
Et rite patriarcharũ ius. plebsq;. priora
Fundamenta trahit. in fundo domatis omnis:
Quę bene deuota corda ſcit dogmate primũ
Vincire. rectum regnanti verba ꝓphetę
Cõpluerant. viuam imperiis aulam pie regi
Vt Chriſto iam formaſſent in ſcãmate trito:
Omnis namq; ſimul ſcandit ob nomen ad aſtra.
Hęc aula Hieſus ad lętam fulminis Arcton.
Et voce firmata viget bona ſtructio vitę:
Iunctio ſignat. dat hęc omine iuſſa meare:
Qua via dux ducit ad lucis ſceptra tenenda:
Quos templo dedicat lęta bona manſio Chriſti:
Quatuor atq; Crucis auget cum rupibus iſtis:
Perfectamq; domũ deducens angulus ipſe.

DECLARATIO.

IN hac igitur pagina Crux ſancta per mediū tendit. quatuor quadrāgu-
las formas circa latera eius poſitas habens: ad oſtendendū vtiq; cęleſtis
ędificij ſtructuram. eccleſię videlicet dei viui. quę et domus eius eſt. co-
lūna & firmamentū veritatis. Ad hāc ergo domum ꝑtinēt electi angeli.
quorū nobis ſilitudo in futura vita ꝓmittit̄. dicente dn̄o. Illi aūt qui digni ha-
bēt ſeculo illo et reſurrectiōe ex mortuis. neq; nubūt neq; ducūt vxores. neq;
enim vltra mori poterūt. Aequales enī angelis ſunt. et filij ſunt dei. cū ſint filij
reſurrectiōis. Ad hanc ꝑtinet ipſe mediator dei et hominum homo Chriſtus
Hieſus. ipō atteſtāte cū ait Soluite tēplū hoc. et in tribus diebus excitabo illud.
Quod exponēs euāgeliſta ſubiūxit. Hoc autem dicebat de tēplo corporis ſui.
Dicit aūt Apl̄us de nobis. Neſcitis quia tēplū dei eſtis. et ſpūs dei hītat in vo-
bis. Si ergo ille tēplum dei ꝑ aſſumptā hūanitatem factus eſt: et nos templum
dei ꝑ inhītantē ſpm̄ eius efficimur: conſtat vtiq; quia figurā omniū nr̄m et ip-
ſius videlicet dn̄i. et mēbroū eius quę nos ſumus. tēplum illud materiale tenuit
quod Salomon rex ędificauit in Hieruſalem: ſed ipius tāquā lapidis āgularis
ſingularit̄ electi. et p̄cioſi in fundamēto fundati; nr̄i aūt tāquam lapidū viuoꝝ
ſuꝑ ędificatorū ſuꝑ fundamentū aploꝝ et ꝓphetaꝝ. hoc ē ſuꝑ ipm dominum:
q̄d oſtēdit apl̄us dicēs. Fūdamētū enī aliud nemo poteſt ponere p̄ter id quod
poſitū eſt. qui eſt Chriſtus Hieſus. Qui ꝓpterea recte fundamētum domus
dn̄i pōt vocari: quia ſicut ait Petrus. Nō eſt aliud ſub cęlo nomē datū hōibus
in quo oporteat nos ſaluos fieri. et itē. Ad quē inquit accedētes lapidē viuū ab
hōibus quidē reꝓbatū. a deo autē electū et honorificatū: et ipi tāquā lapides
viui ſuꝑ ędificamī domus ſpūalis in ſacerdotiū ſanctum. offerētes ſpūales ho-
ſtias acceptabiles deo ꝑ Hieſum Chriſtū. Poſſunt ergo huius fundamēti pri-
mi lapides ac fundatiōi habiles. patriarche et ꝓphetę apl̄i et martyres nō incō-
grue accipi: qui ſiue p̄dicādo. ſiue oꝑando. ſiue patiēdo fidei fundamēta nobis
iecerūt. et quoꝝ auctoritatē in doctrina. exēpla in actibus. imitationē in tolle-
rantia cętera turba fideliū ſequit̄. Nā ſicut apl̄i et martyres poſt ſaluatoris īcar-
nationē. paſſionē et reſurrectionē atq; aſcenſionē in cęlos ꝑ totū orbē ſpiritale
ędificiū domus dei Chriſtū p̄dicando. ſiue etiā ꝓ Chriſto moriendo fabricati
ſunt: ita āte aduentum eius in carne patriarchę atq; ꝓphetę in priore populo.
et in his regionibus in q̄bus degebāt. ſemꝑ alioꝝ vitā verbis atq; exemplis in
melius cōuertere ſatagebā. quatenus digna cōuerſatiōe deū habere mererent̄
habitatorē. ipmq; ſibi eſſe ſentirēt deū ꝓpiciū. ſub cuius dominatione poſiti
cognouerunt omnipotentē. Bene ergo in libro regū ſcriptum eſt de illa typici
templi edificatione: quod p̄ceperit rex vt tollerent lapides grandes. lapides
precioſos in fundamentū templi. et quadrarent eos. Lapides ergo precioſi
ſunt ſancti viri. qui meritis ſunt prędari Qui bene quadrari iubentur. ac ſic
in fundamento poni. Quadratum nāq; omne quocūq; vertitur fixum ſtare
conſueuit. Cui nimirū figure aſſimilātur corda electorū: quę ita in fidei firmi-

tate conſiſtere didicerunt. vt nulla occurrentiũ aduerſitate nec ipſa etiã morte a ſui rectitudine ſtatus poſſint inclinari: quales videlicet doctores ęcclesia non ſolum de Iudęa. verum etiam de gentibus perplures ſuſcepit. Recte quidem in ſancta Cruce hęc ędificatio demonſtratur. quia in ipſa ideſt in paſſione Chriſti tota ęcclesia catholica fũdata. fabricata perfecte. atq; dedicata eſt. nec hoc ędificium vnquam veniret ad effectũ. niſi per Crucem liberaretur genus humanum. nec ipſius ſacerdotis digne cõpleretur officiũ. niſi ipſe ſacerdos in Cruce fieret ſacrificium. In ipſa autem Cruce continetur hic verſus ſcriptus. Inclyta Crux domini Chriſti fundamen et aulę. In tetragonis vero circa Crucem poſitis verſus conſcripti. nõ per circuitum penitus girant. hoc eſt vt finalibus litteris ad inceptiuas per anfractum redeãt. Sed omnes in dextro angulo ſuo ſuperius incipientes. per ſiniſtrum ſupra ad ſiniſtrum infra in decem et nouem litteris deſcendunt. poſtea iterum in dextro angulo ſuperius a viceſima littera incipientes. et deſcendendo per dextrum inferius vadentes ad ſiniſtrum. vſq; infra decem et ſeptem litteris pertingunt: et ſic vnuſquiſq; verſus quattuor tetragonorum .xxxvi. litteras continet. qui vtiq; numerus eſt tetragoni plani et ſenarij in ſemetipo multiplicatione confecti. ſicut in ſequentibus demõſtrabimus. Eſt autem verſus hic tetragoni ſubtus dextrum cornu poſiti. Te patriarcharum laudabilis actio ſignat. Subtus ſiniſtrũ vero poſiti tetragoni iſte eſt. Plebsq; prophetarũ diuino famine iuſſa. At eius q̃q; qui ſupra dextrũ cornu Crucis poſitus eſt talis eſt verſus. Agmen apoſtolicũ pandit tua rite trophea. Supra ſiniſtrũ vero talis. Martyrũ et ipſe chorus effuſo iure cruore.

VI. figura. De quattuor virtutibus principalibus quomodo ad Crucem pertineant. et quod omnium virtutum fructus per ipſam nobis collati ſunt.

Omnipotens virtus ſumma ſapientia chriſte
Ornas qui totũ arce crucis dominus pie mundũ
Diſpenſaſque tuis ſanctis pia dona ſalutis
Namq; quadriga piis bene cornib; apta quat̃nis
Virtutum pandit ſeriem dedicant e triumpho
Victoris regis oſtendens ſanguine cunctas
Proficere ac ſpecies fructu pietatis in orbe
Eſt virtus habitus animi morum et decus omne
Nobilitas vitae ratio et moderatio linguae
Quae crux alma piis iuſta das laude probanda
Cuncta ſimul placito de promis ſingula voto
Sancta tuo docuitte' ne rum prudentia mundum
Ext e iuſtitia bene feruens ſpernere gaudet
Terrorem zabulis candit benedictus amor re
Adpia conſilia mentẽ aufert fraude uo ratam
Vndaccarnalem poterit vim ettollere repugnã
Vitotani ſufortihinc quoque ad inclyta viſu
Attendit aduer ſa ferens it cum ipſa vetando
Peſtifera vetit a ſcelerum cum noxia caedis
Oſtendens et pſallere iã bona tempora poſſe
Signa dei ſcire et mandata edis ſe rere ac ſpe
Et facto lucem conquirere hinc modo ſanctos
Arrecta eqe aures caeleſtibus optima digne
Conducant quod dona parent et germina ruris
E foliis fructus correpta que ſqualidarite
Vimina luccendante t regia fercula promant
Hos ergo fructus pietas ſacratiſſima ſeuit
Gratia purgauit patientia et arte probauit
Pactum coniunxit et lex patris almarigauit
Produxit bonitas nã viuida gramina chriſti
Sacrauit cultus et laus conſtantia cunctos
Fulcibat culmos noua grana per omnia virtus
Iam humilis condit nutrit q; modeſtia plenam
Inſpica frugẽ dat perſeuerantia fructum et
Tẽpore maturum candentem concite chriſtus
Tum crux perte iuſtitia et pro penumine viſo
Mittens iam falcẽ concludet in horrea meſſẽ

OMnipotens virtus. ſumma ſapientia Chriſte
Ornas qui totum arce Crucis dominus pie mundum.
Diſpenſaſq; tuis ſanctis pia dona ſalutis:
Namq; quadriga piis bene cornibus apta quaternis
Virtutum pandit ſeriem. dedicante triumpho
Victoris regis oſtendens ſanguine cunctas
Proficere ac ſpecies fructu pietatis in orbe:
Eſt virtus habitus animi morum et decus omne.
Nobilitas vitę. ratio et moderatio linguę.
Quę Crux alma piis iuſta das laude probanda
Cuncta ſimul placito depromis ſingula voto.
Sancta tua docuit tenerum prudentia mundum:
Ex te iuſticia bene feruens ſpernere gaudet
Terrorem zabuli. ſcandit benedictus amorre
Ad pia conſilia. mentē aufert fraude voratam:
Vnde ac carnalem poterit vim & tollere pugnam
Vi tota. niſu forti. hinc quoq; ad inclyta viſu
Attendit. aduerſa ferens it cum ipſa vetando
Peſtifera vetitas ſcelerum cum noxia cędis
Oſtendens. & pſallere iam bona tem pora poſſe.
Signa dei ſcire. & mandata ediſſerere ac ſpe
Et facto lucē conquirere hinc modo ſanctos
Arrectęq; aures cęleſtibus optima digne
Conducant. quod dona parent & germina ruris
E foliis fructus. correptaq; ſqualida rite
Vimina ſuccendant. et regia fercula promant:
Hos ergo fructus pietas ſacratiſſima ſeuit
Gracia purgauit. pacientia & arta probauit.
Pactum coniunxit. & lex patris alma rigauit.
Produxit bonitas. nam viuida gramina Chriſti.
Sacrauit cultus. & laus conſtantia cunctos
Fulcibat culmos. noua grana per omnia virtus
Iam humilis condit. nutritq; modeſtia plenam
In ſpica frugem. dat perſeuerantia fructum et
Tempore maturum candentem concite Chriſtus:
Tum Crux per te iuſticia & prope numine viſo
Mittens iam falcem concludet in horrea meſſem.

DECLARATIO.

QVantos ergo et quales fructus lignum ſanctę Crucis germine ſuo proferat. dignum eſt etiam in hoc ſacro carmine modo cōmemorare. cuius fructus ęternus eſt et radix perpetua. cuius odor mundum replet. et ſapor fideles ſaginat. cuius ſplendor ſolem ſuperat. et candor niuem obfuſcat. cuius cacumē polum excedit. et cuius infimū inferna penetrat. cuius firmitas humilia iocūditas exaltat. & cuius potentia exaltata humiliat. Omniū enim virtutum per ipſum & in ipſo collata eſt mundo. quia in ipſo rerum perfectio completa eſt. In ipſo celſitudinem ſuam prudētia demōſtrat. in ipſo ſoliditatem ſuam iuſticia reuelat. in ipſo potētiam ſuam fortitudo conſignat. in ipſo moderamina ſua temperantia collaudat. Hic etiam prudētia acquiſitionem ſapientię & comprehenſionē veritatis deuotius concedit. atq; hinc prouidentię. intelligentię & memorię dona. omnis fidelis percipit. Hic iuſticia fidei fundamentum poſuit. atq; hinc pietatis et religionis. gracię quoq; et vindicationis equitatem vnicuiq; diſtribuit. Hic fortitudo blanda et aduerſa magnificentiſſime contemnit. atq; hinc fidentię. patientię et perſeuerantię exempla proponit. Hic temperantia in libidinis ac pertinacię inſolentes impetus frena diſciplinę inicit. atq; hinc pudicicię et continentię. clementię quoq; et ſobrietatis multiplicia dona deſiderantibus impendit. Hoc videlicet lignū ab ipſo plantatum eſt. de quo dicit propheta ligni comparationem faciens. Et erit tamq; lignum quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum. quod fructū ſuum dabit in tempore ſuo. et folium eius non decidet. et omnia quecumq; fecerit proſperabuntur. Decurſus ergo aquarum ſunt quottidiani tranſitus deficientium populorū. Et de ſemetipſo veritas dicit. Si in viridi ligno hęc faciūt. in arido quid fiet? Lignum ergo ſecus decurſus aquarum eſt cum foliis et fructu. quia protectionis ſuę nobis vmbraculum proferens apparuit creator in carne. et humanum genus per reſurrectionē ad vitam erexit. quod per defectum quottidie ibat ad mortem. Vere enim iſtud lignum dedit fructū in tempore ſuo. quādo ſaluator noſter paſſione et reſurrectione ſua cōpleta. ecclesiā per totam mundi latitudinem in ſe vitem veram coadunatā cunctis virtutibus fecit abundare. ipſo hoc teſtante. Ego ſum inquit vitis et vos palmites. Qui manet in me et ego in eo. hic fert fructum multum. quia ſine me nihil poteſtis facere. Spiritales enim hic gignuntur fructus. quos enumerat apoſtolus dicēs. Fructus autem ſpiritus eſt. charitas. gaudium. pax. pacientia. longanimitas. bonitas. benignitas. fides. modeſtia. continentia. caſtitas. Bene ergo in ſancta Cruce ſpiritalis adhibetur fructus. quia omnium bonorum in ea crucifixus eſt auctor. Nam ex parte carnis dum in ea mori voluit Chriſtus. ſalutem integram humanum percepit genus. Granum frumenti in terram cecidit. & glorioſam martyrum ſegetem protulit. Vnus ſtips portauit hominem ſuſpenſum. & totus mundus ad cęleſte dedicatus eſt regnum. Iudea gens inſolens nō

(timuit perimere regem. & totius orbis gentes

ipſum ſuſceperunt redemptorem. quia in ſemine Abrahę benedicent omnes familię terrę. Quattuor ergo hę figurę in vnã Crucis formã diſpoſitę. quattuor principalium virtutum continent nomina: prudentię quoq; iuſticię. fortitudinis. & temperantię. ex quibus omnis virtutum ſeries procedit. & in quibus ratio bonę vitę conſiſtit. Sunt ergo memoratę figurę ſecundũ trigoni ſpeciem cõiunctę. ſed variis gradibus diſtĩctę. Facti ſunt enĩ in duobus lateribus vniuſcuiuſq; formę ſeptẽ gradus. vt oſtẽderetur oĩs virtutũ aſcẽſus in diuinis chariſmatibus cõſtare. & nullum niſi per ſanctiſpiritus gratiam eas poſſe impetrare. Tenet quoq; hęc poſitio ſãctę Crucis. in trigonis ſuis quatuor verſus xxxvi. litterarum. ideſt in ſingulis ſingulos: quorum primus qui in ſupremo poſitus eſt trigonus. tenet hunc verſũ. incipientem a dextro angulo ſuperius. et circumeuntem per ceteros angulos. vſq; ad illum vnde incipiebat. ita. Arce Crucis domini ſumma prudentia ſiſtit. In infimo autem trigono incipit verſus hic. a dextro angulo deſubtus. et vadit per cęteros circum. vſq; ad ipum a quo iniciũ capiebat. ita. Iuſticia & prona mandat ſe parte tenendam. Dexterę autẽ partis trigonus cõtinet hũc verſũ. ab infimo angulo primũ ſurſum aſcẽdendo . ſicq; circumeũdo cęteros vſq; ad iniciũ ſuum. ita. Forti ſed in dextro cornu fert ſpiculatu do. Siniſtri vero triãguli verſus. a medio angulo inicium ſumit. gradiens primum aſcendendo vſq; ad alterum angulum. indeq; per circuitũ ad caput ſuum reuertitur. ita. Cum in leuo moderans diſponit iura modeſta. Modeſtia igitur p ſyncopã ſcripta. pro temperãtia ponit. ſpecies pro genere.

VII figura. De .iiii. elementis, de .iiii. viciſſitudinibus temporum, deq; .iiii. plagis mūdi, et de .iiii. quadrantibus naturalis diei, quomodo omnia in Cruce ordinentur, et in ipſa ſanctificentur.

Omniaiamſplendentverodeluminecriſti
Illuſtratacrucisetſacraefactabeando
Concelebrantutvictorisivotaſuperno
Debitaperſoluantdeuoteregnacanentes
Cunctateneremodumſubmagnonumineieſu
Quicquidinorbemeatedacisquicqidvbiq:
Eſtſapitetſentitviuitetiurareſeruat
Hocterrapontushocſideragraminaventi
Imperioſuberunthocſuntanteqefuerunt
Imbernubsgrandoglaciesnixatqepruina
Fonteſetriuipuluisetroſiubarabſq:hoc
Cretaearctonacatuſtellaeatqueaeraq:qe
Enalmumetnonuaharorurſuſq:diciteveara
Acmodulosca̅ntuſodaſcantetquoqueiust:
Omniacruxtrahatetſanopieiurecoronet
Laudedeinondiſcordetſcddicathoneſta
Eiusopusgaudenspiſcesdiriqedracones
Collesetlucimontespecoraarbosharena
Cumqeferisveſpaevermesctbeſtiaricu
Etplacidaevultuſeuſeuamentevolucres
Xriſticolaeqysaulapoliterraq:ſataſit
Vobisvirt:lumenducensvndiqueadhoſtes
Nunatiaferiprextitautundaſedorepeit:
Famidemahabicitpalmamnoscihicrpto
Datfelicidatiuſtishaecnuntiacunctis
Parcensritehoſtidatfatuuiueremultos
Sediuredamnatquoſauctusſepſitiniqus
Indedecetpariteroraymnizantialaudes
Votaq:declamentgratesenveſtrapolorum
Turbaettupopulusquempropfertteell:vbiq:
Vosratioconsorsparitereirexitadodas
Gaudiavoscaelicaeleſtiaregnabonaque
Iamſortecapiuntetvotisualderequirunt
Endedithocveſtervobisſaluatoretipſe
Rexpropriuspraesullet:qecreatorieſus

OMnia iam ſplendent vero de lumine Chriſti
Illuſtrata. Crucis et ſacrę facta beando
Concelebrant. vt victori ſic vota ſuperno
Debita perſoluant. deuote regna canentes
Cuncta tenere modum ſub magno numine Hieſu.
Quicquid in orbe meat edacis quicquid vbiq;
Eſt. ſapit & ſentit. viuit. et iura reſeruat:
Hoc terra. pontus. hoc ſydera. gramina. venti.
Imperio ſuberunt. hoc ſunt. anteq; fuerunt
Imber. nubs. grando. glacies. nix. atq; pruina.
Fontes. & riui. puluis. et ros. iubar abſq; hoc
Cretę. arcton. actu. ſtellę atq; aera queq;:
En almum. & non vaah aro. rurſus dicite vera:
Ac modulos. cantus. odas. cantet quoq; iuſtus:
Omnia Crux trahat. et ſano pie iure coronet:
Laude dei non diſcordet. ſed dicat honeſta
Eius opus gaudens. piſces. diriq; dracones.
Colles. & luci. montes. pecora. arbos. harena.
Cumq; feris. veſpę. vermes. et beſtia rictu:
Et placidę vultu. ſeu ſęua mente volucres:
Xp̄icolę quis aula poli. terraq; ſata ſit:
Vobis virtus lumen ducens vndiq; ad hoſtes
Nuncia fert. prex ſit aut vnda. ſed ore peritus
Fama idem ah abicit palmam noſci hic rapto
Dat fœlici. dat iuſtis hęc nuncia cunctis:
Parcens rite hoſti. dat fatu viuere. multos
Sed iure damnat. quos auctus ſepſit iniquus:
Inde decet pariter ora ymnizantia laudes
Votaq; declament grates. en veſtra polorum
Turba. et tu populus quem profert tellus vbiq;:
Vos ratio conſors pariter direxit ad odas:
Gaudia vos cęli cęleſtia regna bonaque
Iam ſorte capiunt. et votis valde requirunt:
En dedit hoc veſter vobis ſaluator. & ipſe
Rex proprius pręſul lętuſq; creator Hieſus.

REcte igitur quaternarium numerum perfectione ſacratum pene nullus ignorat. & ideo bene illum in forma Crucis Chriſti tranſfiguratum totus orbis veneratur. Siquidem mūdum quattuor elementis conſtare manifeſtum eſt. ideſt igne. aere. aqua & terra. et totum orbem quattuor terminari partibus ſiue angulis notum eſt. oriente ſcilicet & occidente. aquilone et meridie. Quattuor quoq; ſunt viciſſitudines temporum ideſt ver. eſtas. autumnus. hyems. et quattuor quadrantes naturalis diei ideſt quater ſenę horę quę tamen his iniciis dinoſcuntur. mane videlicet & meridie. veſpere et intempeſto. Sed quomō Cruci conuenienter poſſit hęc diſpoſitio coaptari intimandum eſt. Si ergo erectam Crucem voluerimus aſpicere. ignem quod ſupremum eſt elementorum in arce illius collocemus. aerem quoq; & aquam quę media ſunt in elementis. in trāſuerſo Crucis ligno quod per medium ſtipitis erecti ducitur conſignemus. terram vero quę grauiſſima eſt et imum in creaturis tenet locū. inferiori parti Crucis deputemus. Hęc quippe omnia elementa ſicut quadam naturę propīquitate ſibimet commiſcentur. vt mundi integritatē perficiant: ita etiam quatuor partibus Crucis ſibimet ſociantur. vt perfectam ſpeciem eius demonſtrent. Si autem quattuor plagis orbis eam velimus aſſignare. iacentem meciamur neceſſe eſt ita. vt primam partem eius orienti. extremam occidenti. dextram aquiloni. ſiniſtram auſtro deputemus. Similiter quoq; quattuor viciſſitudines temporum naturalis diei. eadem diſpoſitione in Cruce poſſūt adunari: vt vna ſpecies anni ſiue diei congrue in his queat oſtendi. Ver enim atq; aurora ortum lucis et coaleſcencia in terra germina ordine ſuo proferūt. & ob hoc bene orięti deputantˉ. Eſtas autem atq; meridies propter feruorem auſtro coaptantur: quia dum in eiſdem cęli partibus ſol erigitur. flagrantiore mundū torret calore: autumnus namq; & veſpera iure occidenti mancipantur. eo quod tunc omnium fructuū terrę meſſis finitur. et tota diei ſpacia terminantur. Hyems ergo et intempeſtū ſeptemtrioni aſſimilantur: eo quod tunc terra frigore torpeat. et magis quieti quam alicui operi tempus oportunum ſit. Igitur dum omnia per Crucem conſtat eſſe recuperata. et per Chriſti paſſionem renata ac meliorata: rite ad eius laudem cuncta conueniunt: quia ipſe eſt cum patre et ſpirituſancto vnus deus. cui ſoli benedictiones ille competunt. quas tres pueri in camino ignis ardentis omnes creaturas ad laudem creatoris exhortando. concinebāt atq; dicebant. Benedicite omnia opera domini dominum & cętera de quo & pſalmiſta dicit. Laudent eum cęli et terra mare et omnia quę in eis ſunt. quia ſecundum apoſtolum ex ipſo et per ipſum & in ipſo ſunt omnia. ipſi honor et gloria in ſęcula ſęculorum. Cur vero in rotis quattuor elementa ſiue quattuor tempora ſeu quattuor plagas mundi depinxerim. hęc racio eſt: quia omnis mūdi machina temporalis eſt. et quadam permixtione elementorum atq; ſucceſſu temporū variabilis ſiue mutabilis Salomone atteſtante qui ait. Omnia tempus habent

et ſuis ſpaciis tranſeũt vniuerſa ſub cęlo. Nunc ignis aerem ſiccat. aqua humidiorem facit. nunc terra aquarum alluuionibus afficitur. nunc ſolis ardore ſiccatur. Aqua quippe natura mobilis eſt. et quendam circulum curſu conficit Omnia flumina inquit ęccleſiaſtes intrant in mare. & mare non redundat. ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur. vt iterũ fluant. Ignis quoq; ſimiliter naturalem motum habet. vnde ad altiora ſe ſemper erigit accenſus. et locũ ſibi ſuper aera querit. Diſcurrunt fulgura. et crebris micat ignibus ether. Tempora namq; circulis tranſeunt. & viciſſitudines quattuor ternorum menſium orbibus eunt. Annus quoq; ab eo quod ſemper vertatur et in ſe redeat nomẽ accepit. Dicitur & orbis terrę et vertigo poli terras atq; ęquora circũuoluere. Girans girando vadit ſpiritus. et in circulos ſuos reuertitur. Quinq; tenent zonę cęlum. obliquus qua ſe ſignorum verterit ordo. Sunt quoq; et ipſi verſus in rotis cõſcripti ſphęrici ſiue circularis numeri ideſt. xxxvi. qui per ſenariũ ſenario multiplicato in ſenarium terminat. quorũ primus in ſupremo circulo hic eſt verſus. Ver oriens ignis aurora hac parte relucent. In infimo vero hic. Autumnus zephyrus. tellus et veſpera hic fit. Dextro namq; hic. Arcton hyems limpha media nox ecce locatę. Et in ſiniſtro hic verſus. Aer æſtas auſter arci hic ſit meridieſq;

VIII figura De menſibus duodecim. de duodecim ſignis: atq; duodecim ventis. et de apoſtolorũ predicatione. deq; ceteris myſteriis duodenarij numeri. quę in Cruce oſtenduntur.

Chriſtusſaluatorcriſtusrexarceſerenus
Conſiliumuirtusmagnaetbenedictiolumen
Patrisdiuinaprolescertetrahitomnehinc
Iusortumfacturafabrummoscaſtushonorem
Hincquebonumqicqiduerummirumqevidetur
Iuſticiaeqicquidarcequicquidmanetorbe
Quicquidriteprodatetproferterdinemund:
Angelusatq:bonusqacnamsufferteti niquus
Sunthincquodqedeusuanumdeiecerat exhoc
Saecloiusreuocansenomniacriſtushonore
Conplectitdominanscconſignatmuneranutu
Hincdecetutgenushumanumetluminisexſul
Norethosradiosquoserigithaecbenedicta
Cruxſaluansetreddensqemiamprim:habebat
Ecſortumlucisnocuusquoabſceſſeratadam
Qotqotiamradiosvereeniſtoscelcbrabant
Perpetumlucisfulgescuntſortecrabroque
Hoccandoreſatismicueruntarmaprophetae
Grexetapoſtolicusdecoraturlucecorusca
Hocq:fideschriſticandethocſolerelucent
Cordabenehominumvotaquolumineglicunt
Iuſtipollentespermiſticaſignabonumque
Coniicientradiummandatiscredereobipſum
Ettribuuntpopuliscumiuraſupernanotare
Aſſcribuntchriſtoconſortiaducereuitae
Chriſtusrexdominusdiuinusmunereſummus
Scandensaltacruciſenroborafundit:inhoc
Iſtamtuncſpeciēplantandopanderecaelos
traddiditetvoluitgratosconquiriereillic
Ergoqaterternosabaquarumetlimitemundi
Hocventosincallecrucisbenedixeratipſe
Signaq:biſſenaprincepsſtipandogubernat
Acduodenasvisorienspplagasuſcipithoris
Tractadieiſpatienhisſectiototalaborat
Omnianamcriſticruxgloriaſeptareſoluit
Ipſaq:ſanctapoliſtansgaudiaiuraq:terrae
Proponitſignatlaudatprobatipſaqedonat

CHriſtus ſaluator Chriſtus rex arce ſerenus.
Conſilium. virtus magna & benedictio. lumen.
Patris diuina proles. certe trahit omne hinc
Ius ortum. factura fabrum mos caſtus honorem
Hincq́ bonum quicquid verum mirumq́ videtur
Iuſticię quicquid arce quicquid manet orbe.
Quicquid rite probat & profert ordine mundus.
Angelus atq́ bonus: quę nam ſuffert et iniquus
Sunt hinc. quodq́ deus vanum deiecerat ex hoc
Sęclo ius reuocans. en omnia Chriſtus honore
Complectit dominans. conſignat munera nutu:
Hinc decet vt genus humanum & luminis exul.
Noret hos radios: quos erigit hęc benedicta
Crux ſaluans. & reddens quem iam primus habebat
Exortum lucis. nocuus quo abſceſſerat Adam:
Quotquot iam radios vere en iſtos celebrabant
Perpetua lucis fulgeſcunt ſorte crebro quę.
Hoc candore ſatis micuerunt arma prophetę
Grex et apoſtolicus decoratur luce coruſca.
Hocq́ fides Chriſti candet. hoc ſole relucent
Corda bene hominum. vota quo lumine gliſcunt
Iuſti pollentes per myſtica ſigna bonumq́
Conicient radium mandatis credere ob ipſum.
Et tribuunt populis cum iura ſuperna notare
Aſcribunt Chriſto conſortia ducere vitę:
Chriſtus rex dominus diuinus munere ſummus
Scandens alta Crucis en robora. funditus in hoc
Iſtam tunc ſpeciem plantando pandere cęlos
Tradidit. & voluit gratos conquirier illic:
Ergo quater ternos ab aquarum & limite mundi
Hoc ventos in calle Crucis benedixerat. ipſe
Signaq́ biſſena princeps ſtipando gubernat.
Ac duodena ſuis oriens plaga ſuſcipit oris
Tracta diei ſpacia. en his ſectio tota laborat
Omnia nam Chriſti Crux gloria ſepta reſoluit.
Ipſaq́ ſancta poli ſtans gaudia iuraq́ terrę
Proponit. ſignat. laudat. probat. ipſaq́ donat.

DVodenarius ergo numerus quam bene & apte ſanctę Cruci con-
ueniat. non paruę rationis eſt intelligere: quippe cum duodecim
venti ſint qui mundum perflant. & duodecim ſigna zodiaci. qui-
bus ſeptem planetę circulos ſuos ordinate & diſpoſite pergunt. et
duodecī menſes. quibus annuus curſus peragitur: artificialiſq; diei horę duo-
decim. quibus Sol totam ſuperficiē terrę illuſtrat: duodecī quoq; patriarchę
ex quibus omnis multitudo filiorum Iſrahel propagata eſt. quę terram repro-
miſſionis ſecundum ſortes. xii. tribuum poſſedit. a quibus exorti ſunt prophe-
tę. diuini partus precones. Vnde & ipſe ſaluator carnem ſuſcipere. et inter ho-
mines naſci dignatus eſt: qui lux in hunc mundum veniens. xii. apoſtolos quos
ex ipſa gente elegit Sol iuſticię. in horarum ſimilitudine illuſtrans per cūctas
plagas orbis. ad ſanctę trinitatis fidem predicandam direxit. Et in ędificio cęle-
ſtis Hieruſalem eiuſdem numeri ſacramentum multipliciter inſinuatur. quod
Apocalipſis quidem oſtendit. vbi ita ſcriptum eſt. Et oſtendit mihi ciuitatem
ſanctam Hieruſalem. deſcendentem de celo. a deo habentem claritatem dei:
lumen eius ſimile lapidi precioſo. tamquam lapidis iaſpidis. ſicut criſtallum: et
habebat murum magnum & altum. habens portas duodecim & in portis an-
gulos. xii. & nomina ſcripta. quę ſunt nomina. xii. tribuum filiorum Iſrahel.
Ab oriēte portę tres. ab aquilone portę tres. ab auſtro portę tres. & ab occaſu
portę tres: & murus ciuitatis habens fundamenta. xii. et in ipſis. xii. nomina
xii. apoſtolorum & agni. & reliqua. Sancta enim eccleſia in hoc ędificio ſpiri-
tali ſignificatur. quę eſt cęleſtis videlicet Hieruſalē. & vrbs regis magni. cuius
artifex et conditor eſt deus. qui fundamentum eius ſimul et conſumatio eſt. qui
pro nobis etiam pōtifex fieri dignatus eſt. vt proprij ſanguinis hoſtia eiuſdem
mœnia ciuitatis ablueret pariter atq; dedicaret. Omnia quęcūq; habet propria
pace ipſe poſſidet. vnde & in pectore ſūmi pontificis. xii. lapides precioſi. qua-
terno verſu diſpoſiti. & duodecim patriarcharū nominibus īſcripti iubebantur
imponi. vt pulcherrimo myſterio pānderetur. omnia ſpiritalia chariſmata. quę
ſinguli quiq; ſanctorum viritī ex parte perficiebant. in mediatore dei & ho-
minum homine Chriſto Hieſu. pariter & perfecte fuiſſe completa. Quod in
euangelio quoq; Iohānes teſtatur. Et verbum inquit caro factum eſt. et habi-
tauit in nobis. & vidimus gloriam eius. gloriam quaſi vnigeniti a patre. plenū
gratia et veritate. Et paulo poſt. et de plenitudine eius nos omnes accepimus.
& gratiam pro gratia. quia lex per Moiſem data eſt. gratia et veritas per Hie-
ſum Chriſtum facta eſt. Habet ergo hęc ſpecies ſanctę Crucis in cornibus ſuis
ternas lineas. vt demonſtret. quod ſicut ipſa dextra leuaq;. in directo tramite
ſuo vicinas & coadherentes lineas habet. ita ventorum. iiii. cardinalium prin-
cipalitas. in dextra & ī ſiniſtra vētos alios poſitione ſua cōſociat. ſic et quattuor
tempora. ternos menſes ſingula habētia. ſiue ęquinoctiis ſiue ſolſticiis media.
iuxta quoſdam dirimuntur. quod illi planum erit. qui grecorum ſeu ęgiptorū

de temporibus raciones ſedulus diſcere curat. Sunt autem in ipſa Cruce duo ꝟſus hexametri. quorum prior in lõgitudine a ſũmo deorſum vadens hic eſt. In Cruce nunc menſes. venti. duodenaqꝫ ſigna. Qui autem in latitudine trãſit iſte eſt. Grex & apoſtolicus decoratur luce choruſca. Sunt quidem et aliĳ duo verſus pentametri in lineis adiacentibus cornibus Crucis. quorum vnus per anfractum longitudini Crucis ſupra infraqꝫ copulatur ita. Sunt quoqꝫ conſo-cia hic ſtips. plaga. et orbis opus. Alter vero dexterę ac leuę parti in latitudine ſociabitur ita. Sancta valet celebri aſt Crux dare calle bonum hoc.

IX figura. De diebus anni in quattuor hexagonis et monade comprehenſis, et de biſextili incremento. quomodo in ſpecie ſanctę Crucis adornentur et conſecrentur.

Soletlunadeumhicchriſtumenbenediciteieſum
Cruxq:eſtveſterhonosſtabilisluxpaciferordo
Lausprobitasſeriespercunctaeſtſeculalumen
Vosquediemhacnoctemqueſimulperpenditisora
Stringitisatq:huiuscentenaadvinculagreſſum
Stirpsqehabethaecſenosdeciesetqinqiesvnum
Atq:thoroinpropriodeciesquoqueritetricenos
Namquehisſolrotaqueſenosciturinderelunaet
Temporaquehistotaetſemelomniscircuitannus
Binosquaeetdeciesqinoshabethisglobusorbes
Septimanaeatquehabetvniusquoqelimitisoram
Annusadhancq:diemverſumtenetomnisetordohic
Namhoraitadhanctempusannaliscurſusetaſtra
Iamhucquequadransaliscruxtotaqemnotatarte
Itquateretſaenisarcecircumuolatvmbriſquae
Adcreſcuntnumeroinuitusqemoſtenderitetſol
Calleſuperuacuumhocecceaequinoctiaſignant
Tuſacraſtirpsq:claradieornascunctatenebris
Cruxquoqueſanctamicashincenetchriſtusvbiq:
Oracruciscompletcelſibasbarathrumorbemara
ArtoordineſceptrumhaCatqueaetheracelſanam
Haecquedecusmundiestsemregitaſtrapolihinc
Donatmagnaſalushocſedehacclauſtraquecaeli
Laushominumhaecodisplanatcunctadieihauſta
Luxabiitcumſummaiugisprimumaſtraaditenſol
Atq:ſacrameffigiemhoſtisinarduaſiſtitieſum
Namiudaeafremensſatisextulitarborepomumet
Quohocpoſſenttetragoniquaererepartib:orbis
Gentesetpopuliexqattuormarisvndiqueſummis
Haequedapesvitaemonſtranturdecrucecunctis
Quodſacienturibietdeciesdecuplatareſumant
Donapatrisſũmiatq:nouenostumaetherecernant
Angelicospopulosoſinguli etvndiquefulgeant
Hincmoneovtcantustotospiaſcriptaqueagamus
Quatinusexitiumſpecummorsaſperainorbemhuc
Iamfremithacpellivnadeexiliohincvaleatiam
Poſtquoqueregnadeietſuperaiamlucenitentes
Prendamuslaetihincrerumetreſonemusouantes
Auctoremchriſtumdominumomnipotentisetalmi
Nempepatrisnatumverumalmumatq:arceſupernum
Sitquoquehaecnoſtrarátiolausſemperetardor

SOl et luna deum hic Chriſtum en benedicite Hieſum.
Crux quę eſt veſter honor. ſtabilis lux. pacifer ordo.
Laus. probitas. ſeries. per cuncta et ſęcula lumen:
Voſq; diem hac noctemq; ſimul perpenditis hora.
Stringitis atq; huius centena ad vincula greſſum.
Stirpſq; habet hęc ſenos decies & quinquies vnum.
Atq; thoro in proprio decies quoq; rite tricenos:
Namq; his Sol rota quę ſe noſcitur indere. Luna et
Temporaq; his tota & ſemel omnis circuit annus.
Binoſq; & decies quinos habet his globus orbes.
Septimanę atq; habet vnius quoq; limitis oram
Annus ad hancq; diem verſum tenet omnis. & ordo hic.
Nam hora it ad hanc tempus annalis curſus et aſtra.
Iam huc que quadrans alis Crux tota quem notat arte
It quater & ſenis arce circumuolat vmbris. quę
Accreſcunt numero inuitus quem oſtenderit. et Sol
Calle ſuperuacuum hoc ecce ęquinoctia ſignant.
Tu ſacra ſtirps quę clara die ornas cunctā tenebris.
Crux quoq; ſancta micas hinc en & Chriſtus vbiq;
Ora Crucis complet. celſi ibas baratrum orbem ara
Arto ordine ſceptrum hac atq; ęthera celſa. nam
Hęc que decus mundi eſt. Sem regit aſtra poli hinc
Donat magna ſalus hoc ſede hac. clauſtraq; cęli
Laus hominum hęc odis planat cuncta diei hauſta.
Lux abiit cum ſumma iugis primum aſtra adit en Sol.
Atq; ſacram effigiem hoſtis in ardua ſiſtit Hieſum.
Nam Iudęa fremens ſatis extulit arbore pomum. et
Quo hoc poſſent tetragoni quęrere partibus orbis
Gentes & populi ex quattuor maris vndiq; ſummis.
Hecq; dapes vitę monſtrantur de Cruce cunctis.
Quod ſacientur ibi. et decies decuplata reſumant
Dona patris ſummi. atq; nouenos tum ęthere cernant
Angelicos populos. o ſinguli & vndiq; fulgeant.
Hinc moneo vt cantus totos pia ſcriptaq; agamus.
Quatinus exicium ſpe cum mors aſpera in orbem huc
Iam fremit: hac pelli vna & de exilio hinc valeat iam:
Poſt quoq; règna dei & ſupera iam luce nitentes
Prendamus. lęti hinc rerum & reſonemus ouantes
Auctorem Chriſtum dominum omnipotentis. et almi
Nempe patris natum. verum. almum atq; arce ſupernum
Sit quoq; hęc noſtra ratio laus ſemper. et ardor: d

DECLARATIO.

ERgo hęc figura ſanctę Crucis per quattuor hexagonos et per monadem inter medios poſitā. omnes dies anni cōplectitur. Siqdem ann us ſolaris hēt dies .ccc.lxv. et quadrantē. Diuide ergo hos p .iiii. quater .xci. ccc.lxiiii. fiūt. et remanet vnus dies et q̄drans. Diuide illum vnum diem per .iiii. quater ſex hore .xxiiii. fiunt. q̊d eſt integra dies a ſolis ortu vſq; ad alterum ſolis ortum Diuide ipſum quadrantē. quater enim hora & ſemis ſex horas complent. quod eſt biſſexti per ſingulos annos incrementum. ac inde fit ſi totum annum in quattuor partiaris. quod vna queq; ps dies. xci. & horas ſeptem ac ſemiſſē contineat. atq; hęc fiat vera partitio quattuor viciſſitudinum. ideſt veris. ęſtatis. autumni. & hyemis. vt ſingulę dies. xci. & ſeptē horas ac ſemiſſem habeāt. Notādū tamē q̄ in hac figura quadrātis demonſtratio aliter non fit. niſi ſub intellectu et examinatione ſex angulorum. vt horę ſingulę ſingulis deputentur angulis. Si enim quattuor hexagonos in angulis ſuis perſpexeris .xxiiii. horas in his notabis: qua ſcilicet plenitudine horarum dies biſſextilis conficitur. & non abſurde hęc ratio huic rei diſcreta eſt. Si enim in quattuor annis quadrātilis portio ad vnius diei peruenerit ſūmam. rite in quattuor hexagonis quater ſex horarū Crux oſtendit & normā. Recte ergo hexagonus diuinitus huic diſpoſitiōi ordinatus eſt: quia ſenarius numerus in tota anni ſerie plurimū valet. Ad hoc quoq; demonſtrandū ponamus partem vnius capitli de libro ſancti Auguſtini quarto de ſancta trinitate. Annus etiam vnus ſi .xii. menſes integri cōſiderentur. quos triceni dies complent. talem quippe menſem veteres obſeruauerunt. quem circuitus lunaris oſtēdit. ſenario numero pollet. Quot enim valent ſex in primo ordine numerorum. qui conſtat ex vnis vt perueniatur ad .x. hoc valent .lx in ſecundo ordine. qui conſtat ex denis vt perueniatur ad .c. Sexagenarius ergo numerus dierum. ſexta pars anni eſt. Proinde per ſenarium primi verſus multiplicatur. tamquā ſenarius ſecundi verſus. & fiūt ſexies ſexaginta. trecēteni et ſexaginta dies. qui ſunt integri .xii. menſes. Sed quoniā ſicut menſem circuitus lunę oſtendit hominibus. ſic annus circuitu ſolis animaduerſus eſt. Reſtant autem quinq; dies et quadrans diei. vt ſol impleat curſum ſuum. annumq; concludat. Quatuor enim quadrantes faciunt vnū diem. quē neceſſe eſt intercalari excurſo quadriennio (quod biſſextum vocant) ne temporum ordo turbetur. etiam ipſos quinque dies & quadrantem ſi conſideremus. ſenarius numerus in eis plurimum valet: & primo ſicut fieri ſolet vt a parte totum computetur. non ſunt iam dies quinq; ſed potius ſex. vt quadrans ille accipiatur pro vno die. Deinde quia in ipſis quinque diebus ſexta pars menſis eſt. ipſe autem quadrans ſex horas habet. Totus enim dies ideſt cum ſua nocte. vigintiquattuor hore ſunt: quarum pars quarta. quę eſt quadrans diei. ſex hore inueniuntur. Ita ergo in anni curſu ſenarius numerus plurimum valet. Merito itaque ſanctę Cruci aptata eſt ſeries dierum: quia per ipſam illuminata ſunt corda hominum. Ipſi

competit copulatio hexagonorum: quia in ipſa conſtat perfectio rerum. Ad ipſam ordo temporalis lucis conuenit: quia per ipſam lucem ęternam homo inuenit. Ad illam nonagenarius numerus cum monade cōcurrit. quia per illā angelicus ordo ad ſui numeri plenitudinē peruenit. Ad ipſius quoq; medietatē ex quattuor partibus hexagoni directi vnitate copulātur: quia per ipſius maieſtatē omnes gentes ex. iiii. plagis mundi in vnitate fidei ſociātur: ipſiusq; cōpleto opere cęleſtis atq; terreſtris creatura vna charitate coniungūtur. Ipſi honor et maieſtas: per cuius clementiā hęc cuncta perpetrata ſunt. laus et gloria in ſecula ſeculorum. Habet quippe hęc ſpecies ſanctę Crucis. in lōgitudine per duos hexagonos metrū ſaphicum. quod eſt pēthametrū. endecaſyllabū. et ſūt eius tres vſus pares. Recipiūt autē ſinguli hos. iiii. pedes binarꝝ ſyllabarꝝ. trocheum. ſpondeum. trocheum. iambum et vltimū triſſyllabum bachium. Poſt tres autem verſus addit dicolos dactilicus. hoc eſt dactilus et ſpondeus. Sūtq; in ſupmo hexagono hij verſus. Terq; cētenos deciesq; ſenos. Et ſemel quinos habet vniuerſum. Tempus: annalis Cruce circuitus. Ecce dies hic. In ſecūdo quoq; hij. Sed plagis poſiti ſatis exagoni. Quattuor monſtrant decies nouenos. Singuli totos pie cū monade. Et ſuper vnū. Notandū autem quod ſuperiores verſus quia. C. litteram quę in medio hexagonorū eſt ſibi attrahūt xcii. litteras habent. ſequentes vero. xci. Illi autē duo hexagoni qui tranſuerſā partem Crucis faciunt metro elegiaco compoſiti ſunt. quorū prior hos verſus habet. Stirps quoq; ſancta Crucis complet certo ordine ſceptrum. Hęcq; decus mundi et magna ſalus hominum hęc Poſterior vero iſtos. Cuncta tenet Chriſtus barathrum orbem atq; ęthera celſa. Nam regit aſtra poli hic clauſtraq; cuncta diei.

 De numero Septuagenario et ſacramentis eius: quomodo Cruci conueniant.

Quidferatenvitamcorruptioquidvereatur
Debitaquidlaxetquidvinclatenaciacedat
Nuncdecetvtveraxſpeillarishocmuſabeato
Carminedepromatcrucisarduadicatetacta
Hocmeritovoxfauceomnishocperſonatarte
Osdigitiplectrumvotacorlingualoquella
Quodceciditbellotoruusdraconoxiusille
Artevenenatahominemtruxquiexpuliteden
Traxeratatquecadensdecaeliluciferarce
Terciamadinfernifumantiaſulfureſtagna
Aſtrorumpartemſecumquiafraudeſuperbus
Temptauitſuperoſonsſeſimilareſupernum
Ingelidaſtatuensaquilonisſedetribunal
Agnushuncquelupumſuperauitiurepotenti
Eripuitpraedamſtudiaqueferociapreſſit
Imoatgentesexplacitoadſacranuntiacura
Conuertitmelioranotanscaeleſtiadonans
Nealboortuledathuiccastofabulaiamſiin
Roboreconſurgitquidogmataſenſitaperta
Neareatoscantuſuppletrexaridahaustaqe
Inqueſacralaudefecundatgerminisauctor
Istaenperfidiamcausatpraemunereccellit
Virtuslargacrucisdimittensdebitamundo
Deniquehocnumeromanifeſtaredemtiototo
Quodfueritmundodanielisſeptuagintahoc
Ebdomadaeſignantvtpraeuaricatiocertum
Acciperetfinempeccatumetnoxaetiniquum
Iuſticiamq:aeternãadduceretipſecreator
Ieremiasdeciesſeptenosſcripſitetannos
Poſtqosipſeſuosavinclisſolueretauctor
Atmoiſesſanosmonitudiiſcreueratipſehis
Quosdocuittoleransſenioresſeptuaginta
Saeculapacificanscruxilluſtrastotabeato
Famineeuangeliidecalogietfoedereclaro
Necerisinſcriptaimposreoripſafiguraen
Inquinisſenſusſummisdesquodpiecunctos
Magnificeetplaciteiustotibiiurefauere

QVid ferat en vitam. corruptio quid vereatur
Debita quid laxet. quid vincla tenacia cedat.
Nunc decet vt verax ſpe hilaris hoc muſa beato
Carmine depromat: Crucis ardua dicat & acta.
Hoc merito vox fauce omnis hoc perſonet arte.
Os. digiti. plectrum. vota. cor. lingua. loquela:
Quod cecidit bello toruus draco. noxius ille
Arte venenata hominem trux qui expulit eden:
Traxerat atqꝫ cadens de cęli lucifer arce
Terciam ad inferni fumantia ſulphure ſtagna
Aſtrorum partem ſecum: quia fraude ſuperbus:
Temptauit ſupero ſons ſe ſimilare ſupernum
Ingelida ſtatuens Aquilonis ſede tribunal:
Agnus huncqꝫ lupum ſuperauit. iure potenti
Eripuit prędam ſtudiaqꝫ ferocia preſſit:
Imo at gentes ex placito ad ſacra nuncia cura
Conuertit. meliora notans. cęleſtia donans:
Ne albo ortu lędat huic caſto fabula iam ſi in
Robore conſurgit. qui dogmata ſenſit aperta
Ne areat os cantu. ſupplet rex arida hauſtaqꝫ.
In que ſacra laude fœcundat germinis auctor:
Iſta en perfidiam cauſat prę munere cellit
Virtus larga Crucis. dimittens debita mundo:
Deniqꝫ hoc numero manifeſta redemptio toto
Quod fuerit mundo. Danielis ſeptuaginta hoc
Ebdomadę ſignant: ut preuaricatio certum
Acciperet finem. peccatum. & noxa. et iniquum:
Iuſticiamque ęternam adduceret ipſe creator:
Hieremias decies ſeptenos ſcripſit & annos
Poſt quos ipſe ſuos a vinclis ſolueret auctor:
At Moiſes ſanos monitu diſcreuerat ipſe his
Quos docuit tolerans ſeniores ſeptuaginta:
Secula pacificans. Crux luſtras tota beato
Famine euangelij. decalogi. & fœdere claro:
Nec eris inſcripta impos reor ipſa figura. en
In quinis ſenſus ſummis des. quod pie cunctos
Magnifice & placite iuſto tibi iure fauere.

DECLARATIO.

SEptuagenariũ quippe numerũ preſens forma ſanctȩ Crucis ſparſis
litteris cõſcripta demõſtrat. quo nobis intimat̃. oĩa myſteria q̃ idem
numerus cõtinet honori ſanctȩ Crucis decẽtiſſimo cõuenire. Nã.lxx
anni captiuitatis q̃s Hieremias ꝓpheta p̃dixit pplo ſacrilego futuros.
q̃d aliud ſignificãt? quã om̃e tẽpus iſtius vitȩ. q̃p per ſeptenariũ dieꝵ numeꝵ
diſcurrit. quo ꝓpt̃ pctm̃ primi hominis dãnati ſumus. et pœnis erũniſq; aſſli/
gimur et variis tribulationibus atq; ãguſtiis quottidie afficimur. Sed quia finẽ
captiuitatis poſt. lxx. annos idem ꝓpheta p̃nunciauit: hoc niſi fallor ĩſinuat' q̃d
in fine mũdi captiuitas nr̃a ꝑfecte diſſoluet. q̃n nouiſſima et inimica deſtructur
mors. quãdo ſil̃ et de animȩ decore et de corpis ĩmortalitate ſine fine cũ Xp̃o
gaudebimus: atq; ideo in ſcte Crucis forma hȩc ratio oportebat demonſtrari.
quia ip̃a p Chriſti paſſionẽ huius gracię nobis cõtulit effectũ. Cui rei concor/
dãt ipſa verba ꝓphetȩ. q ait. Hec dicit dñs. Cũ cœpint impleri in Babilõe. lxx
anni. viſitabo vos. & ſuſcitabo ſup vos verbũ bonum. & reducã vos ad locum
iſtũ. ego enĩ ſcio cogitationes pacis et nõ afflictionis. vt dem vobis finẽ bonũ
et patienciã. et inuocabitis me. et ibitis et adorabitis me. et exaudiã vos. q̃retis
me et nõ ĩuenietis. cũ q̃ſieritis me in toto corde vr̃o inueniar a vobis ait dñs.
et reducã captiuitatẽ vr̃ãm. et cõgregabo vos de vniuerſis gẽtibus. et de cũctis
locis ad q̃ expuli vos. et reuerti vos faciam ad locũ a quo trãſmigrare vos feci.
et reliq̃. Quid eſt enĩ q̃d dicit ꝓpheta: cũ cœperĩt ĩpleri in Babilone. lxx. ãni
viſitabo vos et ſuſcitabo ſup vos verbũ bonum? niſi quod dicit apl's. q̃n aũt
venit plenitudo tp̃is. miſit deus filium ſuum factũ ex muliere. factum ſub lege.
vt eos q ſub lege erant redimeret. vt adopcionẽ filiorũ recipemus. et item. in
nouiſſimis diebus locutus eſt in filio ſuo. quẽ cõſtituit heredẽ vniuerſorũ. per
quẽ fecit & ſecl'a. Cũ cœperĩt impleri dixit. nõ cũ cõpleti fuerĩt. quia nõ in cõ/
ſumatiõe mũdi. ſed in nouiſſima ȩtatũ ſecl'i incarnatus eſt Chriſtus. et per ver/
bum euangelij illuminauit credẽtes. atq; per paſſionem et reſurrectionẽ ſuam
reſtaurauit genus humanũ. Quod enim bis in hoc capitl'o reuerſionẽ p̃dicat.
hoc eſt in eo quod dicit. et reducã vos ad locũ iſtum. et paulo poſt ſubiũgit. et
reuerti vos faciam ad locũ a quo tranſmigrare vos feci. poteſt intelligi. quod
animȩ reuerſionẽ ad reqem in priori ſentẽtia: et in ſecũda corporũ reſurrectõ/
nem ad gloriã inſinuet. Poſt mortẽ ergo ſanctoꝵ aĩȩ mõ in paradiſũ vadunt.
et in fine mundi recipientes corpa ſua. regnũ intrabunt ȩternum. Septuagĩta
vero ebdomadas numerauit Daniel vſq; ad Chriſtũ. quãdo finem acciperet
delictum & p̃uaricatio: et adduceret̃ iuſticia ſempit̃na. Verũ vt hȩc apertius
eluceſcãt. ipſa iam angeli ad ꝓphetam dicta videamus. Septuagĩta inquit heb/
domadȩ abbreuiatȩ ſunt ſuper ppl'm tuum. & ſuper vrbem ſanctam tuam. vt
cõſumet̃ p̃uaricatio. et finem accipiat peccatũ. et deleatur iniq̃tas. et adducatur
iuſticia ſempit̃na. & impleatur viſio et ꝓphetia. et vngat̃ ſanctus ſanctorum. et
reliqua. Nulli dubiũ. quin hȩc verba Chriſti incarnationẽ deſignent. qui tulit

peccata mundi. legem & prophetas impleuit. vnctus eſt oleo letitie pre parti-
cipibus ſuis. Numerent igitur iſte hebdomade p ſeptenos annos diſtincte. a vi-
ceſimo anno regni Artaxerſis regis. quādo Neemias pincerna eius īpetrauit
ab eo reſtaurari muros Iheruſalē. templo mlto ante Cyro pmitēte cōſtructo.
que ipſe abbreuitate eſſe deſcribunt. hoc eſt ſecūdū lune cōputum duodenorum
menſiū lunarium. hinc fiunt anni quadringēti nonaginta. qui ad ſolem redacti
faciunt annos. cccc.lxxv. ad eius vero baptiſmū qn̄ vnctus eſt ſactus ſctōrum.
deſcēdēte ſuper eū ſpū ſancto ſicut columba. nō ſolum hebdomadas. vii. et. lxii
fuiſſe completas. ſed et partē iam ſeptuageſime hebdomadis inchoatā. Et poſt
hebdomadas īquit. lxii. occidet Chriſtus. & nō erit eius populus qui eum ne-
gaturus eſt. Non ſtatī poſt. lx. duas hebdomadas. ſed in fine ſeptuageſime eb-
domadis occiſus eſt Chriſtus. quam ideo quantū conicere poſſumus ſegrega-
uit a ceteris. quia de hac erat plura relaturus. Nā & Chriſtus in illa crucifixus.
et a populo perfido nō modo in paſſione. ſed cōtinuo ex quo a Iohanne pre-
dicari cœpit negatus eſt. Cōfirmabit aūt multis pactū hebdomadibus. vna ipa
videlicet nouiſſima. in qua vel Iohānes baptiſta vel dn̄s & apoſtoli p̄dicando
mltos ad fidem cōuerterūt. Et in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia et ſacri-
ficium. hoc eſt. xv. anno Tyberij ceſaris. qn̄ inchoato Chriſti baptiſmate ho-
ſtiarū purificatō Chriſti fidelibus paulatī vileſcere cœpit. & merito. quia quā-
to magis appropinqbat veritas. vmbra ſecedebat. Dignū etiam erat vt quādo
ipe ſaluator in Cruce fieri voluit hoſtia legalis. pecudū deſineret victima. &
quādo verus agnus dei Chriſtus ꝓ totius mundi peccatis immolatus eſt. typi-
cus ille deficeret. qui pro vnius gentis liberatione in teſtimoniū occiſus eſt. Itē
lxx. p̄ſbiteros Moiſes dn̄i mandato populo pretulit. vt oſtenderet ſolummō
qui per ſpūſſancti graciam legem ſpiritalit intelligunt. idoneos eſſe aliis magi-
ſterium prebere. & hoc in ſancte Crucis decebat numero oſtendi: quia non
eſt inuentus neqꝫ in celo neqꝫ in terra neqꝫ ſubtus terram qui aperiret librum.
& ſolueret ſeptē ſignacula eius. reſpiceretqꝫ illū: niſi agnus qui in medio thro-
ni ſtat tāquam occiſus. habens cornua ſeptem & oculos ſeptem: Leo quidem
de tribu Iuda radix Dauid. qui clauem tenēs claudit & nemo aperit. aperit &
nemo claudit. qui datus eſt in lucem gentiū vt aperiret oculos cecorū. vt edu-
ceret de cōcluſione vinctum. de domo carceris. ſedentē in tenebris & vmbra
mortis. Sunt quidē hic in figura ſancte Crucis. v. ſperule diſpoſite. que ſimul
numerū. lxx. continent ſigillatim vero vnaqueqꝫ. xiiii. harumqꝫ. iii. vnum
verſum tenent in longitudine a ſummo incipientem & in ima deſinentem. ita.
Crux pia conſtructa hic ſuperaſti vincula mortis. Item in latitidine tres ſūmu-
le alium verſum tenent ita. Magna bona & ſancta hic ſuperaſti crimina ſecli.
Medietas quoqꝫ Crucis vtriqꝫ verſui communis eſt.

Tepateralmepolidoctoremcarmineiniſto
Rectoremquevocofelicibusannuecoeptis
Tupiusetclemensſenſumdansverbaq:caſta
Vttuaquidprimaſignetlexpanderepoſſim
Atcrucisaeternamlaudemlegiſq:ſecundae
Iusdemonſtrandumvotaritusqueperennes
Cumprimumhaecritegeneratiomaximarerũ
Exortaeſtexinuiſiscrucisalmarefulſit
Gloriacumdonoluxalmabeauitetaruahaec
Cunctaſimulrecreattuaq:nuncdexteraxp̃s
Etveralucisdansmuneracumcruceſaeclis
Namgeneſisvitaelaudatmirabilelign:hoc
Intercunctafuitplantatumquodparadiſo
ViuificansligQnatribuensetmunerafruct:
Hocpatriatq:iſacvexitmultandusadaltar
Oratetexodushociuraſatisaſtnumerorum
Eueheratquecuiacerdotiumeruscanitore
Nuptacanittriuiisleuib:ventatmarelud:
Vdattranſituhoſticusobmagnaliacantat
Etplebscarmencioptimepuremiratrophaea
Laudẽinamoredĩpſalliitq:triumphieteoum
Hocmareteſtaturvictricesorbitacalles
Adveterẽhoclignumlegisdulcauitabyſum
Bispetramexcuditviuamproduxitetvndam
Namqueamalechcanamdeuicitprimitusirã
Signumhuiuspariiternomendeleuitetilli
Botrumhocvectepiumrenotavexitvterque
Vectorumvotisetouantibusomnialaudant
Donadeiterrishisgaudiainefſeepularum
Quisbenemyſteriadicitveldicerecuncta
Ritevaletcruxdonatuacuinonſatisomnis
Linguacreaturaepoteritdepromerelaudẽ
Hoſtiatepatrisaeternidedicaueratarm
Vitaeſerpentemexaltaſtietpiecriſtũ
Monſtraſtipopulodetetquiddicerepoſſũ
Cunctabonadederasdemebasetmalacuncta

TE pater alme poli doctorem carmine in iſto
Rectoremq́ꝫ voco. fœlicibus annue cęptis
Tu pius et clemens ſenſum dans. verbaq́ꝫ caſta.
Vt tua quid prima ſignet lex pandere poſſim
Ad Crucis ęternam laudem legiſq́ꝫ ſecundę
Ius demonſtrandum. vota. rituſq́ꝫ perennes:
Cum primum hęc rite generatio maxima rerum
Exorta eſt. ex inuiſis Crucis alma refulſit
Gloria cum dono lux alma beauit et arua hęc
Cuncta ſimul recreat tua quę nunc dextera Chriſtus.
Et vera lucis dans munera cum Cruce ſęclis:
Nam geneſis vitę laudat mirabile lignum hoc
Inter cuncta fuit plantatum quod paradiſo.
Viuificans ligna tribuens et munera fructus:
Hoc patri atq́ꝫ Yſaac vexit multandus ad altare
Orat et exodus hoc iura ſatis eſt numerorum.
Eucher atq́ꝫ cui acerdoti vmerus canit ore
Nupta canit triuiis leuibus. ventat mare. ludus
Vdat tranſitu hoſticus. ob magnalia cantat.
Et plebs carmen ei optime. pure. mira trophęa
Laudem in amore dei pſallitq́ꝫ triumphi: et eoum
Hoc mare teſtatur victrices orbita calles:
At veterem hoc lignum legis dulcauit abyſſum:
Bis petram excudit. viuam produxit et vndam:
Namq́ꝫ Amalech canam deuicit primitus iram.
Signum huius pariter nomen deleuit. et illi
Botrum hoc vecte pium renota vexit vterq́ꝫ
Vectorum votis et ouantibus omnia laudant
Dona dei terris his gaudia ineſſe epularum:
Quis bene myſteria dicit vel dicere cuncta
Rite valet Crux dona tua? cui non ſatis omnis
Lingua creature poterit depromere laudem:
Hoſtia te patris ęterni dedicauerat aram:
Vitę ſerpentem exaltaſti et. tu pie Chriſtum
Monſtraſti populo: de te et quid dicere poſſum
Cuncta bona dederas demebas et mala cuncta:

QVisquis legis primę plenam deſiderat habere noticiā. neceſſe eſt vt huius figurę per omnia memor ſit. et eius factum mente ſepius reuoluat: et cōparans priora poſterioribus recolat ſcriptum. omnia in figura contingebant illis. ſcripta ſunt autem ad correctionē noſtram. in quos fines ſęculorum deuenerunt: et quod exemplari et vmbrę deſeruiūt cęleſtium. et item. vmbram enim habens lex futurorum bonorum. non ipſam imaginem rerum. Vmbra enim non ſine vero corpore fit: ſed tamē ipſa in ſe veram et integrā ſpeciē corporis nō exprimit. Quapropter oportet vt quiſquis veritatis amator eſt ſi vmbrā prius videat. ad verū corpus cuius ipſa vmbra eſt. ocius oculos conuertat: ne dum penitus in vmbra intuitu hereat. veritatis fructum negligēs perdat. Lex ergo hauſtum ſitientibus pbuit: ſed ſine ligno potabilis nō fuit. Oſtēdit quippe dominus Moiſi lignum: quod mittens in aquam. omnem amaritudinem in ea abſumpſit: et quę prius ſitiētes populos vano alliciebat aſpectu. ligno immiſſo. omnes dulciſſimo refrigerabat potu. Itaq; ſecundum apoſtolum lex quidem eſt ſancta. et mandatum ſanctum. et iuſtum et bonum: ſed lex ſpiritualis eſt. vt idem dicit apoſtolus. et non in vetuſtate litterę ſed in nouitate ſpiritus debet ītelligi. Littera enim occidit: ſpiritus autem viuificat. Lex ergo ſpiritus vitę. ī Chriſto Hieſu liberauit nos a lege peccati et mortis. Nā quod īpoſſibile erat legis. in q̊ infirmabat̄ per carnem deus: filium ſuum mittens in ſimilitudinē carnis peccati. et de peccato peccatum damnauit in carne. vt iuſtificatio legis impleretur in nobis. qui non ſecundum carnem ambulamus ſed ſecundum ſpiritum. Scriptum quippe eſt in lege. Maledictus omnis qui non permanſerit in omnibus quę ſcripta ſunt in libro legis vt faciat ea. Sed quoniam in lege nemo iuſtificatur apud deum. et quicumq; ex operibus legis ſunt. ſub maledicto ſunt: Chriſtus nos redemit de maledicto legis. factus pro nobis maledictum. quia ſcriptū eſt. maledictus omnis qui pendet in ligno: vt gentibus benedictio Abrahę fieret in Chriſto Hieſu. vt pollicitationem ſpiritus accipiamus per fidem. Igitur cum deſtructa ſit maledictio legis per Crucem. et eius amaritudo per ipſam conuerſa in dulcedinem: dignum eſt etiam vt in eius effigiem diſponantur libri legis: vt congruentia operis in hoc innoteſcat. et myſterij ſacramentum appareat. Ergo in capite hoc eſt in culmine ſācte Crucis ſit poſitus liber geneſeos. quia ipſe caput eſt et primus omnium librorum. narrans quod in principio fecit deus cęlum et terram. vtiq; per filium ſuum coęternum ſibi deus pater ideſt per verbum ſuum: de quo dicit pſalmiſta. Verbo dei cęli firmati ſunt. et ſpiritu oris eius omnis virtus eius. Hinc dicit et euangeliſta Iohannes. Omnia per ipſum facta ſunt. et ſine ipſo factum eſt nihil. In ima vero parte Crucis hoc eſt in pede. ſit poſitus nouiſſimus quīq; librorum legis. ideſt deuteronomium. quod interpretatur renouatio legis: vtiq; ſignificans euangelium in quo cuncta quę lex figuraliter atq; typice protulit. veraciter ac ſpiritualiter ſunt enodata. ac noſtri

ſaluatoris ore reſerata. Iure ergo in capite Crucis geneſeos. & in fine deutero-nomiū conſiſtunt: quia eum quem lex narrat in principio temporis cum patrē omnia condidiſſe, in fine temporis hunc euangelium refert cuncta per Crucē renouaſſe. Exodus vero bene in dextra ponitur, in quo exitus filiorū Iſrahel de egipto conſcribitur, & ibidem plura a domino facta miracula narrantᷓ, iuxta illud pſalmiſtę. Dextera domini fecit virtutem, & item: qui percuſſit egiptum cū primogenitis eorū, et eduxit Iſrahel de medio eius, in manu forti et brachio excelſo. In ſiniſtra quoq; liber numerus eſt poſitus: quia ipſe ſiniſtras con-gregationes Chore Dathan et Abyron contentiones contra Moiſen et Aa-ron leuaſſe deſcribit, & per domini potentiam cicius compreſſas. At leuiticus in medio omnium ſtans, Crucis medietatem tenet: quia illum pontificem de-ſignat in plurimo ritu ſacrificiorum, qui in ara Crucis ſemetipſū obtulit hoſtiā inmaculatam deo, ad exhaurienda multorum peccata, et pro tranſgreſſoribus exorans, exauditus eſt pro ſua reuerentia. Ergo in quinq; tetragonis quinq; libri legis per quinq; verſus hic notantur, qui ſunt iuxta ordinem tetragonorū loco ſexto: & per ſenarium in ſemet multiplicato. Sexies enim ſeni faciunt in plana figura ſextum tetragonum, quod facit. xxxvi. Eſt quoq; verſus tetrago-ni ī arce Crucis poſitus iſte. Te geneſis Crux alma beat tua munera laudat. Se-cundus vero eſt, qui in tetragoni dextri cornu poſitus hic. Exodus atq; canit tranſitus carmen amore. Tercius namq; in medio Crucis eſt ſitus hic. Iura ſa-cerdotis leuiticus optime pſallit. Quartus quidem in ſiniſtro cornu ſcriptus eſt ita. Aſt numerus cantat magnalia mira triumphi. Vltimus etiam qui in vl-timo tetragano, ideſt in baſe Crucis deſcriptus eſt, ita ſonat. Nam deutero-nomium renouantis gaudia dicit.

XII figura. De nomine Adam prothoplaſti. quomodo ſecundum Adam ſignificet: et eius paſſionem demonſtret.

Pergeſalutiferamſpecioſodicereverſu
Muſacrucisdominilaudēſolamenetactum
Inquamorsvictaeſtcunctadimiſapiacla
Luxrediitmundoveniaetcummunerevenit
Adamnamprimustulitomniadignadecoris
Progenieextotanocuacumpabulaſumpſit
Cunctavenuſtabonaremearuntcarabeata
Cūaduenitieſusadampieinarūaſecundus
Vniusexhominisſceleretotdamnatulere
Inrebuscunctiperituriemorteminores
Vniusatqehominisdonoſaluanturvbique
Credentesomnesfruituriacluceſuperna
Deniqueregnauitperlignumnoxiacuncto
Morsetiammundodominansetfortebeatum
Captiuaregnumperlignūacperdiditomne
Etnocuosmultosamiſeratinprobaquondā
Entotitribuitchriſtusvtianuaſithinc
Orbimundonamſpeciemtotamacpiushicis
Conſtituittollensdirasarashuicintus
Etdederatlucemcordisetpangerepactum
Primushomoterrenuseratetpignoratota
Terrenagenuitmortisquisdebitaliquit
Poſteriorverusfueratcaeleſtisetadam
Caeleſtisquemanetcuiusgeneratiotota
Hicdominusmunditerraepontiquepoliqe
Regnatinaeternumdonatcumregnabeatis
Quattuoripſedabittotiusconditoradam
Iureplagasorbistanqamdenominedictas
Cuiusluxvirtusdominumteſtanturvbiqe
Enanatoldyſisarctonmeſembriahaecſie
Deſignantodisarteendeeetvtpiecuncta
Auctoremdominumcognoſcantlaudebeata
Etcelebrentcriſtumqodverefiliusipſe
Summiſitpatrisetdexteraveratonantis
Cuiuscurabonaeſttact:medicinaſalutis

PErge ſalutiferam ſpecioſo dicere verſu
Muſa Crucis domini laudem. ſolamen et actum.
In qua mors victa eſt. cuncta dimiſſa piacla.
Lux rediit mundo. venia et cum munere venit:
Adam nam primus tulit omnia digna decoris.
Progenie ex tota. nocua cum pabula ſumpſit:
Cuncta venuſta bona remearunt. cara beata
Cum aduenit Hieſus Adam pie in arua ſecundus:
Vnius ex hominis ſcelere. tot damna tulere
In rebus cuncti. perituri et morte minores:
Vnius atqꝫ hominis dono ſaluantur vbiqꝫ
Credentes omnes. fruituri ac luce ſuperna:
Deniqꝫ regnauit per lignum noxia cuncto
Mors eciam mundo dominans et ſorte beatum
Captiua regnum per lignum ac perdidit omne:
Et nocuos multos amiſerat improba quondam.
En toto tribuit Chriſtus vt ianua ſit hinc
Orbi. mundo: nam ſpeciem totam ac pius hic is
Conſtituit tollens diras aras huic intus
Et dederat lucem cordis. et pangere pactum:
Primus homo terrenus erat. et pignora tota
Terrena genuit mortis quis debita liquit:
Poſterior verus fuerat cęleſtis et Adam.
Cęleſtiſqꝫ manet cuius generatio tota.
Hic dominus mundi. terrę. pontiqꝫ. poliqꝫ.
Regnat in ęternum donat cum regna beatis.
Quattuor ipſe dabit totius conditor Adam
Iure plagas orbis. tanquam de nomine dictas:
Cuius lux virtus dominum teſtantur vbiqꝫ.
En anatol. dyſis. arcton. mezembria. hęc ſic
Deſignant odis arte. en decet vt pie cuncta
Auctorem dominum cognoſcant laude beata:
Et celebrent Chriſtum. quod vere filius ipſe
Summi ſit patris. et dextera vera tonantis:
Cuius cura bona eſt. tactus medicina ſalutis.

DECLARATIO.

QVid ergo ſibi velit hęc figura et hęc conſcriptio. oportet intelligi.
Nomē enim primi hominis ideſt Adam. in figura et forma ſanctę
Crucis diſpoſitum eſt: de quo exortę ſunt omnes gentes. et omne
genus humanum originem traxit: qui ſecundum apoſtolū eſt for-
ma futuri videlicet Chriſti. de quo idem apoſtolus ita dicit. Factus eſt primus
Adam in animam viuentem. nouiſſimus Adam in ſpiritum viuificantem. Et
paulo poſt. primus inqt homo de terra terrenus. ſecundus homo de cęlo cęle-
ſtis: qualis terrenus. tales et terreni: et qualis cęleſtis. tales et cęleſtes. Igitur
ſicut portamus imaginem terreni. portemus et imaginem cęleſtis. Et cur hoc
dixerit. ſtatim cauſam ſubiunxit. Hoc autem dico fratres. quoniam caro et ſan-
guis regnum dei non poſſidebunt. neqꝫ corruptio incorruptelam poſſidebit.
Recte enim nomen Adam in Crucem cōfiguratum ponitur. in qua omne ge-
nus humanū per Chriſtum liberatum eſſe cognoſcitur. nec in alia forma ſpe-
cies redemptionis noſtrę magis conuenit haberi quam in illa. vbi plagę totius
mundi potuere comprehendi. Quę ſcilicet ſācta Crux eſt. quę iacens totum
orbem metitur. de qua poeta ait. Quattuor inde plagas quadrati colligit or-
bis. Splendidus auctoris de vertice fulget eous. Occiduo ſacrę lambuntur
ſidere plantę. Arcton dextra tenet. medium leua erigit axem. Cunctaqꝫ de
membris viuit natura creantis. Et cruce confixus dominus regit vndiqꝫ mun-
dum. Hoc idem et in nomine prothoplaſti olim deſignatū fuit. ſcilicet Adam.
In cuius vocabulo quattuor litteris. quattuor orbis terrarum partes per grę-
cas appellationes demonſtrantur. Si enim grece dicantur oriens. occidens.
aquilo. meridies. ſicut pleriſqꝫ locis ſancta eos ſcriptura commemorat in capi-
tibus verborum inuenies Adam. Dicuntur enim grece memoratę quattuor
mundi partes. Anatole. dyſis. arctos. mezembria. Iſta quattuor nomina. ſi
taquam verſus quattuor ſub inuicem ſcribis. in eorum capitibus Adam legit:
et inde intelligi datur dominum orbis eum eſſe creatum. et ſignificare eum qui
in Cruce quadrata totius orbis futurus erat redemptor et reparator. Vnde et
ſecundus Adam dicitur. Habet quoqꝫ idem nomen in ſe myſterium incarna-
tionis Chriſti. ſi numerus in litteris eiuſdem nominis ſecundum grecorum re-
gulam. qui ad litteras ſuos numeros computant. intendatur. A enim in nu-
meris apud Grecos ſignificat vnum. Δ quattuor. A alterum vnum. M. xl.
Coniunge hos numeros quattuor. fiunt. xl. vi. et hoc eſt quod Iudei in euan-
gelio reſpondiſſe leguntur. xl. vi. annis ędificatum eſt templum hoc. et tu in
tribus diebus excitabis illud. quod euangeliſta intelligens dixit. Hoc autem di-
cebat de templo corporis ſui. quia dñs noſter Hieſus Chriſtus de Adam cor-
pus accepit. nō de Adam peccatum traxit: templum corporeum inde ſumpſit.
nō iniquitatem quę de templo pellenda eſt. Ipſam autem carnem quam traxit
de Adam. (Maria enim de Adam. et domini caro de Maria) Iudęi crucifixe-
runt. et ille reſuſcitaturus erat ipſam carnem triduo quam illi in Cruce erant

occiſuri. et ita illi ſoluerunt templum .xlvi. annis ędificatum. et ipſe in triduo reſuſcitauit illud. Benedicamus igitur nos deum patrem omnipotentem: qui per verbum ſuum ſibi coęternum formauit nos. Benedicamus et dominum noſtrum Hieſum Chriſtum filium dei vnigenitum: qui per myſterium incarnationis ſuę in Cruce reformauit nos. Benedicamus et ſpiritumſanctum: qui per graciam ſuam illuminatos vitę ęternę conſignauit nos: vnum et ſolum deum omnipotentem: ęternum. immenſum. ineſtimabilem. incomprehenſibilem. immortalem. inuiſibilem: illum vnum deſideremus. a quo et beabimur: illū ſolū ex toto corde. tota mēte. tota virtute diligamus. in cuius amore ītęrnum iocundabimur: ad illum tantum curramus. illicꝫ ſolum in hac peregrinatione ingemiſcamus. qui nos in cęleſtibus in conſpectu glorię maieſtatis ſuę remunerabit. et ſine fine lętificabit. Ipſi gloria. et honor. et poteſtas. et imperium in ſęcula ſęculorū Amen. Aſt hic in quattuor litteris grādioribus nomīs Adam. per puiores litteras quinquagīta et vnam. talis cōſcriptus eſt verſus. ſecundū ordinem litterarum nominis Adam legendus ita. Sancta metro atcꝫ arte en decet vt ſint carmina Chriſto hinc.

XIII Figura. De diebus concepcionis Chriſti in vtero virginis: quattuor Crucibus demõſtratis, hoc eſt .cc.lxxvi: et eiuſdem numeri ſignificatione.

Arborodorepotensfrondoſoverticelata
Quaſummavereſacrofluitordinebertas
Ortusditatusetparculinullusinorbeeſt
Floribusetfoliismillenogerminediues
Omnesexcedensaltasgrauitudineſiluas
Cumtotampiemagnusveſtithonoſq:decuſq:
Ambituverusonorlaetusloquitureavoto
Stanshomoliuorhocnationidenegatatri
Demonishorrendusremſcirilaudemoueri
Arborſolatenensvariosvirtutecolores
Purpureoregisſubtacturoſcidafulgens
Aeternoesradiostantintenampievincte
Edesturritaeexhocdudumeſtnonnebeata
Machinaetipſadeiaraetquiusitsvprema
Larhoceneeſtetmiralucernahocotiatota
Agn:hocstatuitſignansq'oqueritteuiando
veraſalusiſtaquodverusfonsbonitatis
Eſtbenedictioq:ſacravitamorpietasque
Sanctaſalutisluxetvitaredemptiovera
Inq:domuprincepsdonumdatpacisinorbem
Iuraqamicitiaehincfirmauitdeposuitq:
Asſcitaantiquiniſuſq:texitiemsmorscũ
Inlecebrilusucircaignemnoxiaenimſic
Pellaxdecipitetſocordemubiinqietato
Conſpexitvotoiãarridensvinxitaperte
Otucruxſpecioſaopinuspulchrioromnia
Quaevincisnemoraocaedrisaltioripſis
Monſtrasnamenumeroradiantidonabeata
Aduentuieſusquaeintusprobusotianutu
Istuleritdabatiissebeatecumpievenit
Egrediensv'luahucetblandonumineſemet
Signauitcaelosterrenaetcondereregna
Vtdudumſanctilinguacecinereproφetae
Feceritihiceelſadoctordumcondiditima
Imperiũinq:humeriſtantoſitq'odpieregi

Arbor odore potens frondoſo vertice lata.
Qua ſumma vere ſacro v fluit ordine bertas.
Ortus ditatus et par cui nullus in orbe eſt
Floribus et foliis. milleno germine diues.
Omnes excedens altas grauitudine ſyluas.
Cum totam pie magnus vertit honorq decuſq.
Ambit verus honor. lętus loquitur ea voto
Stans homo. liuor hoc nacioni denegat atri
Dęmonis horrendus. rem ſciri. laude moueri.
Arbor ſola tenens varios virtute colores.
Purpureo regis ſub tactu roſcida fulgens
Aeterno es radio. ſtant in te nam pie vincte
Edes turritę. ex hoc dudum eſt nonne beata
Machina et ipſa dei. ara. et qui vſit ſuprema
Lar hoc ne eſt. et mira lucerna. hoc ocia tota
Agnus hoc ſtatuit. ſignans quoq rite viando
Vera ſalus iſta. quos verus fons bonitatis
Eſt benedictio quę ſacrauit. amor. pietaſq.
Sancta ſalutis lux. et vita. redemptio vera.
Inq domu princeps donum dat pacis in orbem.
Iuraq amicicię hinc firmauit. depoſuitq.
Aſcita antiqui niſus. quę texit hiemps mors. cum
Illecebri luſu circa ignem noxia. enim ſic
Pellax decipit. et ſocordem vbi inquietato
Conſpexit voto iam arridens. vinxit aperte:
O tu Crux ſpecioſa: o pinus pulchrior. omnia
Quę vincis nemora. o cedris altior ipſis:
Monſtrans e numero radianti dona beata
Aduentu Hieſus quę intus probus ocia nutu
Iſtulerit. dabat iiſſe beate cum pie venit
Egrediens vulua huc. et blando numine ſemet
Signauit. cęlos terrena et condere regna:
Vt dudum ſancti lingua cecinere prophete:
Fecerit hic celſa doctor. dum condidit ima
Imperium inquę humeris tanto ſit quod pie regi:

HEc igitur Cruces quatuor triplici tramite conſcriptę. oſtendunt in ſemetipſis per litterarum ſeriem. numerū dierum. quo domini corpus ſecundum ęccleſię fidem in vtero virginali conſtructum atq; compactum eſt: templū videlicet illud. quod a Iudęis deſtruendum. et a ſe in triduo reſuſcitandum prędixit ipſe ſaluator: quod vt manifeſtius fiat. ponamus vnū capitulū ex libro ſcti Auguſtini. de ſancta trinitatę. quarto: quo iſtud ſcriptum eſt. Nec inmerito inquit in ędificatione dominici corporis. in cuius figura templum a Iudęis deſtructum. triduo ſe reſuſcitaturū eſſe dicebat. numerus ipſe ſenarius pro anno poſitus intelligitur. Dixerunt enim. xlvi. annis ędificatum templum: et quadragies ſexies ſeni. fiunt. cc. lxxvi. qui numerus dierum complet nouem menſes et ſex dies. qui tanq; decem menſes parientibus feminis imputantur: nō quia omnes ad ſextum diem poſt nouē menſes perueniunt. ſed quia ipſa perfectio corporis domini. tot diebus ad partum perducta comperitur: ſicut a maioribus traditum ſuſcipiēs ęccleſię cuſtodit auctoritas. Octauo enim Kalendas Aprilis. conceptus creditur. quo et paſſus. Ita monumento nouo quo ſepultus eſt. vbi nullus erat poſitus mortuorum. nec antea nec poſtea. congruit vterus virginis quo cōceptus eſt. vbi nullus ſeminatus eſt mortalium. Natus traditur octauo Kalendas Ianuarias. Ab illo ergo die vſq; ad iſtum computati. cc. lxx. et. vi. reperiuntur dies. qui ſenarium numerū quadragies ſexies habēt: quo numero annorum templum ędificatum eſt: quia eo numero ſenarium corpus domini perfectum eſt. quod mortis paſſione deſtructum. triduo reſuſcitauit. Dicebat enim hoc de templo corporis ſui: ſicut euidētiſſimo et robuſtiſſimo euangeliorum teſtimonio declaratur. Hęc Auguſtinus. De cętero autem illud intuendum eſt: q̄ congrue idem numerus formę ſanctę Crucis cōueniat. in qua templum dominici corporis a Iudęis ſoluebatur. et ab ipſo domino reſuſcitandū parabatur. Ad hoc enim venit Chriſtus. vt in carne quam pro mundi redēptione ſuſceperat moreretur: ad hoc mortuus eſt. vt in ipſa reſurgeret. Quapropter intueri libet. quomodo memoratus numerus ideſt. cc. lxx et. vi. in quattuor partes diuiſus. cornua ſanctę Crucis vniuerſaliter exprimat. et per ſingula Crucis imaginem proferat. lx. enim et. ix. in vno quoq; cornu conſiſtunt. quod etiam non diſcrepat a ſuperioris rationis ſimilitudine. qua dictum eſt. cc. lxxvi. numerum. ix. menſes et. vi. dies complere. Sicut enim nouenarius et ſenarius numerus in toto excellebat. et ſecūdum eorum dominationem. omnis ſumma computabatur. ita et in partibus nō minus eadem denominatio ſimul cum myſterio illuceſcit. Quid enim in nouenario. niſi nouem ordines angelorum. et quid in ſenario. niſi homo qui in ſexta die creatus eſt inſinuatur? Vtraq; enim creatura in Crucis effigie denotatur. quia vtraq; per ſaluatorem in Cruce reparatͬ et ab vtraq; myſterium incarnationis domini honorabatur: quia in die natiuitatis eius. ad laudem et lęticiā vtraq; incitabatͬ. Vnde Lucas dicit. Et ſubito

facta eſt cum angelo multitudo cęleſtis militię. laudantium deum. et dicentiũ. gloria in excelſis deo: et in terra pax hominibus bonę volũtatis. Et paulo poſt Et reuerſi ſunt inquit paſtores. Laudantes et glorificantes deum in omnibus quę audierant et viderant. ſicut dictum eſt ad illos. Quatuor ergo Cruces in hac pagina. per quattuor loca pictę atq; cõſcriptę ſunt. hoc modo. Lõgitudo enim Crucis vniuſcuiuſq; a ſummo deorſum. tribus lineis ſingillatim legẽdis deſcendens. vnum verſum continet. xxxviiii. litterarũ. ſimiliter in latitudine per tranſuerſum. tres lineę a ſiniſtra in dexterã tendentes. vnum verſũ faciunt et ita fit vt litterę quę in medio Crucis ſũt. vtriq; verſui cõmunes ſunt. nouenarium exprimant numerũ: illę vero quę in cornibus circumpoſitę ſunt. ſexagenariũ. Eſt autem verſus hic in longitudine Crucis ſupremę. xxxviiii. litterarum. Forma ſacrata Crucis venerando fulget amictu. In latitudine vero iſte totidem litterarum. Magnus veſtit honor lætus loquor hoc nationi. In fine quippe Crucis. in longitudine hic verſus eſt. Corporis ergo ſacri conſtructio in arte beata. In latitudine quoq; iſte. E numero radians quę intus probat iuſſe beate. At in dextrę Crucis longitudine hic legendus eſt verſus Nunc canam at exorans Ieſum abdere et vda piare. Et in latitudine iſte. Vera ſalus iſta eſt benedictio ſancta ſalutis. Nã in ſiniſtrę Crucis lõgitudine talis eſt verſus. In toto ipſe manens tenet ipſe que viuit in omni. atq; in latitudine talis. Fons bonitatis amor pietaſq; redemptio vera.

XIIII Figura. De annis ab exordio mundi vſq; in annũ paſſionis Chriſti, in notis grecarũ litterarũ ſecundum formam ſanctæ Crucis diſpoſitis: ſimul cum ſacramento quod in hoc reuelatur.

Dignumopusetclarumvictoriſpſallereregis
Vexillumininſignedominantislaudetriumphum
Quomundumeripuitnocuiquoetſceptratyranni
Diſtrucſitreprobanſrectorisregminafalſa
Quobeneſuſtentatcaelumpilaguſqueſolumque
Cuiusinorbeſacraexfueritnãaltatioquando
Myſterioadcurrensnaſcentisaborginemundi
Annorumſaecliſerieshaecattulitatquehinc
Ureſacraefideiplebesconcurrereſcriptis
Credentesfecitprobaconditoromniacondens
Temporacumnumeroconcordanscunctaſacrato
Cunctaquiadominusrenouauitſaeculapriſca
Sanguinenamrecreansſperfecitcunctacruore
Iambonusinprimistuncfinxitquaeexadiebus
Principivtgeneſiſpieſanctodogmatepandit
Quodhominemfaciensconpleſſetfactacreator
Sicquediesextahominemreparandoredemptor
Sabbatademonſtranscelebrauitſabbatavero
Enpatrathuncnumerũſusſumquodpaſſiofalſo
Obpetatindepremattemptantehancuſianarti
Occumbatcurarumvtvinctaeſtparsſitadirum
Quodnumquampoſthaecfallacisfactioplebis
Iamoſtentatpandetpietatisſedprobavirtus
Dogmataveradeipercunctahaectemporamundi
Sanctificarecruceebenmdicereregnafutura
Quaeeſſetſaluatorbenedictapotentiapatris
Nempedaturuseisſummonouapraemiachriſtus
Quosmonitisflexitdocuitquosverbaſalutis
Quospiacordafidesoperisquosinfulaveſtit
Atcrucishaecſpeciestribuitſolaminafidis
Materiamlaudisbonitatẽhincſcirecreantis
Quipiusomnipotensvitamdeditanteſalubrem
Quandohominemvoluitparadiſumſortetenere
Etpoſtlapſafugammiſeransquoq;noluitipſum
Fraudeperirelupihancmaximeconditorarcem
Sedcrucisadvitamvotodedicaueratorbihuic
Virtutũvtnumeroeueheretadſceptraſuperna
Spesamoratquefidesomnesquosſanxitabaeuo
Perpetuodignoschriſtivenerabilevisuhinc

DIgnum opus et clarum victoris pſallere regis
Vexillum inſigne dominantis laude triumphum.
Quo mundum eripuit. nocui quo et ſceptra tiranni
Diſtruxit. reprobans rectoris regmina falſa
Quo bene ſuſtentat cęlum. pylaguſqȝ. ſolumqȝ.
Cuius in orbe ſacra exfuerit nam altacio. quando
Myſterio ad currens naſcentis ab orgine mundi
Annorum ſecli ſeries hęc attulit. atqȝ hinc
Iure ſacrę fidei plebes concurrere ſcriptis
Credentes fecit. proba conditor omnia condens
Tempora. cum numero concordans cuncta ſacrato
Cuncta quia dominus renouauit ſęcula priſca
Sanguine nam recreans. perfecit cuncta cruore:
Iam bonus in primis tunc finxit quę exa diebus
Principium vt geneſis pie ſancto dogmate pandit:
Quod hominem faciens compleſſet facta creator:
Sicqȝ die ſexta hominem reparando redemptor
Sabbata demonſtrans. celebrauit ſabbata vere:
En patrat hunc numerum ſuſſum quod paſſio falſo
Oppetat. inde premat tēptantem hanc vſi am arti
Occumbat curarum vt vincta eſt pars ſita dirum.
Quod nunquam poſt hęc fallacis factio plebis
Iam oſtentet. pandat pietatis ſed proba virtus
Dogmata vera dei per cuncta hęc tempora mundi.
Sanctificare Crucem benedicere regna futura
Quę eſſet ſaluator. benedicta potentia patris:
Nempe daturus eis ſummo noua premia Chriſtus:
Quos monitis flexit docuit quos verba ſalutis.
Quos pia corde fides operis quos infula veſtit:
At Crucis hęc ſpecies tribuit ſolamina fidis
Materiam laudis bonitatem hinc ſcire creantis:
Qui pius omnipotens vitam dedit ante ſalubrem:
Quando hominem voluit paradiſum ſorte tenere:
Et poſt lapſa fugam miſerans quoqȝ noluit ipſum
Fraude perire lupi. hanc maxime conditor arcem.
Sed Crucis ad vitam voto dedicauerat orbi. hinc
Virtutum vt numero eueheret ad ſceptra ſuperna:
Spes amor atqȝ fides omnes quos ſanxit ab euo
Perpetuo dignos Chriſti venerabile viſu huic.

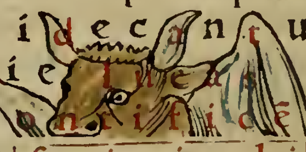
DECLARATIO.

IN hac pagina cõtinet numerus ãnorum ab exordio mũdi. vſq; in annũ paſſiõis et reſurrectiõis dñi: ſcilicet ĩ lrĩs Grecis. que in Crucis figurã diſpoſite ſunt. q eſt. v. cc. xxxi. ſecundũ fidẽ chronicõ Euſebij ac Hieronimi. Si quidẽ ſecundũ eorꝝ cõputationẽ. ſunt anni ab Adam vſq; ad diluuiũ. v. cc. xlii. a diluuio aũt vſq; ad Abrahã. anni. dcccc. xlii. ab Abrahã aũt vſq; in annũ. xv. Tiberij Ceſaris. q̃ dñs in Iordane ab Iohãne baptiſatus eſt. et ſalutare viã pplis annũciauit. ſignis atq; virtutibus vera cõ pbans eſſe q̃ diceret. ſũt anni. ii. xliiii. q ſil'oẽs iũcti faciũt annos. v. cc. xxviii. Adde tres annos. qm̃ in. xviii. Tiberij Ceſaris ãno. ad paſſionẽ dñs venit. et a Iudeis crucifixus. tercia die reſurrexit. fiũt oẽs anni. v. cc. xxxi. Qui ſi diuidant̃ ſecũdum lrãs ſupſcriptas in Cruce. myſteriũ nobis venerãdum innuit̃. Quattuor igit̃ ſunt lre q̃ Crucis effigiẽ conficiũt. Γ. videlicet. Z. T. et. X. ſed tres poſteriores quat̃ ſunt poſite: ideſt p ſinglã cornua ſemel. Γ. q̃q; in medio Crucis ſemel eſt poſita: Quarꝝ ſi ptãs in numeris cõſideret̃ earum. hic diſpoſitio gracie ſupne nobis dona demonſtrãt. Si qdem. Γ. Grecorũ ternariũ numerꝝ ſignificat. Z. ſeptenariũ. T. tricenariũ: et: X. millenariũ. Sed quid nobis in Γ. niſi fides trinitatis inuit̃. quid p. Z. niſi ſpes fideliũ: et qd p. T. niſi charitas. quid vero p. X. niſi eterna btĩtudo ſignificat̃: Recte enĩ per. Γ. q̃ prima harꝝ lrarum. et in medio Crucis poſita eſt fides oñditur. quia fundamentũ bonorꝝ operũ. et iniciũ ſalutis nre. fides rctã eſt. Impoſſibile eſt enĩ ſine fide placere deo. quia iuſtus ex fide viuit. p. Z. q̃q; bene ſpes intimat̃. quia oĩs fideliũ intẽtio. ad eternam reqem q̃ per ſeptenariũ ſignificat̃. anhelat dicẽs cũ ppheta. Sitiuit aĩa mea ad deũ fontẽ viuũ. qñ veniã. et apparebo añ faciẽ dei: Charitas q̃q; rite p. T. exprimit̃. q̃ ſcẽ Crucis tenet imaginẽ. In Crucis enĩ ope magna charitas dei pr̃is oſtẽſa eſt. qui pprio filio ſuo non pepcit. ſed pro nobis oĩbus tradidit illũ. ſicut ipe ſaluator de ſe dixit in euangelio. Sic enĩ deus dilexit mundũ. vt filiũ ſuũ vnigenitũ daret. vt oĩs qui credit in eũ nõ pereat. ſed habeat vitã eternam. Et apl'us. Cõmendat autẽ deus ſuã charitatẽ in nobis. qm̃ adhuc cũ eſſemus pctõres. Chriſtus p nobis mortuus eſt. Multo igitur magis iuſtificati in ſanguine ipſius ſalui erimus ab ira p ipm̃. T. igit̃. ccc. nũerꝝ ſignificat: q̃d ſunt ſexies quinqgeni. In quibus nũeris qd aliud q̃ pfectio charitatis iſinuat̃: Quinqgenarius enĩ numerus. propter penthecoſten ſpũſſancti grãm demonſtrat. Et ſenarius numerus pfectus eſt. charitas dei (vt ait apl'us) diffuſa eſt in cordibus nr̃is p ſpũm ſanctũ q datus eſt nobis. p. X. igit̃ lrãm. que millenariũ numerꝝ exprimit. apte btĩtudo etna ſignificat̃. Nã millenarius numerus p ſignificatiõe pfectiõis ſolet poni in ſcripturis. quia nimirꝝ numerũ q̃dratũ ſolidũ facit. Decẽ qppe decies ducta. centum faciũt. Que videlicet figura iam q̃drata. ſed adhuc plana eſt. verꝝ in altitudinẽ ſurgat et ſolida efficiatur. Mltiplica c. p. x. et fiũt mille. Quo pfecto numero ſtabilis et inſeperabilis et velut conq̃drata iuſtorꝝ in celis vita deſignat̃. quia ex oĩ parte pfecta eſt. cũ et animarꝝ iſinita leticia. et corporũ ĩmortalitate pfruuntur: qñ ſpeciẽ ſtatus ſui perfctã habẽt. ideſt in lõgitudine eternitatẽ. in latitudine charitatẽ. in altitudine diuinã cõtemplationẽ. Deniq; de ipſarum litterarum characteribus libet aliquid ad ſenſum dicere. que

memor ãs numeros notãt: et ſitu ſuo Crucis effigiẽ demõſtrant. Siquidẽ. Γ. que ſurſũ erecta eſt. et in ſũmo plana eſt. bñ ſignificat fidẽ que ſurſum erigi ad dñm debet. et ſtatũ mẽtis firmare: ſed tñ cũ magne hũilitatis cuſtodia ſeruari: ne paſſim in incerta vagãdo. in errorẽ cadat: Quas vtraſq; res aplus oſtendit dicẽs. Fratres ſtate in fide. viriliť agite et cõfortamĩ. Item alibi. Nõ plus ſape quã oportet ſapere. ſed ſape ad ſobrietatẽ. Vnicuiq; aũt ſicut deus diuiſit mẽſuram fidei. Z. ergo bñ intimat ſpem que fines ſuos in anchore morẽ curuat: oſtendẽs nos debere ſpe ad celeſtia ĩmobilter coherere. ne nos tẽpeſtas pſecutionũ. ſiue turbo tẽtationũ. ſeu illecebra voluptatum. ab eterne vite deſiderio poſſit euellere: de quo Aplus ad hebreos ſcripſit. Fortiſſimũ inquit ſolacium hẽamus. qui cõfugĩus ad tenendã ꝓpoſitã ſpem. quã ſicut anchorã aĩe hẽmus tutã ac firmã. ac ĩcedentẽ vſq; ad ĩteriora velamĩs. vbi p̃curſor ꝑ nobis ĩtroiit Hieſus ſecundũ ordinẽ Melchiſedech. põtifex fctũs ĩneternũ. T. ergo lr̃a que ſĩitudinẽ Crucis habet. et duplici cõpingiť forma: bene duo p̃cepta charitatis nobis ĩſinuat. Pars enĩ eius q̃dã ſurſũ aſcẽdit. q̃dã vadit p trãſuerſũ: ſed illa pars que ſurſũ erecta ẽ. diuinũ nobis cõmẽdat amorẽ. vt deũ et creatorẽ nr̃m toto corde. tota aĩa. tota mẽte diligamus: illa vero que p medium duciť. ita tñ vt in erecta pte ſurſũ cõſiſtat. nr̃m nobis inuicẽ inſinuat amorẽ. que diuino amore debet ordinari. vt amicos diligamus in deo. et inĩcos ꝓpť deũ. De qua re Apl̃s Iohãnes nos ĩſtruit. In hoc inquit cõgnouimus charitatẽ dei. quõ ille ꝑnobis aĩam ſuã poſuit: et nos debẽus aĩas ꝑfrĩbus ponere. Et itẽ. Hoc mãdatũ hẽmus a deo: vt qui diligit deũ. diligat et frẽm ſuũ. X. vero q̃ grece chile. latine mille ſignificat: nõ directis lineis. ſed circumferẽtibus ſcribiť. qñ mille ſignificat. Ita ꝍ. quia aliũ numerũ ĩdicat. ĩ directis lineis ſcripta. Hanc ergo pfectõnẽ ſctõꝝ in celis dixĩus ſignificare: q̃ circũductis lineis ſcribiť. vt oſtẽdat gaudij celeſtis nullũ eſſe ťmiñũ. vbi ſanctoꝝ laus ſine fine manebit: de qbus ait ꝓpheta Bti qui hĩtant in domo tua dñe. in ſclm ſcli laudabũt te. quãdo ſecũdum Eſaiã ꝓphetã. ſtabit ſemẽ ſctõꝝ coram deo. quaſi celi noui et terra noua. et qñ erit mẽſis ex mẽſe et ſabbatũ ex ſabbato. X. aũt prĩa lr̃a noĩs Chriſti ẽ: et bene hoc cõuẽit huic ratiõi. Ipe ẽ enĩ gaudiũ nr̃m. cui dicimus cũ ꝓpheta Letificabis nos in gaudio cũ vultu tuo. in quẽ et deſiderãt angeli ꝓſpicere. Igiť ipſaꝝ litteraꝝ ſeries a. Γ. incipiẽs. ideſt a medio Crucis. p. iiii. plagas duciť: hoc nimirũ ſignificãs. ꝙ poſt paſſionẽ Chriſti. eius diſcipuli incipiẽtes ab Hirlm. ceperũt euãgeliũ in toto orbe p̃dicare. et diuina chariſmata cũctis gẽtibus diſtribuere: vt ex cũctis terraꝝ ptibus fideles ad premia eterna. per fidei et ſpei et charitatis dona mererenť puenire. Sũt q̃q; duo verſus hic ſctẽ Crucis in notis mẽoratis numeꝝ cõſcripti. q̃rũ prior in lõgitudĩc ab arce Crucis deorſum legendus eſt ita. En crucis hæc ſpecies Ieſus bene monſtrat honorem. Alť vero p trãſuerſũ eius limitẽ. ſecũdũ ordinẽ recitãdus ẽ: ita: Conputat hũc numerũ Ieſus quo eſt paſſus in aruis. Hieſus buoq; nomẽ. quod grãma nota Crucis media cõtinet. vtriq; verſui cõmunis eſt. vt euidenter oſtenditur.

Natepatrisſummiquitelaferociafrangis
Damihiritecrucisvictriciacarminafari

Nãcaeleſtanimalmitisvolatoreiohannes
Transpenetransaquilaetverboominevidit
Eoumſolēverbumhauſitinarcepolorumhoc
Graciaſicq:iohanniantcomnesviuidafatu
Donatavtq:art:hominesſibiſumeretauctor
Scripſeritatqe inprinci piodeusvn:etalm:
Sēpercũpatreqi pioeratv itaqueſalusque
Sitnatusfactusquecarodominatorinorbe
Hunccleohuncvitulusregēdantpontificēq:
Vtleoquifortisretulitcertaminepraedã
Hoſtiãetobtuleratſũmusſeriteſacerdos
Myſticadonaſuisconſortib:optimedonans

Nempedatorummysterioſeptemetpiepanum
Datmarcus … quoqeviuidecantu
Oturegemiu ſtieceagnudapielucan
Hocſignatq:fidesdeieccceeapontificēque
Dat voxcla ꝶhcdosquitolli tcũ fuitindi es
For mantis manusetparecedi ebushero dis
Inbethleēgenit:matreammirabilisinfans
Ipſeſatusmariamundodiſſimacurahuic
Nobilisatquepuerperſonavetuſtadierum
Quivenitdeedomdeboſrahicveſtecruenta
Calcaturuseratquiſolustorcularauctor
Incrucepenſand:quiſuſtinetaſtraſupern:
Vtcruxalmaforetdiuinohaecmunerediues

Nãſcribensbenemattheusdeditordineprim:
Quiinfaciefirmatiſhuncaboriginedavid
Progenitveſſehominemſignauitq:mpievotũ
Cummonſtrauitinordineſtirpisfid:abrahã
Quodgen:hocdederitpisillofraudisiniq:
Expulſonamrite libergen usomneretextum
Continethocver erationi scredereſignum
Nempedecetdudũcriſtusquianaſcierilla
Promiſſusſtirpeeſtſaluatormaximusorbi

NAte patris ſummi qui tela ferocia frangis
Da mihi rite Crucis victricia carmina fari.
Nam cęleſte animal mitis volat ore Iohannes
Tranſpenetrans aquila: et vero omine vidit.
Eoum ſolem verbum hauſit in arce polorum hoc
Gracia ſicq; Iohanni ante omnes viuido fatu
Donata vtq; artus hominis ſibi ſumeret auctor
Scripſerit: atq; in principio deus vnus et almus
Semper cum patre qui pio erat: vitaq; ſaluſq;.
Sit natus. factuſq; caro. dominator in orbe:
Hunc leo. hunc vitulus regem dant: pontificemq;:
Vt leo. qui fortis retulit certamine prędam:
Hoſtiam et obtulerit ſummus ſe rite ſacerdos.
Myſtica dona ſuis conſortibus optime donans:
Nempe datorum myſterio ſeptem et pie panum:
Dat Marcus ſeptem ſpiritus quoq; viuide cantu.
O tu regem iuſti ecce agnum da pie Lucas:
Hoc ſignatq; fides dei ecce ea. pontificemq;
Dat vox clarum hedos qui tollit cum fuit in dies.
Formantis manus & par ecce diebus Herodis
In Bethleem genitus matre ammirabilis infans:
Ipſe ſatus Maria. mundo ditiſſima cura huic:
Nobilis atq; puer perſona. vetuſta dierum
Qui venit de Edom de Bozra. hic veſte cruenta
Calcaturus erat qui ſolus torcular. auctor
In Cruce penſandus qui ſuſtinet aſtra ſupernus:
Vt Crux alma foret diuino hęc munere diues:
Nam ſcribens bene Matheus dedit ordine primus
Qui in facie firmat ius. hunc ab origine Dauid
Progenitum eſſe hominem ſignauit. quem pie votum
Cum monſtrauit in ordine ſtirpis fidus Abraham:
Quod genus hoc dederit piſtillo fraudis iniquę
Expulſo nam rite liber genus omne retextum
Continet hoc vere racionis credere ſignum
Nempe decet dudum Chriſtus quia naſcier illa
Promiſſus ſtirpe eſt. ſaluator maximus orbi:

HIc quoqꝫ quattuor illa animalia ꝓphetica circū agnū ſtantia. ſilitu/dinem Crucis exprimūt: q̄ viſio Ezechielis atqꝫ apocalipſis Iohā/nis cōmemorāt: quę Ezechiel in medio ignis. vel electri eſſe ſcribit et Iohānes in medio ſedis et in circuitu ſedis. Sed Ezechielis verba de his prius videamus. qui inter alia ita ſcripſit. Similitudo autē vultus eorum facies hominis et facies leonis. a dextris ipſorū quattuor: facies autem bouis a ſiniſtris ipſorū quattuor: et facies aquilę deſuper ipſorū quattuor: et reliqua. Iohannes vero ita ſcripſit. Et in medio ſedis et in circuitu ſedis quattuor anīalia plena oculis ante et retro: et animal primum ſimile leoni: et animal ſecundum ſimile vitulo: et terciū animal faciē habēs quaſi hominis: et quartū animal ſiſe aquilę volāti. Et paulo poſt ſubintroduxit aliam viſionē ita dicens: Et vidi: et ecce in medio throni et quattuor animaliū et in medio ſeniorū agnum ſtātem tāquam occiſum. habentē cornua ſeptem et oculos ſeptem. qui ſunt ſeptē ſpūs dei miſſi in omnem terram: Cum in quattuor animalibus et in quattuor eorū faciebus propheta & apoſtolus concordent. licet in aliquibus differant. quę modo non vacat dicendū per ſingula: Videamus quid ille ſitus ſignificet horū quattuor animalium. quę Iohannes ſcripſit in circuitu ſedis eſſe et agni. qui in medio throni ſtat. Nōne Crucem dn̄i? Quādo ergo dicitur in circuitu ſedis quatuor eſſe: nō aliud reor illum ſignificare velle quam in quattuor partibus ideſt ante et retro dextra et ſiniſtra. quantū ad poſicionē loci pertinet ceterū inloca liter aliquid huiuſcemodi diffiniri nō poteſt. Hec ergo quattuor partes quid aliud ſignificāt? quam quatuor cornua Crucis. ſi iacentē illam cōſiderare velimus. Agnum vero qui in medio ſedis eſt. quid aliud quā mediā Crucem tenere intelligimus? Ipſe enim in ea confixus eſt qui abſtulit peccata mundi. Quatuor quippe hec animalia. quattuor euāgeliſtas ſignificāt vt eccleſię tra/dit auctoritas: hoc eſt Matheū: Marcū. Lucā. Iohānē. qui iure in ſanctę Cru/cis ſpecie cōſcribunt: quia paſſionem dn̄i & reſurrectionē in libris ſancti euan/gelij omnes concorditer teſtant. Matheus iure in imo poſitus ſpeciem homīs tenet: quia in principio euangelij ſui genealogiā ſaluatoris deſcribens. ex ter/renis parentibus eum carnē aſſumere intimauit. Marcus vero & Lucas. quaſi iam altius cōſtituti. regiā in eo ptātem et ſacerdotalē dignitatē ſignificāt: q̊ꝛ prior hoc ē Marcus ſpēm leonis habet: in quo vox leonis in heremo rugiētis audit. Vox clamātis inquit in deſerto: parate viā dn̄i rectas facite ſemitas eius Nam Amos dicit. dn̄s de Syon rugiet: et de Hirlm dabit vocem ſuā: Leo eſt rex beſtiaꝝ. vnde Salomō dicit. ſicut fremitus leonis. ita furor regis: et in ge/neſi patriarcha Iacob de Iuda. vnde reges et vnde Chriſtus carnē aſſumpſit. dixit. catulus leonis Iuda. ad prędā fili mi aſcēdiſti. requieſcēs accubuiſti vt leo et quaſi leena. Quis ſuſcitabit eum? Non auferet ſceptrum de Iuda et dux de fœmoribus eius donec veniat qui mittendus eſt: et ipſe erit expectatō gentiū. Alter quoqꝫ hoc eſt Lucas. vituli ſimilitudinem tenet: qui a Zacharia ſacer/

dote inicium ſumens. ipm dominũ etiam de cognacione ſacerdotũ ſecũdum hominẽ natum teſtatur. cum angelum narrat ad Mariam matrem eius dixiſſe. Et ecce Elizabeth congnata tua cõcepit filium in ſenectute ſua: et a Dau id per Nathan genealogiã ſaluatoris ducens. ipſum ſacerdotem eſſe inſinuat. Iohãnes aũt ſpeciem aquilę in ſe oſtendit: qui iure in arce Crucis conſiſtit. qui ad altiora volans. ſecretiora Chriſti diuinitatis myſteria explorat. et quaſi in ipſũ deitatis ſolem. mẽtis oculos figens. ſtatim in prĩcipio euãgelij ſui de diuinitate Chriſti exorſus eſt. ita. In principio erat verbum et verbũ erat apud deum et deus erat verbũ. Quatuor ergo euãgelia a .iiii. euangeliſtis cõſcripta .iiii. flumina paradiſi de vno fonte ꝓcedentia ſignificãt. quia ſicut ipſa ex vna matrice fontis ꝓcedentia totam terram rigauerũt. ita ab vno vero fonte. hoc eſt Chriſto. a quo qui ſemel bibit. nõ ſitiet in ęternũ .iiii. euangelia emanãtia. et ꝑ p̃dicatorũ ora diffluentia. totum mundũ ad virtutum fructus germinãdum irrigant. Hec ſunt diuini curſus .iiii. rote. quę ſequebanẽ .iiii. animalia .iiii. facies et .iiii. alas habentia. Quod aũt ꝓpheta dicit: quod apparuerit rota vna ſuꝑ terram iuxta animalia habens .iiii. facies. et ſtatim ſubiũgit plurali numero et aſpectus earum et opus earum quaſi viſio maris. et vna ſimilitudo earũ .iiii. et reliqua. Poteſt ad intellectũ huiuſce rationis trãſferri. In rota enim vna .iiii. ſpecies rotarũ apparuerunt. quia .iiii. euãgelia in vna paſſione ſaluatoris cõcordarunt. Tanta enim ſimilitudo erat rotarum .iiii. ſequentiũ animalia .iiii. vt vna rota veriſſime crederẽ. tantaq; ſimilitudo eſt in narratione euãgeliſtarum. vt vno ſpiritu dictata facillime approbetur. Quod per .iiii. partes earũ ibant rote et non reuertebantur cum ambularent: quia per .iiii. plagas mundi docendo diſcurrunt euangelia. nec regrediẽtur abnegare quod docent: quia veritas tenorem obſeruat rectitudinis. nec deflectiẽ in obliqua falſitatis. In ip̃is quippe .iiii. animalibus ſunt ſcripta ſibi cõuenientia. hoc eſt ius et auctoritatẽ eorum ſignificantia. quid de domino ſaluatore predicent. Nam in ſpecie hominis deorſũ ſcriptus eſt hic verſus: Matheus hunc hominem ſignauit in ordine ſtirpis. Leo vero hec habet verba. Marcus regem ſignat. Imago quoq; vituli hęc cõtinet. Dat Lucas pontificem. Aſt aquila in arce Crucis conſiſtens hũc ſonat verſum. Altiuolans aquila et verbum hauſit in arce Iohannes. Tenẽt et .iiii. chartas hęc eadem animalia. in quibus principales eorũ ſentẽcię denotantur. vnde .iiii. euangelioꝝ primę partes demõſtrantur. Agnus quippe qui in medio ſtat. habet in capite et in cornibus ſcriptum. Septem ſpiritus dei. Quod idem ſignificãt ſeptẽ cornua et .vii. oculi. In corpore vero reliq̃ tenet et ſentenciã baptiſtę Iohãnis de ſe Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. In Cruce nempe quam geſtat in capite oſtendit ſcriptum grecum nomen: YOS. Quod interpretatur filius ſignificans quod hęc imago non agnũ quẽlibet cõmunem. ſed dei filium demonſtrat.

Spiritusalmeveniſu peradirectusabarce
Vttibideuotammenteetbenecredulacorda
Tudedicesvatisquiſpſesquoquevitacquem
Expatrepromiſſumſapientiamittereſemet
Promiſitchriſtusantiquumlaudenouumque
Altithronidonumcareetpiapactioſponſae
Incrucequaſponſusregaliſanguinisoſtro
Dotauitdeſponſauitinscammateſaeclihoc
Cuidasergoboneintellectuſingulacarpit
Myſteriainternedoctusatqueomniapenſat
Qualiteripſapatrisſapientiaxp̃sinorbem
Tepignusdederitqueſponſaenobilisarrã
Eſſeſuaevoluitdumſpſauctoresomnemhanc
Formaſtietmolẽtuconſpicisinterioraet
Noneritvllatibinilicoſcrutaberisillã
Namq;creaturainuiſaincõſpectibusalmis
Queriteeſaiaſcioeſepthisdareſumis
ſpſ tin ſpſ for ſpſ tqu ſpſ
Sapie telle conſ titud ſcien epiet timor
nti ctu li ni tia ati iſd
Vitetebiſeniminſenſũinderefcſatorĩfit
Chriſtusdansclarumandatũbinietamoris
Vtdeusextotocordiſpſallaturhonoreipſe
Almusameturamorq;ſcientiacuideturomnis
Exinvtfratriſcunctiamplectenturamorem
Quodcruxalmadeibenefactoſcemateſignat
Nampars ſurſumerectadeipiemandatamorem
Tranſuerſapacemdatquamcũfratretenendã
Conſtituitſanctaepietatisſummusamator
Criſtusquicruceeratinfixushoſtiapacis
Propteramicorumplusarbiterorbisamorem
Dilectãponensanimaatq;exemplareliquit
Hunctuſanctificansſpſallend;ſemperamorẽ
Spiritusindemihitimoromnisnoxiusabſit
Quatinusauctacrucisdiuinaegloriamecum
Carminepermaneattuĩplebiscarminemutum
Osetritefaciscaeleſtempſallerecantum

SPiritus alme veni ſupera directus ab arce.
Vt tibi deuotam mentem. et bene credula corda
Tu dedices vatis. qui ſpiritus es quoq; vitę.
Quem ex patre promiſſum ſapientia mittere ſemet
Promiſit Chriſtus. antiquum laude nouumq;
Alti throni donum. charę & pia pactio ſponſę.
In Cruce quam ſponſus regali ſanguinis oſtro
Dotauit. deſponſauit in ſcammate ſęcli hoc:
Cui das ergo. bene intellectu ſingula carpit
Myſteria. interne doctus atq; omnia penſat:
Qualiter ipſa patris ſapientia Chriſtus in orbem
Te pignus dederit. quem ſponſę nobilis arram
Eſſe ſuę voluit. dum ſpiritus auctor es. omnem hanc
Formaſti et molem. tu conſpicis interiora et
Non erit vlla tibi. ni ilico ſcrutaberis illam:
Namq; creatura inuiſa in conſpectibus almis
Quem rite Eſaiam ſcio et ſeptem. his dare ſummis
Vitę te bis enim in ſenſum indere ſe ſator infit
Chriſtus. dans clarum mandatum bini et amoris
Vt deus ex totó cordis pſallatur honore. ipſe
Almus ametur. amorq; ſcientia cui detur omnis:
Exin vt fratris cuncti amplectentur amorem:
Quod Crux alma dei benefacto ſchemate ſignat:
Nam pars ſurſum erecta dei pie mandat amorem:
Tranſuerſa pacem dat. quam cum fratre tenendam
Conſtituit. ſanctę pietatis ſummus amator
Chriſtus: qui in Cruce erat infixus hoſtia pacis.
Propter amicorum pius arbiter orbis amorem
Dilectam ponens animam. atq; exempla reliquit:
Hunc tu ſanctificans (pſallendus ſemper) amorem
Spiritus. inde mihi timor omnis noxius abſit:
Quatinus aucta Crucis diuinę gloria mecum
Carmine permaneat. tu implebis carmine mutum
Os: & rite facis cęleſtem pſallere cantum f iii

DECLARATIO

SCriptum eſt in Eſaia. Egredieť virga de radice Ieſſe. et flos de germīe eius aſcendet: et requieſcet ſuper eum ſpiritus dn̄i. ſpiritus ſapientię et intellectus. ſpiritus conſilij et fortitudinis. ſpiritus ſciētię et pietatis: et replebit eum ſpiritus timoris domini. Septiformis igitur gratia ſpi/ritus ſancti per ꝓphetam annumeratur: quę ſuper florem illum iucundiſſime requieſcere diciť. qui in cāticis canticorū ſponſę dicit: ego flos campi et lilium conualliū. Virgā quoqꝫ et florem de quo ꝓpheta narrauit. Iudei ipſum dn̄m dicunt pro potētia regnātis et pulchritudine: nos autē virgam dicimus ſanctā Mariam de ſtirpe Ieſſe ꝓgenitam: quę nullū habuit ſibi fruticē coherentem. quia nullū habuit carnalis copulę cōiugem: florē vero dominū Hieſum. qui de cortice humanę naturę ſplēdidiſſimus erupit. quia ſine ſorde peccatorum ex virginali vtero natus ꝓceſſit: qui et in carnis ſuę caſtitate candorē lilij demō/ſtrauit. et in ſāguine paſſionis roſę ruborē oſtēdit. Sup illū ergo reqeſcit ſpūs dn̄i. hoc eſt ęterna habitatiōe ꝑmanebit: quia in eo hītatoīs plenitudo diuini/tatis corꝑaliter. Non enim ad menſurā dat deus ſpm̄: ſed vnxit eū deus pater oleo lętitię p̄ cōſortibus ſuis: et de plenitudine eius nos oēs accepīus. Quomō igiť de Chriſto ſcriptū eſt. quod accepit ſpm̄ ſanctum a patre. et ipm̄ dederit: vtraqꝫ natura in eo mōſtrata eſt: et hūana ſcilicet et diuina. Accepit vt homo: dedit vt deus Nos aūt accipe hoc donū qdem poſſumus ꝓ modulo nr̄o: effū/dere aūt ſup alios nō vtiqꝫ poſſuus: ſed vt fiat. dn̄m ſup eos q̄d id efficiať inuo/camus: Sed q̄ri pōt cur ꝓphā a ſpū ſapiētię nūerare incepit. et in ſpū timoris deſierit: cū pſalmiſta dicat. Inicium ſapiētię timor dn̄i. Quod ita ſolui poteſt. Propheta ergo cū de flore virgę q̄ de radice Ieſſe egreſſura erat ꝓphetauit. ideſt Chriſto. quia ipm̄ in diuinitate coęternū patri intellexit. et totius boni et ſanctitatis immo oīm rerū auctorē cognouit: vt cū tāta plenitudine ſanctitatis a cęlis ipm̄ ad nos vſqꝫ deſcēdere ſignificaret. et in nr̄am ideſt in humanā natu/ram graciā diffūdere mōſtraret: ab ipo faſtigio ſpiritualiū donoꝝ incipiēs ad ima vſqꝫ ꝓgrediť. Quę eſt enī maior gracia: quā ipm̄ oīpotentē creatorē: a quo et ꝑ quem et in q̊ ſunt oīa. et ipam ſapientiā ęternā a qua et per quam et in qua illuſtranť omnia. pro modulo nr̄o plene atqꝫ ꝑfecte cōſpici: aut q̄ minor quā ꝓpter pœnā gehennę a pc̄tis ſe hominē cōpeſcere: Nec dū enī in gradus ſupiores aſcēdit q̄ in iſto pœnaliť afficiť: quia timor penā hēt. Qui aūt timet. nō eſt ꝑfectus ī charitate. Sed nō niſi ꝑ iſtum hnāna infirmitas ad ſupiora valet cōſcendere: Atqꝫ ideo dicit pſalmiſta. Iniciū ſapiētię timor dn̄i: quia primitus debet homo ꝑ timorē a peccatis ſe cohercere. ſciens ſcriptum ꝙ deus vnicuiqꝫ reddit ſecundū opa ſua. quodqꝫ impij ibūt in ſuppliciū ęternū. iuſti aūt in vitā ęternā: et ſic amore mercedis ęternę in cęteros gradus aſcēdere. ideſt in ſecūdū gradū. vt pius ſit et mitis. fidem hn̄s rectā. et nulli malū ꝓ malo. ſed ſemp q̄d bonū eſt reddēs: neqꝫ maledicēti remaledicēs. ſed ecōtrario benedicēs: In ter/cium quoqꝫ vt ſcientiam habeat. bona eligere et mala reprobare. diuertere a

malo. et facere bonū: ſeq pacē et odiū ſpernere: In quartū vt fortis ſit, firmo iuſticię incedēs gradu. et nō patiatur ſe vllis corrumpi ꝓſperis atq; vllis affici aduerſis: In quītū vero gradū. vt oīa vero cōſilio agat. et ſecūdū id q̄d ſcriptu/ra diuina docet obediens faciat. ideſt vt dimittat debita ꝓximis ſuis. quatenus dimittat ſibi deus peccata ſua: miſereatur alterius. vt ſui miſertus ſit deus: faciat amicos de māmona iniq̄tatis. vt cū deficiat recipiāt eum in ęterna tabernacła: ſeminet terrena. vt metat cęleſtia: perdat modo animam ſuam in hoc mūdo. vt in vitam ęternam cuſtodiat eam. et his ſimilia. In ſextum vt intelligat deum: ideſt tota cordis intentione illum perquirat. tractet. inſpiciat. et omnes malos cogitatus cordi ſuo aduenīētes ſubito euellere feſtinet. et paruulos ſuos ad pe/tram allidet Chriſtum. Cum autem in ſeptimū aſcenderit gradū. ideſt in ſapi/entiam: iam ipſum hominē exhibebit perfectū. et ex ſeruili cōditione in filium tranſit: et nō neceſſe habet vt aliquis doceat illum. ſed ſicut ſcriptū eſt vnctio eius docet eum de omnibus: et delectatus ꝑfecta dilectione dei certus effectus eſt cū apoſtolo. quod neq; mors. neq; vita. neq; angeli. neq; prīcipatus. neq; inſtātia. neq; futura. neq; fortitudo. neq; altitudo. neq; profundū. neq; crea/tura alia poterit eū ſepare a charitate dei. quę eſt in Chriſto Hieſu dn̄o noſtro: Quod aūt bis hic numerāt̄ eadē. vii. dona ſpiritusſācti: duo nimirū ſignificat p̄cepta charitatis. quę per ſpiritūſanctū diffundit̄ in cordibus noſtris: ſiue duo teſtamēta. quę per eundē ſpiritum dictata atq; cōſcripta ſunt: q̄ in vna Cruce ideſt in vna paſſione Chriſti cōpacta atq; coadunata ſūt. In Cruce ergo Chri/ſti duo efficiunt̄: vnum quia om̄e diuortiū et inimicicia in ipſa diſſoluta ſunt. pacificataq; omnia ſunt in ip̄a quę in cęlo et quę in terra ſūt. Deſcripſi ergo hic florigerā Crucē quattuor coloribus precipuis. ideſt hiacinthino. purpureo. byſſino. et coccineo. vt floris illius iocūdiſſimi decorem demōſtrarem. quem prophetica locutio narrat de ſtirpe regia exortū: qui ſpecioſus forma prę filiis hominū exiſtens. omnium virtutum decorē in ſemetip̄o vltra oēs mirabiliter oñdit. Nec enī vllū ſctōꝝ fas eſt credere. ad excellētiā charitatis eius ꝑuenire potuiſſe: quia illum ſolū ſine peccati macula cōſtat natum eſſe: et q̄d cęteris ex parte conferebat gracia. illi totum ex integro prebebat natura. In hiacintho quippe intelligimus cęleſtem eius inter homines cōuerſationem: in purpura paſſionis ſanguinē: in cādore et byſſo corporis eius inuiolatiſſimā caſtitatem: in cocco quoq; precipuā ac perfectam charitatē. His quidem omnibus homo Chriſtus Hieſus inter homines natus ſerenus reſplendebat. quia totius deco/ris pulcritudine intus foriſq; plenus erat. Proficiebat igit̄ puer Hieſus. ſapiētia et ętate et gracia apud deum et homines: et vir factus ppłi teſtimonio laudatus erat dicētis. Bene oīa fecit: et ſurdos fecit audire. et mutos loq. Qui doctrina ſua mundū illuſtrās atq; egrotos eius ſanans. per mortem deſtruxit mortem: et triumphās reſurrexit in gloria. aſcēdit in cęlos. ſedet ad dexteram dei patris. inde venturus iudicare viuos et mortuos. et ſæculum per ignem.

XVII Figura De Octo beatitudinibus euangelicis.

Sanctabeatapotensvitaelausgloriachriſti
Cruxvenerandadeituproſperafunctioſaecli
Dignabonaatquepiaxpoafficerasquiamembra
Stipiteſuſpenſafflictosſubcarcerisvmbra
Deriperaspopulosregnuminſublimerepoſtum
Quisdederasquoniamſpectatiolongapolorum
Redditaiurepiisbeatolimetſtemmatedignos
Nambonaquaeinterrampiusarbiteroreſereno
Seminadiſparſitſacramultiplicauitamauit
Quaequeſedensmontisorauitinarcemagiſter
Diſcipulistribuenspacitumpiafoederaiuris
Incipiebatenimalmificouncordineſanctis
Virtutūhistitulisdominuſpiapanderedicta
Vtbenedictapatrisprolishocdogmateſignet
Cruxquiatotabonaconplectitetoptimaperſe
Datdocetalmaanneetiamantibusatquebeata
Sicfelixdiuinamardoretremenſpremecordam
qiicesfacetiuſtitiamhosſtepioalgidaſerua
Flentesquicupidosnamhisſurſumomenadeumq:
quisconſulaeternaacſitmiſeratiocernent
Dolatioidq:refectiopaſtiolargaaectinarce
Nonaltoactioconpetitorerepensqueſupernū
Opseſtenuncvalethicatqhocſatisinternacum
Longeabſunthumiliueſolequodpronusadorat
Cumverbumhaudſolummitesſedinordinemores
Omnitenensposcitſemperhoctemporequeomni
Ergobeatorumeſthabitareinlucevolentumet
Octenohocnumerovtsuperarduadonarequirant
Hocq:reſurgentesregnumquiaſiccrucevadent
Cruxviaſcalarotapatriaduxportatriumphus
Vitabeatahominummeritorumetmaximamerces
Binaquaterpoſitaenregnipiaformulapandit
Sanctabonosbenedonapolumſcandendomereri
Cunctipotensqedeidominushocomnipotentis
Spiritusipſemodisvultpaciſſcandereſedem
Septenoſq:gradusſuperisexerataſtrisquo
Altapolihincpieposſebenignospanderetire
Quoscomitaturamorratioluxlausbonavirtus
Gloriaſtemmathronusqisadditurarcepolorū

SAncta beata potens vitę laus gloria Chriſti
Crux veneranda dei tu. proſpera functio ſęcli.
Digna bona atqꝫ pia. Chriſto afficeras quia membra
Stipite ſuſpenſa. afflictos ſub carceris vmbra
Deriperas populos. regnum in ſublime repoſtum
Quis dederas: quoniam ſpectatio longa polorum
Reddita iure piis beat olim. et ſtemmate dignos:
Nam bonaqꝫ in terram pius arbiter ore ſereno
Semina diſperſit ſacra. multiplicauit amauit:
Queqꝫ ſedens montis orauit in arce magiſter.
Diſcipulis tribuens pactum. pia fędera iuris:
Incipiebat enim almifico tunc ordine ſanctis
Virtutum his titulis dominus pia pandere dicta
Vt benedicta patris prolis hoc dogmate ſignet.
Crux quia tota bona complectit. et optima per ſe
Dat. docet alma. annectit amantibus atqꝫ beata:
Sic felix diuinam ardore tremens preme chordam
Qui hic es. facet iuſticiam. hoſte pio. algida ſerua
Flentes qui cupidos. nam his ſurſum omen adeumqꝫ
Quis conſul ęterna ac ſit miſeratio cernent:
Dolatio. idqꝫ refectio. paſtio larga. et in arce
Non alto actio competit ore. repenſqꝫ ſupernum
Ops eſt nunc. valet hic atqꝫ hoc ſatis. interna cum
Longe abſunt. humili ve ſolo. quam pronus adorat
Cum verbum haud ſolum mites. ſed in ordine mores
Omnitenens poſcit ſemper hoc temporeqꝫ omni:
Ergo beatorum eſt habitare in luce volentum. et;
Octeno hoc numero vt ſuper ardua dona requirant.
Hocqꝫ reſurgentes regnum: quia ſic Cruce vadent.
Crux via. ſcala. rota. patria. dux. porta. triumphus.
Vita beata hominum meritorum. et maxima merces:
Bina quater poſita en. regni pia formula pandit
Sancta bonos bene dona polum ſcandendo mereri:
Cunctipotenſqꝫ dei dominus hoc omnipotentis
Spiritus ipſe modis vult pacis ſcandere ſedem:
Septenoſqꝫ gradus ſuperis erexerat aſtris. quo
Alta poli hinc pie poſſe benignos panderet ire.
Quos comitatur amor. ratio. lux. laus. bona virtus.
Gloria. ſtemma. thronus. quis additur arce polorum:

Octo ergo beatitudinũ ſeries hic in ſpecie ſancte Crucis notat. vt cũcto fideliũ pplo innoteſcat: vbi ſalutis ſue habuerit iniciũ et vbi pfectõis ſue inuẽturus ſit ſuplemẽtũ. qñ p paſſionẽ Chriſti accepit remiſſionẽ pctõrum. et per reſurrectõnẽ eius vitã et imortalitatẽ ſperet eternam: qñ beatitudinis q̃q; celeſtis a nullo alio requirat ĩtegritatẽ quã ab illo. a quo cõſecutus eſt denuo redẽptionẽ. Merito ergo ſãcte Cruci hec cũcta ſacramẽta cõueniunt. quia p illã liberati pactũ fidei et ſocietatẽ vnitatis ppli ineunt. Ibi inſinuatur a morte redẽptio. ibi demõſtrat̃ ſãcta morꝫ conuerſatio. ibi ĩtimatur oĩm virtutum pfectio. ibi ꝓmittit̃ ad eternã vitam reſurrectio. ibi eterne vite ſperat̃ adepcio. et vere fœlicitatis acq̃ſitio. Nã qm̃ poſt enumerationẽ ad tractatũ ſpũaliũ cariſmatũ de octo btĩtudinibus ſermo nobis hẽri placuit. videãus quõ hee due res ſibi cõueniãt. et ſi hĩtudo ſãcte Crucis hãc cõueniẽtiã in ſe demõſtrare valeat. Facit enĩ beatus pater Auguſtinus in libro quẽ de ſermone dñi in mõte placuit nomĩare. huius cõueniẽtie talem cõmemorationẽ ita dicẽs. Videt̃ ergo mihi etiã ſeptiformis opatio ſpũſſancti. de quo Eſaias loquit̃ his gradibus ſentẽciiſq; cõgruere: ſed intereſt ordinis. Nã ibi numeratõ ab excellentioribus cepit: hic vero ab inferioribus. Ibi nãq; incipit a ſapiẽtia dei. et deſinit ad timorẽ dei. ſed iniciũ ſapiẽtie timor dñi eſt. Qua ꝓpter ſi gradatĩ tanq; aſcendẽtes numeremus. primus ibi eſt timor dei. ſecũda pietas. tercia eſt ſcĩa. quarta fortitudo. quintũ cõſilium. ſextus intellectus. ſeptima ſapiẽtia. Timor dei cõgruit humilibus. de q̃bus hic dicit̃. Btĩ paupes ſpũ qm̃ ipſorꝫ eſt regnũ celorꝫ: ideſt nõ ĩflati. nõ ſupbi. de q̃bus aplꝰs dicit. Noli altũ ſape ſed time. ideſt noli extolli. Pietas cõgruit mitibus: q ẽn pie q̃rit honorat ſctãm ſcripturã. et nõ reprehẽdit q̃d nondũ ĩtelligit. et ꝓpterea nõ r̃ſiſtit. quod eſt mitẽ eſſe. vnde hic dicit̃. Btĩ mites. qm̃ ipi hereditate poſſidebũt terrã. Scĩa cõgruit lugẽtibus: qui iam cognouerũt in ſcripturis q̃bus malis vincti teneãt̃. q̃ tãq; bona et vtilia ignorãtes appetiuerũt. de q̃bus hic dicit̃. Btĩ qui lugẽt nũc: qm̃ ipi cõſolabũt̃. Fortitudo cõgruit eſuriẽtibus et ſitiẽtibus. Laborãt enim deſiderãtes gaudiũ de veris bonis. et amorem a terrenis et corpalibus auertere cupientes. de quibus hic dicit̃. Btĩ qui eſuriũt et ſitiũt iuſticiã. qm̃ ipi ſaturabunt̃. Conſiliũ cõgruit miſericordibus. Hoc enim vnũ remediũ eſt de tantis malis euadẽdi. vt dimittamus ſicut et nobis dimitti volumus. et adiuuemus in quo poſſimus alios. ſicut et nos in quo nõ poſſumus cupimus adiuuari. de quibus hic dicit̃. Btĩ miſericordes: qm̃ ipi miſericordiã cõſequent̃. Intellectus cordis cõgruit mũdis corde: tanq; purgato oculo quo cerni poſſit q̃d corporeus oculus nõ vidit. nec auris audiuit nec in cor hoĩs aſcẽdit. de quibus hic dicit̃. Btĩ mũdo corde: qm̃ ipi deũ videbũt. Sapiẽtia cõgruit pacificis. in quibus iam ordinata ſunt oĩa. nulluſq; motus rebellis eſt: ſed cũcta obtẽperant ſpiritui hominis. cũ ipſe obtempat deo. de quibus hic dicit̃. Btĩ pacifici. qm̃ filij dei vocabunt̃: et paulo poſt ſubiunxit. Et iſta quidem in hac vita poſſunt compleri: ſicut completa eſſe in apoſtolis credimus. Nam illa omnimoda in angelicam formã mutatio q̃ poſt hanc vitam promittitur. nullis verbis exponi põt.

Beati qui pſecutionē patiūť ,ppť iuſticiā: qm̄ ipoꝝ eſt regnū cęloꝝ. Hęc octa-
ua ſentēcia q̄ ad caput redit. pfectūq; hoīem declarat. ſignificat fortaſſe et cir-
cumciſionē octauo die in veteri teſtamēto. et dn̄i reſurrectiōem poſt ſabbatū.
qui eſt vtiq; octauus dies. idemq; primus. Bene ergo oīs virtutū ſeries in gra-
dus diſtribuiť: quia oīs vita fidelium per incremētū atq; ad augmēta ad altiora
ſubleuať. donec ad ſūmā pfectiōis ideſt charitatē pučiat. illā videlicet q̄ pfecta
foras mittit timorē. per quā mereť iā habitatorē in ſe hr̄e deū: quia deus chari-
tas eſt. et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo: quādo iam ſedata
tentationū tēpeſtate. tota in dei cōtemplatione erit. Hinc dicit pſal. Ambula-
būt de virtute in virtutē: videbiť deus deorū in ſyon: et alibi. factus eſt in pace
locus eius et hītatio eius ī ſyon. Et hoc rite p ſpūalia cariſmata innoteſciť: quia
p ſpūſſācti graciā om̄e datū optimū. et om̄e donū pfectū nobis cōcediť. Re-
cte qdē hij gradus. ī ſc̄tē Crucis forma diſponūť: quia p ipam ad cęleſte regnū
vere cōſcēdiť. Sed quia duę partes ſāctę Crucis ſūt. vna quę erecta ſtat. altera
quę p tranſuerſū vadit: ita gradus ipi octo beatitudinū a nobis in illa diſpoſiti
ſūt. vt ab imo vſq; ad mediū in erecta eius parte aſcēdať. et tūc per trāſuerſam
illius ptem. aſcēſiōis ordo ducať. Deinde in erecta eius pte. in ea quę trāſuerſo
eminet. aſcēſus ille finiatur: q̄d cuilibet facile patebit ſi verſus. q̄s in ea cōſcri-
pſimus rite ītellexerit. Pōt quippe et in ipa diuiſiōe ptiū. cōueniēs eaꝝ diſpo-
ſitio cognoſci. Nam in erecto ſtipite in imo. paupes ſpū collocāť: et in ſupmo
qui pſecutionē patiūť ,ppter iuſticiā: qbus vtriſq; regnū cęlorum ,pmittitur:
quia per verā humilitatē ſolūmodo. rite ad martyrij palmā et ad regnū cęleſte
perueniť: atq; ,p iuſticia quę Chriſtus eſt. aduerſa cūcta patiētiſſime tolerātur
In trāſuerſa vero pte a beatis qui lugēt nūc vſq; ad beatos q mūdo corde ſunt
trames tēdit: quoꝝ prioribus cōſolatio. ſe quētibus viſio dn̄i ,pmittitur: q̄d
recte vnū eſſe intelligiť. Illi enī vere cōſolātur. qui ęterni regis viſiōe ſine fine
perfruūť. Sancti ergo viri in p̄ſenti vita. quāto magis ſe exterius deſpiciendo
deiecerīt. tāto amplius interius cōtēplatiōis reuelatiōe paſcunť. Quos enim
exterius in fletu cōtinet cōuallis hūilitatis. eos interius ſubleuat aſcēſus cōtem-
platiōis. Igiť octo hic octogoni īparibus nūeris cōpacti. octo verſus cōtinent
xxxvii. lr̄arū octo beatitudines cōtinētes. q̄rū primus q in baſe Crucis poſitus
eſt talē hēt v̄ſum. Regna poli dn̄s vult pauperis eſſe beati. Secūdus vero poſt
hūc talem. Atq; ſolū mites ſemp habitare ſupernū. Tercius q̄q; ordine octo-
gonus eſt ille. qui in trāſuerſo Crucis tramite primus eſt. hunc tenēs verſum.
Fœlices flētes quis cōſolatio in alto eſt. Quartus qui huic ,pximus eſt cū hoc
v̄ſu. Nam iuſti cupidos ęterna refectio cōplet. Iuxta quē eſt quītus cum iſto.
Mente pios ſurſum miſeratio larga repēſat. Sextus qppe ille eſt. qui trāſuer-
ſum tramitē claudiť. Corda ſerena deum cernent et in arce ſuperna. Septimus
qui in ſupereminente Crucis parte inferior ſiſtit hic. Pacificos dominus prolis
complectit amore. Supremus quoq; omnium octogonus. hoc conſcriptus eſt
verſu: Pro Chriſto afflictos regnum iam ſpectat olimpi.

Pandeſalutaremdominovincentetriumphum
Linguafiguramanuslabiumvoxſyllabaſenſ:
Magnacrucisdominiquemgloriapoſcitvbiq:
Sideracelſaſuperetquopertingitabyſſus
Luxvbipuramanetquotetraſilentianoctis
Perpetuaelatitantvbinoxq:dieſq:viciſſim
Succeduntceduntq:ſibiquotemporecunctus
Labiturorbisvbivariabilisinditordoeſt
Quattuoriſtovinciervixſufficitaſthaec
Paginadignacrucipraeconiatramitedenas
Haſquequadragenaſſancitodecallemonades
Arteligareſimulplenasquoqueluceſerena
Myſticaq'asvirtusornatconſecrathonorat
Temporisinſtantisnumerushicriteefigurã
Geſtatquototachriſtoſubprincipeſancta
Aecleſiarabidopiefertcontrariatelahac
Opponenshoſtibellatrixconſciapreſtans
Virtutumetpucnisvitiaſibilauseacuncta
Cumfideiscutodomathaecrituhaltaq:verbo
Loricãligatetbeneiuſtitiaeintuitalmam
Atq:ſalutarisgaleamhancinverticegeſtat
Ipſacrucisclarãfaciuntinſigniafrontem
Frontisetaduerſaefunduntformoſadecorẽ
Incruceſaluatorſaeuumnamvicerathoſtem
Eiusethocnumeroſuadeſertoalmatrahebat
Exdapibuscunctisieiuniaſobriachriſtus
Strinxeraterip uitqeartodefauceſuperbi
Raptorishominemquemcaſtrimargiatraxit
Infacinusdiruminmitemſimulattulitiram
Huicphilargirialeviſetcenodoxiatruſit
Quemaregnodominusaeternaredemtioieſus
Sedpreſſithoſtempraedamſaluauitabipſo
Dapſilisatqehumilismitisetſobriusipſe
Cuiuspugnaſaluscuiusvictoriaſanctaeſt
Cuiusinarcethronusaſpect:ininfimacuius
Cruxouatorbishonorcruxeſterectiomundi
Cruxmihicarmeneritcriſtivictoriaclara

PAnde ſalutarem domino vincente triumphum
Lingua. figura. manus. labium. vox. ſyllaba. ſenſus.
Magna Crucis domini quem gloria poſcit vbiq;.
Sidera celſa ſuper. et quo pertingit abyſſus
Lux vbi pura manet. quo tetra ſilentia noctis
Perpetuę lattant. vbi noxq; dieſq; viciſſim
Succendunt. ceduntq; ſibi quo tempore cunctus
Labitur orbis. vbi variabilis inditus ordo eſt.
Quattuor iſto vincire vix ſufficit. aſt hęc
Pagina digna Cruci pręconia tramite denas.
Haſq; quadragenas ſancto de calle monades
Arte ligare ſimul plenas quoq; luce ſerena.
Myſtica quas virtus ornat. conſecrat. honorat:
Temporis inſtantis numerus hic rite figuram
Geſtat. quo tota Chriſto ſub principe. ſancta
Eccleſia rabido pie fert contraria tela hic
Obponens hoſti bellatrix conſcia perſtans.
Virtutum & pugnis vicia ſibi laus ea cuncta
Cum fidei ſcuto domat. hęc ritu haſtaq; verbo
Loricam ligat. & bene iuſticię induit almam
Atq; ſalutaris galeam hanc in vertice geſtat:
Ipſa Crucis claram faciunt inſignia frontem:
Frontis & aduerſę fundunt formoſa decorem:
In Cruce ſaluator ſęuum nam vicerat hoſtem
Eius. & hoc numero ſua deſerto alma trahebat
Ex dapibus cunctis ieiunia ſobria Chriſtus:
Strinxerat eripuitq; atro de fauce ſuperbi
Raptoris hominem. quem caſtrimargia traxit
In facinus dirum immitem ſimul attulit iram:
Huic philargiria leuis & cenodoxia truſit
Quem a regno dominus ęterna redemptio Hieſus:
Sed preſſit hoſtem prędam ſaluauit ab ipſo:
Dapſilis. atq; humilis. mitis. & ſobrius ipſe.
Cuius pugna ſalus. cuius victoria ſancta eſt:
Cuius in arce thronus. aſpectus in infima. cuius
Crux ouat orbis honor. Crux eſt erectio mundi:
Crux mihi carmen erit Chriſti victoria clara.

QVadragenarius itaqꝫ numerus ſecundum hunc modum ſpeciem Crucis format. et myſterij ſacramentum congrua diſpoſitione declarat: qui in quattuor ſummas diuiſus. denariũ ꝑ ſingulas ordine manifeſto demonſtrat. Hoc enim ad myſteriũ pertinet. quia ſicut in quattuor partibus denarij plenitudo inuenitur. ita etiam in ſingulis ſancti euangelij libris decalogi perfectio omnibus fidelibus inſinuatur. Que tamen iunctę decades vnam ſpeciem Crucis faciunt: quia vnitatẽ fidei et dilectionis ſocietatem. decalogus legis et euangelij maieſtas concorditer aſtruant. Porro ipſe denarius: ab vno vſqꝫ ad quattuor progrediente numero conſummatur idemqꝫ vt in quadragenarium ſurgat per quattuor multiplicatur: hoc nimirũ ſignificat. ꝙ lęgis conſumatio non ſine euangelio fiat. nec euangelica doctrina atteſtatione legis careat. Finis enim et perfectio legis Chriſtus ad iuſticiã omni credenti. Ipſe eſt enim pax noſtra qui fecit vtraqꝫ vnum. et medium parietem macerie ſoluens. inimiciciam in carne ſua legem mãdatorũ decretis euacuans: vt duos condat in ſemetipſum in vnum nouum hominem. faciens pacem vt reconciliet ambos in vno corpore deo. per Crucem interficiens inimicicias in ſemetipſo. Quia ergo numerus iſte laborioſi huius temporis ſacramentũ eſt. quo ſub diſciplina regis Chriſti aduerſus diabolũ dimicamus. et iam declarat illud quod quadraginta dierum ieiunio humiliatione animę cõſecrauit: et lex et prophetę per Moiſen et Heliam qui quadragenis diebus ieiunauerunt. & euangelium per ipſius domini ieiunium. quibus quadragĩta diebus etiam temptabatur a diabolo. quid aliud quam omne huius ſęculi tempus temptationẽ noſtram in carne ſua. quam de noſtra mortalitate aſſumere dignatus eſt prefigurat? Ab hora quoqꝫ mortis eius vſqꝫ ad diluculum reſurrectionis conſtãt horę .xl. ſi ipſa nona connumeretur: poſt reſurrectionem quoqꝫ non amplius quam dies .xl cum diſcipulis in hac terra eſſe voluit. Hinc eorum vitę adhuc humana conuerſatione commixtus. et cum illis alimẽta mortaliũ iam non moriturus accipiens. vt per ipſos quadraginta dies ſignificaret ſe occulta preſentia quod promiſerat impleturũ. quando ait. Ecce ego vobiſcum ſum vſqꝫ ad conſumationem ſęculi. Cur autem iſte numerus hanc temporalẽ vitam terrenãqꝫ ſignificet? illa interim cauſa de proximo occurrit. quãuis ſit alia fortaſſe ſecretior quod tempora annorum quadripartitis vicibus currunt: et mundus ipſe quattuor partibus terminatur. quas aliquando ventorum nomine ſcriptura commemorat ab oriente et occidente. ab aquilone et meridie. Ad hunc igitur mundum. ad iſtam terrenam mortalemqꝫ vitam hominum. ad nos regendos in temptatione laborantes. venientem regem Chriſtum Matheus ſuſcipiens exorſus eſt ab Abraham et enumerauit .xl. homines. Ab ipſa enim gente hebreorũ quę ceteris gẽtibus vt diſtingueret. deus de terra ſua et de cognatione ſua ſeparauit Abraham. Chriſtus venit in carne. et ab ipſa cuncto mũdo ſalutarem pertulit Crucem. In hoc annorum termino Iſaac ſociata eſt Rebecca. et

per ipſius numeri myſterium. Chriſto accopulata eſt ęcclesia. Hoc numero dierum miſſi duodecim viri explorauerunt terram repromiſſionis. et eodem annorum numero caſtigati ſunt increduli & detractores in ſterilitate ſolitudinis: quia ſepe per preſentis vitę laborem quo probantur electi. cruciantur reprobi. Item ſecundum huius numeri medietatē. ideſt a vigtnti annis eligebant filij Iſrahel in militiam domini (vt Pentateuchi narrat hiſtoria) vt oſtenderet quia mox vt oriri cœperūt ſanctis bella viciorum. non paruus ſtatim adeſt labor certaminum: qui autem ſunt Chriſti ait apoſtolus carnem ſuam crucifixerunt cum viciis et concupiſcenciis. Metitur ergo hic numerus ſecundum poſitionē ſanctę Crucis in tēplo ſalomoniaco ſancta ſanctorū. ideſt viginti cubitos in longitndine. et viginti cubitos in latitudine. vt oſtendatur ipſe eſſe ſanctus ſanctorum. qui in Crucis quadrifidę cōfixus eſt ſtipite. vt reppiciaret delicta populi. & ſanctificaret totius orbis gentes. habitans inter eos et ſaluans omnes credentes in ſe. Merito ergo Crux ipſa ſancta ſanctorum dici poteſt. quę ab omnibus ſanctis in terra veneratur et colit. necnō & ab ipſis ſanctis ſpiritibus angelicis qui de redemptione noſtra gratulantur. omni honore (vt credimus) digna deputatur. qui recordantur Chriſtum propter obedientiam Crucis exaltatum. et traditū illi nomē quod eſt ſuper omne nomen. vt in nomine Hieſu omne genu flectatur cęleſtium terreſtrium et infernorum. Eſt autem quadragenarius ipſe in quattuor triangulis hic comprehenſus. ſecundum geometricę figurę poteſtatem. continens verſum quadraginta litterarum in hūc modum.

Crux ſacra tu ęterni es regis victoria Chriſti.

Cruxmihicarmeneritauresadibetefideles
Lauscrucisoremanatdeuotasducitementes
Vosquib:eſtcriſtusqib:eſtſapientiacurae
Luxaeternadeiquibusincorruptioamorfit
Hicſonatartificisvirtusoperisquebeati
Hicdecorexultathicgloriafingiturartis
Veſterhonorviuitquiaviuidafulgetorigo
Veſtramanetpalmaiureinmortalisinaetra
Claraquiaeſtvobisvictoriacriſtusvbiqve
Ipſeſalusveſtraetuindictamfecitinatro
Provobismoriensiusteqveobpreſſitiniqvm
Morteinterficiensmortemdũtartaravicit
Huchucaegrotivolucriconcurritecurſuen
Veſtereritmedic:qvemcruxmedicabilisalto
Stipitegeſtauitextenditbrachiacuraeet
Poſcitecurarietgeminasexpanditepalmas
Ipſiuſergovalettactucitoinhoraaceadem
Redderedecſtrapiatrepidohicalnaqvietis
Summacuieſtvirtusſapiensadibereſalutē
Arsquideſcenditreſpiſcatfiſicavtarte
Dampnatimoriſeantrediuiuantſignabeata
Quinquaſalutaremnumerumhicgintabeatae
Datcrucishaecſpeciesdiuinomunereplena
Quiſignatveniamquiſabbatalaetaquietis
Quilegispriſcaepoſtazimafeſtatributae
Eſtindexetpoſtſanctaſollempniapaſchae
Ipſeparacletimiſsivndiquenumineplenus
Pacisamoreprobuspaciſſignaculaprofert
Perfectusdecoreſpecieperfectushonoris
Quinqvecrucespraebetramisdenasq:monades
Xnumeratſemperq:cruciaptaetamicafigura
Quinquelibrilegiſextantmandataquedena
Omnianempecruciconcordanttramitedictu
Lexnumerustempusmyſteriafactacaracter
Omnesergocrucempariterlaudemusouantes
Soluamusvotahinccrucifixoetdebitaregi
Sanguinequipropriolaxauitcriminamundo

CRux mihi carmen erit. aures adhibete fideles:
Laus Crucis ore manat. deuotas ducite mentes
Vos quibus eſt Chriſtus. quibus eſt ſapientia curę
Lux ęterna dei. quibus incorruptio amor fit.
Hic ſonat artificis virtus. operiſq; beati
Hic decor exultat. hic gloria fingitur artis:
Veſter honor viuit. quia viuida fulget origo:
Veſtra manet palma iure immortalis in ęthra.
Clara quia eſt vobis victoria Chriſtus vbiq;:
Ipſe ſalus veſtra. et vindictam fecit in atro
Pro vobis moriens. iuſteq; oppreſſit iniquum
Morte interficiens mortem dum tartara vicit
Huchuc ęgroti volucri concurrite curſu. en
Veſter erit medicus quem Crux medicabilis alto
Stipite geſtauit. extendit brachia curę. et
Poſcite curari. et geminas expandite palmas:
Ipſius ergo valet tactu cito in ora ac eadem
Reddere dextra pia trepido. hic alma quietis
Summa cui eſt virtus. ſapiens adhibere ſalutem
Ars. qui deſcendit reſipiſcat phyſica vt arte:
Damna timoris eant. rediuiuant ſigna beata:
Quinqua ſalutarem numerum hic ginta beatę
Dat Crucis hęc ſpecies. diuino munere plena:
Qui ſignat veniam. qui ſabbata lęta quietis.
Qui legis priſcę poſt azima feſta tributę
Eſt index. et poſt ſancta ſolempnia paſchę
Ipſe paracleti miſſi vndiq; numine plenus.
Pacis amore probus. pacis ſignacula profert
Perfectus decore. ſpecie perfectus honoris.
Quinq; Cruces prebet ramis. denaſq; monades
X numerat. ſemperq; Cruci apta et amica figura.
Quinq; libri legis extant mandataq; dena.
Omnia nempe Cruci concordant tramite dictu:
Lex. numerus. tempus. myſteria facta. character.
Omnes ergo Crucem pariter laudemus ouantes:
Soluamus vota hinc crucifixo et debita regi.
Sanguine qui proprio laxauit crimina mundo.

DECLARATIO

Hęc igitur pagina quinquagenarium numerum continet. in quinqꝫ X litteris expreſſum: quę et denarij notat ſummã. et Crucis èxprimit figuram. in cuius honorem totum opus conditur. Hic iubilei tenet obſeruantiam. et verę remiſſionis quę per Crucẽ toto orbi conceditꝰ index eſt: hic poſt typici paſchę cęlebrationem et occiſi agni ſolẽnia. trãſituſqꝫ domini in ęgipto. celeberrimam feſtiuitatẽ legis datę in mõte Synai teſtis eſt: et poſt verum paſcha agniqꝫ Chriſti immolationem. paracleti ſuper apoſtolos miſſi demonſtrator eſt: hic ſabbatum ſabbatorũ poſt completionẽ ſeptem ebdomadarũ monade addita deſignat. et ęternę requiei quę vere vna eſt gaudia demonſtrat. vbi terra corporum noſtrorum vere ſuum celebrabit ſabbatum: quia nulla preſentis vitę damna ſentiet vltra laborum. ſed in laudibus ęternę trinitatis ſuum exercebit officium: quia ſuę incorruptionis gaudebit ſe nullum habere terminum. Quapropter merito queritur. quomodo quinquagenarius numerus ex numero quadragenario ſurgat. Quadragenarius itaqꝫ eſt numerus ex his. qui vocantur impariter pares. qui diuiditur in ęquas partes. cuiuſqꝫ pars in alias ęquas diuidi poteſt. necnõ et partes partiũ diuidũtur. ſed non vſqꝫ ad vnitatem progreditꝰ. Aequalis illa diuiſio eſt. Ergo eius medietas. xx. quarta pars. x. quinta pars. viii. octaua pars. v. decima pars quattuor. viceſima. ii. quadrageſima. i. Vnum enim et. ii. et. iiii. et. v. et. viii. et x. et. xx. quinquaginta faciunt. Sed hoc incrementũ minoris numeri in maiorẽ quid aliud ſignificat. quam profectum noſtrum? Prędiximus ergo quod quadragenarius numerus. hanc temporalem vitam et preſentem deſignet: quinquagenarius vero quietem futurę patrię et ęterna gaudia demonſtret. Quid aliud nobis per hos duos numeros inſinuatꝰ. niſi vt hanc vitam ſancta cõuerſatione ducẽtes. orationibus et vigiliis atqꝫ ieiuniis inſtantes. miſericordię quoqꝫ operibus et elemoſinis inſudãtes. plena fide. ſpe integra: perfecta charitate ad illam quę in cęlis expectat nos patriam properemus. vbi quies ęterna abſqꝫ vllo labore poſſidetur. vbi verũ gaudiũ ſine vlla triſticia cõtinetur. vbi quicquid boni hic ex parte aliqua percepimus. totum atqꝫ integrum ſine fine perficietur. Porro autem denarius numerus creatoris atqꝫ creaturę ſignificat ſciẽtiam. Nam trinitas creatoris eſt. Septenarius autem numerus creaturã indicat propter vitam et corpus. Nam in illa tria ſunt. vnde etiã toto corde. tota anima. tota mente diligendus eſt deus. in corpore autẽ manifeſtiſſima quattuor apparent quibus cõſtant elemẽta. Bene ergo numerus iſta ſignificãs in Crucis exprimitur nota. quia in illa per mediatorem dei et hominũ recõciliati et coadunati ſumus creatori noſtro. et in filios adoptionis ęterno patri tranſlati. Recteqꝫ iubilei numerus exprimitur in Crucis figura. quia tota racio illius ſpiritaliter Cruci aptatur. Nam ſeruitus indebita Iſrahelitarum in illo relaxatur. et per Crucẽ generis humani captiuitas et ſeruitus. qua peccato nequiter atqꝫ idolis ſeruiebat deſtruitur. et verę libertati qua deo ſoli ſeruitur. homo qui ad

imaginem dei creatus eſt redditur. In iubileo quoq; ad antiquum poſſeſſorē vēdita poſſeſſio reuertitur. et in paſſione domini homini prior poſſeſſio ideſt paradiſus redditur. quam per pomum vetitum ipſe male commutauerat. eſcā accipiens et vitam perdens. Ibi quippe preceptum eſt filiis Iſrahel. vt ſe abſtinerent a rurali opere. et hic cōceſſum ſanctis dei vt vacēt a terrena cupiditate. Clangebātq; buccina filii Iſrahel in ipſo iubileo . ſeptimo mēſe decima die mēſis: propiciatōnis tempore in vniuerſa terra ſua. et ſanctificauerunt quinquageſimum annum. et vocauerūt remiſſionem cunctis habitatoribus terrę ſuę. Inſonueruntq; tuba predicationis apoſtoli et cęteri predicatores euāgelij . ſpirituſſancti gracia repleti. legem ſpiritaliter interpretantes. et docentes in toto orbe pœnitentiam et remiſſionem peccatorum accipere per nomen Chriſti omnes. qui credunt in eum. Oſtendit quoq; ipſe ſaluator hoc verę remiſſionis tempus. quando Nazaret veniens in ſynagoga legebat capitulum de Eſaya propheta ad ſe pertinens. ita dicens. Spiritus domini ſuper me eo quod vnxit me. euangelizare pauperibus miſit me. predicare captiuis remiſſionē. et cęcis viſum. dimittere confractos in remiſſionē. predicare annum domini acceptū et diem retributionis. Annum autem acceptum et diem retributionis . omne predicationis eius quo in carne verſatus eſt tempus intellige. quando cęcis lux vera quę illuminat omnem hominem veniētem in hunc mundum. ad cognoſcendum veritatem verbo et miraculis aperuit viſum. et in Cruce moriens dimiſit captiuos confractoſq; in remiſſionem. quia deſtructis vinculis mortis : reſurgens in gloria. Aſcendēs captiuam duxit captiuitatem. dedit dona hominibus. Quod autem hęc teſtimonia ad ipſum pertineant. teſtatur euangeliſta Lucas . cum ſubiūgit ſaluatorē hoc idem auditoribus ſuis affirmaſſe. ita dicēs. Cœpit autē dicere ad illos: quia hodie impleta eſt hęc ſcriptura in auribus veſtris. et omnes teſtimonium illi dabāt. et mirabanť in verbis gracię quę procedebant de ore eius. Continetur autem in quinq; X notis vnus verſus quinquagita litterarum hic. Quinq; iuuat apice Aſt ſacra dicere. de Cruce et hęc nam eſt Per ſingulas notas denis litteris ſupputatis. Sed hoc in ꝓnunciatōne. Cęterum autem in ſcripto . viiii . grammata vnicuiq; notę deputantur . Nam media littera ſingularum notarum communis eſt vtriq; tramiti. et ei qui dextrorſum: et ei qui ſiniſtrorſum vadit.

Sanguinis ergo ſacri nos fuſio lauit et vnda
Sordib: a cunctis deterſit et omnia chriſtus
Noxia nã paſſus labes tulit hic quoq: noſtras
Delens aratum contra orbem tum cirographum
Lumen euangelii imitabile condidit auctor
Quod facin: ſcripto uetat omnia vana recuſat
Q^{v}od vitam ſignans in cuncto expenditur orbe
Lumen virtutum as cenſuet dominantis vbiq^{v}e
Indicat oratum pandens qno miſtica ſcripta
Monſtrant dona dei quanta omnib: obtulit ore
Aſt decies duodena tenet hic lauda caracter
Grammata nec hoc vna ſemel ſed hoc quater vna
Magna notans fidei myſteria magna que fidis
Gaudia demonſtrans medicinae munere grata
Et ſociale decus quod ſpiritus auctor in ore
Ardens lux dederat concordi munere linguae
Hincque alacer coetus ſacratum iactat vbiq:
Hoc nõmen ret eexpandens qod ſagna in abiſſo
Mundi plena altar et rahat et frenet ue omnes
His frenis crucis vtq: inſignia criſtus vbiq:
Digne commendet homini quae magna reſ ignat
In multis dona adiungens proba praemia nati
E norbis dominiq vi condit proemia in auctet
Multiplicat dignis iuſte cum patre ſuperno
Regnator regnans cuncta dicione gubernans
Qui pignus dederat paracletum iure ſalutis
Vt regat et ſeruet perducat ad atria vitae et
Pſallite deuote vitambene pſallite criſto
Gentes et linguae verumet cognoſcite regem
Virtutemq: patris quaoc cumbit dira potenti
Morſq: ſui et ſtimul ire rumſcito te parentem
Haec laus culmen habete xuero germine parta
Aeternam reqiem iſteeſt naturae indit: ordo
Seruet et vt indit atantum et ſperet dona beata
Gloria haec virtus et ſumma eſt cauſa q^{v}ietis
Iſte que iura bene conſeruat libera hic eſt
Qui bona ſumma cupit rite et mediocria ducit

SAnguinis ergo ſacri nos fuſio lauit et vnda
Sordibus a cunctis. deterſit et omnia Chriſtus
Noxia nam paſſus labes tulit hic quoq; noſtras
Delens aratum contra orbem. tum chirographum
Lumen euangelij imitabile condidit auctor:
Quod facinus ſcripto vetat. omnia vana recuſat:
Quod vitam ſignans in cuncto expenditur orbe.
Lumen virtutum aſcenſu et dominantis vbiq;
Indicat. oratum pandens. quo myſtica ſcripta
Monſtrant. dona dei quanta omnibus obtulit ore:
Aſt decies duodena tenet hic lauda caracter
Grammata. nec hoc vna ſemel. ſed hoc quater vna
Magna notans fidei myſteria. magnaq; fidis
Gaudia. demonſtrans medicinę munera grata:
Et ſociale decus. quod ſpiritus auctor in ore
Ardens lux dederat concordi munere linguę:
Hincq; alacer cętus ſacratum iactat vbiq;
Hoc nomen. rete expandens quod ſagena in abyſſo
Mundi plena alta retrahat et fręnet vt omnes
His fręnis Crucis. vtq; inſignia Chriſtus vbiq;
Digne commendet homini. quę magna reſignat
In multis dona. adiungens proba pręmia nati:
En orbis domini qui condit pręmia in actu et
Multiplicat. dignis iuſte cum patre ſuperno
Regnator regnans. cuncta dicione gubernans:
Qui pignus dederat paradetum iure ſalutis
Vt regat. et ſeruet. perducat ad atria vitę et
Pſallite deuote vitam bene pſallite Chriſto
Gentes ac linguę. verum et cognoſcite regem.
Virtutemq; patris. qua occumbit dira potenti
Morſq; ſui et ſtimuli. rerum ſcitote parentem:
Hęc laus culmen habet ex vero germine parta:
Aeternam requiem iſte eſt naturę inditus ordo.
Seruet vt indita tantum. et ſperet dona beata:
Gloria hęc virtus. & ſumma eſt cauſa quietis:
Iſteq; iura bene conſeruat. liber ac hic eſt
Qui bona ſumma cupit. rite & mediocria ducit.

DEniq; ſanctę Crucis formã gręca lr̃a lauda in hac pagina p.iiii.loca poſita exprimit: quę & tricenariũ numerũ apud gręcos ſignificat. Hęc ergo quia quater hic ponit̃.cxx.numer℞ efficit.cuius ſacramẽtum magnũ eſt. Nam legũtur ante diluuium.cxx.anni ad pœnitẽtiam hominibus decreti.& ſalomonici tẽpli altitudo.cxx. cubitorũ erat. et ſup̃ cxx.viros in die pentecoſtes ſpũſſanctus venit. In quattuor enĩ notis idipſum efficiẽtibus. quattuor euãgelia ſignificant̃.in q̃bus ſingulis tricenarius numerus inuenit̃:quia fides ſanctę trinitatis et p̃fectio mãdatorũ in ſingulis ſcti euãgelij libris pleniſſime predicat̃. Proinde illud quod archa Noe cũ ex dei precepto conſtruebat̃.et ad ſaluationẽ electorũ ad ſimilitudinẽ ſanctę Crucis impiis diluuio perituris preparabat̃. in.cxx.annorũ calculo pœnitẽtię tẽpus hoĩnibus añ decretũ eſt.q̃d aliud ſignificat? q̃ q̃d ita tantũ a fluctibus huius ſeculi poſſumus permanere illeſi.ſi euãgelicę doctrinę in fide ſanctę trinitatis digne operãtes deuotis mẽtibus obediamus. Hoc aũt quod oĩs tẽpli altitudo.cxx cubitorũ fuit. ad idem ſacramentũ reſpicit:q̃d et primitĩa in hieroſolimis ęccleſia poſt paſſionẽ.reſurrectionẽ et aſcenſionẽ dñi in cęlos. in hoc numero virorũ graciã ſctĩſpiritus accepit. Itaq; procedẽte naturalis numeri progreſſione ab vno vſq; ad.xv. & collectis in vnum omniũ locorũ ſummitatibus.cxx. fiunt. Xv. nãq; quę ex.vii.et.viii.cõſtant.ſolẽt nonnũquam ad ſignificationẽ referri vitę futurę. q̃ nũc ĩ ſabbatiſmo gerit̃ animar℞ fideliũ.p̃ficietur aũt in fine ſcli reſurrectione corporum immortaliũ. Qua ꝑpter apte numero cẽtenario et vicenario. magna elector℞ btĩtudo in futura vita deſignatur.apte in hoc terciũ domus dñi cęnaculũ conſummat̃: quia poſt preſẽtes fideliũ labores.poſt acceptã in futuro requiem aĩarum.plena totius ęccleſię fœlicitas in reſurrectionis gloria complebit̃. Ad q̃d myſteriũ ęque p̃tinet vt diximus.q̃d reſurgẽs a mortuis atq; ad cęlos aſcendẽs. huic nũero virorum ſpũmſanctũ in linguis igneis miſit: eoſq; q̃ diuerſitate linguar℞ ab inuicẽ diſcrepauerãt.repẽte oĩm cogitatione loquelarum cõmunem in laude ſua fecit habere ſermonẽ. Nam et ęccleſia ſuo tẽpore reſurgẽs a morte. atq; ad cęlos aſcendẽs in carne incorruptibili: plene ac perfcte dono ſpũſſancti illuſtrabit̃: qñ iuxta ꝓmiſſum apl̃i erit deus oĩa in oĩbus. Tũc plena erit adunatõ linguar℞ in oĩbus.ad p̃dicanda magnalia dei: quia cõſona mẽte ac voce oẽs diuinę gloriã maieſtatis quã preſentẽ videt collaudãt: tuncq; vox illa pſalmi perfcte complebit̃. qua ſpũſſanctus p̃ ꝓphetam oẽs gẽtes ad laudẽ dñi prouocãdo exhortat̃ ita dicẽs. Laudate dominum omnes gentes. et collaudate eũ oẽs ppl̃i. qm̃ cõfirmata eſt ſup̃ nos miſericordia eius. et veritas dñi manet in ęternum. qñ quotq̃t de oĩbus gẽtibus ad vitã predeſtinati ſunt ęternã. oĩbus ſcandalis de ęccleſia Xp̃i p̃ angelorum officia eiectis. vniti capiti ſuo vnã laudẽ omnia mẽbra cõcorditer et p̃petuo cantabunt. Notandum quoq; eſt.quod nõ ſolum lauda littera hic per quattuor loca poſita. cxx. numerum in ſuo ſolo caractere oſtendit.xxx. per ſingulos.ſed etiam verſus ipſi qui in illa cõſcripti ſunt.vnuſquiſq; triginta litteras continet.

Eſt quippe verſus hic in ſuprema laudarum. Eſt orbi toto domini nam paſſi vita. Iſte quoq; in infima. Aruo Crux vna ſpes libertatis ab ira. Hic namq; in dexteriore. Lux leta lucet diuino munere plena. Atq; hic in ſiniſteriore. Veraci nutu ſignat & premia regni.

Lexquoqueveradeivincendaeſtſortebeata
Ecceecruciscriſtiquaſoluiturorbisabira
Ducituradvitamportumcapitatquequietis
Aruigenaeprimilapſumpoſtnaufragusipſe
Namquiapervetitummorsvicitnoxialignum
Etgenushumanumferalleabſumpſeratomne
Faucibusamortisperlignumtolleretvthoc
Iurecrucisplacuitreparantiponerepalum
Direquodqueatroxmadidoglutiueratalu o
Euomeretſiccolueretqehincdebitepoenas
Inuaſitrapuitdominatumquodmaletruxfur
Idvoluitſignaremodiisindogmateſcriptis
Teſtamentorumdeusauctoropuscruciſipſe
Praedixitdocuitſeſeetcompleſſefatetur
Magnipotenscruxhincideoſetotacoruſcam
Excipereinlucemmonſtratdatcalledicato
Ritefarosiuſtisſecunctaperaerateſtans
Gentesacpopulosadcelſaetprouocataſtra
Exemptosnotatetnoctisoratvalacreſſcit
Nonparuumfacerehincetregniducitadalta
Hoſtefitexpulſovictrixnecfallitinarte
Sedſolumgenerisdominansmiraculaſiſtit
Omniaregnaſibipropterſuadonaminiſtrat
Deuotaetplacidamanſuetaquietaredempta
Quodhabetenlinguasorbisetiuraloquelae
Hocnumeroſignataditumuenientibusatque
Tramitishocpanditſaluatordiſcipulorum
Namoctiesvtnouiesvarietosdiciturorbis
Hincquenouempierelliquiasinlucebeatum
Spirituumdaturoctauavtſupplerecreator
Vellitritediehocetclaudereſaeculafine
Omnianamq:orbisſceleraconſumpſitinipſo
Flammiuomocrucisardorepaciendocreator
Sedtamenexcarnisparteaſtdiuinareluxit
Naturainſcriptoſobriumproduxitetortum
Legemnempeſuamcrucisordinefecitamatam
Iureleuemſuauenetſcandendimunereditem

LEx quoqꝫ vera dei vincenda eſt ſorte beata
Ecce Crucis Chriſti. qua ſoluitur orbis ab ira.
Ducitur ad vitam. portum capit atqꝫ quietis
Aruigenę primi lapſum poſt naufragus ipſe:
Nam quia per vetitum mors vicit noxia lignum.
Et genus humanum fera late abſumpſerat omne.
Faucibus a mortis per lignum tolleret vt hoc.
Iure Crucis placuit reparanti ponere palum.
Dirę quodqꝫ atrox madido glutiuerat aluo
Euomeret ſicco. lueretqꝫ hinc debita pœnas.
Inuaſit rapuit dominatum quod male trux fur.
Id voluit ſignare modis in dogmate ſcriptis
Teſtamentorum deus auctor. opus Crucis ipſe
Prędixit. docuit ſeſe et compleſſe fatetur
Magnipotens. Crux hinc ideo ſe tota coruſcam
Excipere in lucem monſtrat. dat calle dicato
Rite faros iuſtis ſe cuncta per aera teſtans.
Gentes ac populos ad celſa et prouocat aſtra.
Exemptos notat. et noctis oratu alacres ſcit
Non paruum facere. hinc et regni ducit ad alta.
Hoſte fit expulſo victrix. nec fallit in arte
Sed ſolum generis dominans miracula ſiſtit.
Omnia regna ſibi propter ſua dona miniſtrat
Deuota. et placida. manſueta. quieta. redempta:
Quot habet en linguas orbis. et iura loquelę:
Hoc numero ſignat aditum venientibus. atqꝫ
Tramitis hoc pandit ſaluator diſcipulorum:
Nam occies vt nouies variet os dicitur orbis.
Hincqꝫ nouem pie relliquias in luce beatum
Spirituum datur octaua. vt ſupplere creator
Velit rite die hoc. et claudere ſęcula finem
Omnia namqꝫ orbis ſcelera conſumpſit in ipſo
Flammiuomo Crucis ardore. paciendo creator
Sed tamen ex carnis parte aſt diuina reluxit
Natura inſcripto. ſobrium produxit et ortum:
Legem nempe ſuam Crucis ordine fecit amatam
Iure leuem. ſuauem. et ſcandendi munere ditem.

DECLARATIO.

HAnc igitur figuram plenam eſſe myſterio oportet intelligi. in qua per quattuor heptagonos .lxxii. numerus demōſtratur. ſecundū cuius pluralitatē gentiū līguas diuiſas eſſe vera opinio eſt. et libros canonicos veteris ac noui teſtamenti intra eius ſummam compre⸗henſos eſſe. non dubium eſt. Deſignauit autem et ipſe dominus exceptis. xii apoſtolis. alios. lxxii. diſcipulos. et miſit illos binos ante faciem ſuam in omnē locum et ciuitatem quo erat ipſe venturus. vt numerus deſignatorum diſcipu⸗lorum concordaret multitudini gentium. et diuiſioni linguarū. quatenus om⸗nes gentes fidei lumen perciperent. et gracię Chriſti mererent̄ eſſe participes. Sicut ergo .xxiiii. horis totus orbis peragitur atq; illuſtratur. ita myſterium illuſtrandi orbis per euangelium trinitatis in .lxxii. diſcipulis intimatur. Vicies enim quater terni ſeptuagies dipōdius. Sed hęc diſtributio apte figurę ſanctę Crucis mancipatur. quia per ipſam ſacramentorum Chriſti diſpenſatione to⸗tus orbis glorificat̄. ipſa in quattuor heptagonis hanc myſterij racionē notat: quia ipſa in .iiii. ſancti euangelij libris diuina cariſmata per. iiii. plagas orbis diſpenſat. ipſa in vtroq; tramite ideſt in eo qui ſurſum et in eo qui tranſuerſum vadit. per duos heptagonos ſexies ſenariū oſtendit. quia omnem perfectionē per ſe nobis prouenire ſiue in lōganimitate ſpei. ſiue in amplitudine charitatis ſeu in perſeuerantia bonę actionis. ſeu in celſitudine contemplationis. ſatis no⸗bis annuit. Ipſa in toto octies nouenarium in ſe multiplicatum continet. quia ex omnibus gentibus in octenario numero. hoc eſt corporum reſurrectione ad augmentum nouem ordinum angelorum. electos dei peruenire edocet. O vere bona et vere ſctā Crux Chriſti. quis te rite totā enarrare pōt? aut quis cō⸗digne laudare? quę cęleſtium archanorum pia es reuelatrix. quę myſteriorum dei ſacra es conſeruatrix. quęq; ſacramentorum Chriſti idonea es diſpēſatrix: In te angeli gaudia ſua accumulata conſpiciunt. in te homines iura ſalutis ſuę cognoſcūt. in te inferi iuſtā retributionē fraudis ſuę percipiūt. Oībus ęqua es. oībus bona. oībus iuſta. p̄terita renouas. preſentia illuſtras. futura premōſtras. perdita requiris. quęſita inuenis. inuenta cuſtodis. lapſa reſtituis. reſtituta gra⸗du munis. munita in viam pacis dirigis. Tu quidem ęterni regis es victoria. et cęleſtis militię lęticia. terrigenarumq; potentia. tu peccatorū es remiſſio. pie⸗tatis exhibicio. et meritorum augmentatio. infirmorū remedium. laborantiū auxilium. et laſſorum refrigerium. ſanorum incolumitas. quietorū ſerenitas. et fortunatorum fœlicitas. Tu Crux ęgrotos medicās. tu gaudium meſtos cō⸗ſolans. tu ſanitas dolentes lętificans. tu ſtatus credentiū recte. tu firmitas ope⸗rantium bene. tu btītudo perſeuerantiū rite. Sancta. pia. bona. iuſta. benigna. racionabilis. laudabilis. venerabilis. amabilis. fortis. ſuauis. mitis. ſapiēs. pa⸗tiens. potens. Quicquid ergo digne corde de redemptione noſtra poteſt co⸗gitari. vel quicquid lingua rite loqui. omnia ad laudē tuam decētiſſime poſſūt aptari: quia quicquid in te laudatur. crucifixo in te Chriſto regi deputatur. et

quicquid Chriſto honoris datur, ad reuerentiā ſummi patris refertur. cuius ipſe vnigenitus filius eſt. de quo ipſa veritas in euangelio teſtat̄. Qui me recipit inquit, recipit eum qui me miſit. et item, qui me ſpernit ſpernit eum qui me miſit. et qui non honorificat filiū. non honorificat & patrem. Omnis quippe qui negat filium. nec patrem habet. qui autem cōfitetur filium et patrē habet. Quorum ſimul cū ſanctoſpiritu vna eſt maieſtas. vna poteſtas. honor et claritas in ſempiterna ſęcula. Eſt nāq; verſus in erecta Crucis parte. ideſt in duobus heptagonis a ſummo deorſum deſcendens. et per tranſuerſum heptagonorū legendus hic. In Cruce lex domini decoratur luce coruſca. Alter in trāſuerſa eius parte in duobus heptagonis comprehēſus. et ſimiliter per tranſuerſum eorum legendus iſte. Gentes et linguę ſociantur laude ſacrata.

Criſtus amor votum mihi qui pia munera dat haec
Carminis hic pretiũ hic via portio fidaq; quietis
Qui bona cuncta probans operantae talia rite
Dona ſuis famulis largitur adiſtaque cunctos
Hortatur miſerans ſpondet pie conditor arcem
Iam poſſe impetrare polis ceptra altaq; eregna
Si ſpes firma fides ſummit et cupit hic ea ſancte
Caſtus amor ne camat memorans haec perdit; or ſa
Donaqidem haec veniens huc orbe ml i te iucunda
Sparſerat in mundo anteriore valentia fructu
Quodocuit mundum dedicans ne in decteriora hic
Praeceps malle tabire loca dans iura magiſter
Noſcere euangelii etd ir um manſueſcere morem
Vt deus arce polieti uſtus cum aduenerit iſtuc
Auctor ab aethereiiuſ ſ dare proemia patris
Dextra tunc meritis capiat bona munera dignis
Iſte quidem numerus ſanantis ſignat vtrumque
Aduentum domini hinc teb atquando tyrannum
Quando vir hic factus antabona reddidit orbi
Poſtq; ſuum cunctis baptiſma probaedidit ore
Huc ſum moeſt quando ſaluans patre iuſſiturus
Iudex et homo ſal pixi ſtu mpr oemia ſancta hinc
Fert prius his altodare ctuſ qevidere ſuperni
Nempe ſacram faciem quos verus nuntiat auctus
Eſſe bonis meritis pſallendum cantica partos
Quae cantare ſolet ſorſalma vt ſcripta ſerena
Apocalipſis habent dilucida ibi agmina ferre
Gloria virtus eceſcelſo omne dicat qe per aeuum
Alleluia ſonat quiſo htamena ula erit haud hac
Et deus et dominus placandus noſter vbique eſt
Quod iuuetis nos ſcriptio vt alme ſt aeris arce
Cũ apparebit ouans ſeruorum hinc et rapi talmi
Turba nihil perdens ac ſcandala inab móuet ira
Deuotos famulos frumenta vt mittat in horreum
Felix qui valet atq; licet cui ſcandere caelum
Et laetum domini bene chriſt intendere vultum
Cui manet altus amor perfectio redditur omnis
Angelicisque choris permixtus gaudet vbique
Laudibus et certat cantando pſallere chriſto
Cantica rite noua hoc ſtudium deponer neſciit
Regna quia aeterna ſi ctum et bene gaudia nouit

CHriſtus amor votum mihi. qui pia munera dat hęc
Carminis. hic precium. hic via. porcio fida quietis:
Qui bona cuncta probans ope. tanta et talia rite
Dona ſuis famulis largitur ad iſtaq; cunctos
Hortatur miſerans. ſpondet pie conditor arcem
Iam poſſe impetrare poli ſceptra. altaq; regna.
Si ſpes. firma fides ſummi. et cupit hic ea ſancte
Caſtus amor. nec amat memorans hęc perditus orſa.
Dona quidem hęc veniens huc orbe lite iocunda
Sparſerat in mundo anteriore valentia fructu
Quo docuit mundum dedicans. ne in deteriora hic
Preceps mallet abire loca. dans iura magiſter
Noſcere euangelij. et dirum manſueſcere morem:
Vt deus arce poli et iuſtus. cum aduenerit iſtuc
Auctor ad etherei iuſtis dare prœmia patris.
Dextra tunc meritis capiat bona munera dignis:
Iſte quidem numerus ſanantis ſignat vtrumq;
Aduentum domini. hinc arcebat quando tirannum.
Quando vir hic factus tanta bona reddidit orbi.
Poſtq; ſuum cunctis baptiſma proba edidit ore:
Hunc ſummo eſt quando ſaluans patre iuſtus iturus
Iudex. et homo ſal pix iſtum prœmia ſancta hinc
Fert prius his alto dare. et vſq; videre ſuperni
Nempe ſacram faciem: quos verus nunciat auctus
Eſſe bonis meritis pſallendum cantica partos:
Quę cantare ſolet ſors alma. vt ſcripta ſerena
Apocalipſis habent. dilucida ibi agmina ferre
Gloria. virtus. excelſo omne die atq; per ęuum
Alleluia ſonat. quis oh tamen aulam erit haud hac.
Et deus et dominus placandus noſter vbiq; eſt
Quod iuuet is nos ſcriptio. vt alma eſt aeris arce
Cum apparebit ouans ſeruorum hinc. et rapit almi
Turba nihil perdens ac ſcandala inabmouet ira
Deuotos famulos frumenta vt mittat in horreum:
Fœlix qui valet atq; licet cui ſcandere cęlum.
Et lętum domini bene Chriſti intendere vultum.
Cui manet altus amor perfectio redditur omnis.
Angeliciſq; choris permixtus gaudet vbiq;
Laudibus. et certat cantando pſallere Chriſto.
Cantica rite noua hoc ſtudium deponere neſcit:
Regna quia ęterna ſic tum et bene gaudia nouit.

DECLARATIO.

QVid itaq; hęc figura ſit. et quid ſignificet: vt exponat̄ neceſſe eſt. Vna quidem iſta eſt figurarum quę appellantur notę ſentenciarū: ſpecialiq; vocabulo hęc a gręcis vocantur chriſinon. ex voluntate vniuſcuiuſq; ad aliquid notandum inuenta. Sed maiore dignitate a Chriſtianis ad exprimendum nomen Chriſti aſſumitur. quaſi duę litterę primę nominis eius vno monogrammate ſimul ſint comprehenſę. ideſt X et P Cur autem modo a nobis in hoc opus ſit aſſumpta hęc racio eſt. Notatur enim in ipſa ille numerus dierum quo predicaſſe mūdo Chriſtus creditur. et ille qui ante aduentum eius ſecundum. ab antichriſti temporibus vſq; in finem mundi futurus. ſecundum Danielis propheciam ab orthodoxis ęcclesię magiſtris expoſitus eſt vt in P littera prior numerus ideſt. M. cc. lx. quod ſunt. iii. anni et ſemis inueniatur. quo temporis ſpacio Chriſtus mundo predicaſſe cognoſcitur. Mēſes enim trium ſemis annorum ideſt tricies quadrageni et bini. M cc.lx. dies efficiunt. ſub quo numero ciuitas ſancta calcari a gentibus in apocalipſi deſcribitur. et mulier a facie draconis fugere in ſolitudinem. vbi habet locum paratū a deo. vt ibi paſcatur eodē numero dierum. qui numerus myſtice omnia chriſtianitatis tempora complectitur. vt patrum habet firma traditio.. Quia Chriſtus cuius hoc corpus eſt tātum in carne tēporis predicauerit. quo ſiue ſub ſpe ęternorum peregrinatione preſentis heremi gaudet. ſeu perſecutionis moleſtiam ab infidelibus vel a falſis fratribus patitur. X itaq; littera illū numerum continet. quem Danielis prophetia prędixit in antichriſti tempore futurum ideſt. m. ccc. xxxv. dies. Ita enim ibi ſcriptum eſt. Et beatus qui expectat et puenit vſq; ad dies mille. ccc. xxxv. Quod beatus Hieronymus ita exponit. Beatus inquit qui interfecto antichriſto ſupra mille. cc. xc. dies ideſt tres ſemis annos dies. xlv. preſtolatur. quibus eſt dominus atq; ſaluator in ſua maieſtate venturus. Quare autem poſt interfectionem antichriſti. xlv. dierum ſilentium ſit. diuinę ſcientię eſt. niſi forte dicamus. Dilatio regni ſanctorū probatio eſt pacientię. Sed quia manifeſtior racio eſt ſupradicta. ſi ipſas litteras quę in hac figura conſcriptę ſunt et poſitione ſua monogramma conficiunt. ſimul cum earum numero ſecūdum ordinem conſcribamus. ſpacium calamo ad hoc concedatur. Litterę autem in . P. poſitę hoc ſonant. O. COTHP. IHCYC. AΛHΘIA. tria videlicet nomina Chriſti quę latine interpretantur. ſalutaris ſaluator. veritas. Sed duo nomina gręca poſteriora integra ſerie litterarū conſcripta ſunt. ideſt. IHCYC. et AΛHΘIA. terciū autē ideſt. COTHP ſecūdum morem gręcę conſcriptionis tribus (excepto O articulo) litteris notatur: C ſcilicet H et P. et ita fiunt omnes litterę quę in P conſcriptę ſunt numero. xv quarum prima eſt O numerum notans. lxx. ſecunda C. cc. ſignificans. tercia H cum. viii. numero. quarta P centum exprimens. quinta I decem. ſexta H octo. ſeptima C. cc. octaua Y. cccc. nona C. cc. decima A vnum. vndecima Λ. xxx. duodecima H. viii. terciadecima Θ. ix. quartadecima I. x. quintade-

cima A .ṽnum demonſtrans. Que copulatę omnes. faciunt numerum mille cc.lv. et ad huc remanēt ad ſupdictā plenitudinē numeri .v. quę in ipſa ad huc caractere P inueniri poſſunt ita. ſi diuidatur ipſum P ideſt vt ſuprema pars quę in ſe imaginem Δ litterę habet. quaternarium numerum ſignet. et infima quę I latinum format. vnum numerum poteſtate latinorū oſtendat. et ita millenarius et ducētenarius et ſexagenarius numerus in P inuenitur. X autē quę altera pars eſt monogrammatis tria nomina ſimiliter cōtinet domini. in octo litteris cōſcripta ideſt ΘΕΟC.XΡΗCΤΥC.ΙΗCΥC. Litterę autem hęc ſunt Θ .viiii. exprimens. C .cc. X .dc. P .c. C .cc. I .x. H .viii. C .cc. denotans. qui ſimul fiunt mille .ccc. .xxvii. et ad huc remanent .viii. qui augentur Si H littera quę in medio litterarum octo ſita eſt vicem claui obtinēs. cum numero octonario de P addatur. Sunt quoq; tres verſus in monogrammate. in maioribus litteris cum minoribus intus conſcripti. quorum primus ab O incipiens per omnes maiores litteras in circuitu vadit. quę Δ figuram ſupra in P oſtendūt. et duo noīa greca tenēt hoc eſt. O. COTHP. IHCYC. in nouem litteris cōprehenſa. Nam alma decet radiant ſcripta hinc quod nominē Criſti. Secundus quoq; in reliqua parte P ideſt in linea quę recta deorſum vadit. et nomē. AΛΗΘΙΑ. tenet. in ſex litteris gręcis ſcriptus eſt iſte. Sācta ſalutaris laudat hęc ſcriptio Chriſtum. Tercius quoq; qui in X littera. viii. litteris in qbus ſunt tria nomina notata hoc ē. THEOC. XpC. IHS. cōtinet ita. Chriſtus homo eſt placidus nempe arbiter hic quoq; mundi eſt.

XIII figura. De numero vicenario et quaternario, deq; eius ſacramento.

Nobiliseccemicatflosregisnominepictus
Atq̃enotisſignantvictorisfactapotentis
Cornualaetacrucistrinoſicconditaverſu
Qaenumerantſexinſigniqaterartemonades
Perfectumquedecusoſtenduntrebusineſſe
Omnib:omnipotensquascondiditatq:redemit
Claradiesillaeſtqaconditoromniafinxit
Nonminushaeclucetdoctorqacunctabeauit
Tumbonacunctabon:conpleuitfactacreator
Nuncpieccunctapiusoperabenedixitamator
Quattuorergoplagaslaudatſenariusorbis
Sexmicatinnumerisperfect:prim:etipſeeſt
Diuiditipſediemtotumconſtringitetipſe
Annimenſiſq:biſſextilisatquequadrantis
Hicnumeratoradeſtatollenstemporanutu
Saeculafinecapitetclauditlimitemundum
Vitamperpetuamtuncregnaetlucidaductor
Datſuperaſtrapiisdimittensdebitavultu
Indereconſignansieſuspiaproemiaſcistu
Exomnimundohisquostantaddonacoruſcans
Conduxitfideiluxviuusetindidithauſtus
Verusamordecoratiuſtibeatatq:opusalmum
Ergoplagisorbisconſignatabomnib:aſthic
Adpoſitusnumerusenundiqepergereplebes
Adcrucisauxiliumpianuminapoſcereieſus
Perfectumq:decusperfectodogmatediſcant
Perfectaefideiqodfactabenignaſeqantur
Omnianempedeumverumhaecteſtanturvbiqe
Perfectumperfectaqidemformonſadecorum
Quaevertigopolitornatqaeconditolympus
Quaemareqaetellusqaecaelicontinetaula
Aſtquoquenoshominesinrebusportioparum
Ritecrucemcantuſaluantemetvoceſonemus
Quibenenosfecitquiq:auxitquiqueredemit
Carmineetincelebricrebroscantem:amores
Qosſatisipſeopereſacroettutaminenobis
Iaminpenditſuaſitiuſſitoſtenditamauit

NObilis ecce micat flos regis nomine pictus.
Atq; notis ſignant victoris facta potentis
Cornua lęta Crucis. trino ſic condita verſu:
Quę numerant ſex inſigni quater arte monades
Perfectumq; decus oſtendūt rebus ineſſe
Omnibus. omnipotens quas condidit atq; redemit:
Clara dies illa eſt. qua conditor omnia finxit:
Non minus hęc lucet doctor qua cuncta beauit:
Tum bona cuncta bonus compleuit facta creator:
Nunc pia cuncta pius opera benedixit amator:
Quattuor ergo plagas laudat ſenarius orbis:
Sex micat in numeris perfectus primus. et ipſe eſt
Diuidit ipſe diem totum conſtringit. et ipſe
Anni menſiſq; biſextilis atq; quadrantis
Hic numerator adeſt. attollens tempora nutu.
Sęcula fine capit. et claudit limite mundum.
Vitam perpetuam tunc regna et lucida ductor
Dat ſuper aſtra piis. dimittens debita. vultu
Indere conſignans Ieſus pia pręmia. ſcis tu
Ex omni mundo his quos tanta ad dona coruſcans
Conduxit fidei lux. viuus et indidit hauſtus.
Verus amor decorat iuſti beat atq; opus almum:
Ergo plagis orbis conſignat ab omnibus aſt hic
Ad poſitus numerus en vndiq; pergere plebes
Ad Crucis auxilium. pia numina poſcere Ieſus
Perfectumq; decus perfecto dogmate diſcant.
Perfectę fidei quod facta benigna ſequantur.
Omnia nempe deum verum hęc te ſtantur vbiq;.
Perfectum perfecta quidem. formonſa decorum
Quę vertigo poli tornat. quę condit olympus.
Quę mare. quę. tellus quę cęli continet aula:
Aſt quoq; nos homines in rebus porcio parua.
Rite Crucem cantu ſaluantem & voce ſonemus.
Qui bene nos fecit. quiq; auxit. quiq; redemit
Carmine et in celebri crebros cantemus amores:
Quos ſatis ipſe opere ſacro & tutamine nobis
Iam inpendit. ſuaſit. oſtendit. iuſſit. amauit.

ECce Crucis domini quattuor cornũa ſenarius numerus decenter cõcludit. et totam perfectionem perpetrati operis oſtendit: quia in ipſa rerum conditor conſumationis ſuę fecit iudicium. cum accepto poculo conſumatum eſt dixit. Recte enim ibi cõſumatum eſſe ſcriptum eſt. vbi humanũ genus liberatum eſt: quia non ſolum hominibus paſſionis Chriſti factum profuit. cum ipſi redemptionis graciam conſecuti ſunt. ſed etiam cęleſtibus angelorum turbis. cum in eo numeri ſui plenitudinem adepti ſunt. Quater enim ſeni. xxiiii. reddunt. quo numero horarum cęleſtis ſphere ambitus circumfertur. et naturalis diei curſus iudicio ſiderum circumeuntiũ dep̄henditur. quo numero libri veteris teſtamẽti in canonicam auctoritatẽ apud hebręos recipiunt. Ruth et Cynoth librorum vice cõnumeratis. quo numero in ſortes leuitica tribus per Dauid diſtributa eſt. et cunctos filios Aaron per vices deo miniſtrare decretum eſt. et merito. vt numerus electorum pontificum p̄monſtraret ęternum Chriſti ſacerdotium. qui pontifex factus ſecundũ ordinem Melchiſedech. in ara Crucis immaculatam ſe obtulit hoſtiam deo. agnum videlicet illum qui abſtulit peccata mundi. cuius ſanguinis aſperſione ſancta et ſancta ſanctorum mundata ſunt. et vera expiatione peccatorum omnium ſordes ablutę ſunt. Huius eiuſdẽq̄ numeri ſeniores in circuitu ſedis illius potentiſſimę. De qua apocalipſis narrat. vnde procedunt fulgura. voces et tonitrua ſediſſe deſcribuntur. ęccleſiam videlicet deſignantes per geminũ teſtamẽtum de patriarchis et apoſtolis generatã. quę ob iudiciariã eius in Chriſto dignitatẽ in circuitu illius ſediſſe cernitur. De qua dicit ſaluator regni ſui potẽtiam demonſtrans. Et ego inquit ſi exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipſum. Traxit quippe ad ſe cuncta ſaluator. cum in Cruce poſitus. omnem ſibi ſubiecit poteſtatem. de qua reſurgens tercia die. diſcipulis ſuis locutus eſt. Data eſt inquit mihi omnis poteſtas in cęlo & in terra. De qua & apoſtolus teſtatus eſt. Chriſtus inq̄t fc̄tũs eſt ꝑ nobis obediẽs patri vſq̄ ad mortẽ. mortem aũt Crucis. ꝓpter quod et deus exaltauit illũ. et dedit illi nomẽ quod eſt ſup̱ omne nomẽ. vt in nomine Hieſu om̄e genu flectat̃. cęleſtiũ terreſtriũ et infernorum. et oĩs lingua confiteat̃. quia dn̄s Hieſus in gloria eſt dei patris. De throno ergo iſto ꝓcedunt fulgura voces et tonitrua. quia poſt paſſionẽ ſaluatoris reſurrectionẽ et aſcenſionem ad cęlos. diſcipuli eius ſicut Marcus ſcribit ꝓfecti. predicauerũt vbiq̄ deo cooperãte et ſermonẽ cõfirmante ſequẽtibus ſignis. Quorũ vnus cõgregatis aduerſũ ſe iudeis magna auctoriate reſpõdit. Notũ ſit inq̄t oĩbus vobis et vniuerſę plebi Iſrahel. quia in noĩe Hieſu Chriſti Nazareni quem crucifixiſtis. quem deus ſuſcitauit a mortuis. in hoc iſte aſtat vobis ſanus. Hic eſt lapis qui reprobatus eſt a vobis ędificantibus qui factus eſt in caput anguli. et nõ eſt in alio aliquo ſalus. nec enĩ aliud nomẽ eſt ſub cęlo datum hominibus in quo oporteat nos ſaluos fieri. Et doctor gentium Corinthiis ait. Non enim iudico aliquid me inter vos ſcire niſi Chriſtum et hunc crucifixum et reliqua. Et item ad Galatas ait. Mihi autem abſit gloriari niſi in

Cruce domini noſtri Hieſu Chriſti. per quem mihi mundus crucifixus eſt & ego mundo. Sunt quoq; in quattuor trigonis circa Crucem. quattuor nomina triũphatoris cęleſtis conſcripta: quę ſancta Crux in modum foliorũ repãdi liliĳ per cornua dilatat: et a medio ſcilicet ſui incipiens. hoc eſt a duobus nominibus Chriſtus Hieſus. ita quidẽ vt in arce Crucis ſint et in imo duo nomina vice foliorum. ideſt fortis. virtus. atq; in dextera & ſiniſtra alia duo. ideſt victor. clarus. ſicq; duo verſus ſcripti inueniuntur in Cruce ab vno trigono in alium. quorũ iſte eſt textus in longitudine. Fortis compleuit Chriſtus ſua famina virtus. In latitudine quoq;. Victor conſignans Ieſus pia prœmia clarus.

XXIIII figura: De numero centenario, quadragenario, et quaternario, eiuſq; ſignificatione.

Atnuncvoscantatenouumbenediciteeriſto
Plebscantumdilectadeoſanctiſſimusordo
Pſallitenonaliisvosmetimitabilecarmen
Immortaledecuscaeleſtehocantetribunal
Antequaterſaenosſeniores quattuoratque
Diuerſaeformaeanteanimaliaiureſuperna
Primitiaechriſtoinmaculatonuminisagno
Atqedeoveroimmaculataeetfortishonores
Eſtisvosemptaeqecohortesſangvinisoſtro
Caeloexterrigeniscantatisritetropacum
Citharismodulansastvultumlaudeſerenat
Veſtramanusſacravocib:atriarepletvbiqe
Ceuvocestonithrufusisclamoribusaetram
Tamqametmultarumvallesvoxrepletaqvarum
Linguaqeveſtradoliignaranecnouitiniqa
AntethronumdominisCitisſeddiceredigne
Laudescarminaectartatisbenehicveparati
Perſignaquaenonſpernitvestergremiorex
NãhocnullusdiffVditduXnisolusetauctor
Inderiſofamīneqihocmodosplendidadonat
Muneracantatehincilliprobusordopiique
VirgineoinhabitumaResqoq:feminalactans
Infansatq:anuspariteriuuenesqeſenesque
Qinonpolluteſtisnexuumquammulierumhic
Qvapropteriamitisvbiinſtisproemiadonat
Omnipotenspergitiesusquovirginisagnus
Inpratisdepaſcitouatquemriteſequentes
Sideracelſaſuperopaſcuapaſcitisagriet
Nunciamveſtracapitvirtutumpraemiavita
Iureſtolamqamvirginisenresattulitvnam
Nempealiaminfineagnuscumcorporereddet
Poſcitepoſcocrucisvosmetperſignabeata
Opopuliturmaeplebsagminaturbacohortes
Quiſuperaſtralocumſedesq:tenetisinarce
Quodnobisveſtralausrexetconferatagnus
Praemialaetadeuscumſanctisluceſuperna
Audirevtliceatveſtrumperſaeculacantum

AT nunc vos cantate nouum benedicite Chriſto
Plebs cantum. dilecta deo ſanctiſſimus ordo.
Pſallite non aliis vos met imitabile carmen:
Immortale decus cęleſte hoc ante tribunal:
Ante quater ſenos ſeniores. quattuor atq;
Diuerſę formę ante animalia. iure ſuperna
Primicię Chriſto. immaculato numinis agno
Atq; deo vero. immaculatę et ſortis honores:
Eſtis vos emptę que cohortes ſanguinis oſtro:
Cęlo ex terrigenis cantatis rite tropheum.
Citharis modulans aſt vultum laude ſerenat:
Veſtra manus ſacra vocibus atria replet vbiq;:
Ceu voces tonitru fuſis clamoribus ęthram.
Tamquam et multarum valles vox replet aquarum.
Linguaq; veſtra doli ignara. nec nouit iniqua:
Ante thronum domini ſcitis ſed dicere digne
Laudes. carmina. et artatis bene hic ve parati
Per ſigna. quę non ſpernit veſter gremio rex
Nam hoc nullus diffudit dux ni ſolus et auctor.
Inderiſo famine qui hoc modo ſplendida donat.
Munera cantate hinc ille probus ordo. piiq;
Virgineo in habitu mares. quoq; femina lactans:
Infans. atq; anus pariter. iuueneſq;. ſeneſq;.
Qui non polluti eſtis nexu vnquam mulierum hic:
Qua propter iam itis vbi iuſtis pręmia donat
Omnipotens. pergit Hieſus quo virginis agnus
In pratis. depaſcit. ouat: quem rite ſequentes
Sidera cęlſa ſuper o paſcua paſcitis agri: et
Nunc iam veſtra capit virtutem pręmia vita:
Iure ſtolam. quam virginis en res attulit vnam.
Nempe aliam in fine agnus cum corpore reddet:
Poſcite poſco Crucis vos met per ſigna beata
O populi. turmę. plebs. agmina. turba. cohortes.
Qui ſuper aſtra locum ſedeſq; tenetis in arce:
Quod nobis veſtra laus rex. et conferet agnus
Pręmia lęta deus. cum ſanctis luce ſuperna:
Audire vt liceat veſtrum per ſęcula cantum.

DECLARATIO.

Continet ergo hęc figura ſanctę Crucis in quattuor pētagonis for/
mata. numerum. c. xliiii. litterarū. in quattuor verſibus conſcriptū:
ſecundum cuius pluralitatē millenario multiplicato in apocalipſi
multitudo illa ſignatorum. ex omni tribu filiorum Iſrahel compu/
tatur. numeruſq; ille albatorū. qui cum agno ſuper montem Syon ſtabant de/
notatur: primo videlicet in ſignatorum millibus innumerabilis ſignificatur to/
tius ęccleſię multitudo. quę de patriarchis. vel proſapia carnis. vel fidei eſt
imitatione progenita. Si enim inquit vos Chriſti. ergo Abrahę ſemen eſtis.
Ad augmentum autē perfectionis pertinet et ipſa. xii. duodecies multiplicari.
et ad ſummā millenario perfici. qui eſt denarius numerus quadratus ſolidus:
ſignificans ſtabilem ęccleſię vitam. Ex quo igitur dominus paſſus eſt. contritū
eſt imperium mundani principatus. et ad hoc gentium cōfractum eſt imperiū:
vt ſigno fidei cui reſtiterant facies ſanctorum libere denotarent. Signum itaq;
fidei eſt Crux Chriſti. ad cuius ſimilitudinem thau littera formata eſt. de qua
in Ezechiele ita ſcriptum eſt. Et gloria domini Iſrahel aſſumpta eſt de cherub:
quę erat ſubter eum ad limen domus. et vocauit virum qui indutus erat lineis.
et attramentarium ſcriptoris habebat in lumbis ſuis. et dixit ad eum. Tranſi p
mediam ciuitatem in medio Hie-uſalem. et ſigna thau ſuper frontes virorū ge/
mentium et dolētium ſuper cunctis abominationibus quę fiunt in medio eius.
Et dixit illis audiente me. Tranſite per ciuitatem ſequentes eum et percutite.
non parcat oculus veſter. neq; miſereamini. ſenem. adoleſcentulū. et virginē.
paruulum. et mulieres interficite vſq; ad internicionem. omnem autem ſup
quem videritis thau ne occidatis. et rliqua. Recte enim omnis iniquus mucro/
ne infidelitatis inter ficitur. qui ſignum fidei bono opere in ſemetipſo oſten/
dere neglexiſſe conuincitur. et merito iuſte quiſq; bonorū opus operādo per
Crucis Chriſti potentiam liberat: quia domini fidem quam in baptiſmo per/
cepit. inuiolatam vſq; in finem mādata Chriſti implendo conſeruaſſe cogno/
ſcitur. Deinde grex ille dealbatorum in eiuſdē numeri quantitate annumerat.
et ſanctę virginitatis in electis copioſa numeroſitas intimatur. Sed finitū tamē
numerum pro infinito hic poſitum. quiſq; ſanum ſapiens intelligere debet: ſe/
creti ſignificatione myſterij virginali aptum examini. q̄d deum ex toto corde.
ex tota anima. totaq; mente diligens. corporis quoq; quod ex. iiii. cōſtat ele/
mentis illi eſt integritate ſacratus. ter enim terni. viiii. et quater quaterni. xvi
Sedecies autē nouem. c. xliiii. implent. vt cum de his qui in arctioris vitę gra/
du conſtituti. merito in Syon mōte cum agno tam perfecta multitudo cernat:
de cęteris ęccleſię membris non dubitetur. Et cantabant quaſi canticum nouū
ante ſedem. et ante quattuor animalia et ſeniores. et reliqua. Illi quaſi cithara
ſua cantant deo. qui angelicę priuilegio caſtitatis totos ſe domino faciūt holo/
cauſtum: et tollentes Crucem ſuam ſequuntur agnum quocumq; ierit. canta/
buntq; quaſi canticum nouum. quod nemo alius poteſt canere: quia ſingula/

riter canticum agno cantare. eſt cum eo in ꝑpetuū pręcunctis fidelibus etiam de carnis incorruptione gaudere. Quod tamen electi cęteri canticum audire poſſunt. licet dicere nequeant: quia per charitatem quidem in illorum celſitudine lęti ſunt: quamuis ad eorū pręmia non aſſurgant. Vetus quidem erat canticū. beatus qui habet ſemen in Syon. & domeſticos in Hieruſalem: et itē. Creſcite & multiplicamini et replete terrā. Nouū enim eſt Lętare ſterilis quę non paris. erumpe & clama quę non parturis quia plures filij deſertę magis quam eius quę habet virum. Et item idem ꝓpheta dicit. Et nō dicat eunuchus ecce lignum aridum. hęc dicit dominus eunuchis. qui cuſtodierūt ſabbata mea et elegerunt quę volui et tenuerunt fœdus meum. dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius filiis & filiabus. nomen ſempiternū dabo eis quod non peribit: et itē: Beatę ſteriles quę nō genuerūt. et vbera quę nō lactauerunt. et reliqua. Habent quippe nomē eius & nomē patris eius ſcriptū in frontibus ſuis: quia in cōfeſſione ſanctę trinitatis dedicata ęcleſia frōte ſua fidei ſue geſtat inſigne. quod per ſanctę Crucis myſteriū in chriſtianorū frōtibus pingit et frequēti manus inſcriptione ſignat. Ecce vnuſquiſq; .iiii. pentagonorum .xxxvi. litteras continet: ſed non ideo quod hic numerus quinq; angulorum figuram facit. Nam .xxxv. pētagonus eſt: ſed ad intimandū aliqd ſacramentum ita poſitus eſt. Quinarius ergo legem ſignat. & quaternarius euangelium: at quatuor pentagoni cū adherentibus ſibi quattuor vnitatibus iiii. cornua cōplent: quia paſſione Chriſti et reſurrectione cōpleta lex ſimul et euangelium. in totam mūdi latitudinē predicanda doctoribus cōmiſſa ſunt: vñ in exemplum datos vtriuſq; teſtamenti patres. fideles vbiq; in vniuerſo orbe caſtitatem ſeruando imitare ſatagebant. qui agno ſociati ſuper montem Syon quaſi canticum nouū in citharis ſuis cantabant. Ergo quattuor vnitates quę pentagonis extrinſecus adhęrent in quattuor litteris vnū nomē cōficiētibus. ideſt Crux. demōſtrauimus: vt et pētagonis ſuis aduerſus cōplendos cohęrerent. et ad ius ſuū demonſtrandū ſibi mutuo vno nomine necterent. Eſt q̄q; hic v̄ſus in eminēciori ꝑte Crucis. Inmaculata cohors cantas tu vocibus illic. Et in ima hic. Rex vbi Ieſus ouat quo paſcit virginis agnus. In dextra vero iſte Carmina quę nullus diffuſo famine cantat. Et in ſiniſtra iſte. Hic veſter grex ni ſolus et ſplendidus ordo.

XXV figura. De Alleluia et Amen. in Crucis forma ordinatis:

Lauspiaperpetuaſanctoruminluceſuperna
Aſſisterrigenisaliquidquoddiceredigne
Iamdetevaleantauidaqueimpleredecenter
Orabonispoſſintmodulisetcantibusalmis
Nempeegotececinicruxiſtoincarmineviuo
Verſibusexoptanscantandoetreddderevota
Sedtucunctaſuperexcellensmuneranoſtra
Maieſtatepotensvincisterreſtriavincis
Sideracelſapolinecſatvaletvllushonori
Namquetuofacerecondignanecaddereverba
Temptauiqueideohicexcaelismyſticavoto
Ducereverbatibicontemplansaptafigurae
Diſpoſuiſignisdiſperſoettramitecantus
Inſeruiangelicosintexietverſibusaptis
Nempeameninmediovitaeſignaculaſpondet
Alleluiacruciscircumdanscornuacomplet
Etſacrameffigiemcaeleſticarmineſignat
Namiuſtihincſceptradeuotetmuneratota
Exſvperantnarrantesnuncſpeiardorvtore
Inmisſusbonadetpalmaeetmorsillaremota
Aufugiatprimamnocuitquaeliuidaſtirpem
Humanigeneristruculentaabſorbuitatque
Progeniemtotametdetraxitinimaprofundi
Atnosquotquotamorincaeloseleuatiſtinc
Riteſacrumdominiplacemuscarminevultum
Carminenamq: illoquoderitinſedibusaltis
Qodcantantiuſticantabuntperpetevotoet
Hoctumriteplacetſiimplem: iuſſatonantis
Mentibusetſpeciefactisetfaminelinguae
Namtantumſermohaeciuſtinonpraemiacara
Accipietſedverabeneperfaminavirtuscum
Haeclausnonbonalausſedverifictiofalſa
Sitquaemagnacanitaltavultparuameretur
Ergoagevoscriſtumlavdatefideliterodis
Caeleſtespopulivirtutesvosquepotentes
Iuſtorumetplebesqiincaeliſiſtitisarce
Pſalliteamenalleluiaperſaeculachriſto

LAus pia perpetua ſanctorum in luce ſuperna
Aſſis terrigenis. aliquid quod dicere digne
Iam de te valeant: auidaꝗ implere decenter
Ora bonis poſſint modulis. et cantibus almis:
Nempe ego te cecini Crux iſto in carmine viuo.
Verſibus. exoptans cantando et reddere vota:
Sed tu cuncta ſuper excellens munera noſtra
Maieſtate potens. vincis terreſtria. vincis
Sidera cęlſa poli. nec ſat valet vllus honori
Namꝗ tuo facere condigna. nec addere verba:
Temptauiꝗ ideo hic ex cęlis myſtica voto
Ducere verba tibi. contemplans apta figurę:
Diſpoſui ſignis. diſperſo et tramite cantus
Inſerui angelicos. intexi et verſibus aptis:
Nempe amen in medio vitę ſignacula ſpondet:
Alleluia Crucis circumdans cornua complet.
Et ſacram effigiem cęleſti carmine ſignat:
Nam iuſti hinc ſceptra dèuote munera tota
Exuperant narrantes nunc ſpei ardor vt ore
Inmiſſus bona det palmo. et mors illa remota
Aufigiat primam nocuit quę liuida. ſtirpem
Humani generis truculenta abſorbuit atꝗ
Progeniem totam et detraxit in ima profundi.
At nos quotquot amor in cęlos eleuat iſtinc.
Rite ſacrum domini placemus carmine vultum:
Carmine namꝗ illo. quod erit in ſedibus altis:
Quod cantant iuſti. cantabunt perpete voto et:
Hoc tum rite placet. ſi implemus iuſſa tonantis
Mentibus. et ſpecie. factis. et famine linguę:
Nam tantum ſermo hęc iuſti non pręmia cara
Accipiet. ſed vera bene per famina virtus cum:
Hęc laus non bona laus. ſed veri fictio falſa
Sit quę magna canit. alta vult. parua meretur
Ergo age vos Chriſtum laudate fideliter odis
Cęleſtes populi. virtutes. voſꝗ potentes
Iuſtorum plebes. qui in cęli ſiſtitis arce.
Pſallite amen. alleluia per ſecula Chriſto.

DECLARATIO.

Iſtic ergo laus illa. quã ſanctorũ vox in cęlis credit̃ perpetuo deo cantare.
ſanctę Crucis in ſcriptu.imitatur figuram alleluia videlicet et amen. quã
Iohãnes apoſtolus & euangeliſta in apocalipſi ſcribit. poſt interfectionẽ
et dimerſionem meretricis magnę. quę ſeducebat omnes gentes in for-
nicatione ſua. & cum qua reges terrę fornicati ſunt. ſe audiſſe vocem turbarũ
multarum deuote in cęlo ceciniſſe. et ſepius iteraſſe. Ita enim ibi ſcriptum eſt.
Poſt hoc audiui quaſi vocem magnam turbarum multarum in cęlo dicẽtium.
Alleluia. laus & gloria et virtus deo noſtro eſt. quia vera et iuſta iudicia eius
ſunt. quia iudicauit de meretrice magna quę corrupit terram in proſtitutione
ſua. et vindicauit ſaguinem ſeruorum ſuorum de manibus eius. Et iterum dix-
erunt alleluia. Et fumus eius aſcendit in ſęcula ſęculorum. Et ceciderũt ſeniores
xxiiii. et. iiii. animalia. et adorauerũt deũ ſedentẽ ſuper thronũ dicentes. amen.
alleluia: et vox de throno exiuit dicens. Laudem dicite deo noſtro omnes ſer-
ui eius. & qui timetis eum puſilli et magni. Et audiui quaſi vocem turbę multę.
et ſicut vocem aquarum multarum. et ſicut vocem tonitruorũ magnorum di-
centium alleluia: quoniam regnauit dominus deus noſter omnipotens. gau-
deamus et exultemus et demus gloriam nomini eius. quoniã venerunt nupcię
agni et vxor eius p̄parauit ſe. et datũ eſt byſſinũ vt coopꝑiat ſe. byſſinũ ſplendẽs
candidũ. byſſinũ enĩ iuſtificationes ſunt ſanctorũ. et reliq̃. Hęc enim oĩa licet
prędicta ſint. de futuro in cęlis ſanctorum gaudio poſt reſurrectionem: tamen
ea iam nunc ex parte canit ęccleſia ſpe iam ſalua facta: tunc autem perfecte cum
diſceſſio facta fuerit. & cum apertius vindicata. Poſt vniuerſale ergo iudicium
domini ſeparabuntur penitus ab hędis. & ibunt impij in ſupplicium ęternum.
iuſti autem in vitam ęternam. Nunc quidem ſanctorum animę poſt mortem
in paradiſum vadũt. et impiorum in pœnam domino manifeſtante in paupe-
re & diuite: ſed corpora mundi finem expectant. et dantur nunc iuſtis ſingulę
ſtolę albę. cum in animabus ſuis requiem percipiunt ęternam: tunc autem da-
buntur binę ſtolę. quando corpora eorum immortalitate dedita. ſimul cũ ani-
mabus regnum accipient ſempiternum. Nupcię ergo tunc vere apparebunt
agni. cum tota ęccleſia domino in thalamo regni cęleſtis ſociabitur. & tũc per-
fecte iſtud frequentabitur canticũ. quando totius ęccleſię gaudium erit perfe-
ctum. Hęc ergo duo verba hebraica. ideſt alleluia & amẽ cũ interp̃tari queãt
nam alleluia laudate dominum interpretatur. Amen quoqꝫ in fidem ſiue ve-
ritatem tranſfertur. propter reuerentiam tamen ſanctitatis primę illius linguę
ſeruatur auctoritas. atqꝫ alleluia in dominicis diebus totoqꝫ quinquageſimę
tempore. propter ſpem reſurrectionis quę in domini eſt laude futura. cõtinue
canit ęccleſia. Amen vero propter impetrandam eandem perpetuam vitam:
immo omne bonum quod in preſenti ſiue in futuro a domino optat accipere.
ad ſacerdotis deprecatõnem ſeu benedictionem. rite deuotio reſpõdet fideliũ.
Apte ergo conuenit ſanctę Cruci harum dictionum diſpoſitio: quia per ipſam

omnium rerum in laudem domini adunata eſt confeſſio. angelorum adimple-tur numerus. cęleſtis augetur exercitus. ſanctorum congregatur populus. ęternę eis vitę conceditur aditus. & vetuſta diſſoluitur maledictio. quia noua conditur benedictio. Vnde in memorato libro .xxiiii. ſeniores et .iiii. anima-lia agno decantabant canticum nouum dicentes. Dignus es domine deus acci-pere librum & aperire ſignacula eius. quoniã occiſus es & redemiſti nos deo in ſanguine tuo. ex omni tribu et lingua & populo et natione. & feciſti nos deo noſtro regnum & ſacerdotes. et regnabũt ſuper terram: et vidi & audini vocẽ angelorum multorum in circuitu throni & animalium et ſeniorum. et erat nu-merus eorum millia millium dicentiũ voce magna. dignus eſt agnus qui occi-ſus eſt. accipere virtutem et diuinitatem et ſapientiam & fortitudinem. et ho-norem & gloriam et benedictionem. & omnem creaturam quę in cęlo eſt & ſuper terram & ſub terra. et quę ſunt in mari. et quę in eo. omnes audiui dicẽ-tes ſedenti in throno et agno. Benedictio et honor. & poteſtas in ſęcula ſęculo-rum. Et quattuor animalia dicebant. Amen. Eſt autem verſus hic in alleluia ſcriptus. & per ſeriem litterarum eiuſdem dictionis ita legendus. Crux ęterna dei es laus. viuis in arce polorum. Amen quoq; quatuor litteris ſuis per quat-tuor cornua Crucis primum incipit ex alleluia. litteris octo complenda.

XXVI figura. De prophetarum ſentenciis, quę ad paſſionem Chriſti, et ad noſtram redemptionem pertinēt.

Ergoprophetarumbenetecruxfamenhonorat
Praedicatexaltatreſonattuafactafutura
Inſpirataſacrotuncplebsqodprotulitore
Spiritusetſanctusillismandaueratintus
Omniacumcriſtumrepararelouunturetinte
Confixumdominumconcedereregnabenignis
Dauidperfoſasillihicpalmasquepedesque
Dixeratatqecibofeltradietpoculoacetum
Dequetuolignoregemaſſeritomnibusipſum
Huicpuerohumeriseſſeimperiũorateſayas
Corpuspercuſſummanuumextenſumorebeato
Conſputamfaciemperpendensfunusetaſtum
Atq; leuatamadtediſperſoscurrereiſrahel
Hieremiasagnumdeſcribitceuholocauſtum
Adtractumſinevocepiumlignoquecibandum
Hiezechielcernitviſutaugrammateſignum
Eruereplebematq;crucisducentisadinſtar
Sictuſanctaſalusvirtusesviſaprophetis
Esplacitaſuperiscruxhuicesnauitamundo
Namdanielcriſtumdixithicplebeabiniqua
Multandumetfinemdehincnoxiatotatenere
Oſeeſaluandumpopulummortisquoquemorte
Praedicatatqeiohelillapraedixerathora
Ettolemetſtellaslucemnonfundereterris
Hocidemetinfauſtafeſtapraedixeratamos
Abdiasinſidiasionasquoquefunerafinxit
Michadeimontemnaumnuntiatultioquidſit
Cornuaſanctacrucisabbacucpraedicatore
Sofoniasquediemdudumdominiauditamaram
Aggeushincqepolosdixitterramquemoueri
Zachariasieſumrenotatperſordidaveſtis
Plagasinmanibusfixasplangerequemultos
Malachiascernitſummumdominareperorbem
Ardentiquerogomundumetſudareminiſtros
Haectuafactaprobiendicebantoreepriores
Cruxalmavateshaecediditauctorinhisque
Tupiaconplerashaecoomniapaſſiochriſti

ERgo prophetarum bene te Crux famen honorat.
Prędicat. exaltat. reſonat tua facta futura.
Inſpirata ſacro tunc plebs quod protulit ore
Spiritus et ſanctus illis mandauerat intus.
Omnia cum Chriſtum reparare loquuntur. et in te
Confixum dominum concedere regna benignis.
Dauid perfoſſas illi hic palmaſq; pedeſq;
Dixerat. atq; cibo fel tradi et poculo acetum.
Deq; tuo ligno regem aſſerit omnibus ipſum:
Huic puero humeris eſſe imperium orat Eſaias
Corpus percuſſum. manuum extenſum. ore beato
Conſputam faciem perpendens funus et aſtum
Atq; leuatam ad te diſperſos currere Iſrahel:
Hieremias agnum deſcribit. ceu holocauſtum
Ad tractum ſine voce pium. lignoq; cibandum:
Hiezechiel cernit viſu tau grammate ſignum
Eruere plebem. atq; Crucis ducentis ad inſtar.
Sic tu ſancta ſalus. virtus es viſa prophetis:
Es placita ſuperis Crux huic es nauita mundo:
Nam Daniel Chriſtum dixit hic plebe ab iniqua
Mulctandum. et finem de hinc noxia tota tenere:
Oſee ſaluandum populum mortis quoq; morte
Prędicat. atq; Iohel illa prędixerat hora
Et ſolem et ſtellas lucem non fundere terris:
Hoc idem et infauſta feſta prędixerat Amos:
Abdias inſidias Ionas quoq; funera finxit:
Micha dei montem: Naum nnnciat vlcio quid ſit:
Cornua ſancta Crucis Abbacuc prędicat ore:
Sophoniaſq; diem dudum domini audit amaram:
Aggeus hincq; polos dixit terramq; moueri:
Zacharias Ieſum renotat per ſordida veſtis
Plagas in manibus fixas. plangereq; multos:
Malachias cernit ſummum dominare per orbem.
Ardentiq; rogo mundum et ſudare miniſtros:
Hęc tua facta probi en dicebant ore priores
Crux alma vates. hęc ędidit auctor. in hiſq;
Tu pia compleras hęc o omnia paſſio Chriſti.

DECLARATIO.

IN hanc quippe paginam libuit teſtimonia quędam de ꝓphetarū dictis
congregare. quę de paſſione Chriſti prophetata ſint. et ad ſanctę Crucis
gloriam pertingerent. Hęc licet multa inueniri poſſint. tamen propter
opuſculi breuitatem a nobis hic omnia denotari non poterunt: ſed ea ta-
men introduximus quę dictanti ocius in mentem venerant. et a querente faci-
lius inueniri poterāt. Dauid ergo propheta atq; pſalmiſta. multa huiuſcemodi
habet teſtimonia. Hic de modo paſſionis domini taliter in pſalmo. xxi. dicit ex
perſona Chriſti. Foderunt manus meas et pedes meos. dinumerauerunt om-
nia oſſa mea. Ipſi vero conſiderauerunt et conſpexerunt me. diuiſerūt ſibi ve-
ſtimenta mea et ſuper veſtem meam miſerunt ſortem. Et item in pſalmo. lxvii
et dederunt inquit in eſcam meam fel. et in ſiti mea potauerūt me aceto. Et q̊d
in ligno paſſurus eſſet in pſalmo. c. xlv. oſtendit dicens. Cōmoueatur a facie
eius vniuerſa terra. dicite in nacionibus dn̄s regnabit a ligno. et reliqua. Eſaias
q̊q; hinc ait. Paruulus enī natus eſt nobis. et. f. d. e. n. et factus eſt prīcipatus
ſuper humerū eius. et reliq̄. Et item. In die illa erit radix Ieſſe. qui ſtat in ſignū
populorum ipſum gentes deprecabunt̄. et erit ſepulchrum eius glorioſum. Et
paulo poſt. Eleuabit inquit ſignū in nacionibus et cōgregabit ꝓfugos Iſrahel.
et diſperſos Iuda colliget a quattuor plagis terrę. et reliqua. Et item. Dominus
poſuit in eo iniquitatē omniū noſtrum. oblatus eſt quia ipſe voluit et nō ape-
ruit os ſuū. ſicut ouis ad occiſionem ducet̄. et quaſi agnus corā tondente ſe ob-
muteſcet et non aperiet os ſuū. et item ex perſona domini dicit. Corpus meū
dedi percutientibus et genas meas vellentibus. faciē meam nō auerti ab incre-
pantibus et cōſpuentibus in me. et reliq̄. Et iterum Expandi manus meas tota
die ad populū incredulum. qui gradit̄ in via non bona poſt cogitationes ſuas.
Hieremias aūt ex perſona domini dicit. Ego quaſi agnus māſuetus qui portat̄
ad victimam. et non cognoui quia cogitauerunt ſup̱ me conſilia dicentes. mit-
tamus lignū in panē eius et eradamus eū de terra viuētiū. et nomē eius nō me-
moretur amplius. et itē. Spiritus inquit oris noſtri Chriſtus dominus captus
eſt in peccatis noſtris. Ezechiel ergo ſignaculum Crucis in figura T litterę ex-
preſſit dicens. et dixit ad virum qui indutus erat lineis. Tranſi per mediam ci-
uitatem in medio Hieruſalem et ſigna tau ſuper frontes virorum gementium
& dolentium ſuper cūctis abhominationibus quę fiunt in medio eius. et reliq̄.
Et bonū illū paſtorē exprimēs q̄ poſuit aīam ſuā pro ouibus ſuis ait. Hęc dicit
dn̄s. Ecce ego ipſe reꝗram oues meas et viſitabo eas. ſicut viſitat paſtor gregē
ſuū in die qn̄ fuerit in medio ouiū ſuarū diſſipataꝝ. ſic viſitabo oues meas et
liberabo eas de oībus locis in ꝗbus diſp̱ſe erāt. in die nubis et caliginis. et educā
eas de pp̄lis et cōgregabo eas de terris. et inducā eas in terrā ſuā et paſcā eas in
mōtibus Iſrahel. et paulo poſt. Ego inꝗt paſcā oues meas et eas accubare faciā
dicit dn̄s. q̊d p̱ierat reꝗram et q̊d abiectū erat reducā et q̊d fractū erat alligabo
et q̊d infirmū erat conſolidabo. et quod pingue et forte cuſtodiam. et paſcam

illas in iudicio. Daniel vero cronographus certiſſimus. tempus incarnationis domini et redemptionem noſtram fideliter intimauit. angelo ſibi hoc reuelante. Septuaginta inquit hebdomadę abbreuiate ſunt. ſuper populum tuum et ſuper vrbem ſauctã tuam. vt conſumet̃ preuaricatio et finẽ accipiat peccatũ. et deleatur iniquitas et adducat̃ iuſticia ſempit̃na. vt impleat̃ viſio et ꝓphetia. et vngat̃ ſanctus ſanctorum. Scito ergo et animaduerte ab exitu ſermonis. vt iterum reędificet̃ Hieruſalẽ vſqꝫ ad Chriſtũ ducẽ hebdomadę. vii. et. lxii. erũt. et paulo poſt ſubiũxit ita. Et poſt hebdomadas. lxii. occidet̃ Chriſtus et nõ erit. et ciuitatẽ et ſanctuariũ diſſipabit ppl̃s cũ duce futuro. Et vt oñderet̃ illã hebdomadã annorũ excellere cęteris. in q̃ Chriſtus euangeliũ p̃dicauit et miracl̃a fecit. in qua et paſſus eſt et reſurrexit a mortuis: ſeorſũ de ea locutus ait. Confirmabit aũt pactũ m̃ltis hebdomadis vna. et in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia et ſacrificiũ. et in tẽplo erit abominatio deſolationis et vſqꝫ ad cõſumationem et finẽ pſeuerabit deſolatio. Oſee q̊qꝫ deuotionẽ gentiũ et coadunatõnem ęcleſię p Chriſtũ cõgregatę manifeſtiſſime p̃dicat. Et erit inquit in loco vbi dicit̃ non ppl̃s meus vos. dicetur eis filij dei viuentis. Et congregabuntur filij Iuda et filij Iſrahel pariter. et ponent ſibimet caput vnũ. et reliq̃. Et de erereptione noſtra ab inferis mortiſqꝫ interfectione. promiſſionem domini declarat dicens. De manu mortis liberabo eos & de morte redimam eos. ero mors tua o mors. morſus tuus ero inferne. Iohel nãqꝫ dominicę paſſionis et ſaluatõnem fidelium demonſtrat ita dicens. Sol et luna obtenebrati ſunt et ſtellę retraxerunt lumẽ ſuum. et dominus de Syon rugiet. et de Hieruſalẽ dabit vocẽ ſuam et mouebuntur cęli & terra. & dominus ſpes populi ſui. & fortitudo filiorum Iſrahel. & ſcietis quia ego dominus deus veſter habitans in monte ſancto meo. et erit Hieruſalẽ ſancta & alieni nõ pertranſibunt per eam amplius. & reliqua. Hinc Amos ait. Et erit in die illa dicit dñs. occidat ſol meridie et tenebreſcere faciat terram in die luminis. et conuertã feſtiuitates v̄ras in luctũ et oĩa cantica v̄ra in planctũ. et reliq̃. Et paulo poſt In die illa inquit ſuſcitabo tabernaculũ Dauid q̃d cecidit. & reędificabo apturas murorũ & ea quę corruerant inſtaurabo. & reliqua. Abdias autem dolos Iudeorũ contra dñm exprimens & ęccleſię ſaluationem. Omnes inquit viri fœderis tui illuſerunt tibi. inualuerunt aduerſum te viri pacis tuę. & qui comedent tecum ponent inſidias ſuper te. & reliqua. & paulo poſt. In mõte inquit Syon erit ſaluatio et erit ſanctus & poſſidebit domus Iacob eos q ſe poſſiderant. Et item ſubiunxit. Aſcendetqꝫ ſaluator in mõtem Syõ iudicare mõtem Eſau. & erit in domino regnũ. Ionę quoqꝫ propheciam dominus ipſe oſtendit dicens. Sicut fuit Ionas in ventre cęti tribus diebus & tribus noctibus. ita erit filius hominis in corde terrę. Micheas quidem conuentum populorum ad Chriſtum predicat. ipſum montem domini ac ducem oſtendens. In nouiſſimo inq̃t dierũ erit mõs domus dñi p̄paratus in vertice montiũ. et reliq̃. et itẽ. Tu Bethleẽ effrata puula es in millibus Iuda. ex te mihi egrediet̃ dux q ſit dñator in Iſrahel. et reliq̃. Naum vltorẽ

dominum predicat inimicis. et bonū piis et amicis. Deus inquit emulator eſt: et vlciſcens dominus et habens furorem. vlciſcens dominus in hoſtes ſuos et iraſcens inimicis ſuis. et reliqua. Et item pietatem oſtendens ait. Bonus dominus et confortans in die tribulationis. et ſciens ſperantes in ſe. Abacuc luſtrator fortis et rigidus. ſtat ſuper cuſtodiā ſuam et figit gradū ſuper munitionē: vt Chriſtum in Cruce contempletur et dicat. Operuit cęlos gloria eius. et laudis eius plena eſt terra. Splendor eius vt lux erit. cornua ſunt in manibus eius: Ibi abſcōdita eſt fortitudo eius. Sophonias prope eſſe aduentū diei dn̄i narrat et horam paſſionis eius et reſurrectōnis. Iuxta eſt inquit dies domini magnus: iuxta et velox nimis. Vox diei domini amara. tribulabitur ibi fortis. et paulo poſt. Tribulabo ait homines et ambulabūt homines vt cęci. quia domino peccauerunt. Et item. Qua propter expecta me dicit dominus. in die reſurrectōnis meę in futurum. et reliqua. Aggeus deſideratum annunciat omnibus gentibus. ad huc modicum eſt dicit dominus et ego commouebo cęlum et terram et mare et aridam. et reliqua. Zacharias vero memor domini ſui. videt Hieſū in veſtibus ſordidis. et lapidem oculorum. vii. candelabrum quoq; aureum. et reliqua. Dicit quoq; ex perſona domini. Appenderunt mercedem meam xxx: argenteis. et item. Effundam ſuper domum Dauid ſpiritum gracię et precum. et aſpicient ad me quem confixerunt et plangent eum planctu quaſi ſuper vnigenitum. et reliqua. et item. Adam exemplum meum ab adoleſcētia mea. et dicetur. Quot ſunt plagę iſtę in medio manuū tuarū? et dicet. Hiis plagatus ſum in domo eorum qui diligebāt me. Framea ſuſcitare ſuper paſtorem meum. et ſuper virum coherentem mihi dicit dominus exercituum. Percute paſtorem et diſpergentur oues gregis. Et item. Et erit dominus rex ſuper omnem terram. In die illa erit dominus vnus. et erit nomen eius vnum. Malachias ſalubrem aduentum domini narrat. et ſtatim inquit veniet ad templū ſuum dominator. et angelus teſtamenti quem vos vultis. ecce venit dicit dominus exercituum. et quis poterit cogitare diem aduentus eius: et quis ſtabit ad videndum eum? Ipſe enim quaſi ignis conflans et quaſi herba fullonum. et ſedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios Leui. et conflabit eos quaſi aurum et quaſi argentum. et erunt domino offerentes ſacrificia in iuſticia. et placebit deo ſacrificium Iuda et Hieruſalem. et reliqua: Eſt quoq; verſus hic in Cruce ſcriptus. xxxvii. litterarum: Es placida iuueris Crux huic es nauita mundo. Qui ad directum hexameter eſt. et reciprocus nulla exempta ſyllaba fit idem pentameter.

k

XXVII. figura. De Apoſtolorum dictis ex eadem re in nouo teſtamento.

Necminusergotuacu	s	toditiuracaracter
Riteenouiteſtament	i	etpiamuncrapandit
Quaedeusaltushomo	d	iuinosdetulitorbi
Pertecruxſacravot	o	venerandafreqenti
Promiſumconplense	t	veraxdogmatavatum
Sedominumteſtansl	e	gisveterisq:nouaeq:
Quigeminummundopa	t	everbofecitabyſum
Noshilaratactusat	i	ansvotoanteriores
Quiſolabaturverax	b	onusomnibusaequus
Vndeqeapoſtolicus	i	uſtaperfaminafida
Almatropaeatuaſer	m	ocruxlaudatvbique
Princepsorbiſonat	e	ximopectorepetrus
Taliterenlaudesfa	t	upiusoptimedicens
Eſtfratreschriſt:p	r	ovobisſtipitepaſſ:
Exemplumtradenscl	a	rumveſtigiaqodvos
Eiuspergatiscuius	ſ	acravulneraſanant
Hinccredoaccipiat	o	rantisfaminaieſus
Sidonisuseietliho	n	osartemibitetodis
Ipſequiamitisnonſ	o	rdentmunerahaecei
Aſtiacobushincnos	h	ortaturfamine puro
Exemplumponenschr	i	ſtumdefinelaborum
Hincq:monetſcriben	s	alt:duxoreiohannes
Caſtusamormaneate	t	ſobriavotaſerenet
Ieſusvteſtpaſſusd	e	voteproper amorem
Sicnosmentepiasoc	i	opatiamuramorehic
Ieſumpertypicumpi	e	verumpſallitieſum
Iudasductoremetpe	ſ	ſumfidisetiniquis
Pauxillumhaudpaul	u	soraui ttemetinore
Cruxſacracumdixit	s	eiamneſcireloq:lam
Teſinenecla udemſc	i	redarefaucib:vllam
Incaelisterrismag	n	umpertartaranomen
Tepropter criſtiſp	o	ndetſatritevalere
Sicetapoſtolic:lau	d	atconcorditerordo
Vatibusantiqiscon	i	ungiscunctarapina
Paſſioſanctapieie	s	uperſaeculacriſti

NEc minus ergo tua cuſtodit iura caracter
Rite noui teſtamenti: et pia munera pandit
Quę deus altus homo diuinus detulit orbi.
Per te Crux ſacra voto veneranda frequenti
Promiſſum cõplens. et verax dogmata vatum:
Se dominũ teſtans legis veteriſq́ noueq́:
Qui geminũ mundo pate verbo fecit abyſſum.
Nos hilarat actu ſacians voto anteriores.
Qui ſolabatur verax. bonus. omnibus ęquus:
Vndeq́ apoſtolicus iuſta per famina fida
Alma tropęa tua ſermo Crux laudat vbiq́:
Princeps orbe ſonat ex imo pectore petrus
Taliter en laudes fatu pius. optime dicens
Eſt fratres Chriſtus pro vobis ſtipite paſſus
Exemplum tradens clarum. veſtigia quod vos
Eius ꝑgatis. cuius ſacra vulnera ſanant
Hinc credo accipiant orantis famina Hieſus
Si do niſus ei et ſi honos artem ibit et odis:
Ipſe quia mitis. non ſordent munera hęc ei.
Aſt Iacobus hinc nos hortatur famine puro:
Exemplum ponens Chriſtum de fine laborum.
Hincq́ monet ſcribens altus dux ore Iohannes.
Caſtus amor maneat & ſobria vota ſerenet
Hieſus. vt eſt paſſus deuote ꝓpter amorem:
Sic nos mente pia ſocio patiamur amore. hic
Hieſum per typicum pie verum pſallit Ieſum.
Iudas ductorem & peſſum fidis & iniquis.
Pauxillum haud Paulus orauit. temet in ore
Crux ſacra cum dixit. ſe iam neſcire loquelam
Te ſine nec laudem ſcire dare faucibus vllam:
In cęlis terris magnum per tartara nomen.
Te ꝓpter Chriſti ſpondet ſat rite valere.
Sic & apoſtolicus laudat cõcorditer ordo.
Vatibus antiquis cõiungis cuncta rapina.
Paſſio ſancta pie Hieſu per ſęcula Chriſti.

DECLARATIO.

Noui autem teſtamēti tam copioſa ſunt exēpla ſcriptorū. de ſalutifera dñi nŕi paſſione et reſurrectiōe: vt nō facile de tāta mltitudine qs teſtimonia euidētiora excerpere queat. Quia quę potiſſimū eligat neſciat. cū tot ſint q̄d in vnū libellū cōgregari nequeāt: et oīa tātę dignitatis. vt quę manifeſtiora de his ſint et ꝓbaciora. necꝫ periti digne ęſtimare poſſint. Sed ſicut de veteri teſtamēto ideſt de ꝓphetarum libris aliqua excerpſimus. quę p̄ſagio futurę et nō dū cōpletę paſſionis dñi eſſent: ita et ex nouo ea tantum excerpamus. quę ad ſanctę Crucis magnificentiā et laudē predicādam cōueniant. et quę ad bonitatē creatoris et miſericordiā redēptoris noſtri. pro noſtra liberatione glorificandā pertineāt. Ea enim q̄ illi prędixerāt futura iſti predicāt iam fc̄tā atcꝫ completa. Ab vtrocꝫ enī teſtamēto ſanctę Crucis predicari conuenit actus: quia vtriuſcꝫ diſpēſator et mediator eſt Chriſtus. Ip̄e ergo q̄ inuiſibilit̄ p̱ inſpirationem ſpiritus ſui ꝓphetarum mētes regebat viſibile corpus aſſumēs: verbis et exēplis apoſtolos docebat. qui p̱ patriarchas et prophetas pp̄ło ſuo ſalutē et vitā ꝓmiſit. Ip̄e homo factus per Crucis ſuę potentiā. ꝓmiſſionē compleuit q̄ dixit p̱ ꝓphetā. Cōfortate manus diſſolutas et genua debilia roborate. dicite puſillāimis cōfortamini nolite timere. ecce deus veſter vlcionē adducet retributionis. deus ip̄e veniet et ſaluabit nos. et reliq̄. Ipſe per apoſtolū iā factū oñdit cū dicit apoſtolus Petrus. Vos ſcitis viri frēs q̄d factū eſt p̱ vniuerſā Iudeā. incipiēs enī a Galilea poſt baptiſmū q̄d p̄dicauit Iohannes Hieſum a Nazareth: quō vnxit eū deus ſpūſancto. et virtute q̄ ptranſiuit benefaciēdo et ſanādo oēs oppreſſos a diabolo. qm̄ deus erat cū illo. et nos teſtes ſumus oīm q̄ fecit in regiōe Iudęoꝝ et Hierl̄m. quē occiderūt ſuſpēdentes in ligno. hūc deus ſuſcitauit tercia die et dedit eū manifeſtū fieri nō oī pp̄ło ſed teſtibus p̄ordinatis a deo. nobis q̄ mādūcauīus et bibīus cū illo poſtq̄ꝫ reſurrexit a mortuis et p̄cepit nobis p̄dicare et teſtificare quia ipſe eſt q̄ cōſtitutus ē a deo iudex viuoꝝ et mortuoꝝ. Huic oēs ꝓphete teſtimonium phibēt remiſſionē accipe p̱ nomē eius. oēs q̄ credūt in eū. Tale q̄d in epiſtola ſua idē Petrus ait. Chriſtus ſel̄ ꝓ pc̄tīs nr̄is mortuus ē iuſtus ꝓ iiuſtis. vt nos offerret deo mortificatos q̄dem carne. viuificatos aūt ſpū. et itē. Chriſtus inq̄t paſſus eſt ꝓ nobis. vobis reliquēs exemplū vt ſeq̄mini veſtigia eius. et paulo poſt ſubiūxit. Tradebat aūt iudicāti ſe iiuſte. q̄ pc̄tā nr̄a ip̄e ptulit in corpore ſuo ſup̱ liguum: vt pc̄tis mortui. iuſticie viuāus: cuius liuore ſanati eſtis. Iacobus quocꝫ frater domini ad idem exemplum nos hortat̄ dicēs. Exēplū accipite laboris et paciētię prophetas. q̄ locuti ſūt in noīe dñi nr̄i Hieſu Chriſti. Ecce btificamus q̄ ſuſtinuerunt. ſufferentiā Iob audiſtis. et finē dñi vidiſtis qm̄ miſerator et miſericors dn̄s. Et Iohannes apl̄s cōfidentiam de miſericordia eius nobis tribuit dicēs. Filioli mei. hęc ſcribo vobis vt nō peccetis. ſed et ſi qs peccauerit aduocatū hēmus apud patrem Hieſū Xp̄m iuſtū. et ip̄e eſt ꝓpiciatio ꝓ pc̄tis nr̄is. nō ꝓ nr̄is aūt tm̄ ſed etiā pro totius mūdi. et itē. In hoc cognouīus charitatē dei. qm̄ ille ꝓ nobis aīam ſuam poſuit. et nos debēus ꝓ frībus aīas pōere. Iudas aūt apl̄s et frater Iacobi. ſub exemplo ſucceſſoris Moſi demōſtrauit Hieſum Chriſtum eduxiſſe nos per Crucem de ſpiritali Aegipto ideſt de poteſtate tenebrarū. et incredulos perdidiſſe ita dicens. Cōmonere aūt vos volo ſcientes ſemel oīa. quia Hieſus populū de terra Aegipti

ſaluans. ſecundo eos qui nō crediderūt perdidit: angelos vero qui nō ſerua‑
uerunt ſuum principatū. ſed dereliquerunt ſuum domiciliū. in iudiciū magni
diei vinculis ęternis ſub caligine reſeruauit. Paulus vero apoſtolus et doctor
gentiū. qui nouiſſimus omniū apoſtolorū eſt in vocatione. ſed plus omnibus
laborauit. tam multiplex eſt in locutiōe ſua. comendās nobis Chriſti paſſionē
et reſurrectionem et redemptionē. per ſanguinē eius et dominationem eius in
cęlis et in terris. vt pene totus in hoc verſetur. Sed quia ab hac laude excipi nō
oportet. qui cęteris omibus plura de eo ſcripſit. et tam idoneus eſt in illa. vt fa‑
cile in breui cōſtringi poſſit cęteris ꝑtermiſſis: ea tamē quę de Cruce ſpecialiť
vſurpauit ponamus teſtimonia. Dicit ergo ad Chorinthios. nō enim miſit me
Chriſtus baptiſare. ſed euāgeliſare. nō in ſapiētia verbi vt nō euacuatur Crux
Chriſti: Verbū enim Crucis ꝑeuntibus quidem ſtulticia eſt. his autē qui ſalui
fiunt ideſt nobis virtus dei eſt. et reliqua: et item. Nō enim iudico me aliquid
inter vos ſcire niſi Chriſtū Hieſū. et hūc crucifixū. Item ad Galathas ait. Mihi
autem abſit gloriari niſi in Cruce domini nr̄i Hieſu Chriſti. per quē mihi mun‑
dus crucifixus eſt et ego mūdo. Itē ad Epheſios. Ipſe eſt pax nr̄a qui fecit vtraq;
vnum. et mediū parietem ſoluēs inimicicias in carne ſua. legem mādatorū de‑
cretis euacuās. vt duos condat in ſemetipſū in vnun hominē faciens pacem. vt
reconciliet ambos in vno corpore deo ꝑ Crucem. interficiens inimicicias in ſe
metipō: et reliq. Itē ad Philippēſes. humiliauit inqt ſemetipm̄ Chriſtus factus
obediēs vſq; ad mortē. mortem aūt Crucis. propť q̊d et deus exaltauit illum.
et donauit illi nomē quod eſt ſuꝑ omne nomē: et reliq: Itē ad Coloſenſes. ma‑
ieſtatē Chriſti ꝑdicans ait. In ipſo condita ſunt vniuerſa. quę in cęlis et in terris
viſibilia et inviſibilia. ſiue throni. ſiue dominatiōes. ſiue prīcipatus. ſiue pote‑
ſtates. omnia ꝑ ipſum et in ipſo creata ſunt. et ipſe eſt ante omnes. et omnia in
ipō cōſtant. Ipē eſt caput corꝑis ęcleſię. q eſt principiū priōgēitus ex mortuis
vt ſit in om̄ibus ipē primatū tenēs. quia in ipſo cōplacuit omnē plenitudinem
diuītatis habitare. et ꝑ eum recōciliare om̄ia in eo pacificās ꝑ ſanguinē Crucis
eius. ſiue quę in terris ſiue que in cęlis ſunt. Et itē dicit in eadē epiſtola. Donās
nobis oīa delicta. delens q̊d aduerſus nos erat cirographū decreti. q̊d erat cō‑
trariū nobis. et ipm̄ tulit de medio affigēs illud cruci. et reliq: In apocalipſi q̊q;
pene oēs laudes et oīa cātica quę in eo ſunt. ad paſſiōis Chriſti gloriā et graciā
redēptionis nr̄ę ꝑdicandam cōueniūt. cū de agno occiſo q in medio throni eſt.
ſepius ipē libere cōmemoret. Sed de hiſteſtīonia aliq hic pōere nō neceſſariū
iudicauīus. quia in cęteris locis huius libri non pauca inſeruīus. Sūt aūt duo
verſus hic heroici in ſanctę Crucis imagine eiſdē lr̄is cōſcripti. q̊rum prior in
lōgitudine Crucis ſcriptus hic eſt Si dote tibi metra ſono his te Hieſus in odis.
Hic autem ſi eiſdem litteris relegatur ideſt a fine vſq; ad inicium eius facit hūc
verſum. qui in trāſuerſo Crucis ſcriptus eſt tramite. Si donis vs ei et ſi honos
artem ibit et odis. Qui ꝑ eaſdē lr̄as relectus redit in priorem. eum ſcilicet qui
in longitudine Crucis eſt.

XXVIII. figura. De adoratione Crucis ab opifice:

Omnipotensvirtusmaieſtasaltaſabaoth
Excelſusdominusvirtutumſummecreator
Formatormundihominumtu.vereredemptor
Tumealausvirt: tugloriacunctaſaluſque
Turextudoctortuesrectorcaremagiſter
Tupaſtorpaſcensprotectorverusouilis
Portiotuqemeaſancteſaluatoretauctor
Duxvialuxvitamercesbonaianuaregnies
Voxſenſusverbumvirtutumlaetapropago
Adtedirexietcumulansnuncdirigoverba
Mensmeateloquiturmentisintentiotota
Quicquidl.inguamanusoratetbuccabeate
Corhumileetvitaiustaſacratavoluntas
Omniatelaudantetcantantcriſteſerene
Namq: egotedominumpronusetlaetusadoro
Atqecrucidemiſſetuaehincdicoſalutans
Spem oroteramusaramaraſumaretoro hinc
Hocmeuseſtardorclarushocignisamoris
Hocmeamensposcitprimumhocfamenetora
Hocſitiseſtanimimandendimagnacupido
Vtmetupieſuſcipiaſbonecriſteperaram
Oblatumfamulumqoduictimaſimtuaieſus
Hoſtiaqodtuaſimmemetcrucifixiototum
Iamtuaconſumatetpaſſiomitigetaeſtum
Carnalemvitiaconfringatdeprimetiram
Refrenetlinguampietatisverbareponat
Mentempacificetvitamdeducathoneſtam
Namquetuusquandototofulgeſcetolympo
Igneusaduentustorrebitetardoriniqos
Tempeſtasſtridetcornuiammugietorbe
Anteapparebitquandocrucisaereſignum
Tumrogomeeripiatflammisvltricib: ipſa
Atqepoetamagnipropriumdefendatabira
Cuicanoiurecanamhrabanusverſibusore
Cordemanuſemperdonummemorabilecantu
Quoddederatvitaememetclementerinara
Qandoipſaieſusclemensrogoaberuitimo
Infernireqiemnuncochriſtearcepolorum
Damihihocpoſcoſperoctuereaomniacredo
Quaepromiſiſtihocteneopietatefideqe
Quodveraxfaciſordineiudiciomniavero
Inuncadſuperosincaelisritetriumphas
Olausalmacrucisſemperſinefinevaleto

O Omnipotens virtus. maieſtas. alta ſabaoth.
Excelſus dominus. virtutum ſumme creator.
Formator mūdi: hominū tu vere redēptor.
Tu mea laus. virtus. tu gloria cuncta. ſaluſcꝫ:
Tu rex. tu doctor. tu es rector. care magiſter.
Tu paſtor paſcens. protector verus ouilis.
Porcio tuqꝫ mea ſancte ſaluator et auctor
Dux. via. lux. vita. merces bona. ianua regni es.
Vox. ſenſus. verbum. virtutum leta propago:
Ad te direxi. & cumulans nunc dirigo verba:
Mens mea te loquitur mentis intentio tota
Quicquid lingua manus orat et bucca beate
Cor humile. et vita iuſta. ſacrata voluntas.
Omnia te laudant et cantant. Chriſte ſerene:
Namqꝫ ego te dominum pronus et letus adoro:
Atqꝫ Cruci demiſſe tue hinc dico ſalutans:
Spem oro te ramus aram ara ſumar. et oro hinc
Hoc meus eſt ardor clarus hoc ignis amoris
Hoc mea mens poſcit primum. hoc famen et ora:
Hoc ſitis eſt animi mandendi magna cupido:
Vt me tu pie ſuſcipias bone Chriſte. per aram
Oblatum famulum. quod victima ſim tua Hieſus:
Hoſtia quod tua ſim: memet crucifixo totum
Iam tua conſumat: et paſſio mitiget eſtum
Carnalem. vicia confringat. deprimat iram.
Refrenet linguam. pietatis verba reponat.
Mentem pacificet: vitam deducat honeſtam.
Namqꝫ tuus quando toto fulgeſcet olimpo
Igneus aduentus. torrebit et ardor iniquos.
Tempeſtas ſtridet cornu. iam mugit et orbe
Ante apparebit quando Crucis aere ſignum:
Tum rogo me eripiat flammis vltricibus ipſa:
Atqꝫ poetam agni proprium defendat ab ira
Cui cano: iure canam Hrabanus verſibus ore.
Corde. manu. ſemper donum memorabile cantu:
Quod dederat vite memet clementer in ara.
Quando ipſa Hieſus clemens rogo ab eruit imo
Inferni requiem. nunc o Chriſte arce polorum
Da mihi hoc poſco. ſpero. et vera omnia credo.
Que promiſiſti. hoc teneo pietate fideqꝫ:

Quod verax facis ordine iudicio omnia vero.
I nunc ad ſuperos. in cęlis rite triumphas.
O laus alma Crucis ſemper ſine fine valeto.

Declaratio figurę.

DEus omnipotẽs pater domini noſtri Hieſu Chriſti. qui vnigenitũ tuum ex te ante ſęcula natum. carnem et animam humanã in tempore aſſumere. et Crucẽ ſubire pro humani generis ſalute voluiſti. Te adoro. tibi gracias ago. quod mihi miſero famulo tuo conceſſiſti graciã tuam (quãuis indigno) et multorũ facinorum mole aggrauato. vt dilecti filij tui paſſionẽ laudibus. (licet non cõdignis. tamẽ deuotis) canẽdo et conſcribendo depromerẽ. Tibi domine Hieſu Chriſte fili dei vnigenite humiles preces offero. et vota oris pſoluo: q̃d mihi peccatori inſpirare dignatus es. honorem ſanctę Crucis tuę quãtulumcũq; decantare. et cõmunem omniũ noſtrum ſalutẽ conſeruis meis predicare. Nec me ab incepto retardauit propriorum conſcientia delictorũ: ſed magis illud mihi fiduciã tribuit. quod hoc in carmine celebrarem. in quo peccati regnũ deſtruxiſti: et toto mũdo veniã delictorum omniũ dediſti. Tibi ſancte ſpiritus paraclite totis precordiis meis grates refero. quod me tua gracia in ipſo opere adiuuare et cõſolari dignatus es. Te deprecor vt ſi aliqua. pro fragilitate mea incõueniẽter poſui ſeu rite nõ intellexi. tua viſitatione me illuſtrare digneris. vt ea decẽter corrigam. meiq; erroris per te veniam conſequar: vt ipſe quem ante inceptum opus in auxiliũ aduocaui. ſine naufragio ad optatum littus me perducas. Te ęterna et perpetua deus trinitas et inſeparabilis vnitas. toto corde. tota anima. tota mente. et tota virtute colo. adoro. exopto. deſidero. Tu illumĩatio mea. tu ſalus mea tu laus mea. tu virtus mea. creator. redemptor. reparator. pater. arbiť. magiſter. beatitudo. fortitudo. alacritudo. ęternitas. fœlicitas. ſerenitas. deus vnus omnipotẽs. deus deorum dominus. deus rerum creator oĩm. deus lux. et vita fidelium. vita viuens. vita a viuente. viuificator viuentium. amans et amatus. amorq; amiciſſimus. genitor et genitus. potenterq; regenerans. dicẽs et verbum ac procedens ab vtriſq;. diligens et dilectus. amborumq; dilectio. verũ lumen. lumen ex lumine. vera illuminatio. conſiliator. conſilium. et cõmunicatio. a quo per quem et in quo ſunt omnia. tibi laus et gloria in ſempiterna ſęcula. Te pater clemẽtiſſime peto. vt qui primitus me hoc opus conſcribẽdo voluiſti perficere. quod ad laudem redemptoris et ſaluatoris noſtri pertinet. redemptionis et ſaluationis eius graciam per ipſum conſequi merear: et quicquid deinceps operis agam. ex tua. et per tuam. et in tua gratia ad laudem tuã totum peruenire facias. meq; deinceps tutiorẽ a peccatis. et in bonis operibus validiorem eſſe precipias: et quam diu in hoc corpuſculo viuam. aliquid ſeruicij tibi ſemper exhibeam. Poſt exitum vero animę meę a corpore. veniam peccatorum omniũ conſequi. et vitã ęternam percipere per ipſum mihi con-

cedas. qui tecum et cum ſpiritusſancto coequalis viuit et regnat deus. per omnia ſecula ſeculorum amen. In Cruce vero antecedētis pagine eſt vnus verſus ſcriptus. xxvii. litterarum. qui eiſdem litteris legi et relegi poteſt in hunc modum. Oro te ramus aram ara ſumar et oro. Imago vero mea quā ſubter Crucem genua flectentem et orantem depinxeram. aſclepiadeo metro conſcripta eſt. priorem verſum tenens hexametrum heroicum. ſecundum hemiſtichium heroici. ita. Rabanum memet clemēs rogo Chriſte tuere: O pie iudicio. Continet autem totus iſte liber .xxviii. figuras metricas cū ſequēte ſua proſa. abſq; ſuperliminari pagina et prologo: qui numerus intra centenarium ſuis partibus perfectus eſt. ideoq; iuxta huius ſummam opus conſumare volui. qui illā formam in eo cantaui que conſumatrix et perfectio rerum eſt.

FINIS.

Index cõtentorum libri huius per capitum quottas & numerorum in ſingulas chartas diſtribucio.

Caput primũ Imaginem cõtinet Chriſti.brachia per Crucis modũ expandentis vbi nomĩa ſaluatoris ad vtramq́ eius naturam pertinẽtia explanantur. libro i. folio. i. & libro ſecundo folio. i.

II. Crucis figura intra tetragonum ſcripta: cõplecti cuncta demõſtrat li. i. fo. iiii. & li. ii. fo. i.

III. De nouem ſpirituũ ordinibus. deq́ noĩbus eorũdẽ in crucis formã redactis. li. i. fo. vi. & li. ii. fo. ii.

IIII. Cherubin & Seraphin circa crucem diſponũt: addita illorũ ſignificatione. li. i. fo. viii. & li. ii. fo. ii.

V. Quatuor figurę Tetragonice iuxta crucem ordinantur. adiuncto domus dei ędifitio. li. i. fo. x. & li. ii. fo. iii.

XI. Virtutes quatuor prĩcipales ad Crucẽ quõ ptineãt: q̃litq́ oĩm fructus virtutũ p Crucẽ Chriſti nobis cõferãt. li.i.fo.xii.& li. ii. fo. iii.

VII. In Cruce quẽadmodũ ordinãt et ſanctificãt: quatuor elemẽta. quatuor tẽporũ viciſſitudĩes plagę mũdi quatuor et quatuor diei naturalis quadrantes. li. i. fo. xiiii. & li. ii. fo. iiii.

VIII. Numeri myſteriũ duodenarij in Cruce oſtẽdit: vbi menſes. ſigna. venti. apoſtolorum q̃q́ p̃dicatõ duodenario manifeſtatur. li. i. fo. xvi. & li. ii. fo. iiii.

IX. Anni dies in quatuor hexagonis & monade biſſextili addito incremento: qualiter in ſanctę Crucis forma ordinant. cõſecrãturq́. li. i. fo. xviii. et li. ii. fo. v.

X. Septuagenarij ſacramentum numeri. q̃mõ ſanctę cruci adaptetur. li: i. fo. xx. & li. ii. fo. v.

XI. Per Chriſti crucem Moiſi quĩq́ libri. vti innouẽtur. li. i. fo. xxii. & li. ii. fo. vi.

XII. Quomodo Adę ſecundi ſignificauit Adę nomen prothoplaſti. & illius paſſionem. li. i. fo. xxiiii. & li. ii. fo. vi.

XIII. Dies conceptionis in vtero virginis intemeratę quatuor Crucibus inſinuantur hoc eſt. cclxxvi. addita adiũctaq́ myſtica eius numeri ſignificatione. li. i. fo. xxvi. & li. ii. fo. vii.

XIIII. Anni ab origine mundi in tẽpus paſſiõis Hieſu Chriſti. gręcis inmiſcentur lr̃is obſeruata Crucis forma. annexo quod in hoc reuelat ſacramento. li. i. fo. xxviii. & li. ii. fo. vii.

XV. Crucis ſpeciem effigiant quatuor euangeliſtę cum agno. li. i. fo. xxx. & li. ii. fo. viii.

XVI. Dona ſpirituſſancti ſeptem. enumeratione Eſaię prophete. li. i. fo. xxxii. & li. ii. fo. viii.

XVII. Octo beatitudinū ſeries in Crucis ſpecie notata. li.i. fo. xxxiiii. & li. ii. fo. viii.
XVIII. Quadragenarius numerus quid myſterij cōtineat. li. i.fo. xxxvi. & li. ii. fo. ix.
XIX. Quinq̄genarij ſignificatō myſtica. li. i. fo. xxxviii. & li. ii. fo.ix.
XX. Myſteriū numeri centenarij et vicenarij. li. i. fo. xl. & li. ii. fo. x.
XXI. Septuagenarij ſignificatio. addita eciam explicacione binarij. li. i. fo. xlii. & li. ii. fo. x.
XXII. De Monagrāmate vbi nomē Chriſti ineſt: In cuius medietate tp̄us p̄dicatiōis eiuſdē cōtinet̄ Altera ē medietas q̄ tēpus regnicōp̄hendit antichriſti iudiciū p̄cedētis extremū. li. i. fo. xliiii. & li.ii. fo. xi.
XXIII. De vicenarij et q̄ternarij ſacramento. li. i. fo. xlvi. & li. ii. fo. xi.
XXIIII. Significacio Centenarij Quadragenarij & ipſius Quaternarij li. i. fo.xlviii. & li. ii. fo. xii.
XXV. Alleluia & Amen aptiſſime Crucis imaginem conſtituūt. li. i. fo. l. & li. ii. fo. xii.
XXVI. Super Chriſti paſſione noſtraq; redempcione prophetarum ſententię. li. i. fo. lii & li.. ii. fo. xiii.
XXVII. Super eadem re Apoſtolorum legis nouę teſtimonia. li. i. fo. lv. & li. ii. fo. xiii.
XXVIII. Opifex ipſe ſanctam Crucem adorat: vbi geſtus adorātis habituſq; geniculantis ad pedes Crucis iūctiſſime figuratur. li. i. fo. lvii. & li. ii. fo. xiiii.

Mos apud veteres fuit. ut gemino ſtilo ꝓpria conderent opera. quo iucundiora ſimul & utiliora ſua legentibus forent ingenia. Vnde et apud ſeculares et apud eccleſiaſticos plurimi inueniunt̃. qui me/tro ſimul & proſa unã eandemqꝫ rem deſcripſerant. Vt de cęteris taceam: quid aliud beatus Proſper ac venerandus vir Sedulius feciſſe cernũt̃? Nonne obid gemino ſtili charactere duplex opus ſuũ edunt: ut varietas ipſa & faſtidiũ legentibus auferat. & ſi quid forte in alio minus quis intelligat. in alio mox plenius ediſſertũ agnoſcat. Hoc igit̃ exẽplo atqꝫ hac de cauſa ego quidẽ viliſſimus homũcio. opus quod in laudem ſanctę crucis metrico ſtilo condidi. in proſam vertere curaui: utquia ob difficultatẽ ordinis & figurarũ neceſſitatẽ obſcura locutio minuſqꝫ patens ſenſus videt̃ metro ineſſe. ſaltem in proſa luci/dior fiat. Non enim ſatagebam ut eiſdem verbis quibus in metro uſus ſum: ſed eodẽ ſenſu in hoc opere locutus eſſem. Hoc idẽ Oratius vir acutus et doctus in arte poetica erudito interpreti p̃cepit dicens. Nec verbum verbo curabis reddere fidus interpres. Interpres enĩ ego quodammõ in hoc opere ſum. non alterius linguę ſed alterius locutionis: ut eiuſdem ſenſus veritatem explanem. Quaꝓpter rogo lectorem ut non faſtidioſe accipiat noſtrũ laborem: ſciatqꝫ me non ſuꝑfluitati ſtudere velle ſed utilitati: nec ulli inuidere. ſed magis fra/terna charitate quicquid gracia diuina poſſum ad utilitatẽ proximi ſcribendo velle conferre. Bonitas om̃ipotẽtis dei mihi cõcedat. ut quicquid boni mente teneam. opere ꝑficiam: et quicunqꝫ noſtrum laborem fraterne accipiat. deo largiente æterni gaudij nobiſcum ꝑticeps exiſtat.

Explicit p̃fatio Libri Secundi

De prima figura in qua Chriſti imago manus in modũ expãdit crucis. I

Ecce filius dei et dominus dominatiũ expanſis manibus ſuis. ſpeciẽ reſtaurantis honorandã hic oſtendit. Et recte hũc vnũ paſtorem grex ſacer eccleſię iuſtũ colit: et in eo modo quo in cruce ſua mem/bra fatigari ꝑmiſit. rite om̃s populi probãt redẽptorem: quia hũc totius iuris parentem eſſe ſacra ſcriptura predicat. Hoc quoqꝫ ego indignus agnoſcens. pro modulo meo omniũ ſummitatũ culmen adoro dñm Hieſum: et credo ꝙ ipſe eſt rex regum. Iudęa vero quę ſtimulante inuidia inuentrix malorum eſt. inique ſuũ occidit regem. Ipſe tamen cum gloria reſurgẽs. arma impiorum per verbum euangelij ſui ſecundũ ꝓmiſſionẽ ꝓphętarum potent̃ ſubuertit. At nos qui in illum credimus. in ipſo lętemur: dum quicũqꝫ ęternũ dñm illum eſſe non confitetur. male ac ꝑnitioſe dubitet. quia hic auctor oĩm rerũ in toto orbe colitur. cui decet cuncta ſubici: quia dextera ſummi patris proba & ſancta oblatam predam de profundo inferni ſanguine ſuo eripuit: et taliter in cruce poſitus. celeſte regnum ſuis cõceſſit fidelibus. Hic de ſe princi/pium oĩm rerum: hic nobiſcum deus: hic origo et finis vniuerſorum eſt: lux vera. imago dei patris inuiſibilis: os domini. ſplendor lucis ęternę: qui con/

ſubſtantialis patri. ſol iuſticię. uerbū dei. et ex lumine lumē eſt. Hic coequalis uirtus & manus domini eſt: dux iuſtorū et ꝓpheta verus: quē filium dei vnigenitum & primogenitū iuſte cōfitemur. Hic eſt lapis angularis credentibus. lapiſqꝫ offenſionis et petra ſcandali infidelibus: idemqꝫ oſtium vitę eſt. En indutus veſte Chriſtus veritas. quid myſtice ſignificet exponā. Veſtis qͦqꝫ Chriſti. lex diuina eſt: quę vili tegmine literarū. auctorem rerum omīa cōtinentē qͦdammodo amplectitur: Ad quem totus mundus. cęlum & terra et mare et vniuerſitas creaturę pertinet: qui pugillo cęlum metitur. et terram palmo cōcludit. Item noſtra natura quā pro noſtra redemptiōe ſuſcepit. quaſi veſtimētum diuinitatis eius eſt. Nam hęc ſplendorem maieſtatis eius. & ab humanis conſpectibus cęlat: et radios claritatis eius. corā oculis impiorum adſcondens claudit: ipſe tamen miraculis coruſcantibus. ac tonante euangelio verus deus innotuit. Iſte qͦqꝫ magni conſilij angelus. ac ſumma deuotō dei populo miſſus eſt: docens videlicet ſapientia. et cuſtos pacificus. fons vitę ęternę. brachium domini. et panis viuus qui de cælo deſcendit: petra utiqꝫ Chriſtus. oriens lucifer. et verus medicus. clauis Dauid. via vitę. & agnus dei qui tollit peccata mundi. ſerpens qui exaltatus morituros viuificat. et mediator dei & hominū. vermis & homo. captiuā ducens captiuitatē: mōs dei. Aquila alta petens. aduocatus pro nobis. Leo de tribu Iuda. paſtor bonus. et hędus peccata noſtra portans: fundamentū fidei. ouis innocens. ſacerdos ſecundū ordinem Melchiſedech. offerens panem et vinū: uitulus nanqꝫ & aries ꝓ nobis immolatus eſt victima. Qui filius eſt patris ęterni. idem damnatus eſt ad pœnam ligni. Hic utiqꝫ ante luciferum. et ante omnem creaturam. ex patris utero eſt genitus: et temporaliter in momento ꝓceſſit ex matris aluo. atqꝫ ut ſaluaret genus humanū. ad crucem venit ęternus cōditor Chriſtus: qui eſt ſuꝑ omnia deus benedictus in ſecula.

De ſecūda figura. in qua ſancta Crux intra tetragonū depicta eſt. II

O Sancta Crux Chriſti. quę poteſtate tibi collata excellis ſuꝑ omnia: tu in cælorum arce ſuperna. cælorum potens regis agmina: quia crucifixi inte regis virtus & diuinitas. totam te potentem et totam ſanctam fecit. maxime cū paſſionis eius indiciū ſemꝑ in te exiſtat. Quaꝓpter merito te reginam a Chriſto rege vocamus. quia regni cęleſtis aditū per te primū meruimus: dūqꝫ humāitatis eius ac diuinitatis graciā. ipſum portans ꝓmeruiſti. in vnius dei omnipotentis laudem ſacra cōfeſſione Chriſticolas ſociaſti. Nā multiplices laudes deo in ſāctis angelorū cœtibus excitas: et ſimili ratiōe ad glorificandū deū. deuotos reddis terrarū incolas. Te generaliter totus orbis. aer. mare. & ignea cælorū ſidera ſanctificant: ac ſpecialiter vnaqueqꝫ ſpecies creaturę. ex quatuor mūdi partibus. magna deuotione celebrat. Hoc quoqꝫ oīm adunata confeſſio ꝓfiteť. ꝙ ab ęterno lumine illuſtrata. nobis cęleſtis regni gaudia demonſtres. et demōſtrata pie querētibus dones:

cum vtrumq; facis diſpenſatione diuina. ut et corde credulo et vera cōfeſſiōe deū Chriſtū cōfiteamur et p hāc fidem ad ipſum. puenire mereamur. O crux Chriſti quę per deſideratā eius victoriā es benedicta: quam claram et q̄ȝ magnam ſuo amore te omnium cōditor reddidit. Viuificationis enim munere te ditauit: et ad hoc ſalubriter erexit. ne antiquus hoſtis qui primum parentem noſtrum ſibi conſentientem de paradiſo eiecit. diucius irriſionis eulogio progeniem eius in exilio damnatam fatigaret. O pia Crux domini: quis te decantans metro. digne reſonare valet. et totam potentiam tuam verbis enarrare? pulchra nites ornatu: teq; cernētibus glorioſa appares. Taxus mortifera longe a te fugit: Calamus aromaticus et Pinus ſemp virens honori tuo ſe ſubiciūt. Cedrus q̊q; diuturna. et vermibus impforabilis. Myrrha guttiflua. et Meliro odoris iocundiſſimi ad odorem tuū ſtupent: Nardus ſpicoma. & Cypreſſus odoris boni. Maſtix quoq; gutta Lentiſci. & Tus Arabica. Gutta Indię et Amomū Syriacū. Balſamū Iudeę. Bdelium Phiſonis maieſtatē tuam verentes ſup ſe votis exaltant. Nomine licet ſis aſperior ipſis. dum cruciatum reſones: virtute tamen redemptionis noſtrę ipſis preſtas: quę concedis fidelibus ante Chriſti tribunal bonorū operum fructus percipere. O Crux ſacra. quę diruptis clauſtris inferni. plebem ſanctorum eripueras et cælo collocaueras.

De Tercię forma figurę. in qua nouem ordines angelorum depicti ſunt.

O Tu ſancta ſalus. et lęta paſſio Chriſti ſalue. Crux veneranda dei quę ſapientia. lumen. & doctrix es orbis terrarū: quę et vera laus amica virtus. et clara philoſophia apud cælicolas. terrigenas. quę indeſinenter viges: et iam apud exercitus angelorum. qui in claritate lucis ęternę manent. et apud homines quibus ſalus et pulchra renouatō. poſt diutinam infirmitatem & antiquam peccatorum vetuſtatem extitiſti. Te totus orbis beatificat: te cælorum agmina collaudant. Per te in nomine Hieſu (qui cuncta mundi ſceptra ſimul et regum curuat imperia) om̄e genu ſiue voluntate ſiue vi flectitur. celeſtium videlicet terreſtriū et infernorū. At Mihaęl dux et princeps plebis dei. te confeſſione memorat. cuncta celorum ſidera et virtute regere & poteſtate tegere. eo quod ara dei ſis. in qua immolatus eſt agnus qui abſtulit peccata mundi: quo clipeo beniuolentię ipſe ſedulo exultat. qua confeſſionis framea fidens. bellum init contra draconem horridum. antiquumq; ſerpentem: & de hoſte triumphans. ouat cum ſanctorum agminum millibus. hoc ſibi premij loco petens vt tuam laudem perpetuo ante tribunal decātet domī. Igitur actus iſte formatiōis literarū. et hic modus poſitiōis nouē ordinum. necnon et ſors ipſa qua primitus ad laudandum redēptorem ſacra angelorū agmina ordinantur. taliter ſuſpenſam iure ſtatuit hanc Crucē. aram ſcilicet pōtificis & redēptoris noſtri: ut ipſa vera vita in ſe conteſtans oſtendat

laudantem virtutum venerabilem ſenatum. ſicut decet. vt in Cruce quę eſt vera ſalus noſtra. appareant bona & ſalubria ſcripta: ideoq; Chriſtus ſemetipſum humilians deſcendit de cęlorum arce. vt ad ſe ſolidum fundamentum fidei augmentumq; omnium bonorum valide nos duceret: & docuit verbis factiſq; ſuis nobis documenta reliquit: et ſic demum in ſancta Cruce nos redimens. facta ſua conſūmauit. Hoc tu Gabriel archangelus altiſſimi et deſponſator cęleſtium nuptiarū. lętus claro famine virgini reuelabas. quādo Chriſti regni potentiam & ſaluationis eius opus. luculento ſermone pronūciaueras. Quid & tu o Raphael medicina dei? Nunquid in illo myſtico opere. quo Tobyę oculos aperuiſti. felle orbem liniens. ſanctę Crucis potentiam ſignificaſti. quę per amaritudinem mortis Chriſti peccatorum tenebris remotis. ęternam lucem humano generi reddidit. Credendum ergo nobis eſt. quod facta angelorum quæ vetus teſtamentum narrat. aduentum & gloriam ſignificent redemptoris noſtri: cum nouum teſtamentum ſtatim in primordio natiuitatis eius. eos gloriam in excelſo. deo magno tripudio ceciniſſe. et pacē hominibus adoptaſſe deſcribat. Quaꝓpter vos quoq; preclari angelorum exercitus ſupplices obſecramus: vt dignas grates ſaluatori noſtro inceſſanter agatis. et ſanctum nomen eius in ſęculum benedicatis: qui nos per Crucem a ꝑpetua morte liberauit. et veſtrum numerum: ne diminutus ꝓpter ꝑditos angelos remaneret: ſanctis animabus cōpleuit in arce cęleſti.

De forma Quarti ſchematis. vbi Cherubim et Seraphim ſunt iuxta Crucem depicti. IIII

AT vos ſuꝑnę cohortes Cherubim et Seraphim. iam nunc de cęlo laudate nomē regis veſtri Hieſu Chriſti: quia ignis amoris et ſapientię veſtrę ita bene ardet. ſi puro famine in redemptoris laude ſplendeat. cum vera et diuina eſt laus illa. qua paſcha nr̄m: idē paſſio et reſurrectio redemptoris nr̄i. vere noſtra p̄dicatur eſſe vita: verus vtiq; lucis fructus eſt Chriſti. quē cū patre et ſpū ſancto dn̄m deum Sabaoth ſociali laude celebratis: qui tūc in hora paſſionis vicit triſtitiā mortis. et nūc regnans vbiq;. exultat in gaudio reſurrectiōis. O beata Seraphin. quis ſit vr̄i amoris ardor dicite: et ſi fiant in celebratiōe hachabitus veſtri iura cęleſtia mōſtrate. ſi hac multa et valida laude ſignificetis. victorem ſupernum pandite. Hinc cōfidenter ego provobis mihimetipi et meis ita reſpondeo. Vnum namq; eſt quod nobis demōſtrant. Hoc eſt quod in alarū ſuarum poſitione affirmant: iam dudum nobis p̄nunciatā eſſe in figuris ſanctę Crucis aram. ſacratūq; decus hoſtię quod in ea immolatum eſt. Edūt quoq; Chriſti vota laudis. quę ſit virtus redēptionis nr̄ę. ac bona premiorum quę tribuere nobis rex Chriſtus decreuit. cū in hac ara ſecundū ſuū ꝓpoſitū paſſus. cōſumpſit flāma paſſionis ſuę iniquitates. et peccata ſcelerū noſtrorū: cunctaſque aduerſarias poteſta-

tes. in momento ſuę mortis ſuperans vicit. atq̧ principem huius mundi foras eiciens. deſtructa eius clauſtra dirupit: & vetuſtatem peccatorum noſtrorum deleuit. reddens nobis benignus dominus et rex virtutum ipſa regna paradiſi in quibus primus homo conditus poſituſq̧ fuerat. Hocq̧ omnium fidelium ora probãt: et virtutes et miracula. quę deus in hoc mundo per ſanctos ſuos facit teſtãtur. q̧ deus humano generi in carcerẽ & tenebras iſtius mũdi iuſte damnato. auxilia mãdatorum dederit. cauſa ꝑpetuam mortem euadendi. Cõditor vtiq̧ et rex noſter. qui pro nobis in alta Crucis confixus eſt ſtipite: quã magis decet thronũ impialem vocari. q̧ ſeruile tormentum: quia imperator noſter rex Chriſtus regnum ſibi in ea: et poteſtatem in cęlo & in terra cõquiſiuit. hoſtes ſuperauit. et mundum deo reconciliauit. Hęc vexillum Chriſtiani eſt populi. hęc framea qua cum hoſte ſortimur bellum: hęc inſigne victorię nrę. Cũ hac hoſtes noſtros ꝓterimus: hac arma iniquitatis frangimus. per hanc ad coronam alleuamur et virtutis premia capimus. Propterea exul ſemper & alienus a bono ignis cupiditatis. ſcito quę tibi interfectio in morte Chriſti parata ſit. Cherubin ergo illa quę ĩ tabernaculi templiq̧ cõſtructiõe. iuxta aram poſt altare Thymiamatis ſtabant. hoc vexillum Crucis extenſione alarum ſuarum. nec non & tota poſitione ſitus ſui. hanc ſanctam aram demõſtrabant: quę myſtica vnctione linita. triumphum Chriſti & certaminis eius palmam prefigurabant. Hęc itaq̧ animalia ideſt Cherubin diſtenſis ſuis alis. lęta facta Chriſti adducunt: et beata ea eſſe alma altaq̧ manifeſtis indicijs tradunt. Ipſa quoq̧ Seraphin ad hoc pandunt os ſuum: vt cum cęlos & terram plenos eſſe gloria dei predicẽt. iam prope eſt tempus quo carnalis hinc abeat luxus. et vicia recedant. Dicant deniq̧ cuncta. ſimul hęc animalia alarũ ſuarũ officio. precipue intimant ſaluatoris brachia in Cruce eſſe protenſa: in hiſq̧ trahi atq̧ ſubleuari nunc miſericordia. omnes quos ipſe poſtmodum in vniuerſali iudicio. meritis condigna rependens. in ſede collocabit beata: tunc palam illos per diſcuſſiõem ꝓbando. quos iam ante ſibi notos & bonis operibus auctos probauit amando. Iuſtorum ergo vatum prophetię de paſſione dñi vllo modo nõ diſſentiunt: nec ſignificationes iſtorum animantiũ fallunt.

De Quintę figurę forma. vbi quatuor tetragoni circa Crucem cõſiſtũt. V

TE modo Crux ſancta dei obſecro. vt tua virtute meum pectus infirmum benedicas: vt dignis laudibus ęterni regis in te trophęũ valeam decãtare: quomodo cęleſtia ſimul ac terrena vno fœdere coniungas. pactum confirmes: et mortis vincula diſſoluas. O tu ſacer apoſtolorũ cœtus. et martyrũ ordo laureatus: iure vos domus Chriſti poſuiſtis fundamẽta. quos ipſe in arce geſtat pulcherrima. Voce quippe vrã & exemplis deo plebem ſacram acquiſiſtis. et ſanctam ac ſalutarem Crucem Chriſti. iure in primo fundamine predicationis collocaſtis: quia illam cruci

fixi in ea domini virtus ad portandum. totam domini ecclesię machinam rite
roborauit. Vere quoqꝫ ipſa humanum genus ad vitam dedicauit. firmaqꝫ
erecta eſt columna: deſiderans oſtendere quod per ipſam ęterna domus. cę/
leſti regno collocanda exurgit: aula videlicet iuſti regis ſpōſiqꝫ eccleſię. Hāc
tu domine Chriſte trophæum nouum. iure dominationis cruore redempti/
onis. viaqꝫ directionis. ociter in mundo erexiſti: quod chriſticolum genus
fœdus iuſticię ſeruet. ſpernat diabolum rite damnatum. & vincat pietate ho/
minem inimicum: quia tu illi fautor laudis. & timor conſeruationis vtriuſqꝫ
boni operis. ac palma victorię. atqꝫ corona remuneratiōis es. O inclyta Crux
domini. aulę Chriſti precioſum fundamentum: tu es pulchrior florifera ſpe/
cie omnium germinum: tu excelſior Cędris Libani: tu precioſior albo lapide
Pario: quę quadratas iungis petras. viuentium lapidū in firmo fidei funda/
mento. Patriarcharum quoqꝫ coetus et ritus antiquiſſimus. iure prima fun/
damenta iacit in inicio totius ędificationis: qui primum ſano dogmate corda
deuota ſibi obedientium. ad domum regnāti ſuper omnia deo fide iunxerūt.
Poſtea ꝓphetę verba prędicationis pluerant. vt regi Chriſto viuam aulam
monitis pręceptiſqꝫ ſuis. in hoc certaminis loco conſtruerent: quia omnis
hęc fabrica eccleſię. per confeſſionem nominis Hieſu Chriſti ad cęleſte regnū
eleuat: eiuſqꝫ voce inſtructa. rite viget bona vitę cōſtructō. Hęc enim iunctio
ad latera ſanctę Crucis quatuor tetragonorum hoc ſignat. et omine ſacro re/
uelat nobis intellectum: vt ſciamus quo nos via recta et ductor optimus iu/
beat ire: hoc eſt ad poſſidendum regnum ꝑpetuū: omnes vtiqꝫ quos Chriſti
viſitatio ſua manſione illuſtrans. templum dicare dignatur. et cum his ſanctis
parietibus in ſemetipſum lapidem angularem coadunans. ad perfectionem
cęleſtis ędificij perducet.

De ſpecie Sextę figurę. vbi de quatuor virtutibus ꝑcipuis cōmemorat̄ VI

OMnipotens virtus. et om̄ipotentis patris ſumma ſapiētia Chriſte
fili dei: tu es verus dn̄s. qui totū mundum adornas decore ſanctę
Crucis. diſpēſaſqꝫ pie tuis ſanctis pia dona ſalutis. Nam quadriga
virtutum quatuor cornibus ſanctę Crucis decenter aptata. oſtē/
dit ſacram ſeriem ſpecierum ex ipſa ꝓcedentem. in triumpho victorię regis
Chriſti conſecratam: et per eius paſſionem ꝓficuam eſſe toto orbi. ad impe/
trādum fructum pietatis. et adipiſcendam ęternam beatitudinem. Virtus eſt
animi habitus. naturę decus. vitę ratio. morum nobilitas et linguę moteratō.
Hęc quippe cuncta. o ſancta Crux religioſis hoībus iuſta laude ꝓbanda tu
tradis: cuncta ſimul beneplacita deo depromēs. et ſingula ſalubria eſſe ꝓdens.
Tua ſancta prudentia tenerum mundū ab inicio docuit: quando ꝑ martyriū
Abel iuſti. pro innocentia ponendam animam demonſtrauit. de te iuſticia
bene zelo feruens. diaboli pompam ſpernendam. et Chriſti gracię obſequen/
dū ſuaſit. Per te caſtus amor in ſanctis dei erigit ſe ad ſectandum vtilia cōſilia.

hoc eſt doctrinam mandatorum dei: vt fraudem maligni de penetralibus hu/
mani cordis auferat. et fideles dei attendentes ad cęleſtia premia. ſupare car/
nis cõcupiſcẽtias doceat: ipſeq; amor. per vniuerſam mũdi latitudinem ſctõs
predicatores ducit. arguentes vitia. et virtutes commendantes: docenteſq;
per euangelium redemptori gratias agendum. qui ſecundum veterum pro/
phetiam nouiſſimis temporibus incarnatus eſt. et mandata tradens euãgelica
ſignis & miraculis verus deus innotuit: concedens omnibus fidelibus ſibi. vt
per fidem plenam & baptiſmũ. lucem ęternam conquirerent. illiſq; qui inten/
tis auribus cęleſtem doctrinam capiebant. dedit in modum bonę terrę ube/
rem ex verbi ſemine virtutum fructum ꝓferre: et ſi qua incentiua naturę in
eis oriretur. abſciſa euangelij cultro. flamma ſpiritusſancti cõcremaret: vt ſine
vllo impedimento diuinũ germẽ et ſpiritales delicias regi Chriſto exhiberẽt.
Hos ergo fructus primum fides et religio chriſtiana. per p̃dicatores euãgelij
plantauit. deinde gracia virtutũ puros. & ab omĩ ſorde alienos oſtẽdit: dehĩc
pacientia ſanctorum in tribulationibus ꝓbauit: pactũ quoq; et ſocietas verę
cõcordię coadunatos et inſeparabiles demonſtrãdo ſtabiliuit: exin mõ virtu/
te conſtatię fortiter roborantur. et ꝑ veram humilitatem illeſi cuſtodiuntur.
vt per diſcretionẽ in augmentum ꝓficere valeant. et per longanimẽ ꝑſeuerã/
tiam vſq; ad congruam maturitatem ꝑueniant. Poſt hec quidem iam vltimi
iudicij falx mittenda eſt: vt meſſis albens. quam granum frumenti ꝑ aratrum
Crucis interra conditum. glorioſam et multiplicatã ꝓtulit. apparente ipſo
iudice viuorũ & mortuorũ. ꝑ angelorũ miniſteria colligatur: et per ſenten/
tiam eiuſdem iuſti iudicis in horrea cęleſtia fœliciter collocetur.

De Septimę figurationis plaſmate. vbi de quatuor elementis agitur. VII

IGitur omnia quę in cælis et quę in terris ſunt. de lumine glorię Chriſti
illuſtrata iam ſplendent: cuius maieſtati ſubiecta ſeruiũt. et ſacrę Crucis
factum beatificãdo concelebrãt. vt ſic victori ſuperno debita vota per/
ſoluant: hoc veraciter ꝯfitentes. omnia regna ſeruare modũ ſuum ſub
diſpenſatione diuinitatis Hieſu: non ſolum quę in orbe mouentur. quinetiã
omnia quæ ſunt. viuunt. ſentiunt atq; diſcernunt et iura ſeruare norunt. ſub
hoc imperio conſiſtũt ab inicio. Imber quoq; ac grãdo de nubibus. nix. prui/
na ac glacies. ros et ſerenum ſimul cum fontibus & riuis in terra ꝓfluentibus
creatorem teſtantes laudant. Arcton Creticus & omĩs ſtellarũ poſitio ſimul
cum vertigine poli. auctorẽ p̃dicant ſuum. Nemini diſpliceat quod dico: quia
omĩtenentis laudes ſcribo. et non irriſionẽ vel dolorem alicui ingero. Bene/
dicite omnia opera domini dominum: cantate et pſallite ei. Laudans dicat iu/
ſtus ꝙ Chriſtus in Cruce exaltatus omnia trahat ad ſeipſum: et electos ſuos
milites inuitet ad coronam. Non enim fas eſt vt in laudando conditorem diſ/
cordet factura eius. ſed gaudens concinat ſibi debitas laudes. Vniuerſa aquę
natantia & ſerpentia terræ. montes & colles. harena maris. luci & omnia

ligna ſyluarum. ferę. pecora. & truces beſtię. vermes pulueret. & minuta vo/latilia. aues manſuetę & lacerantes vnguibus. O genus chriſticolum. quo cęli et terra decorantur. a vobis lumen fidei & virtus predicationis prodiens. le/gationem agit ad gentes. preces excitat. ad baptiſmum inuitat: ſed maxime doctorum ſermo. preclara exhortatione dolum diaboli denudat. et acquiſitis per dei graciam electis exponit victoriam Chriſti. Omnibus fidelibus hoc quottidie predicatur. necnon & paganis et falſis chriſtianis & hæreticis. cum ſumma modeſtia & patientia intimatur. Qui ergo crediderit verbo dei ſal/uabitur. qui autem non crediderit aut prauis operibus fidem deſtruxerit. inę/ternum damnabitur. Igitur quia Chriſti gracia in cęlis & in terris redundat: bene condecet. vt cęleſtia ſimul & terreſtria. ore cōſono laudes deo decantēt et gracias agant. Populus domini & oues paſcuę eius. qui partim in cęlis iam cū domino regnas. partim adhuc peregrinaris in terra: vna ratio vos ad lau/dandum deum incitat. quos vnum gaudium in cęlis expectat. Nam q̃d datū eſt iam tenetis. et quod promiſſum eſt veraciter accipietis. quia qui promiſit ſine dubio in vobis ſua promiſſa implebit. rex vtiq; veſter proprius et ſacer/dos. creator et ſaluator Hieſus Chriſtus dominus noſter.

De Octauę ſpeciei forma. vbi de Duodenario numeri ratione expoſitum eſt. VIII

CHriſtus itaq; ſaluator nr̄ Chriſtus rex mitiſſimus in cęlis regnat conſilium optimum: virtus dei patris ſumma. et benedictio vera. lumē de lumine. et ex deo genitore diuina proles genita. Hinc vi/delicet totius iuris origo eſt: ad hunc fabrum tota cęli & terrę fabrica reſpicit: ad hunc pertinet omnis virtutum decor: a cuius bonitate & veritate omne bonum. verumq; fit: ipſeq; mirabilis. ſolus mirabilia facit: a cuius iuſticia or/dinatur quicquid in cęlis vel in terris iuſte decernitur. probatur. et profertur: quicquid honoris habent angeli boni: et quicquid pœnę ſufferūt angeli mali: nec non et illud quod Chriſtus idolatriam de mundo expulit et diuinū cultū renouauit. Horum igitur omnium bonorum auctor eſt dominus Chriſtus: qui in vexillo Crucis ſuę. honoris & poteſtatis proprię iudicia demonſtrat. Qua ꝓpter congruit vt nos terrigenę. et paradiſi exules notemus hos radios quos diffundit hęc ſanctę Crucis ſpecies: ꝑ quam Chriſtus nos ſaluat: et red/dit ſplendorem luminis quem ꝓthoplaſtus peccās olim iam amiſerat. Quot/quot ergo a principio hos radios rite agnoſcentes venerabantur. ꝑpetuę lucis munere ꝑfruunt̄: crebroq; hoc iubare vibrabant arma ꝓphetarum: et ſors apoſtolica p̄dicans hac luce nobilit̄ coruſcabat: hocq; ſole fides Chriſti toto orbe terrarum relucet. atq; bona corda hominum. votaq; pia ſanctoꝝ patēt: iuſti quoq; diuino munere pollētes. per myſtica ſigna olim iam patribus tra/dita. bonum et ſalubrem coniciunt radium: et proinde mandatis dei obedire ꝑſuadent populis. cum Chriſto aſſcribunt ſoli. et profunditatē myſteriorum

dignis reuelare: et dona pennis vitę fidelibus tradere. Chriſtus ergo rex ſum-
mus & cęleſtia tribuēs dominus munere diuinus. ſcandēs alta Crucis robora.
manifeſte innotuit. hanc ſpeciem formando. per hanc ſe pādere cęlos mundo.
et vult vt ſequentes eius veſtigia uitę. per hanc repiamus introitum. Deniq̃
quaterternos vētos a quatuor plagis mūdi et ambitu oceani. in habitu ſanctę
Crucis cōiunctos. et coadunatos. ſaluator ſalubres fecit. ſignaq̃. xii. cum. xii.
menſibus ſuis ipſe dn̄ator ſuſtentans. regit & gubernat: ac duodena ſpacia
horarū. oriente ſole diſponit ordinabilit̄ trahi et pduci ad occaſum. Ad hęc
quoq̃ vniuerſa demōſtranda diſtributio duodenarij numeri. quadrangulā
ſanctę Crucis formam cōplet. Omnia nāq̃ vincula peccatorū noſtrorū qui-
bus cōſtricti tenebamur. Crux Chriſti gloria noſtra reſoluit: ipſaq̃ erecta ſa-
cra cęli gaudia iuraq̃ terrę ꝓponit & ſignat. laudat & probat: ipſaq̃ fidelibus
veraciter confert.

De Nona figura. quę dierum anni nume-rū in Crucis ſpecie continet IX

SOl et Luna en nunc competenti ordine. dominum Hieſum Chriſtū
benedicite: quia ſancta Crux eſt veſter honor. ſtabilis lux. diſpoſi-
tus ordo. ſeries. laus. et probitas: ſpiritali lumine per cūcta tempora
vos illuſtrās. Vos quoq̃ hoc termino quē ipſa in quatuor hexago-
nis et monade inter eos poſito portendit. dies & noctes totius anni ſolaris
cōnumeratis: ęquatiſq̃. ad perfectionem eius numeri curſum veſtrum. Prę-
dicta ergo figura eius habet in ſe tricies den os et decies ſenos: atq̃ inſuper
quinquies vnitatem. His quippe numeris rota Solis & Lunę curſum ſuum
noſcitur indere. quatuorq̃ viciſſitudines temporum his includuntur: quos
omnes in quinquagintaduabus hebdomadibus et monade. vnus pariter am-
plectitur annus. Ad hanc diem iam bifrontis reditum: tenet omnis hic ordo:
ad hanc tranſit horarum ſeries. temporum viciſſitudo. annalis circuitus. &
aſtrorum curſus: Ipſeq̃ quadrans horarum ſupvacuus ſupra numerum cer-
tum dierum. quem indiſpoſitione ſex angulorum quatuor hexagonorū ſan-
cta Crux denotat. ociter ad illū terminūptingit: q̄d in ęquinoctijs rite dinoſci
poteſt. O ſacrum germen. quod clara luce fidei et ſapientię corda hominum
in tenebris infidelitatis poſita illuminas: tu es videlicet Crux ſancta miraculis
coruſcans. Nam et Chriſtus hinc vbiq̃ per tua cornua latitudinem ſui regni
demonſtrat. Tu regis fortiſſimi ſcęptrum & ara dei altiſſimi. ordine poten-
ti dilataris per orbem: deſcendiſti ad inferos: tendis ad cęleſtia. Hęc decus
et honor eſt totius mundi: Sem quoq̃ verus idem nominatus noſter. per cu-
ius nomen ſolius tota ſaluatur creatura: curſum ſiderum ad huius formā tem-
perat. ipſumq̃ regnū cęli donat: cum in hac ſede poſitus clauſtra cęli nobis

apit. Hęc quippe humanum genus laudans cantibus exponit: cum prędicat fideliter pro Chriſto a Iudęis crucifixo. ꝙ media die lumen ſiderum obſcuratū ſit. Nam Iudęa frendens licet iuuidia ęſtuaret: meliore tamen vſu in arbore Crucis hunc fructum extulit: quod ex quatuor plagis mundi et ex quadrifico Oceani limbo. gentes & populi vndiqꝫ confluentes. ſpiritales delicias appeterent. quę in ſancta Cruce demonſtrantur. vt ſacris et myſticis epulis repleti. per dona ſummi patris ad centuplicem bonorum operum pueniant fructum: et intermixti ſplendidis nouem ordinibus angelorum. in cęleſti beatitudine ipſi perpetua claritate fulgeant. Quapropter moneo: vt quicquid canamus et quicquid ſcribamus. in redemptoris laudem totū vertamus: quatenus hac vna ſpe. quam per eum in eo habemus. exitum auidę & ſęuientis mortis. perpetuęqꝫ damnationis ſcuto fidei repellentes. poſſimus euadere: et ſic regnū dei ſuperna luce nitentes lęti mereamur poſſidere. auctoremqꝫ noſtrum ac redemptorem dominū Hieſum Chriſtum oīpotentis patris videlicet natū. dignis laudibus reſonare. verum ſanctum atqꝫ dominum altiſſimū: ſit quoqꝫ ſemper hęc noſtra ratio. ſempiterna laus et perpetuus ardor amoris.

De ratione figurę Decimę. vbi ſeptuagenarij ratio deſcripta eſt.

NVnc itaqꝫ condecet: vt pia modulatio ſpe ęternorum nos lętificans. in hoc beato opere exprimat. quid nobis ęternam vitam cōferat. et quid corruptionem auferat. quidqꝫ delictorum veniam tribuat. & quid vincula peccatorū dirumpat: hoc eſt ſanctę Crucis predicet acta. Merito ergo hoc vox humana faucibus reſonat. hoc depromunt arte os proloquens. digiti ſcribentes. plectrum linguę & vota pij cordis. quod cecidit iu bello draco tortuoſus et noxius ille. qui arte maligna truculentus in paradiſo prothoplaſtum noſtrum decepit: cum prius ipſe cadens Lucifer de cęli arce. terciam partem aſtrorum traxit ſecum ad inferni ſulfurea ſtagna: quia ſuperbus et doloſus tentauit ſe ęquiparare altiſſimo. in gelida Aquilonis parte ponens ſibi tribunal. Hunc ſcilicet ferociſſimū lupum. agnus mitiſſimus ſtrauit. iure potenti eripuit predam. et ſtudia immania fregit. At gentes ex imis: & carnalibus deſiderijs per ſanctā euangelij predicationē cōuertit ad meliora. & incendit ad cęleſtia dona: ne vel Iudęorum fabuloſa ſuperſtitio: vel hęreticorum peruerſa ſeductio. ſpecioſo velamine corrumpat caſta corda chriſtianorum: qui veritatem diuinę legis agnoſcentes: in robore fidei iam conſiſtunt: et ne aridum fiat os gentium exinanitum a cultu dęmonum & adoratione ydolorum: fęcūdat illud in diuina laude auctor totius boni & largitor virtutū Chriſtus dn̄s. cauſat enim & damnat omnem pfidiā inimici. potens virtus ſanctę Crucis: et dimittens mūdo debita. cunctas opes

diuitum p̄cellit ſuo munere. Deniqꝫ quod in ſeptuagenario numero manifeſta redemptio toto mūdo fuerit: Daniel ꝓpheta in ſeptuaginta hebdomadibus ſuis. quę ad Chriſtū vſqꝫ ꝑtingebant demonſtrat: quando cōſummetur p̄uaricatio. et finē accipiat peccatū & deleatur iniquitas. et adducatur iuſticia ſempiterna. Hieremias quoqꝫ ſimilit̃ poſt. lxx. annos. reſolutionē captiuitatis p̄dicat eſſe venturā: aſt Moiſes ꝑ lxx p̄ſbiteros. q̇s mādato dn̄i populo Iſrahel prętulit. totius magiſterij ꝑfectiōem. et reuelationē myſteriorum per Crucis ſacramētū nobis fieri ſignificauit. O crux bn̄dicta dei: in hoc quod ſeptuagenariū numerū in quīqꝫ ꝑtes diuiſum in medio tui. ſimul & ꝑ quatuor cornua tua quaternario. et denario numero ãplecteris. ſignificas te totum mundū ꝑ decalogū legis. & ꝑ. iiii. libros ſancti euangelij. ad concordiam et vnitatē fidei reuocare. Neqꝫ enim ipſum quinarium abſqꝫ myſterio p̄termittis: ſed venerabiliter innuis humanum genus. non ſolum per internum affectū animi. ſed etiam ꝑ exteriores ſenſus corporis tibi veraciſſime eſſe deditum.

De vndecima figura vbi pentatheucus Moiſi ordinatus eſt. XI

TE ſancte pater inuoco dominū cęli et terrę. ut ſis mihi in hoc carmine doctor & rector. et inchoato operi pius et clemens annuas ſenſum opifici. et verba ſobria tribuens. ut poſſim fideliter pandere ad ſanctę crucis ęternā laudem. & ad gloriā noui teſtamenti. quid lex priſca figuris ſignificet modo in gratia. ipſis rebus ſpiritaliter obſeruandum. Nam cum primum hęc maxima rerum machina. ab inuiſibili & impenetrabili profunditate viſibilis effecta eſt. et paradiſus cū germine ſuo floridus & iocūdus apparuit. ſtatim in ligno vitę quod eſt in medio paradiſi vitale lignum ſanctę Crucis pręfigurabatur: quod in medio gentium poſitū. p̄cedentes et ſubſequentes ſe viuificat et ſanctificat generationes: cuius beneficio recreati quiqꝫ boni et ſancti viri: ſpiritales et vitales virtutum ꝓferunt fructus. Hoc etiam lignum paſſionis Chriſti pręfigurabat Iſaac patriarcha: cum patre imponente ꝓprijs humeris ligna portabat ad locū immolationis ſuę. ſicut liber geneſis teſtatur. ſic et exodus & cęteri libri legis ediſſerūt. quod forti compagine armorum ſancta crux. noſtrum pręcium euexerit: ut dote ſanguinis ſui ſponſus ſuꝑnus exhiberet ſibi ſponſam eccleſiam. non habentem maculam aut rugam Hinc plebs Iſrahelitarum deo in Aegipto coniuncta. & per rubrum mare tranſlata. laudes victrices redemptori ſuo decantabat: & itinere trium dierum gradiens domino miſericorditer eos ducente. peruenit ad fontem Marat. qui per lignum myſticum dulcatus eſt. Igitur Pharao & Aegiptij perſequentes. qui prius populo dei quaſi iam capto et reducto inſultabant. ſubmerſi maris fluctibus ſera pœnitentia doluerunt: Iſrahelitę autem viſis magnalibus. ductori ſuo triumphanti. deo videlicet patrum ſuorum canticum glorię concinebant. & in conditoris ſui amore feruētes laudes

triumphales exoluebant. Porro mare orientale hoc teſtatur: cum orbitas curruū Aegiptiorum hactenus in ꝓfuudo. et in littore ſeruat. Deniqꝫ veteris legis abyſſum ſancta crux immiſſa dulcauit: et petram ſolidiſſimam excidens fontem viuentis aquę ꝓduxit. Ad huius inſtar Moyſes manus extendens in Amalech victoriam cœpit: et per eam veri Amalech memoria deleta eſt ſub cęlo. Duo ergo viri exploratores terrę repromiſſionis. qui botrum in vecte portabant. duos populos ſignificant: qui gaudia ſupna per paſſionē Chriſti in cruce cōpleta. quoſqꝫ credentes ꝓmereri poſſe p̄dicāt. O crux benedicta dei: quis bene myſteria tua noſcens. tanta & tam dona p̄clara ſalutis ſatis enarrare valet? cui nulla lingua creaturę ad laudes debitas celebrādas idonea eſt. Te patris ęterni hoſtia in odorem ſuauiſſimū oblata. ſacram aram dicauerat: viuificantem exaltaſti ſerpentē: et vitale ſignum demonſtraſti populo. quo ſaluari Ieſus ab hoſtibus poſſit. Et quid amplius de te dicere poſſum: niſi hoc quod cuncta bona dederas. et mala cuncta auferebas.

De duodecimę figurę ratione. vbi nomen prothoplaſti ſitum eſt. XII

EIa modo dulciſona metricę artis fiſtula. vade ſalutiferam crucis dn̄icę laudem ſu auibus canere verſibus: opuſqꝫ mirabile redemptionis noſtrę. ſimul & cōſolationē vitę futurę deuotis celebrare laudibus: quia in ſancta cruce mors victa eſt diriſſima. et peccatorum noſtrorū vincula ſunt reſoluta. Lux nobis per Chriſtum rediit priſtina: et primę p̄uaricationis cōceſſa eſt venia. Nam primus Adam decorē immortalitatis nobis abſtulit. cum pomū ligni vetiti cōtra p̄ceptum guſtauit: & ſecūdus Adam ſaluator videlicet noſter. omnē venuſtatem. et omnē gloriam atqꝫ honorem ſupernę claritatis. nobis adueniens ſecum attulit. Vnius ob noxam multa et īnumerabilia ꝑpeſſi ſumus mala. et tēporalis mortis incidimus diſcrimina: Sic et vnius ob graciam fidelia ſaluantur agmina. et luce potiunt̄ ęterna. Deniqꝫ ſicut per lignum p̄uaricatiōis mors introiuit in totū orbem terrarū. et in infernū omnes deſcenderūt. etiam ipſi electi: ita & per lignum dominicę paſſionis mors captiuata eſt. et multi euaſerunt ex ea. etiam peccatis obnoxii. Vniuerſo ſcilicet orbi Chriſtus per crucē aditum vitę apuit. & in ea potētiam virtutis ſuę demōſtrauit: ipſamqꝫ relictis ydolorū cultibus honorabilem eſſe om̄ibus voluit. Per hanc ſui ſacramēti nobis patefecit archanum: & ad cuſtodiendū ius ſuę voluntatis nobiſcū firmauerat pactum. Primus homo de terra terrenus. terrenā generauit ſobolē. cui & immitē hęreditauit mortem: Secūdus quoqꝫ de cęlo cęleſtis. cęleſtem mūdo intulit generationē: et ęternam ſuis ꝓmiſit beatitudinem. Hic eſt dn̄s vniuerſorū. & creator oīm rerū: regnum ſolus cum patre & ſpirituſancto tenet ęternum: et ſecum regnare vult cętus glorioſos ſc̄tōrum. Ipſe etiā per nomen Adam. quo iiii plagas orbis p̄ſignatas habet. poteſtatis ſuę qua dn̄at̄ in toto orbe terrarū nobis dedit indicium. Nā anatole. dyſis. arctos. & mezembria: quatuor mūdi partes in capitibus voca-

bulorum ſuorum hoc reſonant. Vnde condecet vt cuncta viuentia atq̃ ſubſiſtentia dn̄m ſuum recognoſcant. et laudibus deuotis cōcinant. quod Hieſus Chriſtus verus eſt filius dei. et om̄ipotens dextera patris omnipotentis; cuius curatio ſalubris eſt & contactus medicina ſalutis ęternę.

De Terciędecimę ratione figurę. vbi ille dierum numerus comprehenſus quo Chriſtus in vtero virginis moratus eſt. XIII

ARbor odoris ſuauiſſimi et expanſione pulchrarū frondium latiſſima. ortus deliciarum incōparabilis affluēs. vbertate largiſſima floribus virtutū et folijs ꝟborū iocundiſſima. p p̄dicatores ſancti euangelij fructificās. opes condis cęleſtes: exaltata quidem maieſtate ſuper omnia ligna ſyluarum honorabilis & decora exiſtis: quia claritas Chriſti inte crucifixi. glorioſam et ſpecioſā et venerabilē om̄ibus te exhibuit. Hoc quiſquis in fidei firmitate cōſiſtit. plena deuotione ꝓfitet̄. licet dęmonis vis horrida ſalutem hanc credere atq̃ cognoſcere gētibus inuidens hactenus reluctetur. Varias quidem virtutum ſpecies in ſitu tuo demonſtras: & abundantiam ſpiritaliū diuitiarum te habere ſignificas. ex ſanguine Chriſti purpureo fulgore nites. et pro Chriſto animas noſtras ponere fortiter ſuades. In te eccleſiarum ſaluatoris celſitudo conſiſtit. et vnitas fideliū in fide et pace ꝑmanebit. q̄d etiā erectō tabernaculi Moſaici ſeu ędificatō tēpli Salomonici p̄figurabat: hoc & altare holocauſti ſiue thymiamatis. atq̃ ignis ī eis ſemꝑ ardēs ſignificabat: hoc et cādelabrum cū quatuor lucernis: hoc et ſabbati ocia indicabant: quia in Chriſto agno videlicet dei immaculato. pro ſalute nr̄a in ara Crucis īmolato. et fideliū eſt illuminatō. et requies ꝑpetua ſanctorū. Ipſe eſt ad vitam per paſſionē Crucis p̄uius noſter. ipſe ſalus ęterna. ipſe lux vera. ip̄e bonitas pijſſima. ipſe redēptio noſtra. ipſe eſt et vita ſempiterna. ipſe eſt princeps tamquā filius in domo ſua in eccleſia videlicet ſancta: ipſe eſt pax noſtra qui fecit vtraq̃ vnū: ipſe principatū diaboli deſtruxit. et conatus eius noxios retardauit: qui per frigus infidelitatis feruorem charitatis extinguere ſtudet. et per illecebras voluptatū fœlicitatem veram ꝓmittens fallax decepit: et per hanc dementiam iam quaſi captum irridens: manifeſtis viciorum vinculis & cathenis peccatorū ſtringit. O Crux ſancta. o arbor ſpecioſa. quę omnia cędrorū nemora altitudine & pulchritudine in cōpabili ſuperas: en numero competenti in cornibus tuis radiāti dona ſereniſſima et beatiſſima ꝑ aduentū dominicū portendis. Oſtendis enim ſeriem dierum: quibus ſaluator in vtero virginis incarnatus eſt: et per hanc moram patientię & humilitatis eius documenta nobis prebes: et quia cum lenitate & tranquillitatę per partum ad nos venit. manſuetudinē ſuam et obedientiā quam vſq̃ ad mortem in te ꝑpetratā ſeruabat deſignas. Ideo datā eſt ei omnis poteſtas in cęlo et in terra ſecundum humanitatem. qui cū patre & ſpū ſancto cęlum et terram & omnia que in eis ſunt creauit ſecundum ſuam diuinitatē; ſicut ſancti dudum cecinere ꝓphetæ

q̄d cęli et terrę factor ꝑuulus filius naſceret̄ cuius īperiū ſuꝑ humerū eius eſſet

De figura Quartadecima in qua numerus annorum ab exordio mundi vſq; in annum paſſionis Chriſti notatus eſt. XIIII

VEre dignum opus eſt. ac prędarum valde. trophæū cęleſtis regis dulciſona modulatione pſallere: triumphum dominatoris ęterni cōpetenter predicare: quo mundū de poteſtate tyranni eripuit. ipſumq; regno eius deſtructo ac reꝓbato. ęterno carcere damnauit: in quo etiam cęleſtia et terreſtria atq; maritima regno. ſibi acquiſito fulcit atq; ſuſtentat. Nam quando eius exaltatio fuerit ab origine naſcentis mundi accurrens. cū myſterio annorū numerus per notas gręcorum in figura ipſius diſpoſitas exprimit. et ob hoc credentiū deuotio augetur: cum perſpicit conditorem omniū rerum tam cōgrue et tam cōuenienter rebus ipſis temporum ſeriem coaptare: ꝙ figura Crucis & redemptō in ea ꝑpetrata. ac ſalus ꝑ dona virtutum fidelibus collata. cum numero ſacris myſterĳs pleno rite in omībus concordent. Deniq; principium libri geneſis manifeſtiſſime comprobat atq; confirmat. quod dominus priſca ſęcula & creaturam ſuam in principio ab ipſo conditam. per ſanctam Crucem iuxta finem temporū renouauerit: quia dū poſt ſex dierum opera. hominemq; creatum requieſcere deus dicitur. in ſexta ętate ſæculi. ac ſexta feria dierum per Crucem homine reparato. ſabbato in ſepulcro requieuiſſe redemptor demonſtratur. Diuino ergo nutu diſpoſitum ē ꝙ numerus. V. CC. XXX. I. figurę ſc̄tē Crucis apte cōueīret. et ꝑ hoc demōſtraret paſſionis Chriſti ſacramentum omni nequicię dęmonū. ac falſitati prauorum hominū reſiſteret. opprimeretq; potentia. et ſuperaret iuſticia omnē quicūq; fraude ac dolo derogaret diſpenſationi dominicę incarnationis. taceretq; penitus veritate conuicta omnis philoſophorū atq; hereticorū verſutia: ſed nec vltra fallax Iudęorum factio dirum ac immitem affectū Chriſti opponeret euāgelio: quia ipſum virtus dei ē in ſalutē omī credēti. et per hoc pateſcit voluntas creatoris. et demonſtratur ſanctam Crucem omnia tempora mundi in electis dei qui ab inicio fuerunt ſanctificare. et regnum cęleſte promittere. quod per redemporem noſtrum cunctis fidelibus tribuetur. qui verbo eius obedientes corde credulo & opere mūdo deo placere ſtuduerunt. Species quippe ſanctę Crucis grandis conſolatio eſt fidelibus: materiam tribuit laudis. quia bonitatem nos ſcire facit creatoris: et ipſe prius hominē in paradiſo formauerat rectum: et nunc nolens eum perire fraude hoſtis antiqui. per Crucē illum recuꝑans reduxit ap paradiſum. Crux quippe eſt arx virtutū et remiſſio peccatorum. ipſa ſcilicet de his infimis atq; caducis. ad cęleſtia & ſuperna prouehit omnes. quos per fidem et ſpem atq; charitatē dignos eſſe ęterna viſione dei Chriſti electio comprobauit.

De Quintadecima figura. vbi agnus et quatuor euangeliſtę depicti ſunt. XV

Filius dei patris altiſſimi. qui dira iacula inimici frangis nequiſſimi. da mihi ſanctę Crucis victoriam carmine dulciſono modulari. Nempe euangeliſta Iohannes. velut altiuolans aquila. in ipſum ſolem iuſticię figens aſpectum mentis. verbum dei vera reuelatione cognouit. & claro ſermone predicauit atq; conſcripſit. Ita quippe gracia diuina precęteris euangeliſtis collata eſt Iohanni: vt cum illi incarnationis ſaluatoris et humanitatis eius archana maxime conſcriberent. iſte diuinitatis eius ſacramenta ꝓfundo ſermone reuelaret: quod videlicet factor omnium rerum. animam et corpus in ſe ſumpſiſſet humanum. et qui in principio deus vnus erat cum deo patre. in fine temporum viſibilis appareret in carne. Hunc figura leonis ſignificat regem. hunc vitulus prefigurat pontificem: quia ipſe vt leo et quaſi catulus leonis certamine confligens. opulentiſſimam arripuit prędam: atq; idem ſacerdos & hoſtia fieri dignatus. ſalutem nobis conceſſit ęternam: ſuiſq; participibus dona largitus eſt immēſa. Marcus quoq; in myſterio. vii. panum quibus. iiii. millia hominū Hieſus ſatiauit. myſtice. vii. dona ſpiritusſācti indicat. quibus euāgelicū populū ſaluator q̄ttidie reficit. O tu euangeliſta Lucas. regem iuſtiſſimum victimā ſalubrem predica. hoc fides tenet catholica: et pontificem clarum ſcriptis tuis reſona. qui totius mundi tollit peccata. Hic ergo cum eſſet manus ęterna conditoris. et patri ęterno cōſubſtantialis. ecce in diebus Herodis regis eſt natus in Bethleem ex Maria matre infans admirabilis. ad ſalutem videlicet miſſus totius mundi. Nobilis ipſe puer qui et vetuſtus dierū ꝑ prophetam deſcribitur: qui venit de Edom. tinctis veſtibus de Bozra: qui torcular Crucis ſolus calcauit: et licet fuerit in cruce ſuſpenſus: tamen aſtra ſuſtentauit arbiter ſupernus. Crucem enim patiēs ipſe ſanctificauit. glorificauit. et cęleſti benedictione ditauit. Igitur Mathęus qui primus in Iudęa ſcripſit euangelium. humanum vultum figura denotans. ſignificauit Chriſtum de ſtirpe Dauid ſecundum hominem eſſe natum: demonſtrauitq; eum promiſſionis eſſe filium. cum Abraham in capite generationis poſuit. contra duriciam ſcilicet et obtunſionem cordis infidelium. qui negant Chriſtum ad ſalutem gentium eſſe deſtinatum. Nam hoc aduentus ſaluatoris veraciſſimū eſt ſignum: quod per patriarchas & reges gentis Iudęę generationis ordo deſcendens. ad ipſumvſq; peruenit Chriſtum. qui eſt ſaluator omnium hominū maxime fidelium.

De Sextadecima forma. vbi de ſeptem donis ſpiritusſancti narratur XVI

Te ſancte ſpiritus paraclite ſupplex deprecor: vt ſalubris ſuper nos a ſuperno ſolio deſcendas. et tibi dedices deuotam mentem vatis. cordaq; bene credula ac fida facias. quia tu quoq; ſpiritus es vitę: quem ſe ex p rate promiſſum Chriſtus dei virtus et dei ſapientia. diſcipulis ſuis mittere ꝓfitet̄: donum videlicet illud. quo oēs ſanctos ſuos ante aduentū atq; poſt aduentū ſuū. admirabiliter ditauit: ſuāq; ſpōſam ideſt eccle

ſiam ſibi in peregrinatione iſtius mundi deſponſauit: et ſaguinis ſui precio cõ/
parauit. Cuicumq; ergo tu das intellectum. myſteria diuina per ſingula teſti/
monia vtriuſq; teſtamenti pleniter capit. et intime doctus omnia ſagaciter in/
ueſtigat. et veraciter penſat: qualiter te diuina ſapiẽtia Chriſtus in orbem mi/
ſerit. ſueq; ſponſę arram vel pignus dederit. dum coęternus deo patri et filio
et conſubſtantialis ſimul. cũ eis omnium rerum artifex exiſtis. et omnia pene/
tras: nec eſt vlla creatura inuiſibilis in conſpectu tuo. Te quidem Eſaias pro/
pheta diuinitus inſpiratus: in. vii. ſpecies nominũ propter diuerſitatẽ donorꝝ.
qui vnus atq; idem es diſtribuit: atq; ſpiritum ſapiẽtię et intellectus. ſpiritum
conſilij et fortitudinis. ſpiritum ſcientię et pietatis. et ſpiritũ timoris dei nũn/
cupauit. Chriſtus itaq; ſaluator noſter ac vitę ęternę dator. factis atq; manda/
tis te apoſtolis ſuis bis dare ſe oſtendit. cum bina charitatis precepta cõſtituit.
vt deum ex toto corde diligamus. laudemq; eius pleno affectu pronũciemus.
omnemq; ſcientiam noſtram atq; intellectum in veritate eius gracię depute/
mus. et proximos noſtros tamq̃ nosmetipſos amemus. Nam poſt reſurre/
ctionem ſuam in ſuos diſcipulos ſufflans. accipere ſpiritum ſãctum eos iuſſit:
et item in die penthecoſtes de cęlo in linguis igneis apparentem eundem ſpi/
ritum ſãctum ſuper eos miſit: quod videlicet ſancta Crux dei in figura ſua no/
bis demonſtrat. Nam erecta eius pars diuinum. tranſuerſa quoq; fraternum
cõmendat amorem: cuius amoris integritatem Chriſtus nobis oſtẽdit. ac ſuo
exemplo nos inſtruxit: qui dilectam animã ſuam in Cruce moriens pro ami/
cis ſuis poſuit. et nos idem facere docuit. Hunc amorem ſemper laudabilis. et
ſemper laudãdus. ſãcte deus ſpiritus tu pone in me: et timor noxius atq; car/
nalis affectus procul recedãt: quatenus gloria ſãctę Crucis aucta ac multipli/
cata. mecum in vera profeſſione et digna laude in eternum perſeueret: quia tu
es quidem ille qui os implet mutum. et cęleſtem facit rite reſonare cantum.

De Septimędecimę figurę ratione. vbi octo beatitudines annumerantur. XVII

O Sancta et beata potens et venerabilis Crux Chriſti. laus vitę futu/
rę et gloria redemptoris. tu quidem proſpera functões. et vitalis
cunctis ab inicio ſeculis. benigna et honorabilis. quia cum Chriſti
membra in te ſuſpẽſa paſſione fatigabas. innumeros populos a te/
nebris peccatorum ſuorum eripueras. et cæli regnum quod per tranſgreſſio/
nem ablatũ fuerat. miſericorditer per gratiam reddebas: quoniam bonitas cõ/
ditoris non paſſa eſt perire illos qui ſpem in illa iam dudum habuerant. ſed ꝑ
te remunerauit eorum bona merita. videlicet ęternam eis tribuens coronam.
Nam ſemen euangelicę doctrinę. quod in diſcipulorum corda ſaluator ſemi/
nauit. ſecundum ſuum placitum in eorum opere multiplicauit. cum in monte
ſedens docebat eos. et incipiens ab. viii. beatitudinibus largiſſima documenta
protulit: nimirum per numerũ figurę ſanctę Crucis aptiſſimum innuens: quia

ſancta Crux collatrix virtutum et inicium ac perfectio eſt. ſalutis noſtrę: et per ipſam fit ſaluatio et reſurrectō nr̄a. Sic ergo cōdecet. et ſic o quicūq; es de iuſtorū numero. quam diu hic ſis. diuinam laudem cū timore et amore pro/fer: fac opera iuſticię. inimico tuo qui te perſequit̄ indulge. et preſta ei refrige/rium. pauperes Chriſti qui nunc in preſenti ſeculo lugent. et eſurientes ac ſiti/entes iuſticiam. ad vitam futuram toto deſiderio anhelant. benigne ſuſcipe: quia ipſi inſpiratione diuina cōpunguntur. ac ſurſum habentes cor contem/plantur. quis conſilio ęterno regit omnia. et quis miſeratione īmenſa indulget peccata. Hoc ego miſer latina lingua deſcribo. hocq; opto. vt ipſe refectō mē/tis meę ſit in preſenti. et in futuro ſacietas ęterna. Non enim ſuperbus quiſquā hinc iuſtificabitur. quod ore et habitu humilitatem oſtendit. ſupernumq; re/gnatorem ſolo proſtratus adorat. dum interna cordis eius ſuperbe ſentiunt: et opes habens elemoſinas nō facit. nec per valitudinem corporis ſui (cū inte/ger viribus ſit) opera facit iuſticię: quia certum et perſpicuum eſt. ꝙ omni/tenens conditor non ſolum verba. ſed & facta bona et vitam honeſtam. omni tempore querat. Igitur quicumq; ęternam lucem veraciter querit. & ad ęter/nam beatitudinem vult peruenire. neceſſe eſt vt per octo titulos euangelicos. in quibus ſpecies verę beatitudinis exprimuntur. ad regnū tendat ſupernum: quia et in ipſo numero reſurrectione generali perpetrata. poſt peractum iudi cium ſancti dei pariter cum Chriſto regnum intrabunt ęternum: Crux quoq; Chriſti via eſt iuſtorum. aſcenſus ad cælum. rota de infimis ad ſuperiora nos trahēs. dux et ianua regni. victoria noſtra. Per illam vitā poſſidebimus verā. et mercedem percipiemus ęternam: quę et binario quater poſito. octonariū in ſe concludens. ſignificat quod per duo precepta charitatis. quę nobis ſancti .iiii. euangeliorum libri commēdāt. promereri poſſumus gaudia ſempiterna. Hoc q̄q; omnipotēs dei omnipotentis ſpiritus. qui nos per pacem & charitatē veram. ad regnum inuitat futurum. in ſeptem donis gracię ſuę aſcenſus in cor/dibus noſtris poſuit: vt demonſtraret eo modo rite poſſe quoq; cælum aſcen/dere fideles. ſi eius gracię participes fieri non neglexerint: et ꝙ eos expe/ctet ſurſum gloria & corona ſedis lucida in arce ſuperna. quos hic irradiauit cum virtute charitas vera.

De octauadecima ſpecie. vbi quadragenarius numerus poſitus eſt: XVIII

EXpone modo et laudans edic. o homo toto affectu animę. et vni/uerſis ſenſibus corporis triūphum nobilem victoris ęterni. quem gloria dominicę Crucis vbiq; expetit. ſuper celſa cælorum ſidera. et ſubtus abyſſi profundiſſima tartara. vbi lucis ęterne permanet candor. et vbi noctis perpetuę perdurat horror: nec non et per cuncta ter/rarum ſpacia. vbi nox dieſq; ſuis inconfuſis alternant vicibus. quouſq; mundi adueīat terminus. Hoc ſēſus animi cogitet. hoc guttur voce reſonet. hoc lĩgua

in palato concrepet. hoc manus litteris ſcribat. hoc labia verbis exprimant. hoc ipſa figura metrico opere depicta notet: quę licet difficulter. tamen ordinabiliter per quadragenarium in .iiii. decades diuiſum et exemplatum. clara ſanctę Crucis preconia promit. qui numerus plenus myſterio venerabili. et ſuperno ſerenus lumine. inter cętera ſacramenta ſignificationis ſuę. preſentis temporis geſtat figuram: quo ſancta ęcclesia ſub Chriſto principe. contra ſpiritales nequicias et contra amatores mundi. ſcuto fidei et lorica iuſticię. galea ſalutis. et gladio ſpiritus (hoc eſt verbo dei) fortiter et inſuperabiliter pręliatur. et confidens ſui regis potentia. virtutiſq; eius conſcia. omnia tęla hoſtis antiqui frangit ac proſternit ignita. Vexillo quippe Crucis quam in fronte ſignatam. ipſa victrix glorioſe geſtat. partis aduerſę confundit frontem. atq; ſęuam inimicorum ſubito perturbat aciem. Ergo in ſancta Cruce ſaluator noſter antiquum hoſtē vicerat. et in numero eius figurę. rite et apte conuenięti quadragenario videlicet. ſacrum ieiuniū in deſerto protendebat: vt raptorē fraudulentiſſimum prius tentantem. per patientiam et humilitatem vinceret: ac deinde in nequicia ſua perſiſtentem ac perdurantem. ipſe moriens ęterna morte iuſte damnaret. Sicut enī ſerpens ille lubricus et callidus. hominē primum per gulam. auariciā. et vanam gloriā ad facinus illexit. et ita eum morti obnoxium reddidit: ſic et econtrario cōpetentibus medicamentis. ſaluator noſter per abſtinentiam. benignitatem atq; humilitatem. humanū genus ad vitā erexit. Ipſum q̊q; auctorē mortis. ęternis cruciatibus reum. victor tartaro ſubiecit. Chriſti quoq; pugna noſtra victoria eſt. eiuſq; triumphus nr̄a ſalus eſt: qui ſedet in cęlorum arce. & ꝓſpicit in inferiora terrę. Cruxq; eius ipſa eſt totius orbis honor: ipſa totū ſuſtentat mundum. ipſaq; mihi carmine ſemꝑ et amore venrabilis ꝑmaneat. ſemꝑ in ore meo laus. et exultatō in corde ꝑpetua.

De forma Nonadecima. vbi quinquagenarij numeri ratio eſt. XIX

ATtendite oculis et videte mente. audite auribus: et percipite corde. o omnes fideles. in quibus charitas Chriſti et amor ſapientię feruet: quibus curę eſt ad lucē ęternā peruenire. et incorruptionē atq; immortalitatem ſine fine percipere. Laudem Crucis Chriſti carmine depromo. Hic ſummi opificis virtus oſtendit. et beati operis decor exprimitur: artiſq; ipſius nobilitas declaratur. Veſter honor eſt nō caducus. ſed ſecundū redemptionis ordinē manet perpetuus: immortalis eſt veſtra in cęlis palma: quia Chriſtus ipſe vobis eſt victoria. qui ſalus noſtra veraciter exiſtēs. vindictam in hoſtem detorſit antiquū. et in Cruce deguſtās mortem. ipſū mortis deuicit auctorem: Huc omnes cōuenite ęgroti: et ęgritudinis veſtrę ne vos pudeat illi moleſtias cōqueri. Verus veſter medicus eſt iſte. quem ſancta Crux in patulo guſtauit ſtipite: ipſeq; manibus ſuis expaſſis ad medelā vos inuitat. qui vobis ſanitatē integrā citius preſtat. Pandite illi vulnus mētis: et in vlcere corporis virus latens nolite abſcondere: poſcite medelam cordis deuotione: et pulſate medicū in bonorum operū ſtrenuitate. Ipſius ergo ma

nus ſalutifera : nõ in dilatione tẽporis nouit tardare. ſed in velocitate momẽti idonea eſt. ſanitatẽ preſtare omibus. qui ſalubriter metu cõpuncti. et cum re/uerẽtia ab ipſo vero medico curari appetũt. cui ſũma eſt virtus ad curationẽ perficiendã. et ſapiens conſiliũ ad ſalutẽ preſtandã : qui de ſupernis et perpe/tuis ad infima et tẽporalia deſcendit. vt rerũ naturã (quę corrupta eſt) diuina diſpẽſatione reintegraret. metuſq mortis abiret. et ſigna beatitudinis per cha/riſmata diuina rurſũ in homine demõſtrarẽtur. Numerũ ergo quĩquagena/rium ſalutarẽ nobis eſſe. ſanctę Crucis ſpecies in cornibus ſuis deſcriptum venerabiliter notat. et ſacramẽtis cęleſtibus plenũ eſſe rite deſignat. In illo enĩ veri iubilei ideſt plenę remiſſiõis noticia datur : in illo ſabbati requies rite ce/lebratur. Ille legis veteris datione inſignis eſt: et in aduẽtu ſpiritus paracliti ſup apoſtolos inſignior : ille pacis auctorem veniſſe prodit : et pacis ſignaculum perfecta recõciliatiõe inter deum et homines. per ſpirituſſancti graciã oſtẽdit: Ipſe venerabilis in ſpecie. ſalubris in figura : et perfectus eſt in ſacramẽtorum decore. Nam. x. littera figurę ſanctę Crucis aptiſſima. et denarium numerum deſignãs. per. ii. loca poſita ad exemplar ſãctę Crucis. quin q libros legis cum . x. preceptis ſignificat : quia quod lex vetus per figurã et vmbrã quodãmodo depinxit. hoc totũ Chriſtus per Crucem in nouo teſtamẽto ſecundũ veritatẽ impleuit. Omnia quippe ſanctę Cruci decẽtiſſime conueniũt : et character lit/terę et numerus in ea denotatus. legis myſteriũ et tẽporis ſacramentũ. factũq in hoc laudabiliter ꝑpetratũ : ideoq oportet vt omnes ſãctam Crucem lau/demus pariter ouantes. crucifixoq regi inceſſabilit̃ gracias agamus. qui ſan/guine ꝓprio vniuerſa laxauit debita mundo.

De Viceſima forma. vbi cẽtenarius & vicenarius numerus inditus eſt. XX

E Cce ſanguis Chriſti pia effuſio. et vnda illa quę ĩpo dormiẽte in Cru ce. de latere eius emanauit mũdat nos a ſordibus cũctis: quia ipſe re/dẽptor morte ſua. noxia cũcta a nobis tulit. cũ labes peccatorꝝ nr̃orꝝ dempſit. et cirographũ q̃d erat nobis cõtrariũ ꝑ paſſionẽ ſuã deleuit Laudabile quippe dogma euangelij cõdidit : q̃d peccatorꝝ tenebras fugans omne facinus vetat. idolorũq culturas penitus abnegat. Quod vitã docens honeſtã. per virtutũ potentiam in p̃dicatoribus ſuis cõmendat. vniuerſis ſub cęlo nationibus. Poſt aſcenſionem quoq ſaluatoris. apoſtoli ab ipſa veritate inſtructi. predicantes euangelium myſteria veteris teſtamenti per Chriſtum impleta et declarata eſſe teſtati ſunt : et ipſum finem eſſe legis & ꝓphetarum veris aſſertionibus firmauerunt. Deniq. cxx. numerum in etate legiſlatoris et in aduentu ſpũſſancti ſuper apoſtolos inſignem lauda lr̃a. ſecũdum ſignifi/cationẽ ſuam quat̃ poſita. ideſt in Crucis modum nobilit̃ complet. pandens fidei ſacramenta et verę beatitudinis demonſtrans gaudia : quia ſicut per . iiii. characteres laude ſancta Crux in vnũ collegit. cxx. vnitates : ita ſpirtuſſanctus adueniens in noticia omniũ linguarũ coadunauit. cxx. credẽtes. vnde aperte

ac manifeſte dat intelligi. ſanctam Crucem veram eſſe noſtram redemptionē: et in ipſa veraciter noſtram conſiſtere vnitatem. Percepto itaq; dono in loq̄la omnium linguarum. alacer cetus credentium. lumen ſparſit vbiq; diuinorū teſtimoniorū. coruſcāte ſimul frequentia miraculorum: et rete euangelij miſit in pelagus iſtius mundi. vt ſagena domini retraheret homines de profunditate abyſſi. et conglutinaret ad ſoliditatem dominici vexilli: vtq; īſignia Crucis Chriſti omnibus pateant. quomodo dona ſpiritalia quibuſq; conſignet fidelibus. et premia quę incarnatus ſaluator illis promiſit. ipſa fideliter eos percipere in cælis faciat: quę videlicet premia in auctu ſecundum meritorum qualitatem ſunt poſita: & ſponſor verus Chriſtus filius vtiq; dei: ſimul cum patre deo & ſpiritu ſācto. quibuſq; dignis multiplicia in ſupernis ſeruat. et veraciter donat rex regum in ęternum regnans. et omnia regna ditione propria gubernans: qui dederat nobis ſpiritū paraclitū. pignus ſalutis et hęreditatis noſtrę: vt nos ſecundum voluntatem ſuam regens ſeruet: quoaduſq; ouantes gaudia vitę faciat introire: pſallite vitam deuote: bene pſallite domino Chriſto. gētes omnes. tribus et linguę vniuerſę. et cognoſcite verum regē veſtrum. ſapientiā et virtutem dei patris: cuius potētia mors victa ſuccubuit. & memoria mortis deleta eſt. omniū rerum parentem Hieſum cognoſcite. Hęc laus quia ex vero et probato prolata eſt germine. finem et perfectionē habet ęternā requiē. Iſte enim naturę nr̄ę inditus eſt ordo. vt in dicta cū reuerentia et tremore ſeruet. et in futuro perpetuā remunerationē expectet. Hęc q̄q; eſt gl'ia noſtra. hęc & virtus. hęc vera ſtabilitas quietis ſūmę. iſteq; iura religiōis bene ſeruat. et rite arbitrio ſuo vtit' qui bona ſūma prę oībus appetit. et media raciōabilit̄ regit.

De viceſimaprima figura. in qua ſeptuagenarius et binarius numerus eſt comprehenſus. XXI

Ergo lex domini vera et irreprehēſibilis. duorum teſtamentorum libris conſcripta. in figuram ſanctę Crucis ponenda eſt. per quam et orbis terrarū ab ira debita ſolutus eſt. et vitam perpetuam portumq; ſalutis et quietis ęternę inuenit. poſt naufragiū videlicet illud. quod primus parēs noſter per preuaricationem diuini precepti ſup nos induxit. Nam quia per lignū vetitū mors ſęua totum genus humanū abſorbuit. ac ſuo iure captiuauit. vt hoc a poteſtate eiuſdē mortis eriperet. redēptori noſtro placuit. lignum ſanctę Crucis in terra erigere: quatenus hoc quod per gulę noxā hoſtis ille deglutiuerat. cuſpide ligni vitalis pfoſſus. per cōtinentię graciā euomeret. meritaſq; penas inde lueret. q̄d cōtra omne ius & omne fas ſeruus nequiſſimus et fur doloſiſſimus. ſibi dn̄atum in alieno operę vſurpauerat. Hoc et iam auctor totius creaturę. & largitor duorū teſtamentorū deus intimare volēs. opus ſaluberrimū ſanctę Crucis et p legē pdixit. & p pphętas promiſit: & p euangelium ſuū ſe compleſſę fatętur. vt homines creatorē ſuū recognoſcerēt. redēptoriq; ſuo gr̄as agerēt. Deniq; ſc̄tā atq; magnifica Crux

hinc ſe totam ſerena luce coruſcam oſtendit. ſeqꜫ viam atqꜫ ducem ad perpe-
tuam vitam nobis eſſe demonſtrat: ideoqꜫ radiis ſuis micans lampas lucis ęter-
nę. omnes gẽtes ac populos ad cęleſtia regna prouocat. ab hoſteqꜫ miſericor-
diter erutos pronunciat: ſicqꜫ nunc in nocte iſtius mundi poſitos ſua illuſtra-
cione lętificat. atqꜫ hinc ad alta cęlorum benemeritos poſtmodũ eleuat. Nec
ergo verendũ eſt q̃d vlla fallacia aliquẽ decipiat: ſed principe huius mũdi fo-
ris eiecto. veraciter vera victrix regnat. Hinc quoqꜫ eſt quod in predicatione
potẽtię et dominationis eius. ſancti predicatores miraculis coruſcãt: totumqꜫ
orbem ſibi ſubiciant. redemptoſqꜫ per Chriſti gratiam deuotos corde. placi-
dos moribus. manſuetos patientia. tranquilloſqꜫ conuerſatione perficiant.
Ecce quot linguę ſunt nationũ in ſeptuagenario et binario numero. Crux ſan-
cta exemplata demonſtrat: omnibuſqꜫ gentibus per hoc lucis portam paten-
tem ſignificat: hocqꜫ per. lxx. et duos diſcipulos ſaluator ipſe p̃dicare iuſſerat:
ſanctorumqꜫ archangelorum conſortia. poſt reſurrectionẽ generalem in cę-
lis promiſerat: quod etiam ipſe numerus deſignat. Octonarius namqꜫ nu-
merus et nouenarius in ſe multiplicati. ſeptuagenarium et binariũ creãt: quo-
rum octonarius ad reſurrectionis tempus. nouenarius vero ad nouẽ ordines
angelorũ reſpectat: ſicqꜫ catholica fides tenet qꜫ in fine mundi hoc eſt in octa-
ua ętate ſeculi ſancti reſurgentes. in ſocietatem tranſeant angelorum. Omnia
namqꜫ peccata mundi Chriſtus in paſſionis ſuę ardore conſumpſit. quando ex
parte carnis in ipſa mortem guſtauit: ac per potentiam diuinitatis ſuę electos
ſuos ab inferni carcere liberauit. et ſobrietatis ac fidei lumẽ. per apoſtolos ſu-
os generi humano predicari iuſſit: legem videlicet ſuam veterem et nouam:
quã in hoc q̃d ſanctę Crucis figurę cõgruit. leue onus atqꜫ iugũ. ſuaue eſſe. et
ad cęlos ducendi idoneum omnibus credentibus ſibi demonſtrauit.

De Viceſimaſecunda figura. in qua monogramma depictum eſt. XXII

CHriſtus qui eſt verus redemptor noſter. in quo eſt omne deſide-
rium noſtrũ. qui per gratiam ſuam hoc opus me facere voluit. O
vtinam ipſe laboris finis. ipſeqꜫ michi ſit preciũ carminis. cui om-
nia bona placent. quia ipſe omnium largitor eſt bonorum. Hic
ergo hortatur inuitans omnes ad cęleſtia dona. ſpondetqꜫ hęc facile impetra-
re poſſe. ſi ſpretis cũctis cupiditatibus iſtius mundi. per fidem ſpem et caritatẽ
quis ea digne queſiuerit. Hęc quidem dona ipſe in hunc mundum veniens. et
carnalem amorem gladio pię ſeparationis interficiens. per euangelĳ ſui predi-
catores ſemĩauerat. et fructum pacatiſſimum in agro ſuo conquiſiuerat. Hoc
quidem ſemper optimus magiſter docuit. vetans ne ad ima et procliuia ſe
verterẽt: ſed magis ad ardua ſe erigerent. atqꜫ intellecto euangelio ſuo inolitã
ſęuitiam morum deponerent. et mites ac manſueti eſſe diſcerent: quatenus in
ſecundo ſuo aduentu cum aduenerit in gloria patris ſui. cum angelis ſuis red-
dere vnicuique ſecundum opera ſua: tales inueniat. quibus propter merita

bona ęterna reddat et premia. Iſte quidem numerus quē in literis gręcis hoc monogramma figurat. domini ſaluatoris vtrumcꝫ ſignificat aduentum. hoc eſt illum quando in humo natus principem huius mundi foras eiecit: poſt baptiſma ſcilicet ſuum. predicās euangeliū regni. et ſanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. et illum quando idem iuſtus iudex homo Chriſtus Hieſus. de ſolio dei patris in iuſſu et voce archangeli. et in tuba dei deſcendit. et mortui qui in Chriſto ſunt reſurgent ad gloriam. ſecundum preconium ſancti euangelij et voces prophetarum. quæ teſtantur ſanctos dei viſuros bona domini in terra viuentium: quando venient et apparebunt ante faciem dei. Qui ergo boni meriti ſunt. tunc accepta talenta cum lucro reportant ad dominum. et ab omni labe peccatorum mundati (lauerunt enim ſtolas ſuas et cādidas eas fecerūt in ſaguine agni) illū ſequi ꝓmeruerūt. cantabūt deo canticū nouū. alleluia videlicet angelicū carmē. die noctucꝫ in templo ſancto eius: nec erit ibi luctus necꝫ vllus dolor. quę prima abierūt: omiacꝫ facta erūt noua. Igitur neceſſe eſt vt deum et dominum noſtrum fide plena. quæ vticꝫ per dilectionem operatur placare ſtudeamus: quatenus ipſe tunc adiutor & ſaluator noſter fieri dignetur. quando ſecundum ſcripturas ad iudicium venerit: ignisꝫ ante eum preibit. & inflammabit incircuitu inimicos eius. & veniēt miſtri eius. et colligēt de regno eius omnia ſcādala et alligabūt zizania faſciculis ad cōburendū: triticum autem congregabunt in horreum dñi ſui. O nimiū fœlix aīa cui licet cū corpore īcorruptibili intrare ianuas cęli. et mūdis oculis cordis auctorē cōſpicere lucis. Cuius deſideriū rite tunc implebitur: quando ex omni parte perfecta manebit. et ęterno gaudio cum ſanctis ſpiritibus angelicis. in luce perenni perfruet: laudes pſallēdo Chriſto: canticū vticꝫ nouum domino cantando in eccleſia ſanctorum. in quo ſtudio poſtea nuncꝫ laſſeſcere neſcit; quia ſic regna cæli habere perpetualiter appetit.

De Viceſimatercia figura. in qua vicenarius & quaternarius numerus annotatus eſt. XXIII

EN nobilis hic micat flos. et veri regis hoc eſt Hieſu Chriſti nomine pictus: quem figura ſanctę Crucis cornibus ſuis exemplatur. læta facta Chriſti demonſtrādo. Senarius ergo numerus. quem per ſingula cornua. terno verſu diſpoſitum ſancta Crux notat. perfectionem paſſionis Chriſti. noſtręque redēptionis deſignat: quia ſicut in ſenario numero mundi creatura perfecta ſignificatur. ita et ſenario numero. per Chriſtum qui in ſexta feria crucifixus eſt. mundi reparatio perfecta inſinuatur. Clara nempe dies illa fuit. qua conditor opus ſuum perfecit: nec minus iſta clara eſt. qua redemptor opus ſuum reſtaurando ſanctificauit. Tunc ergo creator creaturam ſuam operando compleuit. et nunc etiam ipſam re(parando benedictione cæleſti repleuit. denicꝫ:

ad inſinuādū myſterium. factū eſt quod ſenarius in quatuor cornibus Crucis poſitus. per .iiii. plagas mundi tendit. rerum perfectionē demonſtrans: quia ipſe numerus primus perfectus eſt. ipſeq͡ꝫ diem artificialē dimidiat et bis poſitus cōplet: ipſe vnius menſis eſt pars ſexta. et totius anni ſexageſima. ipſe quadrantem biſextilem numerat. et cum .v. diebus ſuperfluū coadunat: ordinat ætates mūdi. et tēporum curſum finiet. quando rex regum veniet ſanctis ſuis placido vultu peccata dimittere. et regna cęleſtia tradere. Ergo bone rex Chriſte Hieſu. tu bene ſcis famulis tuis certa premia dare. quos ex om̄i mūdo vera fidei lux illuminans. et viuus ſapientię hauſtus irrigans. decor charitatis et iuſticię opera rite ornantes ad te perduxerant. Deniq͡ꝫ predictus numerus circa Crucē poſitus. indicat concurſum plebium a iiii plagis mūdi ad redemptorem ſuum. eius diuinitatem pro ęterna ſalutę deprecātium: ut ipſius magnitudinē ex perfecto euangelij dogmate auide diſcant. et perfectā fidem perfectis operibus probent. Omnia quidem opera dei perfecta. perfectum inſinuant creatorem: ꝓprioq͡ꝫ decore eius decorem ineſtimabilem teſtantur. Vniuerſa quę in cęlis ſunt et quę in terra et quę in mari. optimum laudant artificem. At nos homines. qui aliquantula pars creaturę eius ſumus. licet non condignam. tamen deuotam cantemus gloriam nomini eius: et gracias ei agamus pro redēptione noſtra: quia ille qui nos fecit et multiplicauit. ipſe nos proprio ſaguine de inimici poteſtate liberauit: ſic quoq͡ꝫ in hoc celebri carmine eius amorem quem in nobis ipſe oſtendit predicemus: quia hunc ineſtimabili pietate operando demonſtrauit. defenſando inſinuauit. ſuadendo quoq͡ꝫ et ſibi placitum eſſe oſtendendo nos habere precepit

De Viceſimaquarta ſpecie. vbi centenarius quadragenarius et quaternarius numerus ſignatus eſt. XXIIII

O Plebs dilecta deo. ſanctiſſimus ordo virginum benedicite domino Chriſto. cantantes ei canticum nouum. quod cęteris omnibus eſt imitabile. Pſallite decus glorię immortalis ante ſedem altithroni: & ante .iiii. animalia quę diuerſis vultibus formata ſunt. et ante xxiiii. ſeniores ſedentes in. xxiiii. ſedilibus. Vos eſtis ſumpti ab hominibus primitię deo et agno: pulchręq͡ꝫ cohortes. ſaguinis illius precio comparatę. in eius caſtris conſiſtitis: ac digniſſimas laudes triūphi nobiliſſimi cantatis. Veſtra manus cytharis modulans. vultum dei ſerenum ac placabilem terrigenis reddet: cum clamore valido atria domus domini replens. tamquam vox tonitrui magnitonat in ęthere: et ſicut vox concrepat aquarū multarum in vallibus. In ore quoq͡ꝫ veſtro non eſt mēdacium inuētum. neq͡ꝫ in corde dolus: ſed pia carmina aptantes. dignas laudes ante thronum dei. die noctuq͡ꝫ concinitis. ꝑ indicia virginitatis & caſtitatis corporis atq͡ꝫ animę. quę in vobis rex veſter ſuper omnia diligit. Nam hanc animam vobis nullus alius dedit.

ꝙ ductor et conditor veſter: vt ſine vlla rep̄henſione viuētes in terris. ęternā inde remunerationē poſtmodū acciperetis in cęlis. Quapꝑter ꝓbatiſſimus et pfectiſſimus ordo virginū. qui diuerſo ſexu & in diſſimili ętate in mūdo cę/leſtem cōuerſationem agebas. ab omī fornicationis inquinamento alienus. et ab omī ſpurcicia diaboli immunis: per officiū oris ac deuotionē cordis geſtū ꝙ corporis placidus laudes deo decanta. Ecce trāſitus veſter ad cęlū directus eſt. vbi merces æterna vobis parata eſt: vbi īmaculatus virginis agnus prata depaſcit florida. quē et vos ſequētes quocumꝙ ierit amœna carpitis paſcua. ſingulas ſtolas cum laude caſtitatis in animabus veſtris iam tenetis. alias iuxta finē mundi in corporibus inmortalibus accepturi. duplici honore gaudebitis Quapꝑter oramus & obſecramus vos o populi. et agmina cęleſtis militię. p nomē nobiliſſimū et inſigne famoſiſſimū decoris veſtri: vt vbi vos iam læti cū rege veſtro regnatis: ibi nobis ęterna gaudia ꝓmereri certetis: quatenus agnus ille dux & gloria veſtra. qui cęli dominat̄ in arce. cōcedat nobis locum ibi ſpacioſum et deſiderabilem. vt veſtrum cantum et ſi non cantare poſſimus ſaltem cum iocunditate per ſęcula audiamus.

De Viceſimaquinta figura. vbi Alleluia et Amen poſita ſunt XXV

O Laus pia & pꝑpetua ſanctę Crucis. quā ſanctorū cœtus in cęlis fre/quentat aſſis terrigenis: vt aliquid decenter et digne de te ꝓferre valeant. et pleno ore gloriam tuam p̄dicare. Ego nāꝙ ꝓut po/tui te ſancta Crux metrico ritu cecini. multum tibi deſiderans in hoc ſatiſfacere: ſed tu excedens dignitate quātitatem virium noſtrar largi/tionem quoꝙ munerum noſtrorum ſupaſti: Nec mirum. cum etiam cęleſtia ſimul & terreſtria cūcta ſuperas. nec ſatis valet vllus maieſtati tuę facere aut verba cōdigna honori tuo aptare. Quapꝑter temptaui ex cęleſtibus odis quędam verba ad laudandum te ſumere quę etiam ſpeciei tuę figurę que con/uenirēt: diſpoſui eadem verba in pagina verſuū non cōtinuatim: ſed diſperſe et inſerui angelicos cantus. amen videlicet in medio Crucis collocans: et cum Alleluia cornua illius cōplens. vt ſic quoꝙ hanc ſacram effigiem cęleſti car/mine ſignarem. et myſterium per hoc inſinuarem. Nam fideles quiꝙ et iuſti famuli dei mundi ſceptra hinc triūphāt. et munerum illius decorem ſpernunt. hoc palam predicātes. ꝙ ſpe ęternorū ardor fidei per os electorum reſonās premia cęleſtia ſuis conſortibus preparet. et antiquum hoſtem aufuget. qui primū humano generi ſęuiſſimā intulit mortem. et a ꝓthoplaſtis parentibus noſtris. totam progeniem vſꝙ in aduentū Chriſti ad inferni loca detraxerat At nos quos deſiderium ęternorum ad cęlos animo eleuat. preocupemus fa/ciem domini in cōfeſſione. et in pſalmis rite iubilantes. graciam in conſpectu eius inuenire ſtudeamus: taliter in laudibus ipſius exultantes: qualiter iuſticię expoſcit ordo. et ſanctorum agmina in cęlis perpetualiter concelebrant. Hoc tunc rite fiet. ſi implere contenderimus p̄cepta tonantis. et non ſolum lingua

ſed etiam cogitatu atq; opere laudes et gratiſſimas dicere decertauerimus? Nam ſermo fidei tantum ore prolatus. ſine concordia mentis et operis non ſufficit ad ſalutem: quia talis laudatio non eſt deo placita. quę licet ſibi grandia promittat. parua tamen meretur: quia ſcriptum eſt: nõ eſt pulchra laudatio in ore peccatoris. Vos igitur precor cęleſtes angelorum plebes ac ſpiritus, animaſq; iuſtorum. qui in cõſpectu glorię maieſtatis diuinę veraciter exultatis: vt ſicut ſine ceſſatione Alleluia & Amen perpetuum. domino Chriſto in ęternum cantatis. ita noſtram quoq; ſortem precibus adiuuare ſtudeatis. quatenus beatitudinem veram quam vos iam perfecte tenetis. tandem aliquando per Chriſti graciam nos accipere mereamur.

De Viceſimaſexta figura. in qua prophetice ſententię denotãtur. XXVI

TE igitur o ſancta Crux Chriſti oracula ꝓphetarũ bene honorant: facta predicant. virtutes exaltant. quia quicquid plebs illa ſacratiſſima. et diuino ſpiritu inſpirata vaticinando de Chriſti aduẽtu protulit. tuę potentię gloriam in eo reuelauit: cum non ob aliud ipſe ſaluator in mundo apparuit. niſi vt per te ſaluaret genus humanũ. Videamus ergo quid propheta et pſalmiſta Dauid dixerit: ſi forte ſignanter aliquid de te locutus ſit. Ait enim. foderunt manus meas et pedes meos. dinumerauerunt omnia oſſa mea. Quid eſt ergo manus et pedes cõfodere. oſſaq; omnia dinumerare. niſi Chriſti membra in te diſtenſa clauis configere? Item Dauid dicit. Dederunt in eſcam meã fel. et in ſiti mea potauerunt me aceto. Hoc vtiq; ſignificans quod euangeliſta de Chriſto expoſuit dicens. Poſtea inquit ſciens Hieſus quia iam omnia cõſũmata ſunt. vt conſumaretur ſcriptura dicit. Sitio. Vas ergo poſitum erat aceto plenum. Illi autem ſpongiã plenã aceto. hyſopo circumponentes obtulerunt ori eius. et alibi ſcriptum eſt. Dederũt ei vinum bibere cum felle mixtum. Hic quoq; Eſaias propheta vaticinans ait. Paruulus natus eſt nobis et filius datus eſt nobis. et factus eſt principatus ſuper humerũ eius: et reliqua. Et item ex perſona Chriſti dicit. Corpus meum dedi percutientibus. et genas meas vellentibus. Et item. Faciem meam nõ auerti ab increpantibus et conſpuentibus in me. Et leuabit dominus ſignum in nationibus. et congregabit profugos Iſrahel. et reliqua. In his ergo omnibus ſentenciis. et tui erectionem & paſſionis Chriſti veritatem Iudęorumq; expreſſit ſęuiciam. Hieremias vero deſcribit Chriſtum quaſi agnũ innocẽtem ductum ſine voce ad immolandum. lignumq; in panem eius miſſuros incredulos: quod ſignificat panem vitę in te eleuãdum. mortemq; carnis guſtaturum. Ezechiel vero T. tau litteram tuam effigiem ſimilantẽ. ſuper frõtes virorum gementium et dolentium eſſe poſitam aſſeuerat. ob liberationem cladis vaſtatoris. Sic tu quoq; ſancta Crux non infirmitas vel ignobilitas eſſe ſanctis ꝓphetis oſtenſa es: ſed virtus firma. laus ꝑcipua. et nauis ſeu portus fideliſſimus in ſubleuando totius orbis naufragiũ. Nam Daniel ꝑdixit Chriſtum dñm a perfidis occidẽ-

dum: et ſic peccati noxam finiendam. Oſee interfectõnẽ mortis. ſaluationẽq; deſcribit populi: et Iohel obſcuritatẽ ſiderũ in morte Chriſti prenũciauit futuram. Amos feſtiuitates iniquorum in luctum conuertẽdas. et omnia cantica eorum in planctum. Abdias dolos Iudęorũ contra dominũ et eccleſię ſaluationem expreſſit. Ionas quoq; ſuo exemplo triduanã ſepulturã domini pręfigurauit. Micheas Chriſtum montẽ domini appellans. cõuentum populorum ad ipſum prędixit: Naũ vltorem eſſe futurũ impiis et cõſolatorẽ piis. dominũ promiſit: Abacuc quoq; plano ſermone cornua tua: o ſancta Crux in manibus Chriſti ſplẽdeſcere teſtat̃: et Sophonias aduentũ domini prenũciat futurũ: et diem reſurrectionis eius deſcribit: Aggeus quippe in comotiõe cęli et terrę deſideratum omniũ gentium aduenìſſe teſtatur: Zacharias videt Hieſum in veſtibus ſordidis mortalitatis noſtrę. et plagas in mãibus eius fixas. planctũq; multorum ſuper eo quaſi ſuper vnigenito: Malachias quoq; licet nouiſſimus in ordine duodecim prophetarũ ponatur. luculente tamen. vt cęteri dominatorem terrę ad templum ſuum venire deſcribit. & purgare miniſtros ſuos examinatione valida. quod poſſint ipſi ſacrificia offerre iuſticię. Hęc cuncta ſalutis dona. et valida iudicia in te perpetranda. O ſancta Crux Chriſti ſancti cõcorditer pręcinuere prophetę: et ad hoc te auctor omniũ rerum deſtinauit: et omnia in te ſine vlla dubitatione quę de eo promiſſa ſunt ipſe perfecit.

De Viceſima ſeptima forma. in qua apoſtolorum ſententię collocãtur. XXVII

NOn minus tua iura o ſãcta Crux. teſtatur littera noui teſtamẽti. q̃ ſcriptura legis veteris: quia dona gracię diuinę quę illa ſpondebat futura. hęc per incarnationẽ ſaluatoris docet eſſe cõpleta: indeq; maxĩe claret. q̈ Chriſtus Hieſus dominus eſt legis vtriuſq;: quia proprio ore geminũ mundo patefecerat abyſſum: legem videlicet exponens: et euangeliũ condens: ſanctorũq; deſideriorum voto reficiebat antiquos. et oſtenſione ipſarum rerum ſatiabat poſteros: bonus. verax. omnibus ęquus. Vnde fit. q̈ apoſtolicus cętus de tua ſanctiſſima cõſtructione ſermonẽ ꝓtulit iocũdiſſimũ. factaq; tua magnifica ſaluberrimo oſtendit relatu. Nam Petrus qui in apoſtolorũ ordine primus eſt. fortiter de te perſuaſionis ſumpſit exemplum: ita dicẽs. Chriſtus ꝓ nobis paſſus eſt fratres. vobis relinquẽs exẽplum. vt ſequamini veſtigia eius: Et item. peccata inquit noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum. vt peccatis mortui. iuſticię viuamus: cuius liuore ſanati eſtis. Hinc quoq; credo. quod ipſe qui pro impiis et ingratis animã ſuã poſuit ad deuotorum atq; fideliũ ſibi preces aures ſuę pietatis inclinet. Proinde ego miſer. ſi honorificentia eius aliquod munuſculũ dignabitur artis humanę accipere. hoc carmen ei ſũmo niſu opto offerre. quia in eius bonitatem confido. quod pię deuotionis munera ipſi non diſpliceãt. ſi perſeuerauerimus in vera confeſſione nominis eius. Aſt nos beatus Iacobus apoſtolus hinc exhortatur.

exemplum patientię Chriſti nobis oſtendēs. Exemplū inquit accipite fratres laboris et patiētię. prophetas qui locuti ſunt in nomine domini Hieſu Chriſti. Ecce beatificamus qui ſuſtinuerūt. ſufferentiam Iob audiſtis. et finem domini vidiſtis. Hinc et dilectus domini Iohānes. ad mutuā dilectionē nos prouocat. Chriſtum in mediū proferens: vt ſicut ipſe pro nobis animā ſuam poſuit. ita et nos pro fratribus noſtris animas ponamus. Iudas quoq; ſeruus Chriſti. frater autem Iacobi. ſub exemplo Hieſu ſucceſſoris Moyſi. demōſtrauit Hieſū Chriſtū eduxiſſe nos p Crucē. de ſpiritali Aegypto. ideſt de ptāte tenebrarum et incredulos perdidiſſe. Paulus ergo non paululum. ſed magnifice de te locutus eſt. qui auditoribus ſuis ait. Nō enim iudico me inter vos aliquid ſcire niſi Chriſtum Hieſum. et hūc crucifixū. Et cōtradixit ſibi gloriari. niſi in Cruce domini noſtri Hieſu Chriſti. per quem illi mūdus crucifixus ſit. et ipſe mūdo. Chriſtumq; affirmat propter mortem Crucis. accepiſſe poteſtatē in cęlo et in terra et ſubtus terram. ita vt in nomine Hieſu omne genu flectatur. cęleſtium terreſtriū et infernorū. et omnis lingua cōfiteat quia dominus Hieſus in gloria eſt dei patris. Ecce ſancta Crux Chriſti apoſtolicus ordo. quam concinne antiquis prophetis tuas laudes profert. ita vt in nullo diſſentiat: cum ea quę ipſi precinebāt futura. iſti in te cōpleta affirment: quia tu verę cōcordię ſignū cęleſtia ſimul et terreſtria. vetera et noua omnia perficias.

De figura Viceſimaoctaua. vbi opifex ipſe ſanctam Crucem adorat XXVIII

OMnipotens maieſtas. virtus excelſa. creator cęleſtiū et formator terreſtriū. dominus deus ſabaoth. qui verus conditor et redēptor es hominum: tu laus noſtra es. tu virtus et gloria cum ſalute vera. tu es rex regū. tu doctor ignorantiū. rector fidelium et magiſter credentiū: tu ſūmus et princeps es paſtorū. tu pius protector tuarum ouium: tu ſancte ſaluator auctor es totius boni. dux bonus. via recta. lux vera et vita perpetua: merces clara. et oſtium ſalutis ęternę. Ex te omnis ſenſus. vox verbum et virtutū omnium fructus procedit. Ad te ergo direxi ſermonē in primordio huius operis. et quęcūq; in ſequētibus addidi. ad tuā laudē peruenire optaui. Cor meum ad te ſe eleuat; mentis meę tota intētio ad te clamat: quicquid vſquam lingua rectę cōfeſſionis. ſeu manus bonę operationis cum deuotione pię mentis profert. totum ad laudem tuam pertinet. Omnia namq; te glorificāt et benedicūt. quę in imis et q̄ in ſupernis ſunt: nec nō et ego pars minima tuę creaturę. te dominum verum ſupplex et lętus adoro. atq; Cruci tuę ſubmiſſe et humiliter ſalutans dico. O lignū vitale et ara ſalutifera: te adoro. ſpem vitę ęternę deprecans: vt per te ſtructuram ſanctiſſimā hoſtia grata deo oblatus exiſtam. Hoc meū eſt deſideriū. hoc validus amoris feruor. hoc tota intentio mentis et famina linguę exorant. hoc eſuries cordis et ſitis eſt animę: vt per paſſionis tuę graciam me tibi oblatum famulū ſuſcipias. tuaq; crucifixio

totum quod in me tibi contrarium ſit conſumat. et carnalem ęſtum temperet: iram extinguat. linguam a prauo et vaniloquio cōpeſcat. et pietatis verba in os meum reponat: omnē perturbationē mentis pacificet. et vitam honeſtam deducat. Ergo quando adueneris domine Hieſu. iudicare viuos ac mortuos ac ſeculum per ignem. et cōſumpſerit flāma aduerſarios tuos. omnes qui oderunt nomen tuum. in nouiſſima tuba et tempeſtate valida. quando ſecundum euangelium tuum apparebit ſignum filij hominis in cęlo: et plangent ſuper ſe omnes tribus terrę. intuentes in eum in quem pupugerūt: Obſecro. vt tunc a flāmis vltricibus ſancta Crux me eripiat: atq̃ ab ira agni propriū poetam defendat: cui cano carmen preſens. et vtinam vſq̃ in finem vitę meę placita illi et honorifica ſemper decantē. minimus omnium ſeruorum tuorum et peccator Rabanus. hymnis laudibus. corde. ore. manu et totius geſtu corpis. hoc ſemp memorans. quanta bonitate nos tu conditor noſter creaſti. et quanta pietate redemiſti. cum ab inferni carcere et gehennę flāma nos liberaſti. Et nūc bone ſaluator deprecor. vt des mihi requiem illam. quam fidelibus tuis promiſeras te daturum in arce polorū: vbi vere populus tuus ſabbatizat. ſabbatho perhenni fruens. Interim quoq̃ quamdiu ſim in hoc corpuſculo. dirige me in ſemita recta fidei catholicę: ſuſtenta firma ſpe. refice tua dilectione: vt ipſe mihi ſis refrigeriū in via. quem requiem deſidero habere in patria. Sine vlla enim diffidētia. omnia promiſſa tua credo eſſe veriſſima. iudicia tua pertimeſco rectiſſima: dona tua expecto dulciſſima. Preſta vt in te gaudens tecū permaneā in ęterna lętitia. O Crux alma dei. vſq̃ huc quantū potui laudem tuam cecini: ſed quia triumphū perpetē expetis. quem in his mortalibus pleniter et pfecte non inuenis: confer te ad cęleſtia angelorum agmina. ibiq̃ tibi laus perpetua per cuncta ſonabit ſęcula. Libri Secundi Finis.

PERORACIO.

Habes nunc dulciſſime lector Rabanū in mirifico carmine de laudibus ſanctę Crucis. in qua ſalus noſtra pepēdit. qua contra tetros hoſtes omni momento vtimur. Legito hos verſus poſthabitis turpibus. obſcœnis. īpudicis: Aſueſce deīceps chriſtiāos lectitare pœtas. qui tibi nō minus quā gētiles latinitatē. elegantiā. tropos. bonos mores. Syllabarūq̃ mēſuras ſuppeditare poſſūt: Recipiat nūc in manus. pro Lucrecio Rabanus. pro Virgilio Sedulius. ꝓ Ouidio Alcimus. ꝓ Propcio Lactācius: pro Stacio Arator. pro Catullo Proſper pro Tibullo Iuuēcus. pro Horacio Prudēcius. pro Martiale Epigrāmata Engelhardi Scintillę. et Hermāni Buſthij. pro Lucano Galterus. pro Iuuēale Baptiſta Mātuanus. Sic chriſtiāi ephœbi ex chriſtiāis poetis achriſtiāis p̄ceptoribus ad Chriſti honorē chriſtiāe īſtituēt. Auguſtius nr̄. confitet̄ ſeſe in vanis gētiliū ſētēciis multa didiciſſe v̄ba vtilia: quę etiā in rebus nō vanis diſci poſſūt: et eā viā eſſe tutā. in qua pueri ambularēt. Nō enī p hāc turpitudinē verba iſta cōmodius diſcūt: ſed p huiuſcēodi v̄ba turpitudo iſta cōfidētius ppetrat̄. Adde.

ꝙ ipſemet Ouidius turpiſſimoꝝ verſuum auctor: naturali conſciētię ductu impulſus. nobiſcum ſentit his verſibus.

Eloquar inuitus: teneros ne tange poetas
 Submoueo dotes impius ipſe meas.
Callimachum fugito: non eſt inimicus amori
 Et cum Callimacho tu quoqꝫ Cohe noces.
Me certe Sapho meliorem fœcit amicę
 Nec rigidos mores Teia muſa dedit.
Carmina quis potuit tuto legiſſe Tibulli?
 Vel tua: cuius opus Cinthia ſola fuit?
Quis potuit lecto durus diſcedere Gallo?
 Et mea neſcio quid carmina tale ſonant.

Si id gentilis et obſcœnus Naſo ſuaſit: erubeſcāt deinceps Italici preceptores interpretari. apoſtillare et legere mollibus ephœbis impudicos poetas. quid prodeſt ignem igni adicere? ſanguinē ciere. furorē ampliare. malos cogitatus immittere: amoris ſtimulos imprimere: phantaſiā incitare: racionē ledere: a pudore. pudicicia et ab omni virtute abſtrahere: ab vtiliori ſtudio auertere: ad beſtialē voluptatē incendere: tenerā ętatem perpetuo corruptā reddere: motus carnis et libidinem vltro venientē prouocare: adoleſcētes inficere: venenum pueris tradere: et quod alioquin pro paruo vicio ducunt: vt poſt hac nullum omnino eſſe credant: auctorū fama perſuadere: Ve mūdo a ſcandalis ait ſūma veritas: et is: in cuius manus incidere horrendū eſt. Vale cādidiſſime lector. Ex ſuburbano nobilis Heluetiorū vrbis Argētinę. v. idus Iulij. M. D. II.

Vale fœlix Germania inuētrix artis. qua vnus. vna die tantū imprimere pōt: qua vix mſti toto anno ſcribere poſſēt: Fœlix et ipſa inuētrix tam mirandi ſtupēdiqꝫ carminis. quod tum Itali tum Galli ſuis hiſtoriis maximope celebrarūt.

Et tu quoqꝫ lector vale: qui pleroſqꝫ cauillatores poetas: leuibus: frigidis futilibuſqꝫ preditos numeris. & qui in confeſſa ſunt damnatione: tuis non dedignaris adhibere vigiliis. patiare & hūc te penes nidulari cōmorariqꝫ petitū impetratumqꝫ volumus: quem conſtat incomparabili magiſterio ſolertem & in ſalubriū cognitione rerū ſagaciſſimū extitiſſe: qualia ſingula per ſucceſſiuas & ſubſecundarias lectiones penſitādo vim ipſam ſētenciarū. virtutēqꝫ ꝟborū (niſi ſeuitate maledoctus et inuidia irritatior fueris) ſufficientiſſime cōperies

Inter Epigrāmata p̄ſulum Magūtinorum in mōte ſctī Albani: Mauri q̄qꝫ nr̄i ſequens illud exciſum ſculptūqꝫ p̄hibet: vetuſtate ne euenerit. apicibus litterarum illegibilibus aut alia quadam immundicia deletis detritiſqꝫ. Ad nos vſqꝫ quantum peruenerit: tuis (lector) pretendimus luībus: cui ſi voles mundius conſultum venuſtiuſqꝫ adeo: ne mēdum quidē appareat: originalibus cōferas ipſe characteribus atqꝫ contendas oramus: ne noſtrę donandum hoc quoqꝫ decernas imperitię denuo atqꝫ iterum uale.

Epitaphium Rabani.

Lector honeſte meam ſi vis cognoſcere vitam
Tempore mortali. diſcere ſic poteris.
Vrbe quidem genitus ſum & ſacro fonte renatus
In Fulda: poſt hec dogma ſacrum didici.
Quo monachus factus. ſeniorum iuſſa ſequebar:
Norma mihi vite regula ſancta fuit.
Sed licet incaute hanc nec fixe ſemper haberem
Cella tamen mihimet manſio grata fuit.
Aſt vbi iam plures tranſiſſent temporis anni
Conuenere viri vertere fata loci.
Me abſtraxere domo inualidum. regiq; tulere
Poſcētes fungi preſulis officio:
In quo nec meritum vite nec dogma repertum eſt:
Nec paſtoris opus iure beneplacitum.
Promptus erat animus: ſed tardans debile corpus.
Feci quod poteram. quodq; deus dederat:
Nunc rogo te ex tumulo frater dilecte iuuando
Commendes Chriſto me vt precibus domino.
Iudicis eterni me vt gracia ſaluet in euum.
Non meritum aſpiciens: ſed pietatis opus.
Rabani nempe mihi nomen: lectio dulcis
Diuine legis ſemper vbiq; fuit.
Cui deus omnipotens tribuas celeſtia regna
Et veram requiem ſemper in arce poli.

Sediſſe ferunt annis IX. obiiſſe vero DCCC.LVI.
ſepultum quondam Maguncie in monte ſancti Albani.
nunc traductum. Fulde quieſcere.

Librarii de ſe ad lectorem: & cuias ſit? Epigramma.

Ipſe magiſterium tu te cognoſcis abunde:
Sed patriam ſi vis: nomen et artificis?
Eſt natale ſolum Baden: ſedes mihi phorcys:
Dicor & Anſhelmi bibliopola Thomas.

Phorcheim. in ædibus Thome Anſhelmi. Martio menſe. M.D.III. Sub Illuſtri principe Chriſtofero Badeñ:

G 401 72

Rabanus Maurus, Magnentius. De laudibus sancte Crusis. 86 leaves (last a blank and genuine), Roman type, printed in red and black; illustrated with two large woodcuts and 30 full-page diagrams, some with figures. Small folio, bound in a large vellum leaf from an old manuscript.

Pforzheim: Thomas Anshelm, 1503. $ 57.50

Proctor 11747.

The rare First edition of a very curious book of poems in honor of the Holy Cross, written by a IXth century scholar.

It is a typographical curiosity, the poems being so composed that by being written letter by letter within certain symbolic figures, the letters contained within the diagram, and printed in red, furnish another sense by themselves. The following is a very good description of the work: "Of the frontispiece the first figure is that of Albinus, abbot of Fulda, who presents Rabanus to the pope, with a poetical piece entitled "Intercessio Albini"; Rabanus appears next, presenting his book to the pope, with a poetical piece, entitled "Commendatio Papae". Then follows a kind of dedication to the emperor Louis le Debonnaire, who is delineated on this dedication holding a shield in one hand, and a cross in the other, his head surrounded with glory; all the letters comprised in these ornamental lines, form a discourse foreign to the dedication. The poem is in the same style; on each of the 28 pages of which it consists, are figures of the cross, stars, cherubin, seraphim, &c. The last represents a cross, with the author adoring it; the letters comprised in this cross form various pious exclamations.

It is a very fine copy, the figures within the letter-diagrams are lightly colored by a contemporary hand.

Rabanus Maurus, a celebrated archbishop of Mainz, was probably the most learned man of his age. His literary activity extended over the entire field of sacred and profane learning as then understood. He died at his estate of Winkel, near Mainz, in the year 856, aged sixty-eight, leaving his library to the abbeys of Fulda, and St. Albano.

Stk:1226
Ins:1252
OS

quia dñi igne examinata: pte
ctor: eſt omñ ſperãtium in ſe.
Qm̃ quis dẽs p̃ter dñm: aut
quis deus preter deũ noſtrum.
Deus q̃ p̃cinxit me uirtute: ⁊
poſuit immaculatã uiã meam.